

Riksdagens protokoll

2013/14:90

Onsdagen den 26 mars

Kl. 09.00 – 18.49

Protokoll
2013/14:90

1 § Justering av protokoll

Protokollet för den 20 mars justerades.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:347

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:347 Kvalitetssäkring av fortsatt värnskatt
av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och redan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 mars 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:348

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:348 Gemensam välfärd eller Silver Life
av Peter Persson (S)

Interpellationen kommer inte att besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 25 mars 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:350

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:350 Stöd till fred i syriska delen av Kurdistan – Rojava

av Jabar Amin (MP)

Interpellationen kommer inte att hinna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 24 mars 2014

Utrikesdepartementet

Carl Bildt (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2013/14:354

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:354 Refit-programmet

av Raimo Pärssinen (S)

Statsrådet Elisabeth Svantesson avser att besvara interpellationen den 1 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor som inte kan ändras.

Stockholm den 21 mars 2014

Arbetsmarknadsdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:359

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:359 Åtgärder mot vuxenmobbing

av Marie Nordén (S)

Statsrådet Elisabeth Svantesson avser att besvara interpellationen den 1 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor som inte kan ändras.

Stockholm den 21 mars 2014

Arbetsmarknadsdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:373 EU:s industripolitik
av Börje Vestlund (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 20 mars 2014

Näringsdepartementet

Annie Lööf (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

3 § Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2014:5 Effekter av förändrade regler för deltidsarbetslösa

4 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2013/14:127 och 128 till civilutskottet

2013/14:190 till utrikesutskottet

2013/14:197 till socialförsäkringsutskottet

Skrivelser

2013/14:145 till miljö- och jordbruksutskottet

2013/14:199 till arbetsmarknadsutskottet

Motion

2013/14:C5 till civilutskottet

EU-dokument

KOM(2014) 174 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 maj.*

KOM(2014) 175 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 maj.*

KOM(2014) 180 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 20 maj.*

5 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:
Konstitutionsutskottets betänkanden 2013/14:KU19, KU22 och KU24
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2013/14:AU6
Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:UbU14
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2013/14:SfU9, SfU11 och SfU12

*Lätt byte – enklare
att välja ny leverantör
av elektroniska kom-
munikationstjänster*

6 § Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU24
Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster (prop. 2013/14:79)
föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 1 YILMAZ KERIMO (S):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservationen under punkt 2. Det är en reservation som är gemensam för Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vi lever i dag i ett samhälle där elektronisk kommunikation är av central betydelse. Människor använder mobiltelefoner och internet som en självklar del i vardagen. De ringer telefonsamtal och använder sociala medier för att prata med sina vänner. De söker nyheter, fakta, nöje och förströelse. Många talar om att vara ständigt uppkopplad. En del har till och med svårt att tänka sig ett liv utan mobilen och nätet.

Detta innebär att kraven är stora på att tekniken för dessa tjänster fungerar på ett bra sätt, att man som konsument kan få tillgång till denna teknik på skäligena villkor men också att man kan byta till något bättre om man inte är nöjd.

Det finns mycket som är bra i denna proposition. Det är bra att det blir enklare för konsumenterna att säga upp abonnemang. Det är bra att de friare ska kunna använda mobiltelefoner och annan utrustning som de köpt i samband med abonnemang. Det är bra att uppsägningstiden får vara längst en månad. Det är också bra att de ska få rätt att efter bindningstiden få operatörslös borttagna kostnadsfritt och utan dröjsmål.

Men det finns en mycket väsentlig del som regeringen har undvikit att ta upp i propositionen. Det är något som är av stor betydelse för konsumenterna. Det gäller frågan om bindningstider för mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikation.

Här anser vi socialdemokrater att bindningstiden för mobiltelefon och internet bör begränsas till högst ett år. I dag tillåter lagen en inledande bindningstid på upp till 24 månader, det vill säga två år. 24 månader är två år, och två år är en lång tid framför allt när det handlar om kommunikationsteknik.

Telekommarknaden är i ständig förändring. Det är en marknad där det är viktigt för konsumenterna att få tillgång till ny teknik och att snabbt kunna ingå avtal med nya leverantörer. Därför är det även viktigt att konsumenterna enkelt kan lämna avtal de redan har. Med bindningstid på 24 månader är det uppenbart att produkten blir gammal. Det är helt enkelt inte längre samma produkt som när de skrev på avtalet.

I dag är det väldigt enkelt att ingå avtal på de här marknaderna. Rimligen bör det vara lika enkelt att komma ur ett avtal som det är att ingå ett. Konsumenterna ska inte hindras från att byta eller säga upp abonnemang när tjänsten inte längre uppfyller deras önskemål.

Jag tycker att det borde vara en självklarhet för leverantörerna att arbeta för att konsumenterna är nöjda i stället för att tvinga dem kvar i ett abonnemang med långa bindningstider. Att genom långa bindningstider låsa in och hindra konsumenterna att byta till en bättre och billigare leverantör känns väldigt omodernt i en bransch som står för snabb utveckling.

Konsumentverket har undersökt marknaden för mobiltelefoni, bredband och sampaketerade telekomtjänster. Rapporten tydliggör en rad brister. Det är 37 procent av konsumenterna som är missnöjda med priset och 35 procent som är missnöjda med försäljningsmetoderna. En dryg fjärdedel är missnöjda med avtalsvillkoren för tjänsten, till exempel brist på information eller ändring av avtalsvillkor.

Men Konsumentverket pekar också på att konsumenter som valt kortare bindningstider är mindre missnöjda och ångrar sig mindre, oavsett om det rör sig om mobiltelefoni, bredband eller sampaketerade tjänster. Det är också tydligt att ju längre bindningstid konsumenten valt, desto större och mer utbredda blir problemen och förlusterna i konsumentnytta.

Fru talman! Marknaden för elektroniska kommunikationstjänster karakteriseras av med tiden ökad produktivitet. Det sänker de rörliga kostnaderna för de tjänster som tillhandahålls. Den potential till prispress som detta för med sig reduceras dock av långa bindningstider, vilket är till nackdel för konsumenter som valt den typen av avtal.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 2 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Civilutskottets betänkande 24 om byte av leverantör för elektroniska kommunikationstjänster kanske inte är det betänkande som jag har engagerat mig mest i. Jag är nämligen inte en sådan person som genast måste ha det senaste när tekniken utvecklas. Men jag har ändå förstått att många, och då kanske framför allt unga, har svårt att vänta när den snabba utvecklingen erbjuder nya möjligheter på det elektroniska kommunikationsområdet.

Tydligen är det så att det inte alltid räcker med att byta själva apparaten, utan ibland måste man även byta abonnemang för att komma åt alla de funktioner och tjänster man vill ha och då till lägsta pris. Det kanske framför allt är den sista delen som är anledningen till att ofta byta.

Vi politiker talar ju ofta om inläsningseffekter på andra områden, exempelvis skatter som förhindrar flyttkedjor, och här är det uppenbarligen ett ganska likartat problem. Konsumenterna vill flytta för att hela tiden få de bästa möjliga villkoren för den kombination av tjänster som de behöver.

Regler för elektroniska kommunikationer måste med nödvändighet vara väldigt globala eftersom tekniken ju är global. För oss som är medlemmar i EU styrs lagstiftningen på området till stor del av EU-direktiv. Som det står i betänkandet är det fem olika harmoniseringsdirektiv som styr vad vi kan göra här i Sverige.

Jag måste erkänna att jag inte är någon expert på området, men trots det har jag inte kunnat hitta någonting som förhindrar oss att på nationell nivå fatta beslut om maximala bindningstider.

Vi har i mitt parti mött många som upplever att de sitter fast i avtal med långa bindningstider. Därför står vi bakom förslaget att sänka den maximalt tillåtna bindningstiden från 24 månader till 12 månader, alltså ett år.

Allianspartiernas motiv i betänkandet för att bromsa utvecklingen tycker jag verkar dåligt underbyggda. Man påstår att kortare bindningstider skulle hämma utvecklingen. Jag tycker att det låter märkligt på ett område där utvecklingen faktiskt bara går fortare och fortare hela tiden. Rimligtvis borde det vara tvärtom: Ju snabbare en konsument kan byta till det nya som lanseras, desto viktigare blir det för den som står för utbudet att verkligen erbjuda nyheten. Att vissa operatörer kan leva på kunder som sitter fast i gamla avtal kan knappast vara något som stimulerar utvecklingen. Det har jag aldrig hört någon säga på något annat teknikområde.

Bäst vore det självklart om tekniken kunde ta så stora utvecklingssteg att den inte längre skadar användarna. För varje år som går blir kunskapen om de negativa hälsoeffekterna av trådlös digital teknik tydligare. Det naturliga vore att använda försiktighetsprincipen när så stora risker står på spel, men dit tror jag att det är ganska långt. Vårt samhälle har blivit så beroende av trådlösa kommunikationer att vi knappt ens vågar tänka tanken att tekniken skulle kunna vara en av orsakerna till den ohälsa vi har i vårt samhälle. Det sista, fru talman, hör inte till betänkandet. Men jag vill ändå påpeka det eftersom det är en problematik som vi nästan aldrig talar om här i riksdagen.

Med detta yrkar jag bifall till reservationen i betänkandet eftersom jag är övertygad om att kortare maximala bindningstider gynnar teknikutvecklingen. Jag tycker att det är lite sorgligt att regeringen är så teknikfientlig att man väljer att hålla gamla lösningar om ryggen. Man agerar som en bromskloss.

Anf. 3 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Fru talman! *Konsumenten i centrum* heter en utredning som kom för några år sedan. Det hade mycket väl kunnat vara namnet också på den utredning som ligger till grund för dagens ärende. För det är detta det handlar om: konsumentfokus. Många konsumenter har upplevt problem vid byte av elektroniska kommunikationstjänster, eller enklare uttryckt: när man ska byta leverantör av mobiltjänst, bredband eller tv. Det har upplevts som krångligt. Avtalen har varit svåra att förstå, och känslan hos konsumenten har varit att man har förlorat pengar till den tidigare leverantören.

I dag har vi möjlighet att ta ställning till två viktiga förbättringar som gör det lättare för konsumenten att snabbt byta abonnemang. Det handlar delvis om uppsägningstiden. Det kommer i och med ändringen i lagen att

vara förbjudet att ställa upp krav på längre uppsägningstider än en månad. Det är en förändring som har varit efterfrågad från konsumenterna. Många konsumenter har utgått från att avtalet tar slut vid abonnemangets slut men upptäckt att avtalet då har övergått till ett tillsvidareavtal. Nu införs alltså en maximal uppsägningstid på en månad.

Delvis handlar det om en paragraf som ger konsumenten rätt att när abonnemangstiden har gått utan kostnad få sin mobil upplåst. Detta får man nog påstå har varit ett rent oskick av leverantörerna eftersom tekniken länge har funnits på plats. Som jag tolkar det har syftet varit att behålla kunden. Detta är alltså två bra förslag.

Utskottet har varit enigt om dessa nya förslag, och riksdagen kommer senare i dag att fatta beslut om dem. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Samtidigt vill jag yrka avslag på reservationen. I betänkandet behandlas också två motioner. Den ena gäller avtalstiden för abonnemang, vilket Yilmaz Kerimo och Jan Lindholm har tagit upp här. Förslaget innebär således att man ska tvingas förbjuda abonnemang som är längre än tolv månader. Då ska vi veta att lagstiftningen i dag ser ut så att konsumenten har rätt att skriva ett avtal på max ett år. Om man vill ha längre avtalstider är det tillåtet, men de får inte vara längre än 24 månader.

Vi vet att på marknaden i dag har en stor majoritet av de konsumenter som tecknar mobilabonnemang avtal som är längre än 12 månader. Det vanligaste i dag är 24 månader. Reservanterna vill alltså förbjuda detta och tvinga konsumenterna till en maximal avtalstid på ett år. Är det bra eller dåligt för konsumenten? Mitt fokus är, som jag inledde med att säga, konsumenten i centrum.

Mobilmarknaden har, som vi vet, länge upplevts som en marknad med problem. Det har tagits upp tidigare i debatten. Det stämmer, men under de senaste åren har vi sett en hel del förbättringar. Marknaden har delvis tagit ett eget ansvar genom att avtalen har blivit tydligare och lättare att förstå. Marknadsföring har också stramats upp. Men det är inte bra än; det ser vi bland annat i Konsumentverkets senaste rapport, *Konsumentrapporten*, från förra året. Där jämför man olika marknader utifrån konsumenternas egna värderingar, och där ligger telekommunikationstjänsterna alltså i botten.

På marknaden i dag finns avtalstider med bindningstider på 0 månader, 12 månader, 18 månader eller 24 månader. Det finns också i dag i många olika abonnemang möjlighet att under abonnemangstiden ändra avtalet.

Jag tror marknaden fortfarande har en del kvar att göra. Man behöver bli mer flexibel i sina avtal, man behöver bli tydligare och man behöver lyssna till varje kund. Det finns som sagt en hel del kvar att göra, men frågan är om det bra att i lag förbjuda avtal som är längre än 12 månader.

Vi vet i dag att konsumenter som vill ha en dyrare mobil av typen smartphone i stor utsträckning väljer avtal som är 24 månader. Men de som, kanske i likhet med Jan Lindholm, är nöjda med sin telefon och vill ha ett nytt avtal väljer avtal som är kortare. Förklaringen är ganska enkel: Smartphones är dyra mobiler. Konsumenten väljer en längre bindningstid för att kunna hålla fast vid sin månadskostnad. Fördelen är alldeles tydlig: Man har en lägre kostnad per månad.

Det är för mig orimligt att vi som politiker ska begränsa konsumentens möjligheter i det här fallet. Dessutom vet vi att vid denna typ av avtal lämnar leverantören, förutom lånet i form av avbetalning av telefonen, rabatt på telefonen. Det är här den nya tekniken kommer in. Enligt utredningen som ligger till grund för detta har man tittat på och jämfört utveckling med Danmark, till exempel. Det visar sig att trots att Sverige har dessa långa avtalstider ligger vi långt framme när det gäller ny teknik. Det är alltså inte som Yilmaz Kerimo och Jan Lindholm säger – att detta skulle förhindra ny teknik på marknaden. Det är snarare tvärtom.

Efter att ha vägt för- och nackdelar mot varandra har vi i Alliansen och även utredningen kommit fram till att en minskning av avtalstiden inte skulle få några positiva effekter på marknaden. Det finns en stor konsumentgrupp som vill ha en avtalstid på 24 månader, och det finns alternativ. En begränsning av valmöjligheten skulle dessutom leda till att ny teknik hindras. Därför yrkar jag avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 4 YILMAZ KERIMO (S) replik:

Fru talman! Visst är det bra att man har olika alternativ. Men i det här fallet är man nästan tvungen att vara bunden vid ett abonnemang i två år med en telefon hos en leverantör. Tvång är aldrig en bra affärsmetod.

Tycker verkligen Moderaterna och Jessika att man ska tvinga dessa konsumenter att vara bundna i två år fast de kanske efter ett tag vill byta till något bättre erbjudande eller ett bättre abonnemang?

Man är tvungen att bli fast i två år med era förslag.

Anf. 5 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik:

Fru talman! Det är ingen som tvingar konsumenten. Som jag sade finns det i dag på marknaden avtal som har noll bindningstid. Det finns också avtal med bindningstider upp till 12, 18 eller 24 månader. De flesta som i dag väljer en ny smartphone väljer 24 månader, men det är ingen som tvingar någon till detta. Det är snarare ni som skulle tvinga folk till en högre månadskostnad genom att maximera avtalstiden till 12 månader. Det är ingen som tvingar någon, Yilmaz Kerimo.

Anf. 6 YILMAZ KERIMO (S) replik:

Fru talman! Två år är en lång tid. Det händer mycket på 24 månader. Dels utvecklas tekniken, dels förändras kanske privatekonomin. Det är alltså en stor nackdel för konsumenten. Att man ska kunna byta med en månads uppsägningstid om man hittar något bättre erbjudande är bra, men två år är som sagt en lång tid.

Det är sant att man kan ha ett avtal som är kortare än två år, men då blir det nästan utpressning från leverantörerna eftersom det blir mycket dyrare. Kan leverantörerna anpassa sina priser till den ettåriga bindningstid vi vill ha blir det i längden billigare för konsumenterna.

I dag vill leverantörerna binda upp alla konsumenter i två år för att det ska bli billigare. Konsumenterna är då tvungna att binda sig i två år för att få det billigare. Men när tekniken och ekonomin förändras vill man kanske ändra sig, men den möjligheten har man inte.

Indirekt tvång är aldrig en bra affärsmetod.

Anf. 7 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik:

Fru talman! Jag vidhåller att det inte är ett tvång utan en möjlighet och en valfrihet för konsumenten.

I utredningen som ligger till grund för detta jämförs Sverige med Danmark som har ett kort tvång på bara sex månader. Där har marknaden hittat på andra lösningar, och utvecklingen har gått åt motsatt håll. Sverige har utvecklats fortare vad gäller ny teknik, och vi har mer datatrafik än Danmark.

Det är inte fråga om ett tvång utan tvärtom. Det är ni som kommer att tvinga på människor en högre månadskostnad och göra så att de inte kan anpassa sig till den nya tekniken.

Anf. 8 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Det här är ur konsumentsynpunkt en viktig fråga. Vi talar om ingrepp i människors vardag. Mobiltelefonen, som det bland annat handlar om, är i var mans och kvinnas ägo, ung som gammal. Utvecklingen har varit enorm fram till dagens smartphones.

Mobilbranschen har i dag ett lågt anseende. Även om den lägger ned både pengar och ansträngningar på att räta upp sitt anseende och något skamfilade rykte kommer det nog att ta tid. Faktum är att riksdagen genom bra lagstiftning kan hjälpa branschen att få en högre status. Ju bättre det är för konsumenterna, desto mer gynnas branschen. Jag vill, liksom Jessica Vilhelmsson, sätta konsumenten i fokus.

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen om elektronisk kommunikation. Förslagen syftar till att göra det enklare för konsumenter att säga upp abonnemang på elektroniska kommunikationstjänster och att friare kunna använda mobiltelefoner och annan utrustning som de har köpt i samband med sådana abonnemang.

Regeringen gör med andra ord bedömningen att det behöver bli lättare och gå snabbare att välja och byta abonnemang för mobiltelefoni, bredband och tv. Det bör vidtas åtgärder för att främja själva bytet.

Regeringen föreslår därför en del åtgärder, bland annat att uppsägningstiden för elektroniska kommunikationstjänster, kanske i första hand mobiltelefoner, ska vara högst en månad. Det gäller alltså uppsägningstiden.

Avtal med bindningstid ska kunna sägas upp en månad före bindningstidens utgång, i stället för som i dag tre månader.

Dessutom blir det stopp för simkortslåsning. När man köper en smartphone i dag binder man sig på 24 månader och betalar av telefonen. Simkortet är sedan låst hos leverantören trots att abonnemanget gått ut och man är fortsatt bunden till leverantören såvida man inte betalar en summa på 400–500 kronor och blir löst från det. Men nu blir det stopp för det, vilket är gynnsamt för konsumenten. Dessa lagändringar är avsedda att träda i kraft den 1 maj 2014.

Till grund för förslaget ligger två rapporter, en från Post- och telestyrelsen och en från Konsumentverket. Inom Näringsdepartementet utarbetades promemorian *Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster*. Promemorian har varit ute på remiss, och nu är vi framme i skarpt läge i och med att propositionen har kommit på

*Lätt byte – enklare
att välja ny leverantör
av elektroniska kom-
munikationstjänster*

civilutskottets bord och beslut ska fattas i Sveriges riksdag. Det ska också sägas att genom denna lags införande har i huvudsak det EU-rättsliga regelverket för elektronisk kommunikation genomförts.

Fru talman! Så kommer vi till det som skiljer regeringspartierna och oppositionen åt. Som alla här vet är det lättare att formulera en politisk vilja än att skapa en lagstiftning. Enkelt uttryckt vill oppositionen lagstifta om att minska bindningstiderna för elektroniska kommunikationstjänster, i första hand mobiltelefoni men även bredband och tv, från dagens 24 månader till 12 månader.

Jag tycker att oppositionen har en del atonala argument. I dag substitutioneras smartphones av operatörerna, och i gengäld gäller 24 månaders bindningstid. Det betyder att om man lagstiftar om sänkt bindningstid till 12 månader, som oppositionen vill, blir kostnaden bra mycket högre per månad för den som vill skaffa en smartphone.

Med oppositionens förslag kommer färre personer att kunna skaffa sig de nya telefonerna och fler kommer därmed att gå miste om nya tjänster. Detta drabbar den som inte är köpstark. Det förvånar mig att oppositionen anammar detta konsumentfientliga förslag. Det skulle dessutom missgynna vår position som it-nation men framför allt, som sagt, försämra för konsumenten.

Som vi hörde Jessika Vilhelmsson säga går det redan i dag att som kund träffa avtal som gäller i ett år. Givetvis finns också möjlighet till kontantkort och diverse löpande avtal.

Vi kristdemokrater menar att en minskning av uppsägningstiden till en månad och stopp av simkortslåsning är de bästa vägarna ur konsumentens synvinkel.

Fru talman! Sverige är trea i världen i smartphoneanvändning. Vi var först med 4G och har Europas lägsta konsumentpriser inom telekom. Vi vill gärna behålla en framskjuten placering. En minskning av den i dag maximalt tillåtna avtalstiden till tolv månader skulle inte, sett ur ett helhetsperspektiv för konsumenter och leverantörer, ha positiva nettoeffekter för den svenska marknaden och för konsumenterna.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § På väg mot en giftfri vardag

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14: MJU13
På väg mot en giftfri vardag (prop. 2013/14:39)
föredrogs.

Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag står givetvis bakom samtliga S-reservationer i detta betänkande om kemikaliepolitiken, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 7. Det är en reservation som handlar om ytterligare begränsningar av bisfenol A. Det skulle göra verklig skillnad för människor runt om i Sverige om den skulle vinna riksdagens gehör.

Jag måste också säga att det kan finnas en viss risk eller möjlighet för att jag kommer att tala något längre än den aviserade tiden för mitt huvudanförande. Jag ber om ursäkt, inte för mitt engagemang och socialdemokratins engagemang för en aktiv, långsiktig och pålitlig kemikaliepolitik utan för att jag eventuellt kommer att dra över min aviserade tid lite.

Fru talman! Den moderatledda regeringen har styrt landet i snart åtta år. Jag behöver inte läsa grundlagen för den här församlingen, men för regeringen borde det vara självklart att alla beslut som riksdagen fattar ska vara vägledande, rent av styrande. Den här debatten ska handla om ett av alla dessa beslut – miljömålet Giftfri miljö.

En borgerlig regering med i dag känd konstellation tillträdde 2006, men det är först nu som förslagen kommer om hur vi ska uppnå miljömålet Giftfri miljö. Nästan åtta år har gått, och nu är det bara sex år kvar tills målet ska vara nått. Vad ligger bakom denna försening? Det finns säkert flera förklaringar, och kanske får vi höra några av dem i den här debatten.

En förklaring hittar jag i en bok skriven av regeringens tidigare generaldirektör för Kemikalieinspektionen, Ethel Forsberg. Boken heter *Makt, plast, gift & våra barn*. Ethel Forsberg berättar om kemikalieindustrins inställning till den försiktighetsprincip som numera finns i EU:s kemikalielagstiftning. Hon berättar om ledande företrädare för USA:s regering, jag ska väl säga att det var Bushregeringen, som ansåg att alla kemikalier kan hanteras på ett säkert sätt, att kemikalier inte är ett folkhälsoproblem, att alla regleringar företagsamhet, att myndigheter tillåts skrämman upp allmänheten och att försiktighetsprincipen skapar onödiga regelverk. Det ansåg ledande företrädare för USA:s Bushregering.

Det intressanta i boken är när Ethel Forsberg berättar om ett möte på det svenska Regeringskansliet 2009. Hon fick då klart för sig att regeringens statssekreterare hade samma uppfattning, att kemikalier inte är ett folkhälsoproblem och att försiktighetsprincipen leder till att myndigheter skrämmer upp folk i onödan. I boken berättas att den svenska regeringens statssekreterare med denna argumentation och i dåvarande borgerlig miljöministers närvaro, Lena Eks partivän, talade om för generaldirektör Ethel Forsberg att hon skulle ligga lågt i frågorna av just dessa skäl.

Det här är intressant av flera anledningar, förstas det konstitutionella, men det avser jag att ta upp i ett annat sammanhang. Men det blir också intressant i förhållande till det beslut om miljömålet Giftfri miljö som riksdagen har fattat. Det är mål som regeringen fram till nu inte har levererat åtgärder för att nå. Tiden har gått, och nu är det bara sex år kvar för att klara målet. För mig framträder bilden av en motsträvig regering som inte vill följa riksdagens beslut. Regeringens företrädare och ledande politiska tjänstemän tror inte på de principer som riksdagsbeslutet bygger på och låter den egna uppfattningen styra.

Fru talman! Så kommer då en proposition om kemikaliepolitiken, en proposition som regeringen menar innehåller förslag som gör att vi klarar miljömålet. Jag ska strax kommentera detaljerna i kemikaliepolitiken och vilka förslag vi socialdemokrater skulle vilja se, men först vill jag stanna vid påståendet att det här är lösningen, att det här ska räcka. Alla vet att det inte är korrekt. Alla vet att det här inte räcker. Ni lurar ingen med

detta, inte ens er själva. Det är det märkligaste av allt. I propositionen finns det nämligen ett helt avsnitt om vilka utmaningar som återstår, på vilka områden regeringen inte har någon politik för att nå miljömålet, samtidigt som man på andra ställen i propositionen slår fast att det här ska lösa allt, att det här är regeringens samlade strategi för att nå miljömålet.

Fru talman! Jag påstår inte att den socialdemokratiska politiken skulle lösa problemet till fullo och nå miljömålet Giftfri miljö, men jag påstår att vi har långt mer konkreta förslag för att klara detta miljömål jämfört med regeringen. Jag ska ta några exempel från vår socialdemokratiska politik.

För det första har vi aviserat en miljömålsmiljard. 250 miljoner kronor årligen i fyra år i direkta investeringar ska gå till lokala krafter. De ska gå till kommuner, företag och föreningar i samverkan som vill göra skillnad, som vill göra någonting mer för att vi ska nå våra miljömål. De ser att vi faktiskt kan lösa gemensamma utmaningar tillsammans. Detta är vi beredda att stödja.

För det andra är vi mycket oroade över forskningsresultat som visar att bisfenol A i mycket små doser kan ge effekt på hälsan. Det är därför som den europeiska myndigheten Efsa har sänkt gränsvärdet från 50 mikrogram per kilo kroppsvikt till 5 mikrogram. Det är alltså en mycket kraftig skärpning. Detta vill jag säga till de moderater som menar att Efsa har blåst faran över i sin rapport. Det de har gjort är alltså att skärpa gränsvärdet från 50 till 5.

Bisfenol A är ett hormonstörande ämne som påverkar människans hormonproduktion. Det är ganska enkel kemi. Bisfenol A liknar det kvinnliga könshormonet och kan därför ta dess plats. Speciellt barn och foster är känsliga. Då räcker det inte att förbjuda bisfenol A i nappflaskor; bisfenol finns i tusentals andra matförpackningar och i vatten eftersom man har använt bisfenol vid relining av vattenledningar. Vi vill därför förbjuda bisfenol A i alla förpackningar som kommer i kontakt med mat i Sverige. Självklart är det kontroversiellt i EU eftersom vi har en gemensam politik med gemensamma regler, men vi tror att det här är viktigt. Då ansluter vi oss till andra länder som också vill ha ett förbud, till exempel Frankrike, och trycket på kommissionen att ta fram ett förslag för EU ökar.

Vad gör regeringen? Jo, centerpartisten Lena Ek skriver på Svenska Dagbladets debattsida att hon vill ha ett förbud; miljöminister Lena Ek skriver i propositionen att det inte är aktuellt med ett förbud. Resultat? Inget!

Vi anser att vi kan införa en kemikalieskatt. Kemikalieinspektionen har presenterat ett förslag på ekonomiska styrmedel för att minska kemikalier i vardagen, ett mycket bra förslag tycker vi. Det tycker också Centerpartiet, har vi förstått, som på sin stämma ställde sig bakom förslaget.

Produkter som innehåller till exempel bromerade flamskyddsmedel och högflourerade ämnen ska beskattas. Det ger producenterna incitament att byta ut dem. Nu har regeringen tillsatt en utredning som jag hoppas lämnar ett konkret lagförslag på en sådan skatt. Men sedan är frågan hur kloka politiker det finns på Finansdepartementet och Miljödepartementet den dagen utredningen lämnar sitt förslag.

Vi vill stoppa farliga ämnen i våra kläder. En undersökning gjord av Testfakta nyligen visade att nio av tio jeans som vi köper till våra barn innehåller ämnet nonylfenoletoxilat som när det bryts ned bildar nonylfenol. Det är också hormonstörande och kommer ut i miljön när jeansen tvättas. Undersökningen visade att jeansen också innehåller det allergiframkallande ämnet analin. Det finns även andra ämnen i kläder så som flamskyddsmedel, nanopartiklar och kadmium.

Jag som småbarnsförälder får känslan av att jag inte kan lita på det jag köper till mina barn. Vad innehåller gift, och vad innehåller inte gift? Man måste hänga med, läsa artiklar och ha koll. Jag vill inte ha ett sådant samhälle. Jag vill kunna lita på det jag köper. Det måste finnas regler som skyddar mig och barnen. Därför behöver vi ett textildirektiv i EU, ett regelverk som förhindrar att vi importerar gifter som är förbjudna i EU och som bidrar till en hälsosammare textilproduktion i hela vår värld.

Fru talman! Avslutningsvis behöver vi en tuffare kemikaliepolitik i EU, en politik som driver fram innovationer och jobb för en hållbar kemi. Vi behöver en ny kemikalielagstiftning i EU som innefattar farliga ämnen och att de kan hanteras i grupp. Anledningen till att EU:s regelverk ofta inte hinner med är att utvecklingen inom industrin går så mycket snabbare.

Över huvud taget behöver fler ämnen med farliga egenskaper föras in i Reach, den europeiska kemikalielagstiftningen. Lagstiftningen behöver stärkas på många plan. Substitutionsprincipen och försiktighetsprincipen behöver stärkas och lågvolymännen inkluderas. Fler ämnen behöver omfattas av tillståndskrav, och kontrollen och efterlevnaden måste bli bättre. Vi vill se en ökad information till konsumenterna, och vi vill ha tydliga krav på innehållsförteckning. EU-länder ska tillåtas gå längre i sin egen kemikalielagstiftning. Vi ser också en stor potential i att låta den offentliga sektorn genom sin upphandling verka för ett miljövänligare samhälle med minskade kemikalier i offentliga verksamheter.

EU gjorde 2012 en analys av regelverket i Reach, den europeiska kemikalielagstiftningen. Det ledde inte till så stora förändringar. Nästa genomgång ligger längre fram i tiden. Tåget har med andra ord gått. Den svenska regeringen gjorde ingenting. Den gjorde som miljöministern i det där samtalet som Ethel Forsberg beskriver i sin bok, satt tyst. Samtidigt vet vi att en förstärkning och en förbättring av regelverket i EU är en förutsättning för att vi ska klara miljömålet Giftfri miljö.

I propositionen skriver regeringen att Reach, den europeiska kemikalielagstiftningen, på sikt behöver ses över. Nu är vi där igen. Riksdagen har beslutat om ett miljömål till 2020 om en giftfri miljö. Vi vet att vi behöver den europeiska kemikalielagstiftningen för att nå dit. Men regeringen lät tåget gå, och sex år innan målet ska vara nått skriver regeringen att den vill göra något – på sikt. Hade regeringen fortsatt där den socialdemokratiska regeringen lämnade 2006 skulle man ha kunnat påverka EU inför analysen och förändringen av Reach under 2012. Men det är klart, då glömmer vi att det i en borgerlig regering fanns en statssekreterare som enligt generaldirektören för Kemikalieinspektionen inte trodde att kemikalier var något folkhälsoproblem och en minister som satt tyst. Då är det svårt för Lena Ek att efter nästan åtta år i en borgerlig regering, och med en passiv kemikaliepolitik, komma och i sista stund försöka styra upp det hela.

Fru talman! Det är hög tid för en regering och ett Sverige som driver ett aktivt, långsiktigt, pålitligt miljöarbete som kan bära jobb och välfärd. (Applåder)

Anf. 10 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Mitt liv var så mycket enklare innan jag började fördjupa mig i kemikaliefrågor. På den tiden när jag bara var så där vanligt miljöintresserad och tänkte att man klarar sig väl om man köper ekologiskt och miljömärkt var livet enkelt. Sedan hamnade jag i miljö- och jordbruksutskottet och var tvungen att läsa på en del om kemikaliefrågor och insåg att de där ondskefulla kemikalierna lurar där man minst anar det.

Bara häromdagen stod jag och min sambo och lagade pumpasoppa då min sambo lite försynt frågade: Hur kommer det sig att du som är så nojig med kemikalier aldrig funderat på den där gamla mixerstaven i plast som du nu kör ned i den varma soppan? Det hade jag ju inte tänkt på, men jag började hysteriskt undersöka mixerstaven för att se vad den kunde vara gjord av. Där fanns en liten symbol med bokstäverna PC. Det brukar betyda polykarbonat i sådana sammanhang. Jag visste inte att man kunde göra mixerstavar av det, men det kunde man tydligen, och i så fall skulle den vara full med bisfenol A – rakt ned i vår goda pumpasoppa.

Då blir man så trött och önskar att vi hade en politik som kunde låta mig laga min goda pumpasoppa i fred. Man kan förstås tycka att folk får väl själva ha koll på sina mixerstavar, stekpannor, matlådor, konserverburkar, leksaker, barnvagnar, kläder, regnställ, golv, soffor, hudkrämer, ja alla de saker där vi kan hitta kemikalier som vi inte vill ha i våra kroppar och definitivt inte i barnens kroppar. Det skulle vara ett alternativ, men jag tror inte riktigt på det.

Även om man självklart kan göra mycket genom att välja miljömärkt och ekologiskt är det inte rimligt att man ska behöva ha en doktorshatt i kemi för att kunna navigera sig igenom en vanlig butik. Vad gör man om man lyckats kemikaliesäkra sitt hem? Vad gör man när man lämnar sin borg till hem och ger sig ut i livet utanför hemmet? Om man skickar barnen på dagis, ska man då behöva vara rädd för att de leker på ftalatgolv, äter på bisfenol A-tallrikar, suger på leksaker med tungmetaller – och kanske äter mat med lite bekämpningsmedelsrester när de ändå håller på?

Nej, vi behöver politik. Vi vet att barnen är de som är känsligast för kemikalier. Inte minst kan de hormonstörande kemikalierna orsaka stor oreda i små växande kroppar. Det är därför framför allt för barnens skull som vi behöver en stark kemikaliepolitik, en politik som ger alla barn en giftfri uppväxt, en politik där föräldrar kan känna sig trygga med att deras barn inte kommer till skada eftersom det som man köper till barnen är säkert. Vi behöver en politik som lyfter kemikalieångesten från våra axlar och lägger ansvaret där det hör hemma, i politiken.

Vår roll som politiker är enkelt uttryckt att se till att det som är farligt också ska vara förbjudet. När jag säger farligt menar jag inte att det är myndigheterna som bortom allt rimligt tvivel ska bevisa att någonting är farligt innan man kan göra något. Det ska ligga på tillverkarna att visa att någonting är ofarligt, alltså om det finns sund vetenskap att tillgå som visar att någonting är riskabelt. Det var egentligen ursprungstanken med EU:s kemikalielagstiftning Reach när den började tas fram, men som det

har blivit kan vi konstatera att Reach i dag är helt otillräckligt när det gäller att skydda oss mot alla de kemikalier vi omger oss med, och de är inte få.

Att tröska alla farliga ämnen igenom Reach tar hutlöst mycket tid. Ändå är det i första hand den vägen regeringen valt i den här propositionen. Självklart är det allra bäst om vi kan förbjuda de farliga ämnena i hela EU, inte bara i Sverige. Och självklart är det jättebra om vi kan vässa Reach så att det blir det verktyg det en gång var tänkt att bli, ett verktyg som verkligen kan svara upp mot de utmaningar vi står inför. Men regeringen tycker inte att det nu riktigt är läge för det eftersom majoritetsförhållandena i EU är sådana att man riskerar bakslag om man öppnar upp Reach. Kanske är det en riktig bedömning, men frågan är vad vi gör under tiden. Ska de som är barn i dag växa upp i en kemikaliemarinad medan vi låter EU:s kvarnar mala?

Vi gröna tycker inte det. Vi gröna tycker att vi i Sverige ska utnyttja det utrymme som finns och på egen hand gå före och förbjuda de farliga ämnena. Visserligen sätter EU upp begränsningar för vad vi får och inte får göra på kemikaliepolitikens område, men regeringen konstaterar i propositionen att det finns flera exempel där Sverige har gått före och infört nationella förbud eller andra begränsningar och att det sedan har lett till att man följt upp de begränsningarna med EU-reglering eller rent av reglering på global nivå. Trots de positiva exemplen bakåt i tiden skriver regeringen att man endast i undantagsfall kan ha anledning att överväga nationell lagstiftning inom det icke-harmoniserade området. Det är väldigt svagt. Sverige bör utnyttja det utrymme som finns för att självt förbjuda farliga ämnen. Det är inte bara ett sätt att skydda svenska barn och ge dem en giftfri uppväxt, utan det bidrar till att fler barn på sikt kan få den möjligheten.

Vad är det då vi i Miljöpartiet vill förbjuda? I betänkandet redovisar vi hela listan, och för att slippa rabbla upp konstiga förkortningar kan jag kort nämna att vi försökt utgå från barnens perspektiv. Det innebär att mycket fokus hamnar på de hormonstörande ämnena bisfenoler, ftalater och parabener. Det gäller särskilt vardagsprodukter som barn kommer i kontakt med. För den som inte varit i kontakt med barn kan jag nämna att barn inte enbart använder saker som är gjorda för barn, utan det finns mycket som barn kan tugga på. Detta sagt bara så att vi är överens.

Regeringen skriver fint om dessa ämnen, men vad man mer konkret ska göra är lite mer diffust. Mycket verkar stanna vid utredningar, som att man ska kartlägga användningen av olika ämnen och sedan tala med branschen och fråga om de inte kan vara snälla och plocka bort ämnena. Den som känner sig trygg med att det kommer att lösa alla problem kan räcka upp en hand. Nej, ingen räcker upp handen.

Jag tror att vi behöver förbud, men vi behöver också kompletterande verktyg. Där det av olika skäl inte är möjligt eller lämpligt med förbud kan man använda ekonomiska styrmedel, vilket åtminstone gör det dyrare och därmed mindre attraktivt att använda farliga ämnen. Konstgödselskatten, som fanns tidigare, var ett exempel på en kemikalieskatt som bidrog till att minska kadmiumspridningen på våra åkrar, men den tog regeringen bort. Nu har man däremot bestämt att man ska utreda andra kemikalieskatter, dock inte just den. Ett enkelt första steg skulle vara att återinföra kadmiumskatten. Sedan finns det en rad kemikalieskatter som

Kemikalieinspektionen redan tittat på och som man ganska enkelt skulle kunna gå vidare med i stället för att backa bandet och sätta i gång en ny utredning, som regeringen nu gör.

Förutom lagstiftning och ekonomiska styrmedel är offentlig upphandling ett viktigt verktyg i kemikaliepolitiken. När offentlig sektor som stor kund börjar efterfråga giftfria alternativ börjar det hända saker. Då blir det attraktivt för företagen att ta fram de produkterna. Miljöstyrningsrådet har spelat en viktig roll för att stödja kommunerna i deras arbete med giftfri upphandling. Inte minst har projektet Giftfri förskola betytt mycket för att hjälpa kommunerna att avgifta sina förskolor.

Det är därför med stor sorg vi konstaterar att regeringen nu tänker lägga ned Miljöstyrningsrådet. Alla upphandlingsfrågor ska i stället samlas under Konkurrensverket, som inte precis utmärkt sig för att vara så väldigt pådrivande i miljöfrågor och som i egenskap av myndighet inte har samma möjligheter att vara offensiva som ett mer fristående miljöstyrningsråd. Projektet Giftfri förskola är ett av de projekt som nu riskerar att gå om intet, vilket vore väldigt tragiskt. Därför menar vi från Miljöpartiets sida att regeringen borde stoppa nedläggningen av Miljöstyrningsrådet.

Lagar och regler i all ära, men de ska följas också om det ska vara någon poäng. Här spelar tillsynen en viktig roll på alla nivåer. EU:s kemikaliemyndighet måste bli bättre på att följa upp och granska brister i underlagen från företagen, vilket har visat sig vara ett problem i implementeringen av Reach. Den måste också kunna sätta in sanktioner mot dem som missköter sig. Den svenska Kemikalieinspektionen har en viktig roll i tillsynen på nationell nivå av importörer och tillverkare men också genom att stödja kommunerna i deras tillsyn.

Fru talman! Tiden rinner i väg. Kemikaliepolitik kan lätt bli något tekniskt. Jag har försökt skona er från alla långa listor över konstiga ämnen. Den som vill fördjupa sig kan hitta DINP, DIDP, DNOP och andra tungvrickare i våra reservationer i betänkandet, men om vi försöker hålla det lite enkelt: Se till att det som är dåligt är dyrt och att det som är farligt är förbjudet! Jag tror att vi kommer långt om vi har det som tumregel.

Med den tumregeln, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 7.
(Applåder)

Anf. 11 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har fyra reservationer i detta betänkande, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservationerna 29 och 34.

Fru talman! Ingen vill nog ha läkemedelsrester i våra vattendrag, men alla vill vi kunna bruka läkemedel den dag vi blir sjuka. Det är nog ingen som vill ha bekämpningsmedel i vårt grundvatten, men alla vill vi väl att bonden ska kunna skörda bra skördar och att vi ska kunna äta oss mätta. Likaså är det nog ingen som vill komma i kontakt med potentiellt skadliga flamskyddsmedel, men man vill heller inte riskera att huset brinner ned och därmed riskera sin familj eller sina barn.

Så här ser det ofta ut med kemikalierna vi använder. De har i många fall både för- och nackdelar, och analysverktygen är ofta otillräckliga för att på ett korrekt och heltäckande sätt värdera risk mot förtjänst. För-

summelse och girighet kan det säkert finnas rikligt med exempel på, men av de kemikalier som vi av olika anledningar använder i Sverige är det väl få, om ens några, som är framtagna med ont uppsåt. Det kan vara någonting som är bra att påminna om i en sådan här debatt. Att rakt av förbjuda en lång rad kemikalier låter sig inte göras utan att det får andra negativa konsekvenser.

Med detta sagt vill jag ändå framhålla hur viktigt det är att konsekvent arbeta med att dels riskbedöma olika kemikalier, dels fasa ut dem som visat sig ställa till med mer elände än förtjänster. Att små barn inte kommer i kontakt med farliga kemikalier och gifter måste givetvis få mycket hög prioritet. Man måste vara lyhörd mot den internationella forskningen och egen nationell forskning och ha ett ständigt pågående arbete med riskanalyser. Ett gott arbete på detta område kan ge positiva effekter på folkhälsan.

Ett stort problem – ett demokratiskt problem, menar jag – är dock att vi har en mycket begränsad beslutsmakt över kemikalielagstiftningen. Svenska folket påtvingas dagligen exponering av en rad kemikalier vare sig vi vill eller inte. Detta beror på att lagstiftningen är, som det så fint heter, harmoniserad i EU. Även om våra 349 riksdagsledamöter här i kammaren enhälligt skulle vilja införa ett förbud mot en viss kemikalie som vi bedömt vara giftig är det inte alls säkert att vi får göra det, utan vi måste driva det hela vägen genom monsterstaten och monsterbyråkratin i Bryssel.

Att ett medlemsland inte tillåts gå längre än EU:s bestämmelser för att skydda sina medborgare tycker jag är fullständigt absurt. Precis som med dvärgbandmasken, tbc-smittade kossor och mycket annat som EU inte låter Sverige skydda sig emot ser vi från Sverigedemokraterna ett stort problem med att vi inte tillåts bestämma över vår kemikalielagstiftning själva.

Fru talman! Sverigedemokraterna har i detta betänkande en reservation där vi lyfter fram frågan om läkemedelsrester i miljön. Vi menar att man bör utreda möjligheten att öka användningen av ekonomiska styrmedel för att minska mängden läkemedel som hamnar i kretsloppet, men också säkerställa att samhällskostnader läggs på tillverkare, importörer och andra aktörer i enlighet med principen om att förorenaren betalar. Detta skulle kunna bidra till att finansiera framtida ombyggnationer av vattenreningsverk samt omläggningar, nyläggningar och reningssystem för avlopps- och dricksvattenrör.

Regeringen tar förvisso i propositionen upp problematiken med läkemedel och exemplifierar bland annat med att antibiotika i miljön kan bidra till ökningen av antibiotikaresistenta bakterier. Några direkt skarpa förslag har dock åtminstone jag inte kunnat finna på det här området. Detta är en fråga som vi hoppas får mer fokus framöver. Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 34.

Fru talman! I en annan reservation har vi lyft upp problematiken med parabener. Detta är en grupp av kemikalier som används som konserveringsmedel i livsmedel, hygienprodukter och kosmetika. Vissa parabener anses vara hormonstörande. Ämnena kan påverka människors hälsa och miljön genom att de efterliknar, ökar och ibland hämmar effekten av hormoner. Ett antal undersökningar pekar på ett samband mellan kända hormonstörande ämnen och såväl en reducering av sädescellsantalet som

en ökning av risken för testikelcancer. Allt detta sammantaget pekar i en och samma riktning, nämligen att flera parabener skäligen kan anses vara direkt skadliga för människor. Regeringen bör därför verka för att det införs ett förbud mot denna kemikaliegrupp i produkter som är avsedda för småbarn, till dess att man med säkerhet kan konstatera att dessa kemikalier inte är hälsovådliga. Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 29.

Anf. 12 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi debatterar i dag regeringens strategi för en giftfri vardag. Strategin ska vara ett sätt att uppnå miljömålet Giftfri miljö. 14 av de 16 uppsatta miljö kvalitetsmålen uppnås i dag inte av regeringen. Miljömålet Giftfri miljö är ett av dessa.

Jag tycker att det är bra att regeringen har lagt fram denna strategi, och jag tycker att det är bra med ett ökat fokus på kemikalier i barns vardag. Man föreslår exempelvis en kadmiumstrategi, ett textildirektiv och minskad miljöpåverkan från kemikalier i läkemedel. Jag tycker också att det är bra med förslaget om ett kunskapscentrum för ökad substitution av farliga ämnen. Det finns alltså bra saker att ta fasta på i strategin.

Men det är alldeles för lite, och det är alldeles för sent. Regeringen har styrt i över sju år, och den allvarliga situationen med miljögifter, tungmetaller och andra farliga ämnen som sprids ut i miljön och som finns i vår vardag, på Barnens ö, i förskolor, i våra garderober och i våra livsmedelsförpackningar, har varit allmänt känd under hela den långa tid regeringen har styrt.

Nu kommer man med en strategi med få bindande krav. Inte ett enda konkret förbud mot en enda farlig kemikalie finns med i strategin. Därför tycker vi från Vänsterpartiet att det inte räcker.

Det bästa sättet att bli av med de farliga kemikalierna är förstås att förbjuda dem. Det borde Sverige göra i större utsträckning. Jag vill understryka att förbud i Sverige också kan vara ett sätt att påverka EU och andra länder. Om vi går före och visar att vi vill ha nationella regleringar mot det som vi kan visa är direkt skadligt för oss och för miljön kan andra länder haka på och EU sedan förhoppningsvis reglera ämnena.

Några av de kemikalier som vi i Vänsterpartiet anser är särskilt aktuella att hantera och införa förbud mot har nämnts tidigare av flera talare. Ett ämne är bisfenol A, som är ett hormonstörande ämne. Regeringen har redan tagit upp det ämnet som stort och problematiskt. Det finns nu förbud mot bisfenol som kommer i kontakt med barn. Vi i Vänsterpartiet tycker inte att det räcker, utan vi vill ha ett totalförbud mot bisfenol A.

Det kan också handla om perfluorerade ämnen, till exempel PFOA som det har rapporterats en hel del om på nyheterna den senaste veckan. PFOA finns i till exempel impregnerat papper, textilier och brandskum. Det är en stor miljöfara på många ställen i landet.

Det handlar om nonylfenoletoxilat, som finns främst i textilier. I textilier finns också triklosan och silver. De tillsätts i kläder för att minska utsöndringen av svett och lukter. Samtidigt vet vi att de påverkar oss människor negativt. Vi borde införa förbud mot den användningen i textilier och kläder.

Det handlar om en tydligare reglering av mjukgörare i plast, till exempel ftalater. Ftalater är något som våra barn verkligen kommer i direkt

kontakt med. De stoppar plastleksaker i munnen, de kramar leksakerna och gosar med dem. Leksakerna finns i sängar och badkar med varmt vatten där ftalaterna kan fällas ut. Här är jag besviken på att regeringen inte tar ett tydligare grepp om mjukgörarna.

Det kan handla om det bromerade flamskyddsmedlet deka-BDE, där vi i Sverige tidigare hade ett förbud. Sverige tog inte strid mot EU utan släppte lättvindigt förbudet. Det tycker jag var fel. Jag tycker att vi borde ha stått fast vid vårt tidigare förbud. Det är ett tydligt exempel på ett ämne där vi borde ha tagit strid mot EU, och jag tror att vi skulle ha haft goda förutsättningar att vinna.

Azofärgämnen i livsmedel, främst i godis och en del drycker, är ett stort problem för allergiker i vårt land. Tidigare hade vi förbud mot en mängd olika azofärgämnen i Sverige. EU sade att vi inte fick ha det kvar. Sverige tog inte strid mot det beslutet på EU-nivå. Det tycker jag är helt fel. Vi borde införa nationella förbud mot azofärgämnen, och vi borde visa EU att det finns en mängd andra färgämnen som inte alls är skadliga som i stället kan användas i godis och läskedrycker och så vidare.

Det här var några konkreta exempel på kemikalier som vi i Vänsterpartiet tycker kan förbjudas här och nu. Det handlar inte bara om att vi vill få bort de farliga kemikalierna här i Sverige, utan det handlar också om att vi vill använda detta som ett sätt att påverka EU. Sverige ska gå före och vara pådrivande.

När jag nu talar om EU blir jag besviken över den strategi som regeringen har föreslagit. Där presenteras inte fler konkreta förslag på vad den svenska regeringen egentligen vill med EU och i synnerhet med kemikalieförordningen Reach. Kemikalieförordningen Reach måste ses över.

Det finns en mängd olika områden där Reach är långt ifrån tillräckligt. Först måste det skrivas in att enskilda länder ska kunna gå före och föra en mer progressiv kemikaliepolitik om de önskar göra det. Hormonstörande ämnen måste i större grad regleras. Det måste finnas en tydlig substitutionsprincip i Reach, det vill säga att farliga ämnen ska ersättas med mindre farliga. Det var ursprungstanken med Reach. Fler lågvolyämnerna ska omfattas av Reach. Så kallade nanomaterial borde omfattas av Reach. Så kallade kombinationseffekter borde tydliggöras, det vill säga att när flera olika kemikalier blandas blir det en helt annan effekt än när kemikalierna används separat. Det är något som Reach i praktiken negligerar i dag.

Det var konkreta förslag som Sverige kan och borde lägga fram med syfte att förbättra Reach.

Regeringen resonerar också i strategin om så kallade ekonomiska styrmedel för kemikalier. Jag förmodar att det handlar om skatter på kemikalier som vi vill minska användningen av. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är bra, och vi hoppas att det snart kommer ett konkret förslag från regeringen. Men vi vill understryka att det är ett komplement till förbud på nationell nivå och till en tydligare reglering på EU-nivå. Vi ska inte införa en skatt på en massa farliga kemikalier och sedan tappa fokus om att helt och hållet få bort dem. Det är viktigt att understryka.

Jag tycker också att det är bra att regeringen tar upp den offentliga upphandlingens viktiga roll. Man kan där trycka på för en minskad kemikalieanvändning, men jag ser ärligt talat inga konkreta förslag på hur

man ska göra upphandlingen på ett progressivt sätt. Det vi ser är tyvärr det som Helena Leander tog upp tidigare, nämligen att regeringen lägger ned Miljöstyvningsrådet. Det är ett bevisat omtyckt rådgivningsorgan som regeringen finansierar med drygt 11 miljoner kronor varje år, och Sveriges Kommuner och Landsting är också en aktiv delägare. Varför läggs Miljöstyvningsrådet ned? Det är just sådana hjälporgan som våra kommuner och landsting behöver när de ska utöva en progressiv och miljövänlig offentlig upphandling.

Jag har nämnt en mängd saker som vi i Vänsterpartiet vill göra på EU-nivå och främst på nationell nivå, där vi tycker att Sverige ska gå före. För att vi ska kunna bedriva arbetet på ett effektivt sätt behövs ökade anslag till kemikaliearbetet i Sverige. Därför anslår vi i Vänsterpartiet 200 miljoner kronor mer under de närmaste fyra åren till Kemikalieinspektionen, främst för att man ska arbeta hårt och motiverat med just riskbegränsning, utfasning och konkreta förbud mot kemikalier. Vi anslår också 100 miljoner kronor mer än regeringen till så kallad miljötoxikologisk forskning, det vill säga hur man ska kunna forska mer om kemikaliers påverkan på i synnerhet miljön.

Jag avslutar med att yrka bifall till reservation 7 om förbud mot bisfenol A.

(Applåder)

Anf. 13 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ärade ledamöter och ärade åhörare! Att uppnå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö är en av de viktigaste och mest utmanande uppgifterna inom miljöpolitiken. Därför är det viktigt att kemikaliearbetet ges en tydlig politisk ram, som regeringen nu har presenterat i propositionen *På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken*.

Det är hög tid att detta görs. Vi har inte haft någon bred kemikaliepolitisk proposition beslutad av riksdagen sedan 2001. Under tiden har det hänt oerhört mycket i omvärlden. Vi har, som några av talarna hittills har nämnt, fått en ny europeisk kemikalielagstiftning, som naturligtvis fyller ett stort behov. I Sverige omger vi oss inte bara med svenskproducerade produkter, utan vi har också en stor import. Ett sätt att se till att den blir bättre kvalitetsmässigt är just en harmoniserad, gemensam lagstiftning inom Europa.

Jag värnar inte bara om de svenska barnen – jag tycker att det är lika viktigt att barnen i Bulgarien, Rumänien eller på andra ställen också har verksamma regler som skyddar dem i deras vardag.

Fru talman! En sådan här proposition är inte ett verktyg för att förbjuda enskilda ämnen. Propositioner på sådana här stora, genomgripande områden skrivs kanske vart tionde år. Förbud utfärdas kontinuerligt av regeringen och är en verksamhet som pågår ständigt. Men anledningen till att vi behöver en plattform och en ny svensk kemikaliepolitik är inte bara att vi numera har en harmonisering inom EU med de möjligheter och problem som det innebär utan också att vi har väldigt mycket ny kunskap. Förr trodde man att enstaka högdosexponeringar var farligast. Nu vet vi att långvarig lågdosexponering kan vara minst lika farlig.

Vi har lärt oss mycket under de gångna åren om cocktaileffekter. Kunskapen om hur olika kemikalier och läkemedel med hormonstörande

effekter påverkar ekosystemen och därmed människan är också något som vi har fått de senaste åren.

Regeringens satsning på handlingsplanen för en giftfri vardag 2011–2014 med särskilt fokus på barn är en viktig del av strategin för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Vi har under det senaste året ändrat arbetssätt när det gäller våra miljömål. Vi har reformerat genom att göra dem mindre fluffiga och genom att lägga till etappmål. Vi har åtta etappmål på kemikaliesidan numera.

Vi lyfter in dessa etappmål i propositioner, på det sätt som vi har gjort med kemikalie målet i den här kemikaliepropositionen. Vi ställer större krav på myndigheter med årliga rapporteringar. Vi tillsätter en miljömålssamordnare, och vi jobbar tydligare, tidigare och tuffare med EU-nivån.

Ambitionsnivån stärks alltså, och i årets budgetproposition beslutade vi om ytterligare resurser för en fortsatt satsning på handlingsplanen. Totalt anslås över 200 miljoner kronor de kommande åren för handlingsplanen för en giftfri vardag. Det ska möjliggöra för Kemikalieinspektionen att hitta det underlag vi behöver för att eventuellt fatta beslut om svenska förbud och också kunna se till att vi för in ämnen på kandidatlistan till Reach för att så småningom få harmoniserade förbud i hela EU. Det arbetet är långsiktigt och oerhört viktigt.

Propositionen omfattar en strategi som består av de åtta etappmål om farliga ämnen som är beslutade och vilka insatser som krävs på vägen mot en giftfri vardag. Vi vill lägga särskild vikt vid att minska riskerna för barn, som är mest utsatta när det gäller exponering för farliga kemikalier. Det handlar både om beteende och om att barn i förhållande till kroppsvikt omsätter snabbare än vuxna. Åtgärder som skyddar våra barn skyddar dessutom också livskvaliteten för alla oss andra.

Fru talman! Vi vet väldigt mycket om kemikalier i Sverige. Det finns omfattande forskning, kunniga expertmyndigheter och ett utbrett intresse av att arbeta med farliga ämnen i civilsamhället och bland allmänheten. Det är engagemang som detta som gör att Sverige kunnat arbeta så framgångsrikt på global nivå. Kvicksilverfrågan är kanske det bästa exemplet, där Sveriges mångåriga arbete resulterade i att världen förra året i japanska Minamata, symboliskt nog, antog en global konvention för att fasa ut kvicksilveranvändningen.

I propositionen föreslår vi också en bred, innehållsrik strategi för att sträva mot en giftfri vardag. Hit hör förslagen om en kadmiumstrategi och om att en handlingsplan för perfluorerade ämnen bör tas fram på EU-nivå. Vi vill också att EU-regler utvecklas för farliga ämnen i textilier. Det är ett område där det finns väldigt lite regler i dag.

Vi vill undersöka om det behövs nationella begränsningar för farliga ämnen i byggprodukter. Det kan exempelvis röra sig om kemiska ämnen som kan avges till inomhusluften eller ämnen vars farliga egenskaper utgör ett problem vid återvinning och avfallshantering. Tillämpningen av substitutionsprincipen behöver stärkas, det vill säga att farligare ämnen ska fasas ut till förmån för mindre farliga. Där behöver vi få i gång ett kontinuerligt arbete.

Hormonstörande ämnen är en stor utmaning. Allt fler undersökningar pekar på att våra barn och barnbarn samt djurlivet utsätts för allvarliga risker. Det är över 20 år sedan forskarna upptäckte att ämnen i vår om-

givning, till exempel ftalater och PCB, kan påverka både hormonbalans och fortplantningsmöjligheter hos människor och djur. Det krävs handling såväl nationellt som inom EU och internationellt, och vi kommer att fortsätta driva på aktivt för att få en bättre situation när det gäller hormonstörande ämnen.

Ett exempel på det är att kommissionen inte har levererat de vetenskapliga kriterier som vi har kommit överens om och som skulle ha lämnats i december. Det innebär att vi inte kommer vidare med arbetet när det gäller biocider eller kandidatämnen till EU:s kemikaliereglering, Reach. Då har jag sagt att om man inte levererar inom två månader, som är den stadgade gränsen, kommer Sverige att stämma kommissionen vid EU-domstolen, just för att visa att det är viktigt inte bara att vi gör saker i medlemsländerna nationellt utan att ett tungt ansvar också vilar på EU-kommissionen.

För att effektivisera kemikaliekontrollen ytterligare behöver vi i större utsträckning jobba med grupper av ämnen och göra riskbedömningar och prövningar av grupper av ämnen med liknande egenskaper, struktur eller användningsområde, i stället för att ta ett ämne i taget. På så sätt kan vi mer effektivt få till en utfasning av exempelvis bromerade flamskyddsmedel.

Fru talman! Vad gäller läkemedelssubstanser i miljön vill vi att testkraven för nya läkemedel skärps och att de miljöriskbedömningar som görs i samband med ansökningar om godkännande av mediciner förbättras. Vi menar också att det bör vara möjligt att, om mycket allvarlig påverkan på miljön kan befaras, faktiskt kunna neka godkännande.

Fru talman! Kemikaliepropositionen betonar vikten av utvecklad forskning vad gäller barns känslighet för kemikalier, risker med hormonstörare samt kombinationseffekter. Vi betonar vikten av att stimulera näringslivets arbete med innovation och produktutveckling på kemikalieområdet, inklusive grön kemi. Jag har själv besökt klustret av företag som arbetar med hållbar kemi i Stenungsund, och jag har sett hur fort utvecklingen gått, inte minst vad gäller tillväxt av nya jobb. Här finns alltså också möjligheter för jobb och konkurrenskraft.

Ärade åhörare! Som propositionen, *Plattform för kemikaliepolitiken*, visar är mycket av arbetet igångsatt och mycket kommer att ske. Men det är en god bit kvar innan vi på allvar kan säga att svenskarnas vardag gjorts fri från gifter. Man kan ju tycka att det är komplext, och det stämmer förstås. Men på ett sätt är det också väldigt enkelt: Vi konsumenter ska vara trygga med att de produkter vi köper till våra barn och oss själva, liksom maten vi äter och de kläder vi har på oss, inte är skadliga för oss eller vår miljö. Den visionen ska vi nå, och det är det som den här propositionen tar sikte på.

(Applåder)

Anf. 14 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Två av 16 miljömål beräknade man nå när den här regeringen tillträdde 2006. Åtta år senare är det samma två mål som man fortfarande bedömer att man ska nå. 14 av miljömålen nås inte. Ett av dem är miljömålet om giftfri miljö. Det skulle vara intressant att höra från ministern vad som ligger bakom denna passivitet och försening.

Lena Ek talade häromdagen på kemiföretagens konferens. Då sade hon: ”Självklart ska Sverige kunna gå före med nationella åtgärder och hårdare regler.” I den här debatten kan man fråga sig om detta verkligen är regeringens politik.

I propositionen står samma nyckelmening om och om igen. Där klargörs det att förbud bara kan medges i undantagsfall, om det inte ger effekt för företagets konkurrenskraft och den inre marknaden och om det är proportionellt och på icke harmoniserade områden.

Det här är komplicerad materia för dem som lyssnar, men jag är övertygad om att miljöministern förstår precis vad menar.

Denna nyckelmening utesluter ju allt. Jag förstår att detta är resultatet av en kompromiss med Moderaterna. Men var det då sant, det som miljöminister Lena Ek sade häromdagen hos kemiföretagen?

Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C) replik:

Fru talman! Jag blir lite förvånad över att Matilda Ernkrans frågar om just den här nyckelmeningen. Det är ju precis det som EU:s reglering handlar om. Det är precis vad som krävs för att vi ska kunna ha nationella förbud. Det är precis därför som Danmark och Frankrike har fått backning på sina generellt hållna förslag när det gäller bisfenoler, medan vi tror att vi kan gå fram med vårt avgränsade och tydligt motiverade förbud mot bisfenol i barnmatsburkslock. Vi satsar nu på att fortsätta med förbud mot bisfenol A i relining av vattenledningsrör. Detta är en beskrivning av vad som krävs för att man ska kunna gå före. Det är de regler som styr EU:s inre marknad. Sedan vill man kanske förändra dem, men det är en helt annan debatt.

Det är klart att vi ska kunna gå före och ha hårdare regler i Sverige. Vi har också bevisat att man kan ha hårdare regler och visat hur man gör för att få dem godkända. Just med tanke på strategin om en giftfri vardag med särskilt fokus på barn har vi valt att titta på bisfenol A, där vi har ett underlag som är väl motiverat. Ändå måste vi ta en tuff debatt med EU:s livsmedelsmyndighet för att få detta godkänt. Det är så harmoniseringsreglerna ser ut.

Jag hävdar ändå att det är bättre att ha harmoniseringsregler än att inte ha det och tvingas kolla allting, också importerade varor.

Jag är bekymrad över att vi inte når miljömålen enligt prognosen. Det blir alltså business as usual om vi fortsätter och inte gör någonting. Det är därför som vi under senare tid har avlämnat tre propositioner om kemikalier, om biologisk mångfald och om planering av marina havsmiljöer just för att nå miljömålen till 2020.

Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Du svarade inte riktigt på min fråga, Lena Ek, om det verkligen var sant, det som du sade för några dagar sedan på kemiföretagens konferens. Du svarade inte heller på frågan vad det är som ligger bakom passiviteten och förseningen med tanke på att det för nästan åtta år sedan var samma två miljömål som man beräknade att nå som nu, åtta år senare. Vad är det som har gjort att den här regeringen har tagit nästan åtta år på sig att leverera någon typ av förslag till hur man skulle kunna tänka sig att nå miljömålet Giftfri miljö?

Hur kommer det sig att regeringen i sin egen proposition talar emot sig själv och säger att det här är regeringens strategi för att nå miljömålet, samtidigt som man i långa avsnitt räknar upp område efter område där det fortfarande saknas aktiv politik för att nå miljömålet?

Jag vill avsluta med en fråga som handlar om *en* del som får symbolisera hur viktigt det är med aktiva åtgärder som gör skillnad i människors vardag, om man nu ska föra Sverige mot en mer giftfri miljö och kunna skapa jobb och bygga välfärd kring en hållbar kemi.

Det handlar om bisfenol A. Lena Ek har ju tillsammans med sin centerkollega Roger Tiefensee bland annat i en debattartikel i Svenska Dagbladet förordat ett nationellt förbud mot bisfenol A. Hur ser du då på att det troligen i riksdagen finns en majoritet för ett sådant förslag? Men er – om jag får säga det – dåliga kompromiss med Moderaterna stoppar ett sådant förslag.

Anf. 17 Miljöminister LENA EK (C) replik:

Fru talman! De 16 svenska miljömålen fastställdes av Anna Lindh. Jag har stor respekt för hennes arbete. Men målen formulerades på ett så fluffigt sätt att det har varit oerhört svårt att konkretisera arbetet. Det är bakgrunden till att vi har förbättrat målen genom att sätta upp etappmål, samla ihop åtgärder och strategier i inriktningspropositionen, precis som den proposition som vi debatterar här i dag om en ny svensk kemikaliepolitik.

Vi har skärpt reglerna för de 25 sektorsmyndigheter som jobbar med det här. Vi har blivit tuffare och tydligare när det gäller EU-nivån och den europeiska kemikalie regleringen, för den behöver reformeras. Vi har också tillsatt en nationell samordnare som ska jobba med de här frågorna och näringslivet.

Jag tror att det förändrade arbetssättet när vi omarbetar de mer fluffiga miljömålen till mer action ska leda till ett förbättrat arbete och bättre resultat. Annars får vi justera igen. Men jag tror att det här fungerar mycket bättre.

Med den här propositionen inför vi en helt ny svensk kemikaliepolitik. Vi anslår medel för detta till Kemikalieinspektionen, och vi ser till att hela kedjan hänger ihop från forskning och vetenskap hela vägen fram till förbud eller ändrad användning i Sverige och på EU-nivå.

Om oppositionen ska vara trovärdig måste ni ju förhandla ihop er när det gäller treårsbudget och åtgärder där ni är överens. Här finns en mängd bra förslag från olika partier, men ni har egna reservationer och olika motioner, och det som ni visar upp är inte en enad fasad. Jag vet inte hur många olika förslag som ni inte har diskuterat med varandra.

Vi är ense om det vi gör, och det kommer att ge resultat.

Anf. 18 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Precis som Matilda Ernkrans stör jag mig på att Centerpartiet säger en sak och gör en annan.

Strax före jul var Lena Eks partiledare Annie Lööf intervjuad i Svenska Dagbladet, där hon talade varmt om vikten av att Sverige ska kunna gå före och ha egna förbud mot farliga kemikalier. Som exempel tog hon upp att bisfenol A helt borde fasas ut. Ftalater borde vara för-

bjudna, inte bara i leksaker utan också i barnkläder. Parabener i specifikt solkrämer skulle också tas bort. Och det låter ju bra.

Men problemet är att bara någon vecka innan hade miljöministern lagt fram propositionen som nu ligger på riksdagens bord och där de här sakerna inte finns med alls. Propositionen innehåller en inriktning om att man ska jobba i EU och i övrigt göra kartläggningar av användningen i Sverige.

Det är ju ett val som man kan göra. Det kan tyckas att det är svårt att ta striden med EU. Jag inser att det inte är helt lätt att få igenom dessa förbud. Det är inte så att den här regeringen inte har tagit strider med EU tidigare. Man har tagit en tuff strid när det gäller till exempel att få jaga varg i Sverige. Det är kanske så att regeringen redan har gjort bedömningen att det är större risk att barnen blir uppätta av vargar än att de skadas av kemikalier. Men då får man ju säga det.

Det som stör mig så mycket är när man går ut och lovar alla att vi i Sverige minsann ska föra en offensiv linje och nationellt förbjuda farliga kemikalier, och sedan gör man inte det. Varför säger man en sak och gör en annan?

Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag är lite förvånad över delar av den här debatten. Jag trodde att det var känt – särskilt bland sådana engagerade miljömänniskor som till exempel Helena Leander – vilket arbete som krävs för att i en harmoniserad reglering inom EU kunna få ett nationellt förbud på plats.

Det vi har gjort är att vi har definierat ut bisfenol A i barnmatsburkslock. Vi har precis fått in ett material som har tagit sex månader att få fram och som handlar om bisfenoler i epoxiprodukter i vattenledningsrör. Det är ett material som har tagits fram gemensamt av Livsmedelsverket, Boverket och Kemikalieinspektionen, och det här tar tid.

Jag är väldigt glad att ledande företrädare för Centerpartiet har ambitionen att vi ska fasa ut bisfenol A totalt, alla bisfenoler, ftalater, parabener och andra hormonstörande, giftiga eller cancerframkallande produkter. Men man måste vara medveten om att det tar tid. Det är precis därför som Kemikalieinspektionen har detta uppdrag, och genom denna proposition har vi också det arbetssätt som behövs för att kunna gå vidare med dessa frågor nationellt och inom EU.

För en otålig människa är det ibland frustrerande att det tar sådan tid och att det krävs så mycket underlag, men det är de regler som gäller. Trots allt vill jag hävda, i motsats till Sverigedemokraterna, att Reach gör mer nytta än skada och att vi behöver den regleringen. Sedan ska den förbättras, men det innebär också att det tar tid – tre till fem år – att få saker på plats.

Anf. 20 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Ska jag tolka det som att miljöministern tycker att det är förvånande att hennes egen partiledare går ut och kräver nationella förbud och att vi inte har bättre koll? Det är bra när Centerpartiet gör det, men det är dåligt när oppositionen gör det.

Jag får inte ihop det. Antingen tycker man att vi ska kunna driva nationella förbud i Sverige, och då gör man det. Eller också tycker man inte det, och då säger man inte heller det.

Min bild är att det förvisso är svårt. Det krävs ett enträget arbete att ta den striden med kommissionen. Det är jag fullt medveten om. Men det är lite grann en fråga om vilka strider man väljer att ta.

Vi har från Miljöpartiets sida inte känt ett trängande behov av att ta strid om att luckra upp EU:s art- och habitatdirektiv för att vi ska kunna jaga vår hotade vargstam i Sverige. Vi kan spara det krutet och i stället lägga det på att skydda våra barn och förbjuda farliga kemikalier.

Hur skulle det vara om Centerpartiet gjorde en liknande prioritering?

Anf. 21 Miljöminister LENA EK (C) replik:

Fru talman! Jag kan bara påminna om att jag för tre veckor sedan skickade brev till kommissionen och sade att vi kräver att de levererar när det gäller vetenskapliga kriterier för hormonstörande kemikalier – precis de ämnen som vi diskuterar i denna debatt – för annars kommer Sverige att stämma EU-kommissionen vid EU-domstolen.

Anf. 22 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är intressant att miljöministern talar om att stämma EU, för under de drygt sju år som den borgerliga regeringen har varit vid makten har man inte tagit rättslig strid mot EU en enda gång. Jag tycker att det är synd, för det finns ganska många skäl att ta rättslig strid mot EU, alltså att gå ända till EU:s domstol för att hävda till exempel miljöhänsynen.

Jag tänker till exempel på det bromerade flamskyddsmedlet deka-BDE, som vi hade förbud mot tidigare. Det är helt klart ett väldigt miljöskadligt ämne. Regeringen upphävde det förbudet 2008 i stället för att ta strid mot EU.

Jag tänker på azofärgämnen, som främst hos små barn kan framkalla akuta allergireaktioner, förvärra barns astma, ge dem näselfeber, eksem, utslag och så vidare. Vi hade tidigare förbud mot de helt onödiga azofärgämnen, som främst finns i godis och läsk. Men regeringen har inte tagit strid.

Jag vill påminna om att tidigare regeringar har tagit rättslig strid mot EU vid upprepade tillfällen.

Parakvat, ett bekämpningsmedel i jordbruket, hade vi tidigare förbud mot. EU sade att vi måste släppa det förbudet. Vi i Sverige drog EU inför EU:s egen domstol år 2004, och vi vann år 2007. Nu finns det förbud mot parakvat i hela EU. Vi driver också på global nivå att det ska stoppas helt och hållet.

Du är till och med jurist, Lena Ek, såvitt jag vet. Varför är ni så passiva i fråga om att stå upp för miljön? Varför tar ni inte rättslig strid mot EU oftare? Ni har aldrig gjort det hittills.

Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C) replik:

Fru talman! Det är en väldigt intressant uppräknings som Jens Holm gör av olika ämnen och exempel där Sverige har tvingats dra tillbaka nationella förbud. Det är precis där Danmark och Frankrike står i dag, mitt i den debatten, när det gäller bisfenoler.

Det visar på vikten av att man har ett oerhört gediget underlag, baserat på just den formulering som Matilda Ernkrans tog upp i sitt inlägg tidigare, för att vi i den harmoniserade EU-världen ska kunna gå före nationellt.

För att få dessa underlag krävs det ett förändrat arbetssätt, och det är precis den plattformen som en ny svensk kemikaliepolitik ska ge. Jag är väldigt glad att den nu kommer på plats, för den kommer att göra att vi har större möjlighet att arbeta med dessa frågor när vi har mer gedigna och genomarbetade svenska underlag.

Vi behöver mer än enskilda engagerade forskare, som vi har många på olika ämnesområden. Vi behöver ha en gedigen vetenskaplig dokumentation från en majoritet av en stor grupp forskare. Vi behöver ha en mängd andra saker på plats innan vi kan gå vidare med dessa frågor.

När det gäller stämningar mot EU-kommissionen är det ingenting man gör lättvindigt. Det är en stor, svår och dyr process som kommer att kräva oerhört mycket. Men det krävs kanske en centerpartist som miljöminister för att man ska göra det.

Anf. 24 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det har vi tyvärr inte sett prov på hittills, Lena Ek. Under de drygt sju år som ni har varit vid makten har ni inte stämt EU en enda gång – inte av miljöskäl, inte när EU kränker vår arbetsrätt eller på några andra områden.

Nu diskuterar vi miljö, och jag tog upp två konkreta exempel.

Vi hade tidigare förbud mot deka-BDE, ett bromerat flamskyddsmedel, och EU säger att vi måste häva det förbudet. Där borde Sverige ta strid. Det finns redan ett gediget underlag. Om det inte finns tillräckligt underlag är det upp till regeringen att ta fram det underlaget när man tar strid.

Jag pratade om azofärgämnen, som främst drabbar barn och människor med allergier, astma och så vidare. Varför tar ni inte strid där, Lena Ek?

Tidigare regeringar har, som jag sade, tagit strid och vunnit mot EU. Jag tänker främst på parakvat, bekämpningsmedlet i jordbruket, men det finns också andra exempel. Jag hoppas att jag får ett tydligare svar om det.

Jag skulle också vilja ställa en annan fråga till dig, Lena Ek. På s. 33 och 34 i strategin pratar ni om Miljöstyrningsrådet och den offentliga upphandlingen, och ni säger att ”Kemikalieinspektionen har gett Miljöstyrningsrådet i uppdrag att hjälpa kommuner att upphandla giftfria produkter till förskolan”.

Då vill jag bara upplysa dig om att Miljöstyrningsrådet måste avbryta detta uppdrag i förtid därför att ni lägger ned Miljöstyrningsrådet och drar in alla dess pengar.

Jag vill fråga miljöministern: Hur ska detta uppdrag som Kemikalieinspektionen har lagt på Miljöstyrningsrådet kunna verkställas? Hur ska vi kunna ha en hållbar offentlig upphandling när ni lägger ned Miljöstyrningsrådet? Alla kommunpolitiker och landstingspolitiker gillar detta rådgivningsorgan, och så gott som alla av dem använder det för att få en mer hållbar upphandling.

Anf. 25 Miljöminister LENA EK (C) replik:

Fru talman! Hela Jens Holms anförande går ut på att efterlysa det arbetssätt som vi nu äntligen presenterar i denna proposition. Jag hoppas att Jens Holm tycker att det är bra att vi gör det. Sedan finns det enskildheter där vi kanske inte är överens. Med denna genomgång, denna gedigna dokumentation och det förberedelsearbete som behövs sätter vi nu precis det arbetssättet på plats.

När det gäller offentlig upphandling har regeringen sammanfört upphandlingsfrågor som har funnits med uppdrag i åtminstone tre olika myndigheter och med biuppdrag i en stor mängd myndigheter till ett ställe, nämligen en enhet på Konkurrensverket. Till det läggs extra medel.

Många av dem som arbetar på Miljöstyrningsrådet är redan i gång och förbereder sitt nya arbete i denna enhet, och bland dem finns många ledande personer. Jag hoppas att samtliga följer med över, för jag uppskattar verkligen den kompetens och det engagemang som de har visat. Men vi behöver få in upphandlingsfrågorna i ett större sammanhang i Regeringskansliet, och det får vi nu.

Giftfri förskola – leka, äta, sova, den mycket viktiga strategin för barns miljöer och förskolemiljöer som har beställts och som kommer att hjälpa lokala och kommunala upphandlare väldigt mycket, kommer att presenteras under året. Arbetet fortsätter så fort utredarna är på plats vid sina nya skrivbord. Strategin kommer alltså att presenteras under det här året, precis som planerat, för att kunna hjälpa lokala kommunala upphandlare med den mycket viktiga uppgiften att hjälpa till att skapa en giftfri vardag med fokus främst på våra barn.

(Applåder)

Anf. 26 LINDA WEMMERT (M):

Fru talman! Vi debatterar här i dag, som bekant vid det här laget, betänkande MJU13 *På väg mot en giftfri vardag*. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet och avslag på samtliga reservationer.

Det gläder mig oerhört att stå här i dag och debattera denna proposition, och än mer kommer det att glädja mig när vi i eftermiddag förhoppningsvis beslutar om densamma. Det var länge min standardfråga på departementet: Hur går det med proppen – när kommer den?

Varför har jag tjatat? Varför tycker jag att det som händer i dag är så viktigt? Varför är jag glad? Det enkla svaret är: för att vi diskuterar frågan, för att vi i Sveriges riksdag lyfter och diskuterar kemikalier och giftfri miljö här i kammaren.

Det lite längre svaret är: för att jag anser att det är en viktig fråga. Den är viktig för våra barn, för vår miljö, för alla konsumenter, för alla våra företag – för alla människor på detta klot, för att förkorta listan.

Kemikalier är överallt, och allt är kemi. Det är livsnödvändigt och en framtidsbransch. Men det är också långlivade, hormonstörande och bioackumulerande gifter. Vi är alla beroende av kemikalier och det kemiindustrin producerar, men vi kan också bli långsamt förgiftade över generationer om det vill sig illa.

Liksom alla andra föräldrar vill jag skydda mina barn mot allt ont. Där ingår såklart onödigt utsättande för farliga kemikalier. Jag har gjort de val jag kunnat för att minimera denna risk. Men samtidigt vill jag ge

dem alla förutsättningar till ett gott och friskt liv, och jag är tacksam för de kemikalier som bidrar till det. Jag var tacksam för två veckor sedan, när min lille son på fem månader kämpade för sitt liv mot RS-virus och lunginflammation.

När det inte går att få stabilitet i syresättningen och den dippar under 70 procent under flera timmar trots att han får 100 procent syrgas med 10 liters tryck rakt in i näsan. När man som förälder ser paniken i sitt barns ögon för att han inte får luft. När man vaknar mitt i natten av att larmet går och rusar dit, och det ser ut som om han redan har lämnat en. När hans hud är blekt gulgrön, vaxaktig och alldeles iskall. Då är jag för evigt tacksam för allt som kemi, kemister och kemikalier har gjort för att jag ska få åka hem och pussa min son igen. Då är jag tacksam för alla plastslangar, för all elektronik och för alla läkemedel.

Betänkandet handlar om vägen mot en giftfri vardag och om allt det onda med kemikalier. Men jag vill påminna oss alla om att även skänka en tanke åt allt det goda med kemikalier, giftiga eller inte. De underlättar vår vardag, de kan hjälpa oss att leva mer hållbart och de räddar liv varje dag. Min sons liv är bara ett av dem.

Fru talman! Under mandatperioden har jag besökt, samtalat med och lyssnat på otaliga företag, myndigheter, miljöorganisationer, forskare och universitet i denna fråga. Jag har bett dem berätta för mig hur de jobbar med kemikaliefrågan och vad de anser behöver beaktas. Utifrån detta har jag fått fyra hjärtefrågor som jag lyfter fram så fort jag får möjlighet, när någon lyssnar och även, om jag ska vara ärlig, när någon inte lyssnar. Det lönar sig att tjata!

Därför vill jag såklart lyfta fram dem även här i dag. För det första handlar det om tillsyn och marknadskontroll, för det andra om det globala perspektivet, för det tredje om information och slutligen om upphandling.

Många är ivriga att skynda på den nationella lagstiftningen och visa sitt engagemang genom att tävla i att dra särslagstiftningen längst.

Jag vill att vi alla stannar upp och tar in följande fakta: Över 10 procent av Kemikalieinspektionens tillsynskontroller visar att dagens lagstiftning inte följs. Främst är det brister hos leksaker, som våra älskade barn leker med varje dag. Borde vi inte säkerställa att dagens lagstiftning följs innan vi springer vidare?

En del tänker nu att det ena inte utesluter det andra. Jag vill då fråga er varför inte mer görs för att säkerställa att alla produkter i dag är lagliga.

Enligt de kommuner och myndigheter som jag har pratat med handlar det om resurser. De behöver mer resurser för att kunna utbilda personal och för att kunna utföra tillsyn och marknadskontroller. Ska vi då fördela resurserna på ännu fler områden, eller var ska vi ta de resurserna ifrån?

För mig är detta en hjärtefråga av två anledningar. Den främsta är att när vi lagstiftar något tar konsumenterna för givet att det faktiskt är så, det vill säga de litar på att allt de köper i Sverige är lagligt och säkert. Det är därför vår förbaskade skyldighet att följa upp och utföra tillsyn för deras skull.

Dessutom behöver vi utföra tillsyn så att vi inte gynnar de företag som medvetet eller omedvetet bryter mot lagen och kan sälja billigare varor. Tvärtom ska vi visa alla seriösa företag att vi uppskattar att de tar

sitt ansvar. Sund konkurrens råder enbart när de som missköter sig straffas.

Fru talman! I många hänseenden talar jag mig varm för att beslut ska tas så nära individen som möjligt. Men när det gäller kemikalier anser jag att det omvända ska gälla, det vill säga jag vill att alla beslut och all lagstiftning helst ska ske på global nivå men i andra hand och mer realistiskt på EU-nivå följt av nationell nivå.

Varför? Det tar ju så lång tid och blir så urvattnat. Det blir inget av det, tänker ni och suckar. Visst, allt det stämmer för det mesta. Men betänk detta: Sverige är en liten plätt på ytan av jordklotet. De flesta vet inte ens skillnaden mellan Sverige och Schweiz. De tror att det vandrar isbjörnar på våra gator och tycker att vi låter som kocken i *Mupparna*. Men våra företag lever på en global marknad, och det gör även våra konsumenter!

Vi handlar mer och mer via internet, och vi reser över hela jordklotet. Vi förväntar oss att alla produkter ska vara säkra vare sig vi har handlat dem i Malmö, på Ebay eller på semesterresan i Thailand.

Dessutom är det en anständighetsfråga, inte minst ur arbetsmiljösynpunkt. Hur många gånger ska vi se hur textilarbetarna i Bangladesh och Indonesien vadar runt i kemikaliebad innan vi slår nävarna i bordet och kräver globala förbud?

Fru talman! Information är makt. Den som sitter inne med information kan agera och reagera. Men de allra flesta saknar information och kunskap om kemikalier och deras effekter.

För många företag är det stora problemet inte vad de ska substituera bisfenol med utan att ta reda på om de har bisfenol i sina produkter. Det är endast ett fåtal av våra företag som är stora nog att ha egna kemikalieexperter och laboratorier, som har råd att ha denna expertis inom företaget. Därför behövs det ett kunskapscentrum som kan hjälpa dessa småföretag. De vill inget hellre än att göra rätt; de vet bara inte hur.

Om vi ska vara ärliga är det inte ens många av våra experter som vet vad som är rätt. Som jag hörde någon från Karolinska Institutet säga nyligen: Vi pratar om våra farliga kemikalier som om vi vet vilka de är – när vi fortfarande försöker ta reda på vilka de är.

Till dess behövs inte mer information, för information finns i mängder i alla olika databaser och säkerhetsdatablad. Men informationen behöver brytas ned och användas på ett bättre sätt så att alla våra företag kan göra medvetna val för att kunna jobba mot en giftfri vardag, för att kunna göra rätt.

Fru talman! Ett återkommande råd till oss som vill kemikaliesanera våra liv är att inte tänka på det som är gjort utan tänka på det som vi har framför oss. Nästa gång vi ska köpa en leksak, nästa gång vi ska renovera huset eller nästa gång vi ska köpa kläder, vad vi ska tänka på då?

Detsamma gäller den offentliga världen, bara i mycket större skala. Tänk er möjligheterna med den offentliga upphandlingen!

Vilken sorts mat vill vi servera våra förskolebarn? Ska deras fruktstund bestå av överbesprutade bananer? Vilka leksaker ska finnas på förskolan – gamla uttjänta elektronikvaror och bildäck? Vad ska barnen sova på när de har ätit bananerna och suttit på bildäcket? Vilken dryck ska serveras till alla barn som är mjölkproteinallergiker – rismjök med en massa arsenik?

Med vilja och kunskap kan vi inom det offentliga Sverige minska exponeringen av farliga kemikalier hos våra barn och medborgare i allmänhet. Rätt använt kan detta ge betydligt bättre effekt än lagstiftning här i denna kammare.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag rekommenderar alla som vill kemikaliesanera, eller bara lära sig lite mer om vad man kan tänka på som konsument, att köpa eller låna en av alla de bra böcker som finns ute i handeln om detta.

Några snabba tips är att alltid tvätta kläder innan de används, att köpa ekologiska bananer och att välja miljömärkt, exempelvis Svanenmärkt. Men jag vill även be er om att lära er mer om kemi, att få era barn och barnbarn att intressera sig för kemi, för vi behöver fler kemister. Vi behöver bättre produkter, och vi behöver säkrare kemikalier så att vi kan ha starka företag i Sverige, så att vi kan bli världsledande inom grön kemi, nå målet om giftfri miljö och fortsätta rädda liv.
(Applåder)

Anf. 27 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det var känslosamt att höra om ditt barn, Linda. Jag har själv pratat om kemikalier med anknytning till min familj i talarstolen i EU-parlamentet i Strasbourg. Jag berättade där om min pappa, som nästan hela sitt liv har jobbat i kemikalieindustrin i Sundsvall tills han drabbades av väldigt stora problem på grund av det, akut metallförgiftning. Det finns förstås olika sidor i det här.

Jag tycker att det är vår uppgift som politiker att verkligen se till att farliga kemikalier försvinner från människors liv. Det tror jag att du, Linda, håller med om.

Men det finns ganska mycket som skiljer Vänsterpartiets politik från Moderaternas. När Linda talar låter det som att alla svenska medborgare ska gå både en grundkurs och en fortsättningskurs i kemi, att det är individen som i butiken ska välja mellan självlysande livsfarliga produkter till halva priset och miljömärkta produkter, som antagligen är mycket dyrare.

Jag tycker inte att människor ska försättas i en sådan situation, utan farliga kemikalier ska bort. Vi ska ålägga industrin att ta bort farliga kemikalier och ersätta dem med mindre farliga. Det var grundtanken i hela Reachlagstiftningen. Där är jag otroligt besviken på er högerpolitiker för att ni inte håller fast vid det. Ni törs inte ta strid mot industrin.

Jag skulle vilja fråga Linda: Vilka förslag lägger Moderaterna fram för att Reach, EU:s kemikalielag, verkligen ska kunna fungera i praktiken så att vi kan börja fasa ut farliga kemikalier? I mitt anförande berättade jag om ett antal konkreta förslag som vi i Vänsterpartiet har.

Anf. 28 LINDA WEMMERT (M) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att det ska vara konsumenten som väljer mellan självlysande livsfarliga produkter och miljömärkta dyrare produkter. Jag talade mig varm för globala avtal som gör att det inte bara är de svenska föräldrarna som ska slippa välja mellan självlysande och miljömärkt. Jag tycker att föräldrar i hela världen ska kunna känna sig trygga med de varor som de köper åt sina barn. Jag tycker att vi ska satsa på den globala nivån och på EU-nivån.

Jag tycker att alla barn på jordklotet, även om jag älskar mina barn över allt annat, är lika mycket värda. Vi behöver se till att alla barn kan ha en säker uppväxt och att alla föräldrar – du pratade, Jens, om din pappa – ska kunna ha ett jobb att gå till utan att riskera sitt liv. I dag finns det textilarbetare i Sydostasien som utsätter sig för enorma risker med kemikaliebad för att vi ska kunna köpa billiga kläder och andra produkter. Det är något som vi inte godkänner ska kunna försiggå i Europa.

Jag tycker att det krävs globala avtal, och jag tycker att vi ska stå enade och säga att det inte räcker att vi har säkra produkter i Sverige. Dessutom tycker jag att vi genom tillsyn och marknadskontroll kan trygga att de produkter som finns i Sverige och i Europa är säkra.

Vi ser hur internethandeln ökar. Med den kommer det även in farliga giftiga varor som inte är överensstämmande med den lagstiftning som vi har i dag. Vi ser hur andelen illegala och piratkopierade bekämpningsmedel ökar. De som utsätts är dels konsumenten som äter produkten, dels och framför allt lantbrukaren som använder produkten men som inte har en aning om vad den innehåller. Därför behöver vi tillsyn, marknadskontroll och globala regelverk.

Anf. 29 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! I den strategi som ”din” regering, Linda Wemmert, har presenterat finns inte ett enda konkret förslag till förbud mot farliga kemikalier, inte ett enda konkret förslag där Sverige kan ta rättslig strid mot EU därför att EU har tvingat oss att tillåta en massa kemikalier och färgämnen som vi tidigare hade förbud mot – inte ett enda konkret förslag.

Med er politik blir det tyvärr inte så som du beskriver, Linda. Med er politik kommer vi att fortsätta att ha hundratals, kanske tusentals, farliga kemikalier kvar på marknaden.

Jag ställde en konkret fråga till dig, Linda, och den var: På vilket sätt vill Moderaterna reformera Reach, alltså se till att EU:s kemikalielag börjar fungera bättre?

Vi i Vänsterpartiet vill till exempel se till att hormonstörande ämnen regleras bättre. Vi vill ha en tydlig substitutionsprincip, att farliga kemikalier verkligen ska ersättas. Vi vill reglera nanopartiklar. Vi vill att fler ämnen och så kallade lågvolyämnen ska omfattas av Reach. Vi vill ta tag i problemet med så kallade kombinationseffekter då flera kemikalier blandas.

Det är några konkreta förslag som vi i Vänsterpartiet har lagt fram. Från er moderater hör jag inte ett enda konkret förslag, trots att du här säger att det internationella arbetet är viktigt. Reach, EU:s kemikalielag, är viktig inte bara för Europa utan berör all import, och därmed påverkar den också kemikalieproduktionen i andra länder.

Du säger vidare, Linda, att det internationella arbetet är viktigt. I reservation 41 i betänkandet har vi rödgröna partier ett konkret förslag om en internationell forskarpanel i FN:s regi. På ungefär samma sätt som man arbetar med klimatfrågan ska man arbeta med kemikaliefrågan för att kunna reglera farliga kemikalier på global nivå.

Varför kommer du att rösta mot det i eftermiddag vid voteringen, för det lär du väl göra?

Anf. 30 LINDA WEMMERT (M) replik:

Fru talman! Vi kommer inte att rösta om det, Jens Holm, eftersom ni inte har yrkat bifall till det förslaget.

I propositionen står det väldigt mycket om hur vi vill satsa på en starkare lagstiftning inom EU och även på global nivå. Sverige ska driva på och gå före. Vi ska titta på grupper av ämnen och inte bara enskilda ämnen. Många av era reservationer som ni yrkar bifall till här i dag berör ett enskilt ämne, bisfenol A.

Däremot vill jag ställa en fråga till Jens Holm. Ni i Vänsterpartiet förrespråkar många nationella förbud, en särslagstiftning utöver den harmoniserade lagstiftningen. Jag undrar om oppositionen har räknat på vilken effekt detta skulle få för svenska konsumenter och för svenska företag.

Vi har sett danskarnas förslag på nationellt förbud mot fyra ftalater. Danmark fick skjuta upp det därför att effekterna för konsumenterna skulle bli alldeles för stora. I stort sett skulle det handla om förbud mot många vanliga konsumentprodukter. De produkterna skulle inte längre gå att köpa i Danmark om förbudet skulle genomföras. Jag undrar om oppositionen har gjort liknande beräkningar.

Återigen tycker jag att alla människor på jordklotet är lika mycket värda och har ett behov av samma skydd. Därför vill jag att vi satsar på globala avtal och på EU-nivå. Som Lena Ek sade är inte svenska barn viktigare än barn i resterande EU.

Anf. 31 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tror att den konkreta effekten för Sveriges konsumenter och också för företag är väldigt positiv om vi ser till att förbjuda de värsta kemikalierna, till exempel bisfenol A, deka-BDE som vi tidigare hade förbud mot, azofärger i livsmedel som vi tidigare hade förbud mot, perfluorerade ämnen som PFOA och så vidare. Det finns en mängd farliga kemikalier som bara inte ska finnas på marknaden.

Jag tror att ifall Sverige går före och inför förbud mot sådana här ämnen blir det ett sätt för oss att påverka andra EU-länder. Då ser de att eftersom Sverige kan genomföra det kan vi genomföra det i EU.

Det var precis så det gick till med bekämpningsmedlet parakvat. Vi hade ett nationellt förbud. EU upphävde det, men vi drev på – det var den tidigare socialdemokratiska regeringen. Vi vann, och nu finns förbudet mot parakvat på EU-nivå. Vi kan göra det på flera andra områden också, Linda Wemmert, om vi vill.

Anf. 32 ANITA BRODÉN (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Linda Wemmert och Jens Holm för personliga berättelser. Jag tror att det är det vi behöver för att riktigt förstå komplexiteten.

Herr talman! Vi tar nu ett viktigt steg för en giftfri vardag. Inget kan vara viktigare. Våra barn ska inte framgent riskera att få i sig bly, kadmium eller till och med arsenik när de äter sin mat. Våra barn ska kunna suga på sina leksaker, krypa upp i soffan och dra på sig tröjan utan att riskera att utsättas för farliga kemikalier. Våra barn ska kunna dricka rent vatten, bada i friska sjöar, hav och vattendrag och kunna meta upp en fisk och utan oro kunna halstra den på lägerelden.

Jag är som folkpartist extra nöjd med att regeringen nu föreslagit en kadmiumstrategi på EU-nivå, med tanke på att vi önskat ett förbud mot kadmium i konstnärsfärger och att vi också önskat skattebelägga kadmi-umdelen i handelsgödseln.

Sverige och Norden har legat väl framme i kemikaliearbetet. Den ram som regeringen nu föreslår ger en tydlig politisk ram genom en strategi och nödvändiga insatser i form av åtta etappmål. Barn och unga utgör en särskilt sårbar grupp, framför allt vad gäller påverkan av kemikalier, och de står nu i fokus i regeringens strategi. Vi vet att åtgärder som skyddar barn också skyddar oss vuxna.

Det är, herr talman, mycket angeläget att kunskapen om ämnen blir betydligt bättre, att farliga ämnen byts ut, att tillsynen ökar och att forskningen om barns känslighet för kemikalier ökar. Risker med hormonstörare, nanomaterial och kombinationseffekter måste givetvis också utrö- nas för att de ska kunna stävjas.

Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Konsumentverket har fått ökade resurser för kemikalieinsatser. Det är en satsning på drygt 200 miljoner under några år.

Tillsammans med grön kemi – grön kemi har ju nämnts här i talarsto- len – och näringslivets arbete med innovation och produktutveckling är det ytterligare ett samarbete där den offentliga sektorn är beredd att gå före vad det gäller utfasning av farliga kemikalier. Allt detta är i en ge- menskap med EU:s gemensamma åtgärder. Det är så vi kan förändra någonting. Det är så vi kan fasa ut de farliga kemikalierna.

Regelverket är harmoniserat inom EU. Därför måste mycket av vårt arbete ske inom EU. Det har varit en positiv utveckling och framsteg – jag tycker att det är viktigt att vi framhåller det, för ibland låter det i debatten som om ingenting har skett under ett antal år. Det har skett mycket. Men vi vet att utmaningarna är gigantiska. Därför måste utfas- ningstakten i fråga om farliga ämnen öka. Kandidatlistan måste självklart utökas. En uppdatering av EU:s strategi om hormonstörande ämnen måste ske. En handlingsplan för gruppen poly- och perfluorerade ämnen antas. Det är ämnen som bland annat är vatten- och fettavstötande.

Det handlar om en handlingsplan för att utveckla Reach. Vi behöver se ett utvecklat Reach – det är nog alla av oss överens om – Reach 2.0.

En prövning av farliga ämnen bör kunna ske gruppvis. Det var också miljöministern, herr talman, inne på i sitt anförande. Det är ett smart sätt att arbeta. Kan man utifrån kemisk struktur och användningsområde klassa en hel grupp kan till exempel bromerade flamskyddsmedel han- teras som grupp i stället för att man gör det ämne för ämne. Där sparar vi tid och resurser.

Sist, men inte minst, handlar det givetvis om en starkare tillsyn och en ökad samverkan.

Herr talman! Det här viktiga EU-arbetet får förstås inte hindra Sve- rige från att vid behov gå före med nationella åtgärder och hårdare regler. Det är något som har tagits upp här i dag. Jag kan nämna kvicksilver, bisfenol A i nappflaskor och barnmatsburklock och fosfatförbudet. Det är positiva exempel. Men vi måste vara beredda att gå vidare. Något som har nämnts här i dag är reliningsystem inuti vattenrör. Det är på gång. Vi vet också att det finns andra medel, där vi verkligen behöver vara oerhört

angelägna om att se vilka möjligheter vi har, utifrån kunskap, att driva på.

Det är bra att Läkemedelsverket, till exempel, har fått ett uppdrag att undersöka ett nationellt förbud vad gäller parabener. Parabener finns i kosmetika, i hudkrämer men också i livsmedel, som ett konserveringsmedel.

Det är viktigt att vi sopar framför egen dörr, att vi förbättrar informationen till konsumenterna och att vi vidtar åtgärder för att fasa ut de giftigaste ämnena. Regeringens uppdrag till Kemikalieinspektionen att inleda en dialog med branschen är ett oerhört positivt exempel. Det är så vi måste arbeta.

Det är också bra – det var roligt att höra att Jens Holm applåderade den delen – att man ska se över ekonomiska styrmedel. Det handlar om att se över skattestyrmiddel. Det bör vi kunna använda i de här sammanhangen. Det är ju en princip att förorenaren ska betala, så jag tycker att det känns logiskt.

Det krävs styrmedel som innebär att gifter i de produkter vi alla kommer i kontakt med i vardagen fasas ut. Det är gifter i möbler, textilier, hemelektronik och inte minst i leksaker. Inom flera av de här områdena är Sverige oerhört aktivt i EU och på internationell basis.

Regeringen uppmärksammar, herr talman, särskilt livsmedel, dricksvatten och kosmetiska produkter. Dessutom är det en fråga som Miljömålsberedningen lyfte alldeles speciellt. Det handlar om läkemedel. Jag är glad över att det finns med på ett tydligt sätt i den här propositionen att regeringen tog det etappmålet till sig och att det finns med. Det är viktigt att man, när man bedömer ett läkemedel, ska kunna ha ett miljöperspektiv och ta miljöhänsyn. Jag känner det som att det är en uppföljning av det studiebesök som delar av miljö- och jordbruksutskottet gjorde i Bangalore i Indien, där vi besökte Astra Zenecas anläggning.

Herr talman! Min talartid tar strax slut. Jag vill snabbt avsluta med att lyfta upp att vi också arbetar på internationell nivå, på FN-nivå, genom det arbete som kallas 8 år – 8 steg. Här har Sverige bidragit aktivt, och man bidrar aktivt.

Lagen om offentlig upphandling kommer att betyda än mer. Loggbok för byggnader är en fråga som jag tror kommer att ha stor betydelse. Man kan ha en dokumentation av farliga ämnen i byggnader, detta för att fasa ut dem. Vi har också en 3R-princip i detta sammanhang. Vi är ju vana vid att man har det i djurskyddsdebatter. Men här handlar det om reduce, reuse och recycle. Det är ett initiativ som G8-länderna har tagit. Det handlar om hållbar återföring av fosfor. Och sist, men inte minst, handlar det om att undersöka förutsättningarna för att inrätta ett nationellt kompetenscentrum för ökad substitution av farliga ämnen.

Med detta, herr talman, är jag glad över att det här betänkandet nu ligger på våra bord. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 33 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Ledamöter och åhörare! Vi debatterar i dag regeringens proposition *På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken*. Det är en bild på ett barn som leker i en vattenpöl på omslaget. Det

här är ett ämne som engagerar mig på flera plan. Först och främst engagerar det mig som pappa. Jag greps av Lindas anförande, och jag känner samma sak. Jag har inte varit utsatt för en sådan situation, men jag känner samma engagemang. Barn är extra känsliga för exponering av farliga kemikalier, dels eftersom de är i ett skede av livet då deras kroppar och organ utvecklas – blir de utsatta för hormonstörande ämnen påverkas deras utveckling och hela deras framtida liv – dels eftersom barns beteende gör att de exponeras mycket för de här ämnena. Små barn kryper på golvet, och farliga ämnen samlas till exempel i dammet.

Jag besökte för ett halvår sedan Käppalaverket som servar elva av Stockholms kranskommuner med vattenrening. När ett vattenreningsverk som Käppalaverket behöver gå ut till kommunerna och medborgarna där och tala om att de inte får spola ned dammet från golvet i toaletten för att gifterna som samlas i dammet förs med till reningsverket och gör att rötslammet, som är en restprodukt, inte går att använda och återföra till åkrar, ja, då får man en tankställare när det gäller hur vi exponeras för olika farliga kemikalier till och med i våra hem.

Kemikaliepolitiken engagerar mig också utifrån att jag sitter som ledamot i Miljömålsberedningen. Precis som har sagts var prognosen 2006 när det gällde de 16 övergripande miljömålen att man endast skulle nå två av dem till målåret 2020. I dag, kan det vara värt att notera, har vi en striktare bedömning av miljömålen. Det är inte bara en prognos som behövs, utan besluten ska vara på plats för att man ska kunna säga att miljömålen är inom räckhåll. Utifrån denna striktare bedömning är det fortfarande så att vi bedöms nå endast 2 av 16 miljömål.

Sedan ska vi vara ödmjuka när det gäller till exempel miljömålet Giftfri miljö. Det är, vid sidan av miljömålet om klimat, kanske ett av de tuffaste miljömålen. Men vi ska samtidigt vara ense om att den här propositionen skapar bättre förutsättningar. Jag säger inte att vi når allt, utan det finns mycket i den som pekar ut inriktningen, och den skapar bättre förutsättningar att nå miljömålet Giftfri miljö. Tidigare har vi skapat bättre förutsättningar att till exempel nå miljömålet Levande skogar. När alliansregeringen tillträdde fanns det ett delmål i miljömålet Levande skogar med prognosen att det skulle nås 2020 men som egentligen skulle nås 2010. Nu skapade vi inom alliansregeringen andra arbetsätt med användning av statlig mark och bytesmark, och då nådde vi det delmålet tidigare. Vi skapade bättre förutsättningar för att nå det övergripande miljömålet. Det är bara ett exempel.

Vi får ofta höra: Ni har suttit i regeringen i sju och snart åtta år, och det har inte hänt någonting. Men det är inte sant. Arbetet i Miljömålsberedningen innebär att vi skapar strategier och ökar kraften i hela miljömålsarbetet.

Underlaget, herr talman, till den här propositionen håller jag här i min hand, och det är ett betänkande från just Miljömålsberedningen. Det togs, nota bene, i full enighet mellan de sju av riksdagens åtta partier som sitter i Miljömålsberedningen. Jag är väldigt glad åt det. Det finns nu i förslaget från propositionen åtta etappmål inom det här arbetet. Det är etappmål om särskilt farliga ämnen, om kunskap om ämnens hälso- och miljöegenskaper, om information om farliga ämnen i varor, om utveckling och tillämpning av EU:s kemikalierregler, om effektivare kemikalietillsyn inom EU, om giftfria och resurseffektiva kretslopp, om att minska

barns exponering för farliga kemikalier och sist om att öka miljöhänsynen i EU:s läkemedelslagstiftning och internationella lagstiftning. Det är åtta etappmål som pekar ut riktningen och fortsätter ett arbete som till exempel Kemikalieinspektionen redan gör på regeringens uppdrag inom projektet Giftfri vardag.

Herr talman! Som jag uppfattar det tycker oppositionen att de här etappmålen och förslagen är bra. Mycket av debatten har handlat om nationella förbud, och då vill jag backa tillbaka till det här betänkandet som alltså sju av åtta i den här kammaren närvarande partier var helt eniga om. Där skriver vi: Bedömningen av i vilka fall Sverige ska gå före bör bygga på en strategisk analys av graden av risk för hälsa och miljö och av nyttan med nationella insatser som en hävstång för att få till stånd åtgärder också på EU-nivå.

Det är alltså en text som Alliansen, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet var överens om i Miljömålsberedningen. Jag ser gärna att vi jobbar med att ha nationella förbud och att vi jobbar med att gå före. Men det är viktigt att ha på fötterna när man går fram med nationella förbud för att inte råka på backning, som till exempel Frankrike och Danmark nu har utsatts för. De hade lite svepande förbud om bisfenoler. Det dög inte, och de har inte kunnat notifiera det här och gå vidare med det. Jag har uppfattat att Danmark och Frankrike har använts som föredömen av oppositionspartierna när det gäller arbetssättet, och då vill jag höja ett varningens finger: Ja, vi ska använda oss av nationella förbud, men vi ska göra det på rätt sätt. Vi ska gå före och ha torrt på fötterna.

Till exempel har regeringen uppdragit, som framgår i den här propositionen, åt Kemikalieinspektionen att verka för en utfasning av miss-tänkt fortplantningsstörande eller hormonstörande ftalater i Sverige, som ett exempel på alla dessa ämnen som har omnämnts i debatten. Anita Brodén nämnde ett uppdrag till Livsmedelsverket också.

Uppdragen finns alltså där. Jag kan förstå frustrationen hos Jens Holm med flera över varför förslagen inte finns här i propositionen, men förslagen om uppdragen och det vidare arbetssättet är tydligt utpekade.

Herr talman! Nationellt arbete är viktigt, men arbetet internationellt och inom EU är ännu viktigare. I och med det kan vi skydda fler barn i stora delar av världen. Varor som handlas på en global marknad rör sig över nationsgränser. De har producerats någonstans och kommer hit, och därför är internationella handelsavtal och EU:s kemikalielagstiftning extremt viktiga.

Ett av etappmålen här är att reformera och effektivisera EU:s kemikalielagstiftning, Reach. En viktig del som jag skulle vilja lyfta upp, herr talman, är möjligheten att behandla ämnen gruppvis och utifrån kemisk struktur, egenskaper eller användningsområden. I dag är Reach inriktat på att behandla ämne för ämne. Om ett ämne förbjuds kan en producent ändra en del i sammansättningen så att det blir ett nytt ämne, och då får man börja om från början fast båda ämnena kanske är till exempel hormonstörande. Utifrån det faktum att vi har ungefär 100 000 kemikalier i samhället kan man förstå att politiken, lagstiftningen och regleringen aldrig kommer att hinna i kapp med det här arbetssättet. Det är därför det är viktigt att kunna behandla ämnen gruppvis, utifrån kemisk struktur och användningsområde.

Linda Wemmert lyfte upp tillsynen. Den tror jag är extremt viktig. Vi har ett etappmål för tillsyn i EU, men i Miljömålsberedningen och regeringens arbete finns också en bedömning om vikten av tillsyn i Sverige. Jag har själv varit ute och träffat företag som säger: Ja, vi vill ha mer tillsyn, för det gör att vi inte får en konkurrensnackdel mot dem som väljer att inte följa regelverket.

Tillsyn är alltså bra och gör att vi får en jämn spelplan och att den kemikalielagstiftning vi de facto redan har kan genomföras på ett effektivt sätt.

Avslutningsvis skulle jag vilja nämna ekonomiska styrmedel. Ett viktigt utredningsuppdrag har lagts i samband med propositionen, och det är ett viktigt komplement till reglering och förbud.

Man brukar prata om att man kan se det som en kurva där man börjar med ett utfasningsskede. Om man vill ha bort ett ämne som kanske inte är moget för detta och som vi inte har på fötterna för att förbjuda kan man börja med att skattebelägga det. Sedan när det har använts i en så liten utsträckning att det inte är någon stor grej för marknaden kan man ta bort det helt och hållet. Det är ett arbetssätt.

Jag tycker att alla partier här ska vara ödmjuka om att det inte är alldeles enkelt hur man ska utforma olika skatteverktyg på ett sådant här område. Man kanske ska ha en mikrolåg kemikalieskatt på allt och sedan komplettera med vissa värstingar. Jag vet inte, men det är just sådana strategier en utredare ska få titta på.

Jag avslutar här, herr talman, och yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 34 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Av Roger Tiefensees anförande kan man få intrycket att Sverige nu vill börja föra en aktiv politik gentemot EU och att man vill verka för att fler farliga kemikalier förbjuds och stoppas. Det tycker jag är bra.

Det jag sade i mitt anförande, Roger Tiefensee, när jag talade om den strategi vi nu debatterar är att jag tycker att så gott som allt som finns där är bra. Men jag tycker att det är märkligt att strategin kommer nu. Ni har haft makten i över sju år.

Ärligt talat innehåller strategin i allt väsentligt fortsatta utredningar och tillsättningar av andra strategier, inte att vi sätter spaden i marken och verkligen får stopp på de farliga kemikalier som här och nu drabbar människor, djur och miljö.

Jag tänker till exempel på bromerade flamskyddsmedel, deka-BDE, som vi tidigare hade förbud mot. Jag tänker på azofärger, som drabbar barn då dessa färgämnen finns i godis, läsk och sådana saker. Det är två konkreta ämnen där vi tidigare hade förbud men där EU har tvingat oss att släppa förbudet.

Jag läste en artikel i Svenska Dagbladet i början av januari där det stod: "Alliansregeringen utmanar inte EU". Där konstateras att ni inte en enda gång under de sju år då ni har varit vid makten har tagit rättslig strid mot EU, alltså drivit en fråga ända till EU:s domstol.

År 2004 gjorde Sverige just detta. Då drev vi i EU:s domstol att vi ville ha kvar vårt förbud mot parakvat. Och vi vann tre år senare. Det gick då, varför kan vi inte göra det igen när det gäller deka-BDE och azofärger?

Anf. 35 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Tack, Jens Holm! Jag tror att Jens Holm fick svar i sitt replikskifte med Lena Ek. Sverige har skrivit ett brev till EU om att EU inte har kommit med sina vetenskapliga kriterier för hormonstörande ämnen, som man hade lovat skulle komma i december. Om EU inte svarar upp mot det kommer Sverige att dra EU inför domstolen. Vi jobbar alltså med detta.

Sedan kan jag villigt säga att vi kanske skulle ha varit mer aktivistiska och att arbetet med parakvat var riktigt och bra. Men när det gäller nationella förbud tycker jag att man ska ha en ödmjukhet. Jag tror att Jens Holm vid tidigare tillfällen har lyft fram Danmark och Frankrike som goda exempel. Nu får de backa på sina försök att göra nationella förbud just för att de inte hade riktigt på fötterna.

Jag menar att vi ska jobba med det här. Vi ger uppdrag till Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket och relevanta myndigheter att ta fram underlag så att vi har på fötterna när vi går före. Om man inte har det kanske man tappar i arbetet på bredden, så att säga. Vi ska gå före när vi har torrt på fötterna.

Anf. 36 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det som Lena Ek svarade på och som du, Roger Tiefensee, också svarade på gäller hormonstörande ämnen. Jag håller med om att det minst sagt är djupt provocerande att olika hormonstörande bisfenoler finns. De borde förbjudas, och jag tycker att det är jättebra om regeringen stämmer EU i den frågan.

Men jag tog upp azofärgämnen och bromerade flamskyddsmedel, deka-BDE, som två konkreta exempel där jag tror att Sverige skulle kunna ha viss framgång om vi drev det till domstolen. Varför? Jo, för att vi tidigare har haft förbud mot dessa ämnen, de är onödiga, det finns fullgoda alternativ och det är påvisat att detta är väldigt skadliga kemikalier på olika sätt och vis.

Men jag blir besviken över att det ärligt talat är en sådan tafatthet hos regeringen. Den tar inte strid utan viker sig helt platt för Bryssel varenda gång. Jag förstår inte vitsen med det.

Om vi bara pratar om azofärgämnen och deka-BDE, vore det inte två konkreta ämnen som vi borde driva till EU:s domstol? Det finns redan gott underlag. Om det behövs mer kan man förstås samla in det, men jag tror faktiskt inte att det behövs särskilt mycket fler utredningar.

Vad gäller azofärgämnen beslutade vårt utskott 2012 att Sverige borde driva ett förbud mot dem.

Anf. 37 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Jag håller med Jens Holm om att vi behöver jobba med nationell lagstiftning och gå före, men grunden och det bästa är att vi får hela EU med oss och att vi får ett Reach där man kan hantera till exempel hormonstörande ämnen eller andra ämnen i grupp. Det är då vi kan få

riktig kraft i detta. Sedan kan det finnas skäl att jobba vidare med utpekade ämnen.

Bara som en liten kuriosita när det gäller azofärgämnen tror jag att Jens Holm har varit emot den omreglering som skedde av apoteksmarknaden. Jag träffade Coops hållbarhetschef för några år sedan. De hade då en egen policy. När ett läkemedel som inte var receptklassat men som innehöll azofärgämnen började säljas åkte det ur Coops sortiment. Men eftersom det inte fanns någon strikt reglering fanns det i Apotekets sortiment.

Även egna policyer eller omregleringar av marknader kan få positiva effekter. Jag tror inte att Jens Holm har sett omregleringen av apoteksmarknaden som en positiv grej, men när det gäller azofärgämnen och Coops arbete mot dem var det definitivt en fördel.

Men återigen: Vi ska ha på fötterna när vi går före så att vi inte hamnar i den situation som Danmark och Frankrike hamnade i när de sade något generellt om bisfenoler och sedan fick backning om det.

Anf. 38 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! På väg mot en giftfri vardag – när får vi uppleva en sådan? När lyckas vi ställa till rätta det som vi själva och de som har gått före oss har ställt till, för att inte lämna det vidare till nästa generation? Jag tror att den här propositionen – som ett antal har lyft upp här i talarstolen och som jag också lyfter upp – är ett viktigt instrument på den vägen.

För mig som kristdemokrat är det också oerhört centralt att hänvisa till det jag skulle vilja kalla portalparagrafen för allt vårt arbete: generationsmålet, att lämna ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Det är extra viktigt och blir extra tydligt i den debatt vi har just nu. Vi har hört ett antal kemiska substanser räknas upp. Jag tänker inte fortsätta räkna upp några, tror jag i alla fall, även om jag säkert kommer att använda någon förkortning.

Det finns otroligt stora mängder av dessa substanser i dag. Därför är det viktigt att vi lägger fokus på där vi kan göra skillnad, med de beslut som vi fattar här i riksdagen och det arbete som våra ministrar och våra parlamentariker gör i Bryssel eller i andra internationella sammanhang.

Därför är det också, herr talman, mycket glädjande att få vara med och jobba i det som jag tycker är den här mandatperiodens viktigaste beredning, fast jag kan vara lite färgad av att jag är med i den själv. Miljömålsberedningens arbete är, skulle jag vilja säga, grunden för att vi kan göra ett gott arbete inom alla politikområden. Vi ska ha ett hållbart samhälle ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Då måste de här sakerna gå i takt med varandra.

Vi ser i dag en komplexitet där vi inte minst utsätter våra barn för en stor mängd kemikalier. Vi har hört ett antal beskrivningar här i talarstolen som har berört oss på olika sätt. Jag gjorde bara den egna reflexionen – eftersom jag inte har några egna barn men ofta ser barn omkring mig och har ett antal hemma – vilken oerhörd skillnad det är mot när jag lekte med kottar, trägrejer, hammare och spik. Det låter som om man är från stenåldern. Vi kan le åt det. Men vi kan också konstatera att det är oerhört väsentligt att vi nu får bukt med de problem som vi ser.

Som rubrik för fortsättningen skulle jag vilja ta de olika punkter som regeringen har satt som mål för det arbete som ska bedrivas enligt den här propositionen. Hormonstörande ämnen och särskilt farliga ämnen måste bort. Det är självklart.

Men det måste göras på ett sätt så att vi vet vad vi håller på med. Kunskap är nödvändigt. Därför är det också oerhört nyttigt att konstatera att regeringen har satsat på de delarna, satsat på anslag till myndigheter som kan ge oss mer kunskap på olika sätt, ur forskningsperspektiv och ur konsumentperspektiv, så att vi ser och får veta var våra kemikalier finns och vad produkterna innehåller.

Det är också oerhört viktigt att vi gör detta på ett sätt så att vi inte slänger ut barnet med badvattnet. Vi har i talarstolen i dag, herr talman, fått tydliga exempel på att kemikalier är på gott och ont. Jag skulle också vilja säga att nanomaterial är på gott och ont, som ännu ett exempel. Ämnen betar sig på ett helt annat sätt i mikrostorlek jämfört med när vi i normala fall använder ämnena. Det är då oerhört viktigt att vi jobbar med de ämnena med försiktighetsprincipen för ögonen. Men det är också viktigt att vi inte säger nej rakt av till att använda dem. I vissa sammanhang ska de användas. I vissa sammanhang gör de nytta. Därför behövs det forskning och utveckling.

Vi behöver satsa ytterligare på kunskap, vilket också lyfts fram i propositionen, för att se på innehållet i den här häxbrygden – som jag skulle vilja säga i stället för cocktail, eftersom cocktail kan få en del att associera till något positivt. Jag skulle snarare vilja tala om en häxbrygd av kemikalier. Fundera på vad vi har på oss, var och en! Hur många kemikalier går vi omkring i? Jag lärde mig av kollegerna att ju mörkare vi är, desto värre är det – då gäller det inte vår hudfärg utan våra kläder. Svarta kavajer borde undanbes i fortsättningen.

Det är också, herr talman, oerhört viktigt att vi satsar på våra barns miljö. Det handlar om det arbete som Kemikalieinspektionen har gjort för att ta fram underlag för att kunna jobba med giftfri förskola och giftfria miljöer för våra barn och unga och för att våra byggherrar ska kunna lägga en loggbok över vilka material man har använt. Det senaste är inte minst viktigt, för jag förutsätter att vi ska ha ett byggande som är hållbart över flera generationer. Då måste jag veta, när jag om 50 år kommer i skepnaden av en ny generation, vad de använde år 2014 när de byggde huset.

Sådana satsningar är oerhört centrala, liksom att regeringen i den budget som nu är lagd tydligt visar att man vill fortsätta detta arbete under de kommande åren. Jag skulle också vilja skicka med till oss som kommer att fortsätta i miljö- och jordbruksutskottet att det är ett ämne för uppföljningsarbete. Vad har de här resurserna till Kemikalieinspektionen lett till? Vi har redan sett många resultat, och jag tror att vi kommer att se ännu fler.

Herr talman! Vi måste också jobba internationellt. Vi måste jobba med en förändring av Reachlagstiftningen. Flera av mina allianskolleger har tagit upp det. Det är oerhört centralt att vi driver på arbetet i Bryssel för att få möjlighet att kartlägga grupper av ämnen och kunna förbjuda grupper av ämnen och inte bara enskilda substanser, så att vi får ett kretslopp som fungerar.

Kretsloppstänkandet är oerhört viktigt. Men även här gäller det att hantera saker på rätt sätt. Det finns ämnen som kommer att finnas i vårt kretslopp som i löst form inte är till nytta men som måste finnas inkapslade i vissa ämnen. Jag var på Uddeholm för ett tag sedan och fick lära mig rätt mycket om den processen och konstaterar att vissa som jag upplever farliga kemikalier måste få finnas under mycket kontrollerade former under överskådlig framtid.

Herr talman! Det är också viktigt att Sverige kan gå före, som vi har hört flera tala om, för barnens skull, för vår framtids skull. Men när Sverige går före ska vi kunna göra det därför att vi har så mycket kunskap på fötterna att vi vet att resultatet blir det som Jens Holm har sagt till ett antal talare tidigare: Vi ska vinna striden, inte för vår egen skull, inte för Sveriges skull utan för våra barns skull och för barn i hela vår värld.

Herr talman! Vi måste se till att barn kan växa upp i en trygg och säker miljö oavsett var i världen de växer upp. Vi kan inte konsumera på andra barns bekostnad.

Det finns ett område till som är oerhört centralt, och det är våra läkemedel. Jag är oerhört glad över att det i den här propositionen finns tydliga skrivningar om att vi ska intensivifiera arbetet med att få in miljöaspekterna i produktion av läkemedel, inte minst därför att människor runt om i vår värld lider i dag därför att vi ska få läkemedel. När avloppen i Indien – där kolleger men inte jag har varit på resa – visar att man i utsläppen har betydligt högre grad av vissa substanser än vad vi rekommenderar som intag i medicinskt syfte finns det mycket att göra som måste göras runt hela vår värld.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner. (Applåder)

Anf. 39 KEW NORDQVIST (MP):

Herr talman! Min kollega Helena Leander har redogjort för Miljöpartiets inställning till betänkandet. Jag tänkte ta mig friheten att ta upp några frågor speciellt ur jordbrukets synvinkel. Inte förvånande handlar det om de kemiska bekämpningsmedlen, som kan läcka ut till omgivande vatten och grundvatten, helt i strid med miljö kvalitetsmålen Giftfri miljö och Grundvatten av god kvalitet. Dessutom utgör de ett akut hot mot den biologiska mångfalden.

Varje år presenterar Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, miljöövervakningen av pesticider, som görs på uppdrag av Naturvårdsverket. Man hittar närmare 100 olika kemiska bekämpningsmedelsrester i våra vattendrag, i grundvatten, i regnvatten och i luften.

Efter en dom i regeringsrätten har Kemikalieinspektionen lämnat tillstånd för bredare användning av stråförkortningsmedel. Detta öppnar för en intensivare användning av kvävegödsel med risk för läckage och övergödning. Stråna blir styvare och lägger sig inte så lätt när de får för mycket kväve. Dessutom konkurrerar en kortare gröda sämre mot ogräs, vilket kan betyda ytterligare användning av kemiska bekämpningsmedel. Även om jordbruksprodukterna innehåller bekämpningsmedelsrester under satta gränsvärden går det att uppmäta rester i barns urin.

Det här tycker jag visar på en regering som inte tar problemet på allvar. I vårt grannland Danmark har användningen av kemiska bekämpningsmedel bromsats upp, mycket tack vare kännbara miljögifter och

en tuffare politisk attityd. Sverige har numera en större användning av kemiska bekämpningsmedel än Danmark.

I en rapport från Kemikalieinspektionen påtalas att höga halter av kadmium i maten ökar risken för benbrott. Merkostnaden, förutom lidandet, beräknas till mer än 4 miljarder kronor årligen. Rapporten visar också att kvinnor är särskilt utsatta. Det är alltså ett klart genusperspektiv.

Orsaken till att man hittar denna giftiga tungmetall i vår föda är åkermarkens innehåll av dessa tungmetaller.

Kadmium finns naturligt i skiftande halt i åkermarken. Tillförsel sker framför allt genom luftföroreningar, bland annat vid förbränning av kol och sopor men också genom användning av konstgödsel. Dessutom sprids avloppsslam med skiftande halt av kadmium på svenska åkrar. Slammet innehåller inte bara farligt kadmium. Roger Tiefensee belyste alldeles nyss hur Käppala Reningsverk inte vill ha damm från hushållen i sitt rötslam. Det visar vår utsatthet för kemikalier i samhället.

Enligt Jordbruksverkets statistik spreds 50 kilo kadmium via konstgödsel över våra åkrar år 2011–2012. 50 kilo kadmium kanske inte låter så mycket, men varje milligrams tillförsel är ett milligram för mycket. Regeringen har ett odiskutabelt ansvar för att kadmiumhalten inte ska öka i vår åkerjord. Vi ska väl inte orsaka dödskallemärkta åkrar som inte får användas till människoföda?

När vi nu vet att huvuddelen av kadmiumtillförseln sker via luftnedfall måste varje annan källa för tillförsel elimineras. Det är dags att införa en nollvision.

Jag noterar med tillfredsställelse det som Anita Brodén från Folkpartiet sade om att ni återigen öppnar för skatt på kadmiuminnehållet i konstgödseln.

Eftersom en stor andel av vår mat importeras finns en uppenbar risk att kadmium finns i den importerade maten. Men hur är det med kontrollen av innehållet i den importerade maten?

Nästan inga kadmiumanalyser sker på importerad mat. Därför är den totala importen av kadmium okänd.

En annan införselväg av kadmium är importen av foder, speciellt soja. Soja innehåller relativt höga halter av kadmium, och via djuren och stallgödseln kommer kadmium ut på våra åkrar.

Det är därför svårt att dra andra slutsatser än att förgiftningen av våra åkrar och därmed av vår mat inte engagerar alliansregeringen tillräckligt.

Min uppmaning blir då: Ta frågan på allvar! Ta fram en aktionsplan mot kadmium! Beskatta konstgödseln! Inför moratorium mot slamspridning på våra åkrar! Och med särskild adress till centervännerna här: Förgifta inte Matlandet Sverige med kadmium!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Anf. 40 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! I dag ska vi debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande 10 om djurskydd, där 95 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden om djurskydd behandlas.

Sverige ska ligga i framkant på djurskyddsområdet. Det är Socialdemokraternas bestämda uppfattning, bland annat för att det handlar om viktiga etiska frågor om djurs rättigheter och djurs välfärd. Det är viktigt för oss som parti, och det är viktigt för väldigt många människor.

Nyligen rapporterades det om en undersökning som visar att ungefär 10 procent av svenskarna är vegetarianer eller veganer. Det finns såklart olika skäl till att många väljer att bli vegetarianer eller veganer. Det handlar om en ökad medvetenhet om gifter i maten, för att anknyta till tidigare debatt, och att man är mer miljömedveten generellt i fråga om maten. Det handlar också om djurs välfärd. Där har vi också ett viktigt skäl till att ligga i framkant. Det är nämligen så som vi bygger de svenska mervärdena när det gäller varför man ska välja svensk mat och varför svensk livsmedelsproduktion är viktig. Vi ska ha en bra miljöhänsyn och ett gott djurskydd som människor kan lita på.

Det finns ofta konsensus om just detta, alltså att vi ska ligga i framkant på djurskyddsområdet, när vi diskuterar i denna kammare. Men vi som politiker döms inte utifrån vad vi säger i kammaren utan utifrån vad vi gör. Om vi ska ligga i framkant ställer det också krav på politiken. Det sker inte genom ett klubbslag i kammaren utan genom ett ständigt ihärdigt arbete med att utveckla och gå vidare med skyddet av djur och förbättrandet av djurs välfärd.

Det står klart med önskvärd tydlighet att de borgerliga partierna inte lever upp till de fina ord som de uttalar i denna kammare och som säkert kommer att uttalas om en liten stund när mina motdebattörer ska hålla sina anföranden.

Under dessa snart åtta år med borgerlig regering har det hänt väldigt lite, och en del av åtgärderna som man har vidtagit har till och med varit bakslag för djurskyddspolitikern.

Man tillsatte en stor utredning som skulle se över hela djurskyddslagen. Denna utredning blev klar 2011. Sedan dess har vi otaliga gånger stått i denna talarstol och frågat när propositionen kommer. Men den har fortfarande inte kommit.

Jag vet inte om jag behöver tillägga så mycket mer i den frågan. Jag tycker att det talar sitt tydliga språk att regeringen ännu inte har tillvaratagit alla de goda förslag som finns i den utredningen. De kommer inte att bli verklighet under dessa åtta år som de borgerliga partierna har haft på sig att styra det här landet.

Herr talman! En viktig princip som slås fast i djurskyddslagens 4 § är att djur ska ha rätt att bete sig naturligt. Det är en princip som kan vara svår att tolka. Mycket av konflikten och diskussionen om till exempel minknäringen kretsar just kring detta med naturligt beteende. Minkarna

hålls i dag, och har under en lång tid hållits, på ett sätt som inte ger dem möjlighet att utföra sitt naturliga beteende, och därför uppkommer beteendestörningar. Men det har visat sig vara svårt att tolka denna paragraf. Det finns även andra djur, till exempel många djur som hålls på cirkusar, som är förhindrade att utföra sina naturliga beteenden.

Men denna princip skulle behöva tydliggöras i lagstiftningen. Det finns också med som förslag i den utredning som lades fram 2011. Det är också något som vi har motionerat om och som finns med i detta betänkande. Det är mycket viktigt att de vägledande principerna i lagen också tydliggörs så att de blir lättare att tolka och också får genomslag ute i verkligheten. Den djurskyddslagstiftning som vi lägger fast här i kammaren vill vi ju också ska få verka ute där djur finns.

Herr talman! Vi har ungefär 100 000 hemlösa katter i Sverige. Många av dem har blivit övergivna av sina ägare och har väldigt svårt att klara sig när de blir övergivna. De kanske svälter eller fryser ihjäl om vintrarna. Det skapar såklart ett stort lidande hos djuren, men det kan också skapa sanitära problem i de samhällen där det här problemet finns, vilka är många.

Det här är ett problem som har uppmärksammats under lång tid av olika djurskyddsorganisationer. Vi socialdemokrater har också motionerat under flera år om att man måste komma till rätta med problemet.

Det är också något som föreslås i Djurskyddslagsutredningen. Ett tydliggjort ägaransvar löper som en röd tråd genom utredningsförslaget med ett uttryckligt förbud mot att överge sina djur. Man föreslår obligatorisk märkning och registrering av katter och till detta kopplat en fortplantningskontroll av de katter som vistas ute. Också dessa förslag är angelägna att genomföra. Det finns så mycket annat som är utrett och klart, bara att genomföra. Jag vill därför yrka bifall till reservation 13.

Som sagt tänker jag inte tillägga något mer i den här debatten annat än att det faktum att vi ännu inte har någon proposition på bordet talar sitt tydliga språk. Regeringen kommer att lämna efter sig åtta förlorade år för djurskyddspolitik.

(Applåder)

Anf. 41 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! När regeringen var nyvald visade man stor handlingskraft i djurfrågorna. Man började med att riva upp det förslag som fanns om att lägga ned minkfarmarna och lade i stället ned Djurskyddsmyndigheten i rekordfart. Det var knappast förändringar som gynnade djuren, men ingen kan säga annat än att det var handlingskraftigt.

Sedan satte man i gång en stor omorganisation av djurskyddskontrollerna. Det kan diskuteras om det var bra eller dåligt, men vi kan i alla fall konstatera att under omorganisationen hamnade tillsynen på efterkälken. Efter denna kraftansträngning verkade det som att luften gick ur regeringen, i alla fall på djurområdet.

Vi från Miljöpartiet, och för den delen även andra oppositionspartier, kom med det ena förslaget efter det andra på hur vi skulle kunna förbättra för djuren, och varje gång fick vi nej från allianspartierna. Till slut tyckte väl även regeringen att det började blir lite pinsamt att det framstod som lite osympatiskt att de inte brydde sig om djurens lidande. Då kom de på genidraget att tillsätta en stor utredning om hela djurskyddslagen.

Det var väl i och för sig finurligt, och det fanns goda skäl att göra det. Under hela tiden som utredningen pågick kunde man då hänvisa till den när de sade nej, och när utredningen sedan var klar kunde de fortsätta att hänvisa till den och säga: Men vi måste ju ta hand om de här förslagen. Snart ska ni se att lagförslaget kommer som vi alla väntar på. Ge er till tåls!

Vi gav oss till tåls och väntade. Och djuren väntade. De hade inte så mycket annat att välja på än att vänta. Och tiden gick, men inte kom det något lagförslag. Detta snart som man pratade om preciserades så småningom till den 18 mars. Då skulle lagförslaget komma.

Den 18 mars kom, men det gjorde inte lagförslaget. 18 mars är lite magiskt på så sätt att det är gränsen för när lagförslag ska läggas fram för att hinna behandlas före valet. Vad som händer med lagförslaget är det ingen som vet. Ingen vet om det kommer framöver. Allt är väldigt oklart. Det enda vi kan konstatera är att det i alla fall inte lär bli någon ny djurskyddslag före valet.

Den här regeringen kommer alltså att gå till historien som en regering som började med att försämma för djuren och ägnade resten av sina två mandatperioder åt att förhala allt för djuren. Jag ska inte säga riktigt allt, för man bröt faktiskt ut en liten del. Man plockade ut ett förbud om sexuella handlingar mot djur och har även genomfört vissa förändringar utifrån EU-lagstiftning på djurförsöksområdet, så det var väldigt orättvist av mig att säga att man har förhalat alla förbättringar. Jag ber därför så mycket om ursäkt.

Jag ber också om ursäkt om jag låter lite gnällig, för att inte säga bitter, i den här frågan, men jag är faktiskt lite bitter. Det är lätt för oss som politiker att prioritera andra frågor än djurens välfärd. Det är trots allt inte vi som sitter i burarna. Och djuren är värdelösa lobbyister och har inte heller någon rösträtt. Det är mycket lättare att lyssna på dem som företräder folk som faktiskt har rösträtt. Jag blev dock inte politiker för att bara lyssna på dem som skriker högst. Jag blev inte minst politiker för att kunna ge en röst åt dem som i dag saknar det, som kommande generationer och som djuren.

Efter detta lilla utbrott av bitterhet ska jag försöka vara lite mer konstruktiv. Det saknas nämligen inte förslag på hur vi skulle kunna förbättra djurens situation i Sverige i dag. Många av dem finns i utredningen om en ny djurskyddslag. Det handlar till exempel om obligatorisk märkning och registrering av katter samt andra åtgärder för att katter ska slippa bli hemlösa. Det handlar om åtgärder mot osund avel och grymma inslag vid djurtävlingar. Det handlar om att förbjuda åtminstone sjölejon och elefanter på cirkus – jag kan fråga mig vad djur över huvud taget har i en sådan miljö att göra – och om att skärpa arbetet mot djurskyddsbrott, bara för att ta några exempel.

Det faktum att det fanns både bra och dåliga förslag i utredningen och inte minst vissa knepiga grejer om lagstiftningens struktur behöver inte vara något hinder för att lägga fram alla de konkreta bra förslag som finns för att stärka djurens välfärd.

Tycker man att dessa förslag inte räcker har vi fler förslag från Miljöpartiets sida. Just försöksdjuren har vi redan debatterat för några veckor sedan. Annars har vi förslag för egentligen hela fältet av djur, från lantbruksdjuren via sällskapsdjuren till de vilda djuren. Det handlar om allti-

från att lägga ned de plågsamma pålsfarmerna till att fler lantbruksdjur ska få rätt att vara ute och att man inte håller djur man inte har förutsättningar för att ta hand om på ett vettigt sätt.

I grunden handlar det om att vår djurskyddslag ska följas. Vi har nämligen en djurskyddslag som säger att djur ska ges rätt naturligt beteende och skyddas mot onödigt lidande – mycket vackert. Problemet är att det inte alltid ser ut så i djurens verklighet i Sverige i dag.

Vi kan se minkar som i det fria rör sig över stora avstånd både på land och i vatten men som hålls i små nätburar, där de inte har en chans att bete sig naturligt och därför utvecklar beteendestörningar. Nyfikna grisar som vill böka och undersöka hålls på kala betonggolv, i bästa fall med lite strö, där de blir stressade och understimulerade. Kor som vill beta och idissla, som visserligen ska få gå ute på sommaren, står större delen av året inomhus, ofta dessutom bundna. De matas med foder som kan vara så kraftigt att de får problem med magen. Kycklingar är framavlade för maximal tillväxt, inte maximal välfärd. Skelett och leder hänger inte med i den snabba tillväxten och kycklingarna får svårt att gå. Å andra sidan, vad gör det? Det är ändå så trångt i kycklingstallen att det inte är så stor yta att gå på. Och fortfarande sitter ungefär två miljoner hönor i bur med en yta som är mindre än ett A4-ark till sitt förfogande.

Självklart finns det bönder som har valt att sikta högre än den minimivå som djurskyddslagen lägger fast. Krav till exempel är i första hand en miljömärkning men har också vissa djurskyddskriterier. Och vissa bönder går till och med längre än så i sin strävan att ge djuren en djurhållning som respekterar deras behov och beteenden. Men djurskyddslagen gäller inte bara dessa särskilt utvalda djur, utan den gäller alla djur i Sverige. All djurhållning måste leva upp till djurskyddslagens krav. Djur ska kunna bete sig naturligt och skyddas mot onödigt lidande. Den djurhållning som inte klarar det får vackert lägga ned.

För att djurskyddslagens fina ord ska bli verklighet måste de föreskrifter som mer exakt reglerar hur djurhållningen ska se ut ses över och anpassas till djurskyddslagens krav på naturligt beteende. Det är ett av förslagen från Djurskyddslagsutredningen, ett förslag som hamnat lite i skymundan – kanske för att det är lite byråkratort. Men det är ett förslag som har potential att verkligen göra skillnad på riktigt för djuren.

Jag skulle vilja bjuda regeringen på ett litet tips. Jag vet att ni har annat för er i regeringen än att jobba med just djurfrågor. Så kan det vara. Men om ni åtminstone skulle orka med det lilla besväret att ge ett uppdrag till Jordbruksverket att genomföra den föreslagna översynen av djurskyddsföreskrifterna, så att de stämmer överens med lagens krav på naturligt beteende, skulle de kunna göra jobbet och ni skulle slippa gå till historien som den regering som ägnade två mandatperioder åt att förhala och försämma för djuren. Det är mitt tips.

Jag yrkar bifall till reservation nr 13.

(Applåder)

Anf. 42 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Från Sverigedemokraterna har vi i detta betänkande fyra reservationer, men för tids vinnande väljer jag att endast yrka bifall till reservationerna 4, 5 och 12.

Sverigedemokraterna har genom åren tydligt tagit parti för djuren och eftersträvat ett djurvänligare samhälle. Sedan riksdagsinträdet har vi också drivit på i dessa frågor och fått gehör för delar av detta, bland annat då vi med övriga oppositionen drev igenom ett förbud mot obedövad kastrering av smågrisar.

Vi har också men med en något mer begränsad framgång drivit frågan om importförbud av religiöst slaktat kött, där man helt sonika skär halsen av djuren och låter dem förblöda till döds. Att det inte finns en rungande enighet i denna fråga här i kammaren är beklämmande. Ett försiktigt riksdagsbeslut fick vi trots allt igenom efter många om och men om att regeringen ska driva frågan i EU för att begränsa den här typen av slakt. Det har jag för övrigt inte sett så jättemycket av. Oavsett det är det inte tillräckligt.

Sveriges djurskyddslagstiftning är på många sätt en föregångare. Det är bra, och det är någonting vi kan fortsätta att utveckla. Bland annat när det kommer till djurplågeri finns betydligt mer att önska, och i detta betänkande har Sverigedemokraterna en gemensam reservation med Miljöpartiet och Vänsterpartiet där vi förordar införandet av brottet grovt djurplågeri.

Detta kan kanske låta drastiskt för vissa. Men trots flera allvarliga fall av djurplågeri, ibland under rent tortyrliknande former, har det aldrig utdömts maxstraff för djurplågeri. Från Sverigedemokraternas sida vill vi skicka en stark signal om att uppsåtligt djurplågeri tas på största allvar, och vi vill därför att straffet för djurplågeri ska skärpas. Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 5.

Herr talman! I den svenska djurhållningen händer det att djur far illa, och då är det självklart att samhället måste gå in. Ibland måste djur till och med omhändertas, och varje gång det sker är det naturligtvis en stor tragedi för alla inblandade och inte minst djuren.

Det finns emellertid ett befogat missnöje över hur myndighetsutövan- det ibland sker. Många jordbrukare som håller djur känner en olust inför vetskapen att en kontrollant, kanske utan egentlig kunskap och erfarenhet av djurhållning, när som helst kan dyka upp och göra anmärkningar som kan få långtgående konsekvenser.

Från Sverigedemokraterna menar vi att det är viktigt att de som arbetar med djurtillsyn har relevant kompetens för ändamålet. Vi menar därför att alla som inspekterar och handlägger kontroll av djurbesättningar inom näringsverksamheter ska ha egen yrkeserfarenhet av djurhållning. I förlängningen skulle nog det vara bra för alla parter för att minska konflikter och även onödigt psykisk stress. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 4.

Herr talman! Ibland uppstår ett slags moment 22 där vår striktare djurskyddslagstiftning i realiteten försämrar djurväl- färderna eftersom man driver produktionen ut från landet på grund av merkostnaderna för det svenska jordbruket. Det är en utveckling som Sverigedemokraterna har lagt fram en rad förslag om för att bryta.

Frågan om det minskande svenska jordbruket är naturligtvis mång- bottenad, men djurskyddsfrågan är en viktig del. Det är därför som Sverigedemokraterna återkommande i vårt budgetförslag förordar en djurväl- färdersättning för att värna det svenska djurvänligare jordbruket.

Vidare vill vi i Sverigedemokraterna ha importregler som förbjuder import av animaliska produkter som framställts på ett sätt som väsentligt strider mot intentionerna med den svenska djurskyddslagstiftningen. Att ställa samma krav på det vi importerar som vi ställer på det våra egna bönder producerar är för oss en självklarhet.

Givetvis står EU i vägen för ett genomförande av en sådan förändring. Svenska folkets vilja om ett gott djurskydd sätts med andra ord ur spel och djurplågeriköttet flödar in över gränserna. I affären ges konsumenten förvisso en viss makt över besluten om den jagar frivilliga märkningar av köttprodukter och då kanske i kombination med en förkunskap om vad de olika alternativen innebär.

Men i till exempel sammansatta produkter, färdigmat och så vidare, kan man i princip inte välja det svenska djurvänligare köttet utan får allt som oftast utgå från att det är det billigaste köttet som världsmarknaden har att uppbringa som finns i produkten. Samma sak gäller oftast på restauranger där det inte finns några som helst regelverk för att redogöra för konsumenten vad det är för ursprung på de råvaror man använder. En obligatorisk ursprungsmärkning av alla animaliska produkter skulle därför skapa incitament att använda det svenska eller åtminstone välja något som är bra för våra djur.

Herr talman! Att återställa en rimlig nivå i vår tidigare stolta jordbrukarnation kräver en lång rad åtgärder, kanske inte minst byte av finansminister till någon som inte på förhand dömer ut det svenska jordbruket. Stora som små reformer kommer att krävas.

En konkret förbättring för den småskaliga verksamheten i Sverige är att möjliggöra avlivning av slaktdjur redan när de befinner sig på bete. Bristen på slakterier i mer glesbebyggda områden medför ofta antingen långa djurtransporter eller helt sonika nedläggning för att produktionen blir alltför dyr.

Avlivning i beteshagen, i djurets invanda miljö, är det mest skonamma sättet för djuret att avsluta livet och kan därmed tillmötesgå de högt ställda kraven på djuretik i samband med avlivning. Att detta inte kan ske i dag beror på – och håll i er nu – EU! Det är som vanligt detta EU som så ofta står i vägen för våra svenska unika förutsättningar utifrån kultur, landskap och miljö.

Snart är det EU-val, och det ska bli intressant att se om de partier som på allvar vill återföra beslutsmakt till nationerna får mer att säga till om. Jag hoppas verkligen att så blir fallet och att vi kan rensa det europeiska samarbetet i varje fall från den här typen av dumheter. Därför yrkar jag bifall till reservation nr 12.

Anf. 43 JENS HOLM (V):

Herr talman! I Sverige är det ungefär 80 miljoner djur som föds upp, transporteras och slaktas varje år i den svenska animalieproduktionen. Det handlar om grisar, kossor, kalvar, kycklingar och hönor, för att ta några exempel.

I den svenska djurskyddslagen står det att de djuren ska ha möjlighet till ett naturligt beteende och skyddas mot lidande. Man kan på ganska goda grunder fråga sig om det är fallet för de tusentals grisar som numera transporteras mer än åtta timmar från Sverige till Polen och till slakt i Tyskland.

Det kan vara de miljontals kycklingar som hålls i små utrymmen – det kan röra sig om ungefär 20 000 kycklingar som hålls i en sal – och som ska växa till slaktvikt på 37–38 dagar. Precis som Helena Leander anförde växer djuren så fort att de får problem med sina skelett. De bryter benen och så vidare.

Det kan vara den kalv som precis har fötts av kossan och som omedelbart separeras från sin komamma trots att vi vet att det är ett djupt naturligt beteende för en kalv och en ko att vara tillsammans.

Det kan vara de fortfarande drygt två miljoner burhöns i Sverige som hålls i små burar på ett utrymme som inte är mycket större än en A4-sida. Kan de bete sig naturligt?

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är just det naturliga beteendet som ska vara grunden för hur djur föds upp och behandlas. Vi ser stora behov av reformer på området. Vi har lagt fram konkreta förslag på detta i vår motion som heter *Respekt för djuren*.

Vi har också lagt fram konkreta förslag på en minskad köttkonsumtion, för vi menar att det är den kraftigt ökande köttkonsumtionen som har lett till en alltmer intensiv djuruppfödning. Om vi i stället kan se till att vi äter mindre kött blir det färre djur som föds upp. Då har vi också bättre förutsättningar att behandla dessa djur väl.

Precis som Helena Leander från Miljöpartiet tidigare är också vi i Vänsterpartiet djupt upprörda över att något av det första den nuvarande borgerliga regeringen gjorde efter valsegern 2006 var att avskaffa den första myndighet för djur som har funnits på detta jordklot – Djurskyddsmyndigheten. Vi menar att det behövs någon form av myndighet som står på djurens sida och som garanterar att djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och andra föreskrifter verkligen följs.

Vi i Vänsterpartiet har lagt fram ett förslag om det vi kallar för en djurombudsman, som ska få liknande uppgifter som den tidigare Djurskyddsmyndigheten hade. Det behövs fler inspektioner – djurskyddsinspektioner och kontroller – för att se till att lagar och bestämmelser verkligen följs.

Kära meddebattörer! För mer än två och ett halvt år sedan lades det omfattande betänkande som jag visar här fram. Det är ett förslag till en ny djurskyddslag – ett betänkande på över 1 000 sidor. I betänkandet finns en mängd lösningar på de problem som finns i Sverige i dag när det gäller hur djur behandlas. Jag är precis lika upprörd som de tidigare talarna, Socialdemokraternas Sara Karlsson och Miljöpartiets Helena Leander, över att regeringen inte har gjort någonting av förslaget. Man har gjort några små utbrytningar, men hela det sammanhängande förslaget om en ny djurskyddslag har man hela tiden bara skjutit framför sig under dessa två och ett halvt år. Det har till och med stått i regeringens lista över kommande propositioner att det skulle komma förslag till en ny djurskyddslag. Nu har vi nyligen fått besked om att så inte blir fallet.

Jag skulle vilja sända ett tydligt budskap. Därför vänder jag mig till dig, Åsa Coenraads från Moderaterna. Jag vänder mig till dig, Roger Tiefensee från Centerpartiet. Jag vänder mig till dig, Irene Oskarsson från Kristdemokraterna, och jag vänder mig till dig, Anita Brodén från Folkpartiet. Detta är ett oskick. Vi har haft en omfattande utredning som kom för mer än två år sedan, och regeringen gör ingenting. Jag vill att ni tar upp det här med landsbygdsministern. Jag vill att han snarast möjligt

lägger fram ett förslag, en proposition, baserad på utredningen om en ny djurskyddslag.

Det är många viktiga saker som tas upp i utredningen. Några saker har redan nämnts. Naturligt beteende är kanske det viktigaste. Man för ett långt resonemang om detta, och man förtydligar vad ett naturligt beteende egentligen ska innebära.

Man talar också om de 100 000 övergivna katter som i dag far illa. Man lägger fram ett konkret förslag i utredningen om att det ska vara förbjudet att överge katter på det här viset. Det ska vara en obligatorisk märkning och registrering av katterna, och det ska finnas fortplantningsbegränsningar så att katter som är förvildade inte förökar sig i stor omfattning. Det trodde jag att vi skulle kunna vara överens om från vänster till höger, men vi får inget förslag från regeringen.

I utredningen tar man också upp så kallad offentlig förevisning av djur, till exempel djur på cirkus. Den reservation som Miljöpartiet har lämnat, nr 15, som handlar om ett förbud mot djur på cirkus och att man ska utreda hur djur behandlas i de svenska djurparkerna är en reservation som jag uttrycker stark sympati för. Vi i Vänsterpartiet har inte kunnat gå med på reservationen fullt ut. Men vi tycker att det är fel att djur far illa på cirkus, och vi tycker precis som det sägs i djurskyddslagen att vilda djur egentligen inte ska finnas på cirkus över huvud taget. Vi står fullt ut bakom förslaget om ett förbud mot djur som elefanter och sjölejon på cirkus. Det skulle vara ett första steg för att få lite ordning. Men vår grundhållning är att vilda djur inte ska vara på cirkus.

Avslutningsvis skulle jag vilja understryka vad som gäller för de 1,3 miljoner minkar som varje år tvångsuppföds och slaktas på svenska pälsfarmer. Detta borde förbjudas. Det har ingenting med naturligt beteende att göra, och det är bara en produktion av lyxprodukter som pälsar och pälsdetaljer som ingen, mer än överklassen i Ryssland, Kina och även Europa, behöver. Pälsdjursuppfödning borde stoppas här och nu.

Jag ställer mig bakom reservation nr 13, som rör övergivna katter.
(Applåder)

Anf. 44 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! Vi debatterar miljö- och jordbruksutskottets betänkande 10, som behandlar motioner från den allmänna motionstiden. Betänkandet tar upp 95 motionsyrkanden från både 2012 och 2013 som rör djurskyddsfrågor. Jag vill börja med att säga att Moderaterna ställer sig bakom betänkandet i dess helhet.

Djurskydd är en viktig och prioriterad fråga för Moderaterna. Det har vi stått här och sagt många gånger förut. Våra utgångspunkter är att alla djur ska må bra och ha möjlighet att bete sig på ett sätt som skapar en bra tillvaro. Det ställer stora krav både på miljön som djuren vistas i och på människorna som hanterar djuren.

I dag finns stor och bred forskning på området som syftar till att tydliggöra vilka förutsättningar som är nödvändiga för att djur ska kunna leva ett så naturligt liv som möjligt. Det är glädjande att det kommer alltmer forskning på området och att det hela tiden utvecklas nya metoder för att hålla och hantera djur med bibehållen kostnadseffektivitet och ökad komfort för djuren.

Sverige har i dag en av världens strängaste djurskyddslagstiftningar, som vi är stolta över och inte vill sänka. Vi värnar djuren och uppskattar deras viktiga roll i våra liv oavsett om det är som älskade husdjur, som källor till livsmedel eller annat. Vi ska vara noga med att ta ansvar för djuren, och det gör vi genom att utveckla området. Djur har varit en integrerad del av vårt samhälle i många tusen år, och vi hoppas att de ska förbli det i många år framöver. Djurhållning handlar också om förutsättningar i samhället, och då involverar vi både sällskapsdjur och produktionsdjur.

Den här debatten blir lite av en upprepning av vad vi har sagt tidigare ifrån den här kammaren. Men det har hänt viktiga saker de senaste sju åren, och de är viktiga att upprepa så att vi inte glömmer detta.

Regeringen valde att lägga över ansvaret på länsstyrelserna och kompetensen på Jordbruksverket för att öka rättssäkerheten och stabiliteten i djurskyddskontrollerna. Sedan 2009 är det därför länsstyrelsernas ansvar att upprätthålla det regelverk som finns för djurskydd och kontrollen av att det efterlevs.

I dag kan vi se att det görs fler, och i många fall bättre, kontroller än tidigare. I dag är djurskyddskontrollerna dessutom mer träffsäkra och likvärdiga över hela landet.

För att ytterligare förstärka djurskyddsarbetet ökade regeringen anslagen till länsstyrelserna med 225 miljoner kronor. Tanken är att den här satsningen ska fortsätta fram till 2015. Även tillskottet till Jordbruksverket på 5 miljoner kronor för samordning och effektivisering av djurskyddet fortsätter att ges under samma period.

Herr talman! Vi verkar i en global värld, och därför räcker det inte att ha ett inhemskt perspektiv på djurskyddsfrågorna. Den svenska livsmedelsindustrin verkar på en öppen global marknad och är hårt konkurrensutsatt av köttproduktion i länder som inte håller lika hög nivå på sitt djurskydd som vi.

För oss moderater är därför djurskyddet även utanför Sverige en prioriterad fråga. Vi anser och arbetar för att djurskyddsnivån måste höjas. Vi tycker att Sverige ska arbeta aktivt för att EU:s djurskyddslagstiftning följs och att övriga länder höjer sin nivå på djurskyddet så att den motsvarar minst den svenska.

De svenska köttbönderna, framför allt grisbönderna, verkar under svåra förhållanden. Deras kött produceras med höga krav på djurvälstånd, hygien, smittskydd och miljöhänsyn. Svenskt kött är salmonellafritt, innehåller väldigt lite antibiotika och slaktas och hanteras med god kontroll på innehåll och paketering. Det kommer dessutom från djur som bedövas vid slakt. Men allt detta kostar, och eftersom marknaden är öppen för aktörer från hela världen innebär det att svenska köttproducenter konkurrerar med billigt kött som inte uppfyller samma krav som vi ställer.

Vi moderater tycker att en öppen och fri marknad är den bästa förutsättningen för global tillväxt och välbefinnande. Bygger vi upp murar mot omvärlden bygger omvärlden upp murar mot oss. Vi är en liten spelare på världsmarknaden, och vi behöver omvärlden för handel med varor. Så har vi byggt den svenska ekonomin stark.

Vi anser att varje konsument själv ska få välja vilka varor, livsmedel eller tjänster han eller hon vill köpa. Vi vill ha en konkurrensneutral

marknad där alla aktörer deltar på lika villkor och där konsumenterna gör medvetna val såväl privat som offentligt.

Eftersom det är uteslutet för oss att sänka djurskyddsnivån i Sverige vill vi i stället höja den utomlands. Hittills har det gjorts flera viktiga framsteg för djurskyddet inom EU. Kommissionen antog till exempel en EU-strategi för djurskydd och djurs välbefinnande. Vi anser att ett förenklat gemensamt EU-regelverk för djurskydd skulle kunna påverka djurskyddet i positiv riktning – men bara förutsatt att lägstanivån för djurskyddet inom EU höjs.

För att uppnå en sund och värdig djurhållning inom hela EU måste vi arbeta gränsöverskridande. Att höja kraven på våra livsmedelsproducenter ytterligare genom ännu högre krav på djurhållning, utevistelse, anläggningar och så vidare är inte hållbart så länge övriga länder i världen inte tar samma hänsyn till sina djur som vi gör. Det är inte att ta ansvar för Sveriges animalieproduktion eller den svenska ekonomin.

Om den svenska livsmedelsindustrin går i konkurs innebär det att en av världens mest etiska djurproduktioner försvinner. Det måste vi förhindra. Det är vårt ansvar som riksdagspolitiker.

Herr talman! Moderaterna och alliansregeringen arbetar aktivt för att förbättra den nuvarande nationella djurskyddslagstiftningen. För att se över hur den kan moderniseras och förenklas tillsatte regeringen en särskild utredning som redovisade sitt uppdrag i november 2011. Remissvaren har kommit in i strid ström, och en proposition är för närvarande under beredning på Regeringskansliet.

Att vi ännu inte har en djurskyddsproposition på riksdagens bord ser oppositionen som en grund för kritik av regeringen. De anklagar regeringen för att inte göra tillräckligt och inte göra det tillräckligt fort. Men lagstiftningsprocesser tar tid och ska vara noga övervägda. Det finns ingenting att vinna på att skynda fram ett lagförslag som inte är tillräckligt genomarbetat för att sedan finna att det saknas viktiga aspekter eller att det i slutändan behöver göras om.

Socialdemokraterna menar att det finns många delar i Djurskyddsutredningens förslag som är fullt genomförbara inom ramen för den nuvarande lagstiftningsstrukturen. Vi anser dock att det finns skäl att inte hasta fram ett beslut som senare kan visa sig behöva revideras.

Tanken med den nya djurskyddspropositionen är att den ska ta ett helhetsgrepp om djurskyddsfrågorna för att förenkla, modernisera och effektivisera regelverket utan att sänka djurskyddsnivån. Det kräver långsiktighet, noggranna konsekvensanalyser och en balanserad avvägning mellan etiska, juridiska och ekonomiska perspektiv.

Moderaterna ser djurskyddet som en viktig och prioriterad fråga, och vi delar därför regeringens inställning att översynen av djurskyddslagstiftningen bör göras grundligt och med eftertanke.

Genom att väga in remissvaren på djurskyddsutredningen och göra en noggrann bedömning av alla förslag kan vi så småningom presentera en genomtänkt satsning för att förbättra skyddet och tillvaron för våra djur.
(Applåder)

Anf. 45 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det hedrar Åsa Coenraads att hon är så tydlig med Moderaternas politik på djurområdet. Åsa Coenraads sade ju att om vi inför

strängare lagar till djurens förmån här i Sverige går alla företag som sysslar med uppfödning i Sverige i konkurs. Den defensiva hållningen riskerar att leda till att alla länder bara anpassar sig nedåt.

Under sina sju år vid makten har den borgerliga regeringen gjort försämringar för djuren, och ändå har tusentals lantbrukare fått lägga ned sin verksamhet. Att göra det sämre för djuren är alltså ingen framgångsstrategi. Det kan förhålla sig så att ett bra djurskydd inte spelar någon större roll för konkurrenskraften. Det kan till och med vara så att ett bra djurskydd kan vara ett bra konkurrensargument om man vill använda sig av det i marknadsföringen.

Det låter som att ni fortfarande håller på och bereder en proposition baserad på utredningen om en ny djurskyddslag. När kommer den? Är det inte märkligt att det har gått mer än två år? Ni har ju aviserat att det skulle komma en proposition i vår, men det har inte kommit någon.

Ett konkret förslag är att ge de ca 100 000 övergivna katterna ett bättre skydd genom att göra det förbjudet att överge katter och införa obligatorisk märkning och fortplantningsbegränsningar.

Du och jag talade med Djurskyddet för några veckor sedan, Åsa Coenraads, och då var du positiv till detta förslag. Är Moderaterna positiva till förslaget?

Anf. 46 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Jens Holm precis som jag har ett engagemang i djurskyddsfrågor. Det kommer förhoppningsvis att göra det bättre för djuren på sikt. Men för att göra det bättre för djuren på sikt måste vi ta ansvar för den produktion vi har, framför allt animalieproduktionen. Då handlar det om att skapa lagar som är likvärdiga inom framför allt Europeiska unionen.

I mitt anförande sade jag inget om att sänka nivån i djurskyddslagstiftningen. Jag var tvärtom noga med att betona att vi jobbar för att höja EU-standarden så att vi får likvärdiga regler. Med likvärdiga regler kan vi sedan gemensamt höja djurskyddsnivån ännu mer.

Den politik som Jens Holm och Vänsterpartiet förespråkar kommer snarare att göra att djurhållningen flyttar utomlands. Då tar ni inte ansvar för vare sig djuren eller den svenska ekonomin. Hur ser Vänstern på detta framöver?

Vad gäller den nya djurskyddspropositionen hänvisar jag återigen till det jag sade i mitt anförande. Propositionen är under beredning i Regeringskansliet. Beredning av den här typen av utredningar som är otroligt omfattande och där det dessutom har kommit in väldigt mycket remissvar tar tid. Nu sitter jag inte i regeringen, utan jag är riksdagsledamot. Jag kan därför inte svara på exakt när propositionen kommer att hamna på vårt bord. Men det är viktigt att det får ta tid att skapa lagar och regler och att vi tar ett helhetsgrepp om djurskyddsfrågorna.

Anf. 47 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag hade en konkret fråga om de övergivna katterna. Konkreta förslag i utredningen är att det ska bli förbjudet att överge katter på det här viset, att det ska finnas obligatorisk märkning och registrering samt att det ska vara obligatoriskt med kastrering eller p-piller för de

här katterna så att de inte fortplantar sig. Det är tre av många konkreta förslag.

Jag tog upp just det här eftersom du och jag träffade Djurskyddet här i riksdagen för några veckor sedan, och tog emot deras gosedjur, när de ville uppmärksamma just det här kravet. Jag skulle vilja veta ifall Moderaterna tycker att det här är ett bra förslag.

Vad gäller hanteringen av propositionen stämmer det att du inte sitter i regeringen, men du är med och utgör det parlamentariska underlaget för regeringen. Jag tycker att det är märkligt att man skriver in i listan över kommande propositioner att det ska komma en proposition, ett förslag baserat på den här utredningen, och sedan gör det helt enkelt inte det.

Du och jag har båda ett stort engagemang för djurfrågor, Åsa Coenraads. Det är bra. Men den politik som gäller i dag har snarare försämrat för djuren, och vi ser att verksamhet flyttar utomlands hela tiden. Jag nämnde i mitt anförande att tusentals grisar exporteras för slakt i Tyskland eller exporteras för intensivuppfödning i Polen. Hur kan det vara på det viset? Det har ni ett direkt ansvar för. En framgångsväg vore att se till att vi stärker vårt djurskydd snarare än att vi försämrar det.

Sedan får man vara bättre på att berätta om fördelarna med att ha skarpa djurskyddslag. Vi kan driva på andra länder för att de ska bli minst lika bra som vi. Men vi kan bli bättre.

Anf. 48 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Jens Holm frågar mig om vissa förslag som vi har fått från enskilda organisationer. Vi träffar jättemånga olika typer av organisationer som kommer med väldigt många olika förslag till oss riksdagsledamöter.

När det gäller just kattförslagen kom det flera olika förslag som bereds just nu. Vi tittar över dem. Det fanns absolut flera bra förslag från Djurskyddet Sverige, men det gäller att ta ett helhetsgrepp om alla djurskyddsfrågor. Då tycker jag att det är synd att bryta ut enskilda djurslag. Jag vill gärna se en helhet, och det hoppas jag få se när den nya djurskyddspropositionen kommer.

Jag vill komma tillbaka till var man lägger djurskyddsnivåerna för olika länder. Jag hävdar fortfarande att vi ska ta ett helhetsgrepp inom hela Europa om detta. Vi är ett litet land, och vi är också beroende av att exportera våra produkter. Genom att vi sätter högre krav än andra länder flyttar djurhållningen till andra länder. Då kan vi inte längre exportera våra produkter till andra länder. Vi ser just nu att krisen runt om i världen påverkar svensk produktion. Att då höja kraven ytterligare tror jag skulle försämra för den djurhållning som vi har i Sverige och som vi ändå ska vara ganska stolta över.

Jag noterar också att Jens Holm inte svarar på min fråga om hur Vänsterpartiet tar ansvar för Sveriges ekonomi inom djurhållningsfrågan.

Anf. 49 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att alla hade stor respekt för Åsa Coenraads när hon första gången kom dragande med att det tar lite tid att ta fram en ny djurskyddslag. Ingen förväntar sig att regeringen ska kläcka ur sig en ny lagstiftning på några månader. Det har visserligen hänt i frågor som regeringen har tyckt varit viktiga för dem. Det är dock fullt rimligt att det kan

ta ett år. Men nu har det inte gått ett år, och nu har det inte gått två år. Det har gått två och ett halvt år nu sedan djurskyddslagsutredningen kom. Då börjar det klinga ganska ihåligt att fortfarande säga att det tar tid och att man inte får hafsa. Säg som det är! Säg antingen att det här inte är en prioriterad fråga eller att ni inte kommer överens, eller att det är både oprioriterat och svårt att komma överens.

En sak ska jag i alla fall hålla med Åsa Coenraads om. Det är att det är viktigt att vi jobbar internationellt för att höja djurskyddsnivåerna i EU och i världen. Det är sådana saker som Miljöpartiet också har föreslagit, men eftersom det är saker där vi är förhållandevis eniga är det ingenting som jag valde att fokusera på i mitt anförande. Jag valde att fokusera på det som skiljer oss åt. Då handlar det om vår djurskyddslag och om den ska följas, oavsett om alla länder i hela världen har en lika stark djurskyddslagstiftning eller inte.

Jag menar att de politiker som beslutade om djurskyddslagen gjorde bedömningen att svenska djur ska ha rätt till naturligt beteende och skyddas mot onödigt lidande, även om exakt alla länder i världen inte har kommit fullt så långt än.

Om Moderaterna och Alliansen tycker att det faktum att det ser olika ut i världen talar för att Sverige ska ha lägre djurskyddsnivå än så får man ändra djurskyddslagen och ha den avvägda balansen mellan etik, ekonomi och juridik som Åsa Coenraads nyss beskrev som det som ska vara ramen för vår djurskyddslagstiftning. Men om man vill ha en djurskyddslag som hävdar skydd mot onödigt lidande och rätt till naturligt beteende måste man se till att det också följs i verkligheten. Hur ska det ske, när vi inte ens får en ny djurskyddslag?

Anf. 50 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Jag förstår Helena Leanders och andras kritik mot att det inte finns en proposition på bordet ännu med tanke på den omfattande utredningen och att det är två år sedan den landade på regeringens bord. Jag har full förståelse för detta, men återigen: Det är en otroligt stor utredning. Det har kommit in massor med remissvar. Och det tar tid att sammanställa och att göra det bra.

Dessutom får vi inte glömma bort att det direktiv som utredaren fick för utredningen handlade om att förenkla för djurproducenter och djurhållare, utan att försämra djurskyddet. Utredningen kanske har arbetat på fler områden än det som utredaren fick som direktiv av regeringen. Det innebär att det måste ta tid att bearbeta de delarna för att få fram en bra lagstiftning.

Vi vill också att lagstiftningen ska hålla över tid och att vi har en dialog inom branschen, mellan sportförbunden och mellan djurskyddsorganisationerna för att få fram något som alla tycker är så bra som möjligt. Man måste ha lite respekt för att det tar tid, men jag förstår otåligheten. Jag har en viss otålighet själv när det gäller detta.

Vi bygger våra lagar kring saklighet och inte kring morallagstiftning. Det finns en liten tendens i det Miljöpartiet förespråkar till att man ger sig in i morallagstiftning. Det är någonting som jag och Moderaterna gärna vill hålla oss utanför.

Anf. 51 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att alla har respekt för att det tar viss tid, men frågan är hur lång tid.

Åsa Coenraads nämner morallagstiftning. Ja, lagar handlar om moral. Vi tycker att det är omoraliskt att döda andra människor, vi tycker att det är omoraliskt att slå sina barn och vissa av oss tycker att det är omoraliskt att slå djur och att plåga djur på andra sätt. Hela lagstiftningen handlar om att vi sätter upp lagar och regler för vad man får göra i ett samhälle, utifrån någon form av samhällelig moral.

Mycket av det som görs mot djur i dag är fullkomligt omoraliskt, och vi behöver en lagstiftning som faktiskt ger djuren en högre status än de har i dag och som tillgodoser deras intressen som kännande varelser. Om det är moralistiskt – var så god!

Jag tror att de politiker som stiftade den djurskyddslag som sade att djur ska ha rätt till naturligt beteende och skydd mot onödigt lidande tänkte lite i banorna att djur ändå är kännande varelser. Då måste vi ha en lagstiftning som lever upp till det. Problemet är när det inte ser ut så i verkligheten, när ekonomiska överväganden – balansen som Åsa Coenraads talade om – har lett till att man i praktiken kan trycka in djur i burar på ett sätt som ger beteendestörningar och som inte alls ger de förutsättningar som djuren ska ha rätt till enligt lagstiftningen.

Moderaterna brukar tala sig varma för lag och rätt och att man ska följa lagen. Men vad gör vi när vi riggat ett system där vi har en lag som säger fina saker men sedan har föreskrifter och en verklighet som säger någonting helt annat? På något sätt måste vi få dem att hänga ihop.

Jag tror inte att framtiden för svenska bönder är att vi har en situation där vi inte följer vår egen lag men hoppas att konsumenterna ändå ska köpa svenska produkter. De svenska produkterna kommer aldrig att vara billigast. Vi har inte de förutsättningarna. Om vi ska tävla med något ska det vara med den högre djurvälståndet, men då måste vi kunna vara trygga med att vi verkligen har en högre djurvälståndet i Sverige och att det inte bara är fina ord.

Anf. 52 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Vad är moral? frågar Helena Leander. Uppenbarligen har hon och jag lite olika syn på moral. Jag tycker att vi ska undvika att gå in och morallagstifta i just djurhållningsfrågor. Vi vill båda höja djurens status, men vi vill göra det på väldigt olika sätt. Det är därför utredningen, och sedan propositionen, tar så lång tid att göra. Vi vill ha något som är bra och gediget och håller på sikt.

Helena Leander tar bland annat upp frågan om naturligt beteende. Det är en bra och viktig fråga. Vi behöver se över vad naturligt beteende egentligen är. Det finns i den lagstiftning vi nu har hållrum, och vi behöver se över frågan för att så bra som möjligt kunna täppa till hålen. Det är därför det tar tid, men jag kan inte säga hur lång tid det ska ta.

Helena Leander säger att svenskt kött är dyrare än till exempel europeiskt kött, och så kan det nog i många fall vara. Vi har i Sverige kostnader som man inte har i andra länder. Därför tror jag att vi måste se över den offentliga upphandlingen lite grann och också se hur vi konsumerar saker och ting. Jag brukar säga att medvetna konsumenter gör medvetna val. Här kan man göra ett val, antingen att köpa billigt eller att köpa

kvalitet. För oss är kvalitet det viktigaste, men då måste vi ge förutsättningar för människor att kunna producera med kvalitet. Jag tror att alla vet att vi går till val på att den svenska animalieproduktionen ska vara av så hög kvalitet som möjligt.

Jag är lite rädd att om Miljöpartiet någon gång i framtiden får regeringsmakten stärker de djurskyddslagstiftningen så mycket att vi inte längre har någon svensk animalieproduktion, och har vi inte någon svensk animalieproduktion har vi heller inte någon levande landsbygd kvar.

Anf. 53 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Sverige har ett av världens starkaste djurskydd, och det ska vi vara stolta över. Men ingenting är så bra att det inte kan bli bättre. Därför välkomnade Folkpartiet Eva Erikssons djurskyddsutredning, alltså för att få till stånd en ny lag med ett moderniserat språk och en ny struktur men också för att få lösningar på ett antal särskilda djurskyddsproblem. Viktiga utgångspunkter i utredningen är djurägaransvar, etik, djurvälstånd, folkhälsa, vetenskap och beprövad erfarenhet men också kompetens och kunskap, relevant utbildning samt forskning och utveckling.

En tydlig definition på naturligt beteende föreslogs genom att ange att ”djur skall hållas och skötas på ett sådant sätt att de ges möjlighet att utföra sådana naturliga beteenden som djuren är starkt motiverade för och som ger djuren en funktionell återkoppling”. Uppkomsten av beteendestörningar ska förebyggas.

Herr talman! Folkpartiet delade Eva Erikssons uppfattning i många av de förslag och synpunkter som kom fram i utredningen, bland annat uppfattningen att registrering och märkning av katter är en nödvändig åtgärd för att komma till rätta med de problem som framför allt finns i tätorter och att frågan måste tas på stort allvar. Åtgärder behöver alltså vidtas och djurägaransvaret stärkas. Vi delade också uppfattningen att brott mot djurskyddslagstiftningen och djurplågeribestämmelsen borde kompletteras med grovt brott och anpassas i straffskalan.

Inom parentes kan tillfogas att det enligt forskare finns ett klart samband mellan män som slår ett djur och män som slår sin kvinna. I dessa fall kan inte nog understrykas vikten, värdet och nödvändigheten av att kunna bryta sekretessregeln så att exempelvis socialtjänsten kan anmäla vanvård.

Det är viktigt, herr talman, att avelsdefekter rapporteras. Att på grund av avel födas med en kroppsfunction som innebär svårigheter att andas normalt är fruktansvärt. Därför är det viktigt att rasklubbar på sällskapsdjursområdet fortsätter arbetet med att minimera de djurproblem som är relaterade till avel.

Herr talman! Under det gångna året har djurparkerna uppmärksamats. Allvarliga brister har uppdagats. Djurparkerna har enligt djurskyddslagen skyldighet att ”ha en god miljö för djuren och att sköta djuren på ett sätt som främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt”. Här har det funnits brister.

Regeringen har under flera år tillskjutit extra medel både till länsstyrelserna och till Jordbruksverket för att komma till rätta med bristerna genom att effektivisera kontrollerna, vilket efter 2009 innebär att länsstyrelserna har kontrollansvar för djurparkerna. Den negativa uppmärksam-

heten kring tillståndet i några av djurparkerna har haft det goda med sig att åtgärder vidtagits, brister identifierats och rutiner ändrats.

Herr talman! Djurskyddsutredningen tar också upp en annan form av uppvisning av djur, nämligen cirkusdjur. Där begränsas ganska ofta god djurvälstånd av de små ytorna och av att kraven på naturligt beteende svårligen kan uppnås. Folkpartiet delar uppfattningen att det bör framgå i en framtida lag vilka djur som inte ska få hållas på cirkus. Framför allt har sjölejon och elefanter tagits upp som de viktigaste exemplen.

Herr talman! Jag har i mitt anförande tagit upp några av de förbättringsförslag som Eva Eriksson lyfter fram i sin utredning. Jag beklagar förstås att en djurskyddsproposition, en proposition som Folkpartiet verkligen sett fram emot, hittills inte kunnat levereras. Jag är inte, som Helena Leander, bitter, men jag är besviken, mycket besviken.

Allt är dock inte besvikelse. Vi ska påminna varandra om att mycket har gjorts under mandatperioden. Viktiga steg har tagits. Det är definitivt inte fråga om åtta förlorade år, utan åtta år då vi arbetat intensivt på många håll och kanter. Vi vet sedan tidigare att djurskyddskontrollen effektiviserats rejält sedan den flyttats över till länsstyrelserna. Vi har fått rapporter om att kontrollerna blivit bra mycket bättre och fått större likvärdighet över landet. Man har dessutom fokuserat kontrollerna dit där det är mest befogat.

Jordbruksverket har inrättat ett djurskyddsråd vars funktion är att stödja myndigheten i arbetet med djurskyddsfrågor samt ett samordningsråd för djurskyddskontroller. Det är mycket positivt. Jordbruksverket bistår nu länsstyrelserna i uppdraget att till exempel utveckla nyckeltal för djurskyddskontrollerna. Förbud har införts mot att genomföra sexuella handlingar med djur. Beslut om inrättande av 3R-center för djurförsök har fattats.

Jag vill även påminna om förbudet mot kastrering av grisar utan bedövning. Nu har uppfödare börjat leverera sådana grisar till slakterier som tack vare immunokastrering är vaccinerade. Sverige lever som vanligt upp till EU-direktiven, och jag vill nämna ett par direktiv där vi tillsammans med några andra länder är bäst i klassen. Det gäller slaktsvinsdirektivet och slaktkycklingsbestämmelserna.

Inom EU har vi också blivit påmind om att det pågår ett arbete med en gemensam djurskyddslagstiftning som är långt kommet. Förmodligen kommer den att presenteras för parlamentet under tidig höst, när man åter är på plats med det nya parlamentet. Det blir ingen svensk sänkning, men vi kan förvänta oss en rejäl EU-höjning. Regeringen har också genomfört att det ska vara mycket enklare med djurförbud. Man ska kunna tillvarata möjligheten att tillgripa djurförbud.

Inom lagen om offentlig upphandling, herr talman, förs djurskydd fram som ett kriterium. Inom parentes antog Folkpartiet vid vårt senaste landsmöte att miljö- och djurskyddshänsyn ska användas som kriterium.

Herr talman! Avslutningsvis skulle jag vilja säga ett par ord om den allra största utmaning vi har framöver. Det handlar om antibiotikaresistens. Den senaste rapporten visar att Sverige tillsammans med Island, Norge och Finland ligger lägst i förbrukningen av antibiotika. Vi arbetar med att uppmärksamma andra länder på riskerna. Detta är ett gigantiskt problem som vi ser torna upp sig framför oss. Just nu är antibiotikaanvändningen till djur i Sverige den lägsta på 30 år. Sverige har ett bra

förebyggande smittskyddsarbete. Dessutom har ansvariga myndigheter på human- och djursidan i uppdrag att ansvara för en samverkansfunktion och en tvärsektoriell handlingsplan i arbetet mot antibiotikaresistens.

Med dessa utmaningar, herr talman, och de vidtagna och framtida åtgärderna yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 54 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! På EU:s inre marknad betraktas djur som vilken vara som helst. Det är också därför miljontals djur transporteras kors och tvärs mellan unionens länder. De föds upp på en plats och slaktas på en annan. Sedan kanske köttet transporteras till andra länder. Det sker otroligt mycket transporter helt i onödan, och framför allt är det ett väldigt stort lidande för djuren.

Nu har det här börjat sprida sig hit till Sverige. Flera tusen grisar exporteras från Sverige till Polen för intensivuppfödning för att man kan föda upp dem billigare där eller till Tyskland för att man kan slakta dem där och få ett lite högre pris för köttet än vad man hade fått här i Sverige.

Jag tycker att det här lidandet för djuren är helt oacceptabelt. Transporterna blir i de här fallen längre än åtta timmar, som är vår gräns. Om man är mån om att påverka EU, och det vet jag att Folkpartiet verkligen är, tycker jag att man borde ta strid för djuren. Då kan man hänvisa till artikel 36 i EU:s så kallade Lissabonfördrag, där det står att restriktioner kan införas mot den fria rörligheten för varor om man kan påvisa att det är till gagn för folkhälsan, miljön eller djuren. Jag undrar om Folkpartiet är berett att göra gemensam sak med oss i Vänsterpartiet och ta strid mot de djurtransporter som är längre än åtta timmar, som är gränsen i våra bestämmelser. Vi kan hänvisa till artikel 36 och säga att det är oacceptabelt med de här transporterna. Är ni beredda att göra det?

Anf. 55 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag tackar för frågan. Detta upprör oss alla. Vi har från svenskt håll arbetat intensivt för att begränsa transporterna. Vi har de nationella reglerna och har också jobbat på EU-basis. Här råder ingen tvekan. Det råder heller ingen tvekan om att det finns en koppling mellan djurskydd och folkhälsa.

Den specifika orsaken till det vi nu ser vad gäller export av grisar för uppfödning i andra länder har att göra med det ansvar som åvilar oss som konsumenter. När grisar skulle skickas till slakterier kunde man nämligen inte ta emot så många, för man hade inte någon avsalu av de grisarna. Här uppstod ett gigantiskt problem. Det blev också ett problem när många kommuner och regioner inte använde sig av de möjligheter som fanns inom lagen om offentlig upphandling att ställa tydliga kvalitetskrav. Nu tydliggör vi detta. Men det fanns och finns fortfarande möjlighet att göra det. Här har konsumenterna och vi upphandlare ett stort ansvar.

Landsbygdsministern kallade branschen, handeln och andra berörda till sig för att se vad som kunde göras för att lösa problemet. Man enades om flera saker. Det var bland annat fråga om slakterier som tidigarelägger sin investering och om handeln. Jag ber att få återkomma om Jens Holm vill höra fortsättningen på denna berättelse.

Anf. 56 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag är spänd av förväntan, Anita, särskilt inför att få höra svaret på min konkreta fråga. Branschmötet som Eskil hade känner jag till ganska väl. Jag hade en specifik fråga om huruvida Folkpartiet är berett att göra gemensam sak med oss i Vänsterpartiet för att påverka EU genom att hänvisa till det lagrum som finns i artikel 36 i Lissabonfördraget. Man kan stoppa sådana här transporter med hänvisning till exempelvis djurskyddet. Det kommer säkert att leda till stämningar hit och dit och kanske sluta i domstol, men jag menar att det nu är dags att ta strid för djuren.

Det handlar inte bara om att grisar skickas i väg till Tyskland för slakt i strid med vår åttatimmarsgräns. Det handlar också om att grisar skickas i väg för intensivuppfödning i Polen. Även där blir transporten längre än åtta timmar. Ifall vi inte sätter ned foten nu och säger att det här är oacceptabelt och att det blir ett helt oproportionerligt lidande för djuren är jag rädd för att denna företeelse kommer att fortsätta att grassera. Det kommer att bli fler djur som skickas i väg för slakt och intensivuppfödning. Djuren blir de stora "lidarna".

Vi i Vänsterpartiet tycker väldigt annorlunda än Folkpartiet i många EU-frågor, men i just den här frågan tror jag att vi båda är besjälade av att påverka genom att använda de lagrum som finns. Därför vill jag specifikt på denna punkt veta om ni är beredda att sätta stopp för transporterna med hänvisning till djurskyddet.

Anf. 57 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill avsluta det jag hade att säga om handeln. Sedan ska jag svara på Jens Holms specifika fråga.

Vid mötet med landsbygdsministern sade handeln att den skulle ta sitt ansvar. Bland annat säger nu Ica att all deras bacon hädanefter kommer att vara av svensk kvalitet. Man kommer att använda den svenska grisen på ett annat sätt än man gjort tidigare. Här går man före. Coop och flera andra följer efter. Jag tror att det är den vägen man måste gå. Dessutom beslutades om tre intensivarbetsgrupper där man ska se hur man gemensamt ska ta ansvar för detta. Jag hoppas också att lagen om offentlig upphandling ska bli så tydlig att vi kan gå vidare.

Jens Holms specifika fråga handlade om EU, ansvarstagande och samarbete. Folkpartiet är som bekant det mest EU-positiva partiet. Folkpartiet jobbar tillsammans med alla som kämpar i EU. Det här är intressant. Jag vet att Vänsterpartiet egentligen vill att Sverige ska lämna EU, men jag uppskattar att Jens Holm ser att det finns möjlighet att förbättra djurskyddet i hela EU. Det är väl ett starkt argument för att vi tillsammans ska stå på barriaderna inför EU-valet och lyfta fram djurskyddet, freden och miljön. Här har vi tre starka kort, Jens. Om vi driver de frågorna ihop är jag beredd att jobba tillsammans med dig. Där finns mycket att göra.

Anf. 58 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman, ledamöter och åhörare! Vi debatterar miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 10 om djurskydd. Betänkandet behandlar yrkanden från motioner väckta under allmänna motionstiden.

Djurskydd är viktigt, och Sverige har en hög ambition för djurskyddet. När man lyssnar på oppositionens företrädare låter det som att djurskyddet i Sverige och djurhållningen i allmänhet befinner sig i strykclass. Jag vill understryka att det är fel. Jag tycker att det är fräckt mot bönder som lägger ned sin själ i att hålla djur utifrån högt ställda djurskyddsregler. Man kanske inte menar det, men med dessa svepande ordalag blir innebörden sådan. Det är att lägga lök på laxen i en redan ansträngd ekonomi, och det är inte den signalen bönderna vill höra från riksdagens kammare.

Det är också lite provocerande för djurhållande bönder när de å ena sidan blir inspekterade utifrån gällande djurskyddslag i det här landet, samtidigt som å andra sidan offentliga upphandlare, kommuner och landsting, köper in livsmedel som inte uppfyller de reglerna.

Då kommer jag in på frågan om offentlig upphandling. Enligt oppositionspartierna har alliansregeringen inte gjort någonting för djurskyddet under dessa mandatperioder. Det är fel. Ett exempel är att det nu finns ett tydligt rättsläge, det vill säga att det går att ställa djurskyddskrav vid offentlig upphandling. Det fanns inte 2006. Då fanns inte ett tydligt rättsläge. Det har varit en växelverkan mellan borgerligt och socialdemokratiskt styrda kommuner samt regering och myndigheter som jobbar på regeringens uppdrag. Det har varit en växelverkan. Nu finns ett tydligt rättsläge om att det går att ställa djurskyddskrav vid offentlig upphandling.

Fru talman! Det är viktigt att kommuner och landsting ställer den typen av djurskyddskrav vid offentlig upphandling av livsmedel. Det har varit en diskussion om mål för offentlig upphandling. Det är ofta från oppositionspartierna fokus på mål om upphandling av ekologiska livsmedel. Det är rätt och bra. Men vi får inte stanna där.

Vi får inte glömma djurskyddskraven. Låt mig ge ett exempel. Det ställs höga krav på ekologiskt kött. För EU-ekologiskt nötkött ställs inga krav på slaktmetoder. Risken är att det ställs höga krav, till exempel Göteborg som vill ha 100 procent ekologiskt, och sedan importeras österrikiskt ekologiskt kött. Jag är inte säker på hur slaktmetoderna för det köttet ser ut. Det tror jag inte att Göteborgs kommun vet heller. Då finns risken att det kommer kött från djur som inte har bedövats före slakt.

Det är viktigt att understryka att Sverige har ett absolut krav i vår djurskyddslag på att djur ska vara bedövade före slakt. Det ska inte vara några undantag av religiös karaktär. Det argumentet används inom EU och också som ett svepskäl för att pressa kostnader.

Nu har Sverigedemokraternas representant lämnat kammaren, men argumentet brukar användas som ett svepskäl för att inte använda halal-slaktat kött. Det går enligt svensk djurskyddslag att för får och fågel få en kombination av bedövning före slakt och halalgodkännande. Det är viktigt att kammaren också noterar detta. Men i den svenska lagstiftningen är bedövning ett absolut krav.

Sedan hävdas det att regeringen inte har gjort något under de två mandatperioderna. Eskil Erlandsson, vår landsbygdsminister, fick ta strid för att vi skulle få behålla det absoluta kravet på bedövning före slakt. EU-kommissionen ville att undantaget skulle gälla alla. Sverige fick ta strid, och Sverige vann striden för att behålla det absoluta kravet på att djur ska vara bedövade före slakt.

Fru talman! Offentlig upphandling är en del i att understödja och konsumera den typen av kött som uppfyller svenska hårt ställda djurskyddsregler. Min prioriteringsordning är svenskt, närodlat och ekologiskt. Jag hörde för första gången i förra veckan ett begrepp som jag tycker är intressant. Det var SLU-studenter som sade att de är ”sveganer”. De äter svenskt kött, annars vegetariskt. Jag försöker leva efter den ordningen. Jag är svegan! Offentliga upphandlare ska också kunna arbeta efter den principen.

Katrineholms kommun har som mål 100 procent svenskt kött och mer vegetariskt. Om man köper svenska animaliska produkter blir det lite dyrare, men recepten kan innehålla mindre kött. Då uppnår man två saker, dels att gynna svensk produktion, dels en hälsosammare och klimatmässigt bättre kost.

Då kommer jag in på den andra frågan, nämligen medvetna konsumenter. Det handlar inte bara om offentlig upphandling utan också om medvetna konsumenter som kan göra medvetna val.

Det sägs att Matlandet Sverige inte har gett någonting. Det är fel! Matlandet Sverige har lyft fram svenska mervärden och till exempel finansierat den frivilliga märkningen Svenskt Kött. Flaggan på förpackningen innebär att konsumenten kan göra ett medvetet val.

Det har varit en diskussion inom EU om en obligatorisk ursprungsmärkning. Där har Sverige varit tydligt med att det ska finnas en sådan märkning. Där ska framgå var djuren är födda, uppfödda och slaktade. Vi nådde inte ända fram. Var djuren är födda lade inte andra EU-länder lika stor vikt vid.

Jens Holms diskussion om transporter är fullt relevant. Långa transporter på mer än åtta timmar är inte okej enligt den svenska djurskyddslagen. Det är inte så lätt att säga åt en sugga att hon inte får grisa. Det är fråga om långa ledtider när det inte finns en efterfrågan på kött från svenska slakterier. Då kanske vi behöver enas om hur information ska gå ut så att det blir en efterfrågan från det offentliga köket och från privata konsumenter. Det måste bli en efterfrågan så att det blir ett bättre djurskydd och mindre mängd importerat kött.

Fru talman! Det påstås att det faktum att djurskyddskontrollen flyttades från kommunerna till länsstyrelserna skulle vara ett exempel på sämre djurskydd. Jag vill framhålla att det är precis tvärtom. När förändringen infördes fanns det i en tredjedel av kommunerna inte en fungerande djurskyddskontroll. Försämrades skyddet av att flytta djurskyddskontrollen till länsstyrelserna? Nej, tvärtom.

Precis som Åsa Coenraads var inne på nyss har vi på fötterna att det görs fler och bättre kontroller. Framför allt blir det rättssäkert över landet. Det är viktigt. Tillsynen är viktig för att upprätthålla djurskyddslagen. Precis som när vi talade om tillsynen av kemikalier i det förra ärendet är det viktigt med tillsynen över djurhållningen och att den görs på ett så neutralt och rättssäkert sätt som möjligt så att inte godtycke uppstår. Godtycke är negativt för den djurhållande lantbrukaren. Det ska vi inte hålla på med. Myndigheter ska agera utifrån lagstiftningen på ett rättssäkert och tydligt sätt.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 59 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Roger Tiefensee tycker att det är fräckt mot bönderna att säga att det finns djur som lider i Sverige. Jag tycker att det är fräckt mot djuren att låta dem lida.

Jag tror inte att någon bonde med vett och vilja vill plåga djur, verkligen inte. Jag tror att bönder vill sina djur väl, men det finns en ekonomisk verklighet. Ser man att en metod är tillåten och att grannen använder den är det klart att inte alla väljer att använda en dyrare metod, även om den är bättre för djuren, om man inte är säker på att man kan få avsättning för sin produkt och kan ta ut priset för det mervärde som det ger.

Jag tror inte att lösningen på problemet är att vi ska ha låga djurskyddskrav i Sverige. Grannen kanske inte bara är en granne i Sverige; det kan också vara en granne på andra sidan gränsen. Jag är helt övertygad om att vi måste ha ett starkt djurskydd i Sverige, att det är den konkurrens fördel vi har. Vi i Sverige kommer aldrig att kunna vara billigast.

Konsumenterna måste känna sig trygga med att man inte bara säger att vi har världens bästa djurskydd. Det kan hända att några är ute och granskar till exempel grisgårdar, och plötsligt ser man en verklighet som inte alls är så fin som man trodde. Då blir man förvirrad och undrar: Vad är poängen med att köpa svenskt? Jag kan lika gärna köpa danskt fläsk, även om det är ännu sämre. Men det kanske man inte tror.

Då hamnar vi i en riktigt dålig situation. På svenska bönder ställs det höga djurskyddskrav, men ingen litat på det eller är beredd att betala det högre priset.

Jag tror verkligen att en stark djurskyddslagstiftning är någonting vi ska slå vakt om. Sedan ska vi genom upphandling, inte minst genom offentlig upphandling, se till att vi faktiskt köper in produkter som uppfyller djurskyddskraven. Det är väldigt sorgligt att Miljöstyrningsrådet läggs ned.

Så till en lite mer konkret fråga. Vi frågade tidigare Åsa Coenraads när den nya djurskyddslagen kommer. Hon hade inte något riktigt svar, och det är ingen som har fått något svar. Men jag tänker att Roger Tiefensee kanske har tumme med landsbygdsministern, centerpartist som han är, så jag gör ett nytt försök: Vet Roger Tiefensee när vi kan få se den nya djurskyddslag som länge utlovats?

Anf. 60 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Ja, jag vidhåller att det är fräckt mot svenska djurhållande bönder att lite svepande säga att vi har ett svagt djurskydd i Sverige.

Jag skulle vilja att Helena Leander konkretiserade sig. Hon säger att det är fräckt mot djur att låta djur lida. Vilka exempel utifrån svensk lagstiftning finns det som visar på att, som Helena Leander menar, djur lider? Helena Leander nämnde grisar i Danmark. Där har man sagt att man inte rutinmässigt ska kuperas svansarna, men ändå gör man det.

I Sverige har någon lyckats ta sig in i ett djurstall och kanske filmat en gris i en box vid sidan av. Grisen har kanske tagits dit av medicinska skäl för behandling. Så säger man att man lika väl kan köpa danskt när det är så dåligt.

Vidhåller du, Helena Leander, det? Tycker du att vi ska lägga ned svensk djurproduktion därför att det finns enstaka exempel på att djur

lider? De enstaka exemplen ska naturligtvis inte finnas, men den generella bilden är inte överensstämmande med det.

Vi fick ingen djurskyddsproposition på det utlovade datumet. Jag kan inte ge ett rakt svar. Jag vet inte när det kommer en djurskyddsproposition. Det är ingenting som vi kommer att hinna behandla under vårriksdagen; det är rätt uppenbart.

Anf. 61 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Tack för det ärliga svaret, Roger!

När det gäller grisar i Danmark var jag tydlig med att det är ännu sämre i Danmark. Och generellt finns det absolut många länder som är sämre än Sverige. Det finns vissa som på olika punkter är bättre än Sverige, men Sverige står sig bra generellt sett i jämförelse med många andra länder.

Men frågan är vad man har som måttstock. Om man har den svenska djurskyddslagen som måttstock, att djur ska skyddas mot onödigt lidande och ges rätt till naturligt beteende, kan vi säga att det fortfarande finns problem också i svensk djurhållning, inte överallt naturligtvis. Jag kan ge några exempel; jag gjorde det redan i mitt anförande, men jag kan göra det en gång till.

Vi har minkar – djur som i det fria lever på stora ytor, i vatten och på land, ensamlevande rovdjur – som hålls i små burar. Vissa studier visar att upp till 70 procent av djuren uppvisar beteendestörningar helt enkelt på grund av den torftiga miljön där de inte får utlopp för sitt naturliga beteende.

Vi kan ta grisar, som vi redan pratat lite om, som enligt lagen åtminstone ska ha rätt till något slags strö eller annat material att sysselsätta sig med. Det är aktiva nyfikna djur som bökar och vill undersöka men som lätt blir stressade och understimulerade på kala betonggolv i den mån de hålls så. I dag får inte ens alla strö. Man hivar ut lite strö, och så äts det snabbt upp. Borta är det.

Vi har kycklingar som är framavlade för att växa så snabbt som möjligt och så snabbt som möjligt bli kött. Det gör att kroppen inte hänger med. Vi kan se att många har benfel av olika slag. Man har gjort tester där kycklingar till och med har fått välja mellan foder med och foder utan smärtstillande och valt foder med smärtstillande i stor utsträckning därför att de har ont. Det är raser som finns i hela världen, också i Sverige.

Vi kan ta burhöns. Vi har fortfarande höns i burar även om burarna numera är inredda. Men fortfarande är det svårt att få utlopp för naturligt beteende i burar.

Anf. 62 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Egentligen vore det intressant att få Helena Leanders syn på begreppet svegan – svenskt, annars vegetariskt. Vi behöver minska vår köttkonsumtion, men med Helena Leanders måttstock känns det som att vi ska bli vegetarianer. Vi ska helt enkelt inte ha någon svensk djurhållning.

Jag kan upplysa Helena Leander om att inom ekologiskt lantbruk är djurhållningen viktig, kombinationen av att ha kor som går på bete och som sedan för tillbaka gödseln till åkrarna. Det finns ett uttryck att ången är åkerns moder. Från ången där djuren går och betar förs näringsämnen

tillbaka till åkern. Djurhållning är alltså en del i ett kretslopp som är helt nödvändigt för ekologisk produktion.

Med Helena Leanders måttstock blir det uppenbart så att man ifrågasätter förutsättningarna för ekologisk produktion genom att man säger att vi enbart ska odla vegetabilier. Då hänger det inte ihop; då får vi inga fungerande kretslopp.

Vi kan ha en djurskyddslagstiftning i Sverige som innebär att det inte finns förutsättningar för att ha någon djurhållning i Sverige, och så importerar vi ännu mer. Men då har vi inte uppnått någonting när det gäller djurskyddet och dessutom brutit mot den grundregel i våra svenska miljömål som säger att vi inte ska uppnå våra miljömål genom att importera från utlandet för att slippa miljöpåverkan. Det är precis vad vi i så fall gör. I dag importerar vi ungefär hälften av vårt kött. Om vi ytterligare skulle skärpa djurskyddslagstiftningen i Sverige skulle importandelen bli större, och då skulle vi bryta mot en grundläggande del i upplägget av våra miljömål.

Jag håller med Helena Leander om att vi ska ha ett starkt djurskydd som vi ska slå vakt om, men vi ska samtidigt inte slå undan benen för en djurhållande produktion i det här landet.

Anf. 63 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Begreppet svegan, som Roger Tiefensee nämnde, tycker jag är intressant och rimmar ganska väl med Vänsterpartiets politik. Vi har motionerat om minskad köttkonsumtion i Sverige av miljöskäl men också för djurens skull. Vi har lagt fram konkreta förslag i motionen *Sverige – det hållbara matlandet* om hur vi ska kunna få mer livsmedelsproduktion i Sverige och hur den livsmedelsproduktionen ska kunna vara hållbar.

Jag tänkte ta upp frågan om offentlig upphandling, som Roger Tiefensee gjorde en stor sak av. Det är bra att göra en stor sak av det därför att det handlar om upphandling som kommuner, landsting och stat gör motsvarande 500–600 miljarder kronor varje år. Det är en otrolig massa pengar. Kan vi styra den offentliga upphandlingen till att bli hållbarare är det självklart jättebra. Om vi köper produkter som påverkar djuren på ett positivt sätt är det också jättebra.

Där måste jag ifrågasätta det Roger tar upp om Göteborgs målsättning. I Göteborg vill de ha mer vegetariskt i den offentliga upphandlingen. Det är jättebra. När de köper kött köper de bara ekologiskt kött. Då säger du, Roger, att det blir förfärligt, för då är risken att de köper kött från Österrike. Men, Roger, illustrerar inte det problemet i Sverige – att vi har en liten ekologisk livsmedelsproduktion över lag och i synnerhet vad gäller animalier, köttsidan?

Syftet med ert program *Matlandet Sverige* trodde jag var att vi skulle få en mer hållbar livsmedelsproduktion i Sverige. Nu när Göteborgs stad pekar med hela handen och säger att man vill ha mer vegetabilier och mer ekologiskt är det bara upp till lantbrukarna att svara mot det. Ni borde haka på och sätta upp tydliga krav för ekologiskt och minskad köttkonsumtion och ge stöd till alla som ställer om. Men det gör ni inte, tyvärr.

Anf. 64 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Jag lyfte fram Göteborg som ett exempel. Om man fokuserar bara på ekologiskt kan man inte säga att det är ett hundra procentigt krav – Krav är ett svenskt varumärke som också har djurskydd i sina kriterier – för det blir diskriminerande. Man får inte upphandla ett specifikt varumärke. Det som återstår är att ställa krav på ekologiskt, men då kan man få EU-ekologiskt där det inte ställs några krav alls på transport, djurtransport eller slaktmetod.

Jag ställer gärna höga krav på ekologiskt, men min poäng var att man ska göra en kombination. Man ska ha sådana djurskyddskrav som liknar de svenska kraven. Om möjligt ska man också genomföra sådana upphandlingar som gör att man får närodlat.

Katrineholms kommun, till exempel, har lagt ut en cirkel på 25 mil för närodlat. 25 mil runt Göteborg innebär att Österrike definitivt hamnar utanför cirkeln. Då har man missat lite av poängen.

Jag har stor respekt för Jens Holms resonemang. Genom att ställa drivande krav vid upphandling i offentlig sektor kan man också skapa en efterfrågan. Men om man börjar med att ställa krav på en så hög nivå att man under tiden öppnar kanaler för import, vad har man då vunnit? Då kanske man inte ens långsiktigt får en ökad svensk produktion, för då har man redan öppnat slussarna för ytterligare import.

Anf. 65 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det som är så bra med Göteborg, med Eskilstuna, med Uppsala och med en mängd andra kommuner är att de säger klart och tydligt att de vill ha mer ekologiskt. De vill ha 50 procent ekologiskt i Eskilstuna. I Uppsala har man sagt 100 procent ekologiskt. I Göteborg säger man att man vill ha mindre kött och mer vegetariskt, och när man köper kött ska det vara ekologiskt. Man sätter upp tydliga spelregler där man berättar vad man vill.

Jag hade hoppats att vi hade haft en regering som hade hakat på det tåget genom att till exempel ställa nationella krav. I går kväll, Roger Tiefensee, debatterade jag med landsbygdsminister Eskil Erlandsson som ju, som bekant, kommer från ditt parti. Han vill inte ha någon målsättning alls för upphandling i offentlig sektor. När det gäller ekologisk produktion över lag sätter han upp de mål som gällde till 2010. De ska nu gälla till 2020. Han sätter inte upp några nya mål för ekologisk produktion, och det är verkligen att lägga ribban på en otroligt låg nivå.

Miljöstyrningsrådet är det organ som ger kvalificerad rådgivning till upphandlare runt om i landet. Men det lägger ju ni ned nu. Ni säger att allting ska skötas av Konkurrensverket, som alltid har fokus på lägsta pris och fri konkurrens.

Det här kommer inte att bli bättre för miljön, Roger, och tyvärr kommer det inte heller att bli bättre för djuren.

Det finns väldigt mycket som ni borde göra som ni inte gör. Sätt upp tydliga mål för både djur och ekologiskt! Avsätt pengar! Ha kvar Miljöstyrningsrådet så att man får ha kvar rådgivningen till upphandlare runt om i landet! Då kan det verkligen hända någonting.

Anf. 66 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Fru talman! Man kan sätta höga mål för ekologiskt, men man får inte stanna där. Det behöver kombineras med höga och tydliga djurskydds-krav som styr mot svenskt djurskydd. Man bör rigga upphandlingar så att det möjliggörs för lokala producenter att ha en närodlat produktion, både vegetabilier och animalier.

När det gäller den svenska offentliga upphandlingen håller jag helt och hållet med Jens Holm om att man behöver minska köttkonsumtionen. Vi ska konsumera en mindre andel kött, men det ska vara av riktigt bra kvalitet. Det är klart att om man köper svenskt ekologiskt kött blir det dyrare. Men jag tycker att det är helt rätt att göra det om man dessutom köper rotfrukter efter säsong. Läger man ihop allt detta med efter säsong och närproducerat får svenska producenter både en bra konkurrenskraft och ett fokus på – det blir en bättre matupplevelse, oavsett om det är i skolan, i äldreomsorgen eller vem som än äter köttet – och ett intresse för den svenska maten.

När lagen om offentlig upphandling infördes i mitten av 90-talet hade vi en ekonomisk kris i det här landet. Då satte man fokus på lägsta pris. Men vi är på väg bort från det. Man kan faktiskt ställa kvalitetskrav vid offentlig upphandling, inte bara när man köper en brandbil utan också när man köper livsmedel, och jag är väldigt glad över det. Den här regeringen har, tillsammans med de myndigheter som jobbar åt oss, sett till att det har blivit tydligt att man kan ställa de kraven, och jag är väldigt glad och nöjd över det.

Anf. 67 IRENE OSKARSSON (KD):

Fru talman! I dag behandlas två olika betänkanden som berör oss på väldigt många olika sätt. Detta betänkande handlar om svenskt djurskydd och hur vi ska se till att det också fungerar internationellt. Grunden för det här betänkandet är ett stort antal motioner som visar på ett stort engagemang för dessa frågor.

Det jag skulle vilja trycka på i det här sammanhanget är att vi som politiska företrädare på olika nivåer och som enskilda konsumenter måste uppvärdera det svenska jordbruket och den kvalitet som de svenska livsmedlen har. Roger Tiefensee berörde i replikskiftet med Jens Holm en del av detta.

Förhållandena för bland annat svenska grisar innebär en låg antibiotikaanvändning. Vi har tydliga och stränga regler för hur antibiotika ska hanteras jämfört med andra länder inom EU – för att inte tala om länder utanför unionen. Det gör att vi kan vara trygga och säkra också framgent och kan driva på internationellt i det här arbetet.

När man lyssnar till ett antal av dessa företagare – senast för några veckor sedan nere i Halland – kan jag konstatera att det finns en stolthet och ett engagemang för de djur som man är satt att vårda och sköta och som är en del av det företag som man driver. Det finns ingen djurägare som inte vill sina djur väl. Med kunskap och kompetens kommer man alltså väldigt långt i detta arbete.

Vi har en myndighet som är villig att bistå med kunskap och kompetens och med att utveckla och stötta enskilda projekt. Inte minst ser man till att kvalitetssäkra vår djurskyddskontroll. Och det är Jordbruksverket.

Det är ganska bedrövande att höra att det enda som man lyfter fram att regeringen har gjort är att vi lade ned Djurskyddsmyndigheten och att det skulle vara förfärligt. Ursäkta, fru talman, men jag tycker att det var väldigt vällovtligt gjort av alliansregeringen. Det handlar om att se helheten, om att se djuren i deras sammanhang tillsammans med deras vårdare och skötare. Djur har en ägare, om vi inte pratar om vilda djur. Där förhåller det sig på andra sätt när det gäller lagstiftning. Vår djurskyddslagstiftning rör de djur vi äger och har.

Fru talman! Mycket av den diskussion som vi för här i kammaren och som även den här debatten har speglat handlar om de djur som finns på våra gårdar och de företag som på olika sätt bedriver djurskötsel. Många enskilda djurägare som har sällskapsdjur har i dag inte den kunskap och kompetens som man kan förvänta sig. Det gör att dagens djurskyddskon-sulenter får lägga ned oerhört mycket kraft på att göra kontrollbesök och omhändertaga sällskapsdjur som far illa. Vi skulle nog behöva diskutera det betydligt mer för att se hur vi ska ge våra barn och unga kunskap om hur man hanterar djur, hur man lever med djur, hur man uppfostrar och förvaltar djur på olika sätt beroende på vad det handlar om för slags djur.

Fru talman! Jag kan inte heller låta bli att lite grann beröra upphandlingsregelverket, som berör vårt djurskydd i allra högsta grad.

Det är oerhört glädjande att se att det nu finns förslag på väg fram till riksdagens bord om förenklade upphandlingsregler som möjliggör större direktupphandlingar. Detta kommer att leda till, tror jag, att det blir enklare för kommuner och andra aktörer att handla upp lokalt.

Jag ska lägga mig till med det begrepp som Roger Tiefensee lärde oss alldeles nyss. Jag funderar bara på om fisken går in där, men det finns ju fiskare kvar i Sverige. En svegan klarar väl det också. Det är ett oerhört viktigt begrepp. Har vi inte ett svenskt jordbruk med produktion av animalier har vi heller ingen biologisk mångfald till slut i detta land.

Jag är ganska trött, fru talman, på att konstatera att vi i denna kam-mare diskuterar dessa frågor så styckevis och delat. Jag brukar säga att vi har ett moraliskt ansvar att producera livsmedel i Sverige för oss själva och för kommande släktens behov såtillvida att vi därmed håller ängs- och hagmarker och åkrar öppna och möjliga för produktion av livsmedel. Vi vet inte när den dagen kommer att vi behöver stötta andra med vår livsmedelsproduktion, och då måste vi ha förutsättningarna kvar för att göra det.

Under tiden ska vi vara oerhört stolta konsumenter av det som produ-ceras i Sverige och som, fru talman, vi behöver se mer av. Då är Matlan-det en sådan satsning, som har berörts. Jag tror att vi behöver göra mer på det området. Vi behöver stärka förutsättningarna. Den svenska im-plementeringen av den europeiska gemenskapspolitiken vad gäller lands-bygdsprogram och CAP är ett sådant instrument, som vi ska använda på ett sådant sätt att det kommer producenter av livsmedel och producenter av biologisk mångfald till del.

Avslutningsvis skulle jag vilja beröra att även om vi ska ha kunskap och kompetens ska vi se till att det kan levereras frivilligt. Jag brukar säga att de lantbrukare som jag är mest stolt över, bland dem som jag har mött, är de som har ett djuröga. Det är de som har sett vilka djur som är värda att vårda och föda, hur man ska avla och vilka djur man ska avla

på. Den kunskapen lär man sig genom att leva tillsammans med djur och fungera i de sammanhangen länge.

Därför tror jag inte, fru talman, att man kan utbilda sig till allt. Vissa saker måste man lära sig av erfarenhet. Därmed är det också oerhört centralt att vi kommer att ha många lantbrukare kvar som är beredda att satsa på framtiden för att utveckla det svenska lantbruket och därmed vara stolta över det svenska djurskyddet.

Sedan har vi från denna kammare och vår regering med minister Erlandsson i spetsen att driva på – vilket görs – för att få upp kraven på gemenskapsnivå. Det är där vi ska lägga kraften på att utöka och stärka djurskyddet, och vi ska vara oerhört rädda om det djurskydd vi har i Sverige.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm

Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU24

Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm (prop. 2013/14:76)

föredrogs.

Anf. 68 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Nu debatterar vi *Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm*.

Inledningsvis vill jag anföra att vi socialdemokrater naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer. Men av respekt för kammaren och för att spara tid vid votering yrkar jag bifall bara till vår reservation nr 4.

Fru talman! Regeringen föreslår i sin proposition en höjning av trängselskatten i Stockholms innerstad och att trängselskatt ska införas på Essingeleden. Det ger möjlighet att förbättra framkomligheten och miljön i Stockholm samt att finansiera en utbyggd tunnelbana i huvudstaden.

Trängselskatt har visat sig vara ett effektivt styrmedel för att minska trafiken och hålla tillbaka utsläppen i Stockholms stadskärna. Redan vid införandet visade sig trängselskatten vara ett effektivt styrsystem. Det var kanske just det faktum att det fungerade väldigt effektivt som gjorde att de nuvarande borgerliga regeringspartierna – inte dåvarande – trots ett massivt motstånd valde att ansluta sig till och permanenta det försök med trängselskatt som gjordes i Stockholm.

Fru talman! Under lång tid har nödvändiga infrastrukturinvesteringar uteblivit i Stockholmsregionen. Behovet har blivit allt tydligare i takt med att regionens invånare ökar. Det allra viktigaste är såklart spårbunden kollektivtrafik. Trängselskatten ger finansiellt utrymme för att bekosta den så efterlängtrade tunnelbaneutbyggnaden. Det är minst sagt glädjande att regeringspartierna har tänkt om, kört över de lokala och

regionala företrädarna och anammade våra tidigare förslag, genom att satsa på just en utbyggd tunnelbana.

Därmed kan också återbetalningen påbörjas av den skuld staten har till stockholmarna, som så tydligt vid en folkomröstning deklarerade att intäkterna från trängselskatter ska gå till såväl vägar som kollektivtrafik.

När det gäller utlandsregistrerade fordon föreslog Vägtullsutredningen det redan 2011. Den frågan borde redan ha varit löst, men äntligen aviserar regeringen nu leverans till hösten. Det är naturligtvis bättre än inte alls. Det som återstår är att se vilken regering som lämnar förslaget i höst. Jag hoppas och tror att det kommer att vara en helt annan infrastrukturminister än den nuvarande som blir ansvarig för detta.

Fru talman! Behovet av en utbyggd tunnelbana kan inte nog understrykas. Det möjliggör för fler bostäder, fler arbetsplatser och fler arbetstillfällen. Den behövs verkligen, eftersom Stockholm växer och fortsättningsvis kommer att växa så att det knakar. Vid de senaste prognoserna strax före årsskiftet justerades siffrorna upp med 3 000 personer per år. Stockholms läns invånarantal väntas öka med närmare 38 000 personer per år för att landa på nästan två och en halv miljon år 2022.

Som stockholmare tycker jag naturligtvis att statens andel av de investeringar som ligger i såväl vägar som spårbunden trafik är på tok för liten. Staten borde naturligtvis bidra med mer än knappt 4 miljarder till en investering som omfattar närmare 26. Statens andel borde åtminstone ligga i paritet med hur stor andel man medfinansierar i andra delar av landet.

Men att falla så lågt som Sverigedemokraterna gör i sin reservation – helt ofinansierat och utan precisering och koppling till sin egen budgetmotion – är ändå gränsen för hur populistisk man får vara.

Vi socialdemokrater föreslår i stället att regionerna, i det här fallet Stockholmsregionen, ska få en betydande bestämmanderätt över trängselskattens utformning och hur intäkterna bäst används för olika investeringar i infrastruktur och kollektivtrafik.

Med en sådan ordning skulle det bli mycket tydligare vad som är statlig medfinansiering och vad som i själva verket är dubbelbeskattning av stockholmarna.

I den frågan väljer regeringspartierna att ducka. Men ska man hårdra det är det så att samtliga partier utom Moderaterna och Sverigedemokraterna drar åt samma håll. Med andra ord finns det en kraftfull majoritet som rimligen borde kunna hitta en lösning.

Men som vanligt tillåts Moderaterna dominera bland regeringspartierna, och Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet tystas ned.

I den valenkät som Naturskyddsföreningen gjorde inför valet 2010 ställdes frågan huruvida man var beredd att driva igenom ett beslut om trängselskatter ska fattas av landsting, region eller kommun, och inte av riksdagen. Här svarade Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet: Ja, så borde det vara. Alla partier i regeringen utom Moderaterna säger sig vara beredda att driva igenom regional beslutanderätt eller ökat regionalt inflytande. Ändå blockeras frågan. Med 172 dagar kvar av mandatperioden konstateras: icke godkänt – icke levererat vallöfte.

Fru talman! När det gäller detaljer i själva ärendet som vi behandlar här i dag är det olyckligt att avgiftsnivåerna blir olika i Stockholms innerstad och på Essingeleden. I det förslag som var ute på remiss framstod

det som att skattebeloppen på Essingeleden och i innerstaden skulle vara lika. I det av regeringen justerade förslag som riksdagen nu behandlar har nivåerna i innerstaden höjts för att finansiera tunnelbaneutbyggnaden. Det bäddar inte för ett tydligt och enkelt system, och jag beklagar det. Det hade varit mycket bättre och mer översiktligt att ha samma nivå på alla ställen. Detta behöver justeras framöver.

Vi är dock inte, som regeringen, beredda att redan nu sja om hur framtida befolkningsökningar kommer att påverka situationen på Essingeleden, eller snarare hur Förbifart Stockholms öppnande kommer att påverka trafikströmningarna. Men när Förbifart Stockholm väl står färdig och öppnar är det nog läge att justera trängselskatten i Stockholm igen.

Fru talman! På det stora hela är det såklart angeläget att Stockholmsförhandlingens förslag till utbyggd tunnelbana kommer att förverkligas. Senast det byggdes tunnelbana i Stockholm var mellan 1965 och 1975, alltså den blå linjen. Så här en 50 år senare är det inte en dag för tidigt att bygga igen.

(Applåder)

Anf. 69 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 för Miljöpartiets del. Vi står bakom övriga reservationer, men för tids vinnande får det räcka med en reservation.

Det är lite roligt att stå i talarstolen i dag och se att en bred majoritet av riksdagens partier vill införa trängselavgifter på Essingeleden. Som Miljöpartiet har slitit med den frågan!

Det var också spännande att se att allianspartierna efter folkomröstningen i Stockholms stad böjde sig för väljarnas votum och insåg att den här staden behöver trängselavgifter. Det var spännande. Det var bra att ni lyckades inse detta, ni som innan dess lovade dyrt och heligt att avskaffa trängselavgifterna.

Den här staden behöver nämligen trängselavgifter. Den behöver avgifter för att ta ned trängseln. Men den behöver inga nya bilskatter. Det är det problematiska med denna proposition. I mångt och mycket är den bra, men en ny bilskatt är inte bra. Ni vill inte vara med och finansiera de nödvändiga investeringar som behövs i den här regionen, ni tar er vatten över huvudet och vill bygga Förbifart Stockholm, och för att lösa den ekonomiska problematiken inför ni en ny bilskatt som inte har med trängseln att göra.

Om den hade med trängseln att göra skulle ni ju inte redan nu vilja besluta att ni ska sänka avgifterna när förbifarten byggs – förhoppningsvis byggs den aldrig, men om den ändå byggs. Det är lite märkligt. Det är som om ni inte vill att förbifarten ska användas. Redan i dag beräknar man att det är mellan 5 och 10 procent av trafiken som kommer att gå genom förbifarten. Mycket mer är det inte. Det är en extremt olönsam investering. Men ni vill dessutom sänka avgifterna och bestämma det redan i dag. Det betyder att ännu mindre trafik kommer att gå genom den. Det är ett mycket konstigt förslag, ett mycket dåligt förslag, och är inte värt att rösta för i dag.

Däremot är det som sagt så att den här regionen växer. Som föregående talare väldigt tydligt tog upp växer den så det knakar, och det är mer och mer trängsel på vägarna. För att få en väl fungerande trafiksituation

skulle vi snarare behöva en modernisering av trängselskattesystemet. Det är det som vi i Miljöpartiet skulle vilja lyfta fram på ett antal punkter. Det är väldigt viktigt att modernisera såtillvida att det blir ett bättre beslutsfattande med lokala beslut.

Denna proposition har en viss tyngd, men låt oss tänka tillbaka några månader till när vi stod här i kammaren och debatterade en annan trängselskatteproposition som handlade om Stockholms stad. Då skulle vi bestämma var de enskilda betalportarna skulle stå. Man skulle flytta dem några meter hit och dit. I vissa fall var det inte ens bestämt exakt var de skulle stå eller på vilka gator. Det är ju patetiskt. Det är patetiskt att riksdagens kammare måste ägna sig åt att bestämma var i Stockholms stad dessa betalportar ska stå. Det vore mycket bättre och mycket effektivare om beslut fattades lokalt och regionalt, om vi decentraliserade beslutsfattandet i denna fråga.

Det vore någonting för Centern att driva. Ni brukar ju säga att beslut ska fattas lokalt, och nu översvämmas vi återigen av era annonser om lokalt beslutsfattande. Det vore ett bra förslag, tycker jag, som ni kunde ansluta er till.

Som vi hörde nyss var Centern, Kristdemokraterna och Folkpartiet överens om att driva den frågan när de svarade på SNF:s frågor inför förra valet. Men ni har låtit er köras över av Moderaterna och driver inte frågan längre. Vi i Miljöpartiet är inne på detta fortfarande. Ni är välkomna att ansluta er.

Vi skulle vilja modernisera trängselavgiftssystemet på flera sätt. Vi ser framför oss ett system som är avståndsbaserat och flexibelt. Vi skulle vilja ha ett system där det blir dyrare ju mer man kör inom trängselskatteområdet. Ju mindre man kör, desto billigare blir det. Om du bara kör några meter behöver det inte kosta så mycket. Det vore väl ett effektivt system?

Dessutom har vi inspirerats av Singapore, där det visst finns ett system som låter en styra trängselavgiften utifrån trafiksituationen.

Tänk er bara situationen nu när man börjar bygga om Slussen. Det vore bra om det blev väldigt dyrt att köra runt Slussen när den har byggts om så att vi får mindre trafik där och trafiken leds till andra ställen, helt enkelt för att skapa en bättre trafiksituation.

Som ni märker blir det här mer och mer någonting som kunde debatteras i Stockholms stads kommunfullmäktige. Men det är det som är problemet med den här beslutsformen: Vi beslutar och debatterar saker som mycket väl och mycket bättre skulle kunna beslutas i Stockholms stads kommunfullmäktige.

Trängselavgiftssystemet har funnits ganska länge nu. Därför är det hög tid att man börjar utreda en modernisering och skapa ett nytt system som effektivt gör det som det ska vara till för, nämligen minskar trängseln.

Systemet ska inte straffbeskatta bilismen. Det är det alliansregeringen föreslår. Det vore bättre om staten tog sitt ansvar för infrastrukturinvesteringar, tydligt visade hur mycket saker och ting kostar och sedan inte påstod att det här är statliga pengar när det egentligen är regionala avgifter. I det här fallet är det till och med kommunala avgifter från trängselskattesystemet, men man låtsas att det är statliga pengar. Det är inte det; det var i alla fall inte så avtalen såg ut från början.

Från Miljöpartiets sida vill vi utreda det här. Vi vill decentralisera beslutsmakten. Inte minst tycker vi att det är utmärkt med trängselavgifter på Essingeleden. All forskning visar att de behövs om vi vill få ned trängseln. Vi vill också gärna att beslutet införs ett år tidigare än förslaget.

Jag ska också passa på att framhålla att det finns ett enigt uttalande i skatteutskottets betänkande. Vi vill sänka straffavgiften, förseningsavgiften, som man i dag betalar. I dag betalar man 500 kronor när man missar att betala sin trängselavgift direkt, oberoende av hur hög den är. Vi i utskottet har enats om att man ska betala 100 kronor när själva trängselavgiften är upp till 100 kronor och 500 kronor därefter. Jag tycker att det väldigt bra att vi fattar det beslutet.

Jag hoppas att regeringen också genomför beslutet så fort som möjligt eftersom det har varit föremål för en del debatt på sistone – offentlig debatt menar jag då, inte kammardebatt. Jag hoppas att ni tar det på allvar och ser till att vi får ett modernare trängselskattesystem i framtiden – om nu alliansregeringen mäktar med moderna beslut. Jag tvivlar på det.

Anf. 70 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2, Sverigedemokraternas reservation i betänkande SkU24, *Förändrad trängsel-
skatt och infrastruktursatsningar i Stockholm*.

Vi är alltså tillbaka för att debattera trängselskatt. Jag säger att vi är tillbaka eftersom vi har debatterat frågan förr. Våren 2011 var jag för övrigt här och argumenterade för att det åtminstone borde hållas en folkomröstning i Göteborg innan trängselskatt införs där, vilket samtliga partier utom Sverigedemokraterna här i kammaren var emot. Så var också fallet i Göteborg: alla riksdagspartier utom Sverigedemokraterna var emot folkomröstning. I dag visar det sig att det folkliga engagemanget i frågan var stort, och det visade sig finnas ett överväldigande folkligt stöd för en folkomröstning. Tänk så mycket trovärdighet många politiker hade kunnat vinna på att genomföra en folkomröstning från början, precis som vi i Stockholm fick folkomrösta innan trängselskatt infördes i Stockholm.

Inför den folkomröstningen, som ägde rum 2006, deltog vi sverigedemokrater på nejsidan i kampanjen, det vill säga att vi var emot att trängselskatt skulle införas. Det är ingenting jag förväntar mig att övriga partiets ledamöter ska komma ihåg, för Sverigedemokraterna satt inte i riksdagen på den tiden. Men jag kan upplysa om att en av anledningarna till att vi sade nej till trängselskatt då var att vi befarade den här utvecklingen – att när trängselskatten väl är införd kommer den att höjas och förmodligen även att börja gälla Essingeleden, trots att man bedyrade att det inte skulle ske. Detta är dock nu just vad regeringen föreslår i sin proposition.

Även här är det en fråga om trovärdighet. Efter en folkomröstning bör man hålla vad man lovade innan.

Låt mig komma in på den aktuella propositionen lite mer i detalj. Det högsta sammanlagda skattebeloppet per kalenderdygn höjs från 60 kronor till 105 kronor. Det är en höjning med 75 procent. Vissa skulle kunna kalla det chockhöjning. Som skäl för höjningarna anger regeringen att de

ska förbättra framkomligheten och bidra till att finansiera utbyggnaden av tunnelbanan.

Sverigedemokraterna ställer sig positiva till den tunnelbaneutbyggnad som föreslås inom ramen för Stockholmsförhandlingen. Det enskilt största tillväxthindret för Stockholmsregionen i dag är dock bristen på bostäder. Detta skapar en matchningsproblematik mellan företag som vill anställa och arbetstagare som anser att pendlingsavståndet är för stort – i kilometer eller i tid – eller att det är osäkert.

Stockholm är en fantastisk stad som jag själv är mycket glad över att bo i. Stockholm är också en tillväxtmotor som driver hela Sverige framåt ekonomiskt. Trots att det bara bor en femtedel av Sveriges befolkning i Stockholmsregionen produceras här en tredjedel av värdet av landets samlade varor och tjänster.

Stockholm är också en unik stad. Vi har en stadsbild som i mångt och mycket är en blandning mellan vackra byggnader och grönområden som inte förstörs av långa rader av grå skyskrapor. Det är en särprägel som vi bör värna. Dock innebär det en utmaning i termer av begränsningar vad gäller nybyggnationer. Många vill gärna bo i innerstaden, men många vill också bo i de yttre delarna. Exempelvis nämner befolkningsprognosen för 2012–2020 att kategorin småbarnföräldrar lägger större vikt vid barnvänliga områden med mer natur och grönområden än vad andra personer gör. Likaså lägger de stor vikt vid bostadsområdets rykte och dess lugn. Samtidigt är tillgången till arbete naturligtvis en viktig faktor för de flesta.

Detta innebär att det finns en god tillväxtpotential i att flytta förorterna närmare innerstaden genom bättre kommunikationer. Förbifart Stockholm, när den är byggd, bedöms bidra till framväxten av fler mindre stadskärnor i regionen och kan komma att göra det än mer attraktivt att bo en bit utanför stan.

Fru talman! Som jag inledningsvis nämnde ställer sig Sverigedemokraterna positiva till förslaget om ett utbyggt tunnelbanesystem. Däremot ställer vi oss inte bakom regeringens finansieringsplan.

Trots Stockholms betydande roll för svensk tillväxt föreslår regeringen att staten ska bidra med bara ungefär en sjundedel av den uppskattade kostnaden. Det betyder ca 3,8 miljarder av totalt 25,7 miljarder. Resten förväntas stockholmarna själva stå för.

Trängselskatter infördes redan 2006 – först som en försöksperiod, och sedan blev det permanent. Efter den inledande försöksperioden gjordes utvärderingar om vilka grupper som beskattas mest och vilka konsekvenser skatterna gav. Bland dessa finns föga förvånande både förvärvsarbete och barnfamiljer bland dem som betalar mest. Förvärvsarbetande betalade hela tre gånger så mycket som övriga. Dock var det sammantaget få som kunde klassificeras som mycket betalande. Bara 4 procent kom under en tvåveckorsperiod upp till en skatt på 200 kronor.

Följden av införandet av trängselskatt blev förvisso en minskning av privattrafiken i innerstaden, men vi kan också konstatera att många fortfarande nyttjar bilen. Varför gör de då det? Jo, förmodligen för att de måste. Förvärvsarbetare måste ta bilen till jobbet för att kollektivtrafikens förbindelser tar för lång tid. Barnfamiljerna måste ta bilen för att storhandla och ta barnen till fritidsaktiviteter eller skola och dagis.

Oavsett hur mycket skatt som tas ut kommer det alltid att finnas grupper som måste ta bilen. Därför är det fel att straffa dessa. Man kan naturligtvis hoppas att fler med ett utbyggt tunnelbanesystem lämnar bilen hemma, men de som ändå måste nyttja den får nog anses betala tillräckligt som det är i dag.

Sverigedemokraterna anser därför att staten ska delta med en större finansieringsandel än den föreslagna. Genom detta vill vi heller inte se någon höjning av nuvarande avgiftsnivåer eller utökning till Essingeleden. Vidare vill vi att de trängselskatter som tas ut i Stockholm ska bokföras som regionens medel och inte statens. Tillväxten i Stockholm är en nationell angelägenhet, och därför bör staten ta ett större ansvar.

Anf. 71 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Klimatförändringarna är vår tids viktigaste framtidsfråga. För att minska utsläppen av växthusgaser måste bilismen minska och andelen resande med kollektivtrafik öka. I Stockholm resulterar en sådan omställning även i ökat kapacitetsutrymme i trafiken och i bättre luftkvalitet. För att klara klimatmålen har både Trafikverket och Naturvårdsverket bedömt att personbilstrafiken måste minska med 20 procent till 2030 i Sverige som helhet, och rimligen ännu mer i storstäderna, som har goda förutsättningar för kollektivtrafik. Trängselskatter och -avgifter är nödvändiga styrmedel för en sådan utveckling och bör tillämpas i ökad utsträckning.

Syftet med trängselavgifter är att minska trängseln och uppnå våra miljömål. Vi delar Naturvårdsverkets bedömning att de ökade intäkterna från trängselskatter bör användas till satsningar som leder till en övergång från vägtrafik till trafik som är bättre ur miljösynpunkt.

Vår inställning till Förbifart Stockholm är sedan länge välkänd. Vi motsätter oss motorvägsbygget, då det kommer att leda till ökade utsläpp i Stockholmsregionen och står i vägen för de viktiga investeringar som behöver göras i kollektivtrafiken. Vi menar därför att alla intäkter från trängselskatten egentligen skulle gå till utbyggd kollektivtrafik, precis som sades i folkomröstningen 2006. Det är förödande för våra klimatansträngningar att överskottet från intäkterna av trängselskatterna, undantaget de i propositionen föreslagna ökade intäkterna, är låsta till Förbifart Stockholm i 45 år. Detta begränsar kraftigt utrymmet för investeringar i långsiktigt hållbara trafiklösningar i Stockholm.

Vänsterpartiet anser att det är bra att det antligen planeras för en utbyggnad av tunnelbanan i Stockholms län, vilket vi länge har verkat för. Vi har länge förespråkat en tunnelbana till Nacka Forum, men vi vill också se en förlängning i steg två till Orminge centrum. Vänsterpartiet har även länge förordat en utbyggd tunnelbana från Odenplan till Karolinska och Hagastaden med vidare förlängning till Solna station. Detta har dock under lång tid mött motstånd från borgerliga partier, vilket sannolikt lett till en fördyrad tunnelbanelösning till Karolinska.

Vi ser även behov av en förlängning av tunnelbanan från Hagsätra till Älvsjö station samt en förlängning av grön linje från Skarpnäck till Tyresö. En angelägen satsning som måste till i närtid är utbyggnaden av Spårväg syd i två etapper. Vi vill utreda möjligheten till tunnelbana från Liljeholmen till Fridhemsplan med vidare förlängning i nordostlig eller nordvästlig riktning.

Vi anser att en förlängning bör införas inte bara från Akalla till Barkarby station utan även från Hjulsta till Barkarby station så att en ringlinje bildas mellan Hjulsta och Akalla. Genom att sammanlänka de blå linjerna skulle tillgängligheten öka ytterligare för boende runt Järvafältet och nya resmönster skapas. Vi vill även se stora satsningar på ökad cykeltrafik i Stockholmsregionen, vilket skulle underlättas av en statlig medfinansiering.

Ett investeringsbeslut av denna storlek bör helst ske genom en bred överenskommelse. Staten har ett stort ansvar för en ökad kapacitet i kollektivtrafiken i hela landet och i synnerhet i våra storstäder. Vi anser att 2013 års Stockholmsförhandling, med endast 18 procents finansiering från staten, är alltför dålig, då en hållbar trafiksituation i Stockholm i hög grad är en nationell angelägenhet. Vi har därför i vårt förslag till statsbudget ett kraftigt ökat statligt stöd till den lokala och regionala kollektivtrafiken samt riktat stöd till spårtrafik i våra städer.

De förändringar i trängselskatt som föreslås i propositionen kräver reserverade busskörfält för att öka kapaciteten i kollektivtrafiken över trängselskattesnitten. Dessutom bör linjelagd respektive särskild kollektivtrafik – färdtjänst, skolskjuts och skolresor – även fortsättningsvis undantas från trängselskatt.

En kommun kan i dag inte besluta över införandet av trängselskatt och om hur intäkterna från denna ska användas. Vi anser att kommunerna själva ska få avgöra om de vill införa trängselskatt och hur intäkterna ska användas, vilket vi framför tillsammans med Miljöpartiet i reservation 5.

Vänsterpartiet har under ett flertal år varit positivt till införandet av trängselskatt på Essingeleden och välkomnar ett införande enligt propositionen. Men vi anser att införandet bör tidigareläggas med ett år, så att avgifter tas ut redan med start den 1 januari 2015, i enlighet med reservation nr 1.

Vi anser inte att det finns anledning för regeringen att redan nu uttrycka framtida ändringar av nivån på trängselskatterna med anledning av Förbifart Stockholms eventuella införande 2022. En ändring av nivån för trängselskatt på Essingeleden med anledning av ett eventuellt öppnande av Förbifart Stockholm bör därför inte fastställas nu. Det utvecklar vi i den rödgröna reservationen nr 3, vilken jag härmed yrkar bifall till, fru talman.

När det gäller frågan om att även utlandsregistrerade fordon bör omfattas av trängselskatt kan vi ställa oss bakom utskottets uttalande, i enlighet med Vägtullsutredningens förslag, om att utländska fordon, bland annat av konkurrensskäl, ska betala trängselskatt. Och vi avvaktar det av regeringen utlovade förslaget i budgetpropositionen för 2015.

Avslutningsvis kan jag ställa mig bakom utskottet när det gäller Vägtullsutredningens förslag att införa en förseningsavgift på 100 kronor innan en tilläggsavgift på 500 kronor påförs, vilket sker i dag vid enstaka försenade inbetalningar, vilket är en orimlig ordning.

Anf. 72 ANETTE ÅKESSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande 24. I korta ordalag handlar det om att besluta om det avtal som ska säkerställa en utbyggnad av tunnelbanan i Stockholm de

kommande åren. För att det ska vara möjligt behöver trängselskatten höjas i Stockholms innerstad och en trängselskatt införs på Essingeleden. Förslaget är framförhandlat mellan staten, genom 2013 års Stockholmsförhandling, Stockholms läns landsting, Stockholms stad, Nacka kommun, Solna stad och Järfälla kommun och kommer att förbättra framkomligheten på vägarna och även miljön i Stockholm.

Det är glädjande för hela landet att det går bra för Stockholm. Tillväxt och inflyttning är i grunden något positivt, men det går inte att förneka att det påverkar trafikmängden på vägarna negativt. Trängselskatten har införts just för att förbättra framkomligheten och miljön. Intäkterna ska sedan förvaltas på det för samhället bästa sättet.

Sedan trängselskatten infördes i Stockholm 2007 har nivåerna inte justerats. En delförklaring till en höjning är alltså att skattenivåerna reallt har sjunkit. Samtidigt var intäkterna från början tänkta att huvudsakligen finansiera Förbifart Stockholm och några mindre objekt.

Det är redan en stor befolkningsökning. Befolkningen prognostiseras fortsätta att öka de kommande åren, till ca 2,6 miljoner människor i Stockholmsregionen år 2030. Det ställer än högre krav på transportinfrastruktur, effektiva kollektivtrafiktransporter och bostadsbyggande. Därför är det positivt att staten, landstinget och ovan nämnda kommuner har kommit överens om denna satsning och är eniga om att bygga ut tunnelbanan. En utbyggd tunnelbana enligt överenskommelsen möjliggör i sin tur ett ökat bostadsbyggande. I avtalet åtar sig kommunerna att själva eller genom exploatörer bygga 78 000 bostäder. Det motsvarar ett Uppsala, är ett välkommet tillskott och kommer många människor till godo.

Rollfördelningen är tydlig. Naturligtvis gäller det kommunala planmonopolet. Kommunerna äger därmed fortfarande själva instrumentet att se till att bostäderna byggs på för kommunen lämpliga platser och i passande utformning. Genom uppgörelsen med staten och landstinget har kommunerna goda förutsättningar för det som är tillväxt för dem, nämligen möjligheten att locka till sig nya kommuninvånare. Det i sin tur är förutsättningen för att man ska kunna fortsätta utveckla verksamheter inom skola, vård och omsorg.

Landstinget står för utbyggnaden av tunnelbanan. Det är en historisk utbyggnad med 19 kilometer ny tunnelbana till Nacka och Gullmarsplan/Söderort, till Arenastaden via Hagastaden samt från Akalla till Barkarby station. I Stockholm har man sedan 2006 investerat 8 miljarder kronor för att modernisera tunnelbanan. Det är väldigt bra. Punktligheten har förbättrats, och man har kunnat konstatera att andelen resenärer som väljer kollektivtrafiken har ökat. Det är positivt för miljö, kommuninvånare och besökare. Och det motiverar till de fortsatta satsningarna.

Investeringskostnaderna om 25,7 miljarder kronor fördelas mellan staten, som tar ca 53 procent, landstinget och kommunerna, enligt avtal. Av statens del, om ca 13 miljarder, utgörs 9 miljarder av de breddade och höjda trängselskatterna. Enligt avtalet, som alla parter står bakom och som är regeringens förslag, kommer trängselskatten från den 1 januari 2016 att vara 11, 15, 25 respektive 35 kronor per passage till och från Stockholms innerstad enligt föreslagna tidsintervaller, jämfört med 10, 15 och 20 i dag. Trängselskatten på Essingeleden tidigareläggs så att den införs 2016 i stället för att man avvaktar Förbifart Stockholms färdigstäl-

lande, som är beräknat till år 2022. Summorna på Essingeleden föreslås bli 11, 15, 22 respektive 30 kronor.

Essingeleden är mycket hårt belastad av mestadels lokal trafik som påverkar en stor del av det centrala vägnätet. Införandet av trängselskatten på Essingeleden väntas minska trafiken med 10–15 procent under rusningstrafik. Enligt Trafikverket innebär en införd trängselavgift att effektiviteten på vägnätet ökar så mycket att trafikanterna totalt sett får en vinst, med minskade köer och kortare restider, även om man får betala om man enbart passerar. Det maximala skattebeloppet per dygn föreslås höjas från 60 till 105 kronor. Det kan bli en hel del för en enskild eller för ett företag, men samtidigt finns en avdragsrätt när det gäller arbetsresor.

Trängselskatterna beräknas ge en ökad intäkt om 640 miljoner kronor sammanlagt. Och det är denna ökning som möjliggör tunnelbaneutbyggnaden.

Trafikverket har i sina analyser konstaterat att det, när Förbifart Stockholm beräknas öppna år 2022, finns en risk för att Essingeleden underutnyttjas då den trängselskattefria förbifarten riskerar att överutnyttjas. Därför är det viktigt att sända en tidig signal om att trängselskatten på Essingeleden kommer att sänkas när väl Förbifart Stockholm öppnas.

Jag vill säga något apropå Förbifart Stockholm. I Miljöpartiets och Vänsterpartiets respektive motioner talar man om ”eventuellt byggande” av Förbifart Stockholm och att man ”motsätter sig byggandet av” Förbifart Stockholm. Dessa formuleringar anser jag är allvarliga. Vad innebär de? Hur starkt driver Miljöpartiet och Vänstern dessa frågor i en eventuell regeringsförhandling, som jag inte hoppas kommer att inträffa? Hur ställer sig Socialdemokraterna? Är Förbifart Stockholm, detta stora och angelägna vägprojekt, någonting som Socialdemokraterna efter valet skulle sälja ut för att få regeringsmakten? Jag kan föreställa mig att det är många, inte minst i och runt Stockholm, som vill veta svaret på den frågan.

Skatteutskottet delar regeringens bedömning att trängselskatten bör sänkas om trafiken på Essingeleden respektive Förbifart Stockholm utvecklas på det sätt Trafikverket bedömer, och utskottet anser det viktigt att trafikmönstrets utveckling följs. Frågan bör även tas upp om enhetliga skattebelopp på Essingeleden och i innerstaden.

Övriga beslutspunkter för oss i riksdagen hänger ihop dels med finansieringen, bemyndigande om ändrade ekonomiska åtaganden för behov av framtida anslag åren 2015–2048 respektive 2050 och överlåtande av en fastighet till Järfälla kommun, dels med inkomna motioner. Dessa motioner rör beslutsnivån för införande av trängselskatt respektive hur intäkterna ska nyttjas, till exempel kommunalt eller regionalt, om vi ska ha trängselskatt för utländska fordon och om grundavdrag för trängselskatt ska vara möjligt, samt utredning om frågan om ett avståndsbaserat trängselskattesystem.

Skatt till staten beslutas enligt regeringsformen av riksdagen, men trängselskatt i både Stockholm och Göteborg har beslutats om och införts på lokala initiativ och med starkt lokalt inflytande. 2011 års vägtullsutredning har vidare analyserat förutsättningarna för riksdagens eventuella delegation till kommuner gällande trängselskatt samt vilket organ som

Prot. 2013/14:90
26 mars

bör få intäkterna. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet, och utskottet anser att beredningen inte bör föregripas.

I frågan om trängselskatt för utländska fordon är utskottet helt överens. Vi alla tycker att även utländska fordon ska betala trängselskatt. Det gjorde även 2011 års vägtullsutredning. Infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd har i interpellationsdebatter svarat att avsikten är att trängselskatt för utländska fordon ska införas vid årsskiftet 2014/15 och att regeringen återkommer med ett förslag. Skatteutskottet har nöjt sig men bevakar samtidigt frågan aktivt.

Vad gäller motionspunkten om ett helt annat system för trängselskatt kräver det utförliga utredningar och analyser. Därmed är det en fråga som skatteutskottet i nuläget inte tar ställning till.

Lite förvånande är det att Sverigedemokraterna i sin motion som gäller förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm tar upp hur de anser att mottagande av nyanlända flyktingar ska ske och på vilken beslutsnivå kommuners upprättande av avtal med Migrationsverket ska ligga. Man kan undra vad det har med saken att göra.

Det gäller nu att inte tappa farten. Vi har i riksdagen, liksom i landstinget och berörda kommunfullmäktige, ett färdigförhandlat avtal att ta ställning till. Det är angelägna satsningar som det handlar om, både gällande tunnelbaneutbyggnaden och bostadsbyggnationer, inte minst för kommunerna runt omkring Stockholm. Samtidigt förbättras framkomligheten i trafiken och miljön blir bättre.

I den bästa av världar hade dessa satsningar finansierats av manna från himlen, men som vi alla vet är det inte realistiskt. Satsningar måste vara finansierade, och i detta fall finansieras delar av satsningarna av trafikanterna, som får långsiktiga fördelar genom den utbyggda infrastrukturen, kommunerna och landstinget, som kan kompenseras genom ett ökat antal kommuninvånare, och staten. Vi hjälps alla åt och tar ett gemensamt ansvar.

Som jag har sagt tidigare: Minskade flaskhalsproblem i Stockholm gynnar hela regionen och har positiva effekter även för resten av landet. Kommunerna, landstinget och staten tar sitt ansvar och ser till helheten: hur människors vardag kan förbättras liksom förutsättningarna för ett framgångsrikt näringsliv. Detta bådär gott, inte minst för oss som hoppas på konstruktiva lösningar även i andra delar av landet.
(Applåder)

Anf. 73 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om det som Anette Åkesson sade om att det är viktigt att inte tappa farten. Den här regionen växer otroligt snabbt, och man måste ta ansvar för kollektivtrafiken och trafiksituationen över huvud taget. Men jag hajade till över den ensidiga beskrivningen av trängselavgifternas ändamål, nämligen att de ska finansiera förbifarten.

Det var alliansregeringen som tog beslut om att permanenta trängselavgiftssystemet, men min minnesbild från hela debatten kring trängselavgiftssystemet – införandet, försöket och folkomröstningen – är att det hela tiden i första hand var kollektivtrafiken som skulle finansieras och inte bara förbifarten och några mindre projekt. Alla vi som någorlunda kan den här regionens geografi och trafikströmmar vet att hur många förbifarter vi än bygger kollapsar på sikt trafiksystemet om vi inte har en

fungerande kollektivtrafik. Det måste ändå vara den som huvudsakligen ska finansieras i stället för ett antal motorvägstunnlar runt staden.

Anf. 74 ANETTE ÅKESSON (M) replik:

Fru talman! Förbifart Stockholm är oerhört viktig på många sätt. Det är en fantastisk satsning som kommer att påverka positivt. Men man har både i Stockholms stad och i Stockholms län satsat oerhört mycket på andra projekt, inte minst på annan spårbunden trafik som Tvärbanan. Man satsar också på bussar, färjor och pendeltåg, och man arbetar även med Stockholm som cykelstad. Jag ser alltså att mycket av finansieringen går till projekt som inte bara bidrar till vägar utan även till andra delar av infrastrukturen, inklusive kollektivtrafiken.

Jag hörde nu innan jag gick upp i talarstolen att man även ska införa en färjeförbindelse mellan Söder Mälarstrand och Norr Mälarstrand. Man jobbar alltså hela tiden aktivt med att hitta kollektivtrafik som är bra för stockholmarna.

Anf. 75 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Det är bra att Alliansen tar efter Miljöpartiets förslag och inför båttrafik.

Men vad jag frågade om var Anette Åkessons definition av vad trängselavgifterna i första hand ska gå till. Hon sade nämligen att de ska gå till förbifarten och några mindre projekt.

Min bild är tydlig. Vad vi behöver i den här regionen är breda och stora kollektivtrafikprojekt, inte i första hand förbifart och tunnlar som kostar allting och blir färdiga först om 20 år. Problemet är vad vi gör nu. Köerna finns i dag. Även om vi bygger hur många motorvägstunnlar som helst tar det ca 20 år innan de är klara. Ni har redan gjort av med pengarna på förbifarten och bundit upp dem, så det finns inga resurser kvar.

Sedan vill jag också fråga en annan sak. Anette Åkesson talar, apropå Miljöpartiets förslag, om att en modernisering av trängselavgiftssystemet borde utredas. Det är precis det som motionen handlar om, alltså att man bör utreda ett modernt sätt att förnya trängselavgiftssystemet och skapa ett flexibelt system som kan styra trafiken där vi behöver det.

Kan jag tolka Anette Åkessons ord om att den frågan behöver utredas som att hon är positiv till en sådan utredning? Det lät nästan så. Jag är en positiv människa, och jag antar att vi alla vill att Stockholmsregionen ska utvecklas, så jag skulle gärna höra några ord om möjligheten att utreda en modernisering av trängselavgiftssystemet.

Anf. 76 ANETTE ÅKESSON (M) replik:

Fru talman! Vi kan säga att skulle man ändra system skulle det också krävas en utredning och en djupare analys. Jag tar inte direkt ställning till det mer än så. Jag hoppas att Mats Pertoft nöjer sig med det svaret.

Alliansen har, inte minst i Stockholms stad och Stockholms län, satsat oerhört mycket på olika trafikslag. Man ser inte bara till vägar, som det kan verka när vi pratar om Förbifart Stockholm som ju är oerhört viktig, utan man ser även till spårbunden trafik, till bussar och till båtar.

Anf. 77 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Stockholm är fantastiskt och överträffas endast av oppositionen vars olika förslag ser ut som en solfjäder. Man kan fråga sig, om man ikläder sig rollen som väljare, vad som händer efter en eventuell rödgrön seger när det gäller skatterna på Essingeleden och i trafiken runt Stockholm. Det finns absolut ingen linje i detta. Väljarna kan välja och vraka och få allt de vill ha och samtidigt veta absolut ingenting.

Fru talman! Det är i år tioårsjubileum av att vi debatterar olika trängselskatter här. Lars Gustafsson och jag var med redan den 16 juni 2004, då vi diskuterade detta för första gången. Jag har läst igenom den debatten, och det var ganska intressant. Det är många positionsförskjutningar, måste jag säga.

Jag har också gjort en positionsförskjutning i den meningen att jag tidigare förespråkade att man skulle ha detta väldigt lokalt. Med den Stockholmsförhandling som vi nu har gjort är det en omöjlig position, av den anledningen att vi har olika sorters vägar. Vi har statliga vägar och kommunala vägar.

Mats Pertoft måste reda ut hur han vill ha det. Vad ska beskattas? Och vad ska det vara avgifter på? Det är inte helt klart. Essingeleden är en statlig väg. Ska Stockholm få beskatta den? Och ska Stockholm kunna införa avgifter på den?

Detta, fru talman, överträffas av reservation nr 3 som också är underskriven av Miljöpartiet. Den handlar om hur man ska förfara med avgifterna efter att Förbifart Stockholm har öppnat för trafik. Vi har här ett parti som är helt emot att man över huvud taget ska börja bygga Förbifart Stockholm. Sedan diskuterar de i en annan reservation vad som ska ske med avgifterna efter att den är färdigbyggd. Det är diametralt olika ståndpunkter. De går inte ihop. Det är alldeles uppenbart att man inte tror på sin egen politik.

Rekordet i denna debatt hitintills tas ändå av David Lång. Det är särskilt. Han vill nämligen att de avgifter och skatter som han inte vill ha i form av trängselavgifter ska bokföras lokalt. Det står han här i talarstolen och säger. Skatter som man inte vill ha ska man alltså bokföra på ett lokalt konto. Det går inte ihop. Man kan väl inte bokföra något lokalt som man inte vill ha.

Stockholm är som sagt otroligt fantastiskt.

Vi har haft en lång diskussion om hur vi ska bygga ut tunnelbanan. Jag gick till Stockholms stadsarkiv och tittade efter när beslutet om tunnelbanan träffades. Det var den 16 juni 1941, några dagar innan Tyskland inledde invasionen av dåvarande Sovjetunionen, den 22 juni. Det är intressant att ta del av den debatten, inte minst bakgrunden. Den byggde nämligen på att borgarrådet Yngve Larsson, som sedan var folkparti-ledamot i kammaren, förutsåg att Stockholm på 1960- och 1970-talen, alltså 30–40 år längre fram, skulle växa till ungefär 900 000 invånare. Det var ganska bra sagt. Det har dröjt lite längre tid, och det beror lite på vad man menar med Stockholm. Vi har haft en del inkorporering och så vidare.

Yngve Larsson var starkt drivande när man skulle fatta beslut om tunnelbanan. Socialdemokraterna var emot det, inte för att de – Seth Höglund och Fredrik Ström förekommer i diskussionsprotokollet – var emot själva idén med tunnelbana, utan man tyckte att det var väldigt dyrt

med tunnlar. Det är bra att man har ändrat sig på den punkten. Tunnelarna har varit väldigt effektiva i Stockholm.

När vi 2004, också den 16 juni, fattade principbeslutet om införande av trängselavgifter i Stockholms stad, inte på Essingeleden, sade jag en sak som jag gärna vill citera även till detta protokoll, fru talman. Det handlade avgifterna. Då var det nämligen en ren skatt. Man fick inget annat. Man fick det som jag kallade för en Harpsundskatt och som räddade ministären Persson i 121-punktsprogrammet som man hade kommit överens om.

Jag sade: "Avgifterna är en skenlösning utan nya skenor." Det har ändrats med denna Stockholmsförhandling. Det är uppenbart att vi nu får en del saker som vi inte fick tidigare. Då var det bara en skatt. Nu ingår det i finansieringen av ett stort kollektivtrafikpaket. Man går längre än jag hade önskat och som jag har stått för. Mitt parti, och jag tror även flera andra partier, har sagt att vi inte ska beskatta resenärerna på Essingeleden över huvud taget.

Mats Pertoft sade att man inte får tappa farten. Men han har själv en fart som gör att bilarna på Essingeleden står stilla. De står ju stilla. Problemet är att om vi inte får en ordentlig kollektivtrafik kommer hela trafiken i Stockholm att stå stilla. Därför är det viktigt att vi får en ordentlig finansiering. Jag har sagt många gånger, fru talman, att utan ordentlig finansiering blir ingen ordentlig kollektivtrafik utbyggd i Stockholm, som Mats Pertoft och Sverigedemokraterna önskar här. Man måste ha pengar för att göra olika saker.

Vi har fått ge oss där och bryter, som jag ser det, ett vallöfte. Vi går nämligen in och säger att vi måste ta pengar på Essingeleden för att klara utbyggnaden av de stora trafikprojekten som det har redogjorts för här tidigare. Det är inget att hymla om. Att vi skulle beskatta Essingeleden var ingenting som vi hade berättat om för väljarna. Så är det. Men i en förhandling får man ge och ta. Och jag tror att det nu finns stor förståelse för att vi ska beskatta även en statlig väg.

Problemet, fru talman, är att den här principen som nu kan ersättas kan – och det ska alla vara medvetna om i övriga landet, i och med att man beskattar statliga vägar utöver vanlig vägtrafikskatt – komma att tillämpas i andra delar av landet också. Vi har exempel som liknar detta i Sundsvall och i Motala och så vidare. Varje finansminister vill se en egen finansiering av olika trafikprojekt.

Jag ska inte gå in på de olika reservationerna. Det har Anette Åkesson gjort på ett utmärkt sätt. Jag vill dock säga att det som har skett i Stockholmsregionen under de här åren har varit en god uppföljning på den Dennisöverenskommelse som en gång träffades vid 1990-talets början och som dess värre inte kom att genomföras av olika skäl. Men det var en bra sak och en god början. Jag tror att vi som har förmånen att bo här och att komma till Stockholm inser betydelsen av att vi har väl fungerande genomfartssystem och kollektivtrafikssystem i Stockholm. Stockholmsförhandlingen är ett bra exempel på att vi får full finansiering för det.
(Applåder)

Anf. 78 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! I mitt anförande tidigare nämnde jag Naturskyddsför-
eningens valenkät.

Det är bra att Gunnar Andrén själv är medveten om vilka anföranden han har hållit i kammaren. Och det känns bra att Gunnar Andrén är så pass uppriktig att han medger att han har ändrat ståndpunkt. I juni 2004 sa han att varje kommun som så önskar ska ha rätt att införa trängselavgifter för att stimulera ökat nyttjande av kollektivtrafik och att begränsa biltrafiken.

Mer anmärkningsvärt är att när Naturskyddsföreningen i valrörelsen inför föregående val frågade vem som ska ha ansvaret för att fatta beslut om trängselskatter och vem som ska ta hand om dem svarade ditt parti, Gunnar Andrén, tveklöst ja – inte nej, inte kanske. Ni problematiserade inte. Ni sade: Ja, de besluten ska fattas regionalt eller lokalt, alltså inte av riksdagen.

Det är lite anmärkningsvärt. Det är i och för sig ganska signifikant för den här regeringen att man flippfloppar med politiken och vänder kappan efter vinden var och varannan dag. Men här talar vi ändå om att man inför valjarna går ut med en undersökning och tydligt talar om hur man vill ha det. Samtidigt gäller det frågor där ditt parti helt enkelt har blivit överkört. Eller har ni gjort en stor omvärdering? Har de partimedlemmar från ditt parti som motionerar i de här frågorna, exempelvis Nina Lundström från Sundbyberg, ändrat uppfattning? Eller har du ändrat din uppfattning? Eller försöker ni bara mörka för valjarna hur Moderaterna i den här regeringen kör över er?

Anf. 79 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! När det gäller att mörka för valjarna är jag mycket försiktig och känner mig inte alls i samma division som Socialdemokraterna, efter Annika Billströms löfte valåret 2002 att aldrig införa några trängsel-skatter. Man kan inte komma ifrån att det är svåröverträffat.

Sedan är det precis som Teres Lindberg säger: Vi har tvingats ändra åsikt på den här punkten, att man bara kan ha det lokalt. Anledningen är att man enligt Stockholmsförhandlingen, som har inträffat efter 2010, ville beskatta också en statlig väg. Kommunala vägar tycker vi fortfarande att kommunerna kan ta in avgifter på – det får kommunerna pröva – men nu ingår detta i ett stort paket, och det handlar om en statlig väg.

Jag skulle vilja ställa en motfråga till Teres Lindberg: Tycker Teres Lindberg att man lokalt ska få beskatta vägar? Ska Mats Pertoft få beskatta E4:an förbi Södertälje? Är det rimligt?

Nej, vi får se på vad man får beskatta och ha avgifter på. Men jag medger att detta är förvirrande, genom att vi har olika ägare till olika vägar.

Vi har ingått en överenskommelse som har ändrat förutsättningarna för var man kan ta ut avgifter. Det viktiga är något annat. Det är att vi får en bättre kollektivtrafik och ett bättre fungerande trafiksystem i Stockholm. Det tror jag att Teres Lindberg och jag i grund och botten är väldigt överens om. Det andra är fingertoppskänsliga saker som inte har så stor betydelse. Däremot kan vi inte bokföra avgifter som vi inte vill ha på något visst konto.

Anf. 80 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Gunnar Andrén inte svarar på min fråga över huvud taget utan vänder på den genom att ställa en fråga till mig.

Jag tycker inte att du har rätt, Gunnar Andrén. Du lyfter fram vad som hände i Stockholm mellan 2002 och 2006. Det som gjordes var inte att man införde ett trängselskattesystem, utan man genomförde ett försök och lät stockholmarna avgöra frågan. Vad stockholmarna tyckte var mycket tydligt i den folkomröstning som också genomfördes 2006. Man införde inte systemet från början.

Min fråga handlade om vad Folkpartiet egentligen tycker. Är det rimligt att man går bakom ryggen på väljarna och ger så pass olika besked? Är det Gunnar Andréns uppfattning som är Folkpartiets uppfattning, eller är det den uppfattning som Nina Lundström från Sundbyberg har som är Folkpartiets uppfattning?

Jag tycker inte att detta är seriöst. Jag tycker att det flippfloppande som du just nu påvisar och som är signifikant för hela regeringen är väldigt tydligt. Men vi är i ett valår. Jag tycker att det är viktigt att man är tydlig inför väljarna om var man står. Men du visar inte någon tydlighet här, Gunnar Andrén.

Anf. 81 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag tycker att repliken visar att det kan vara svårt att nå fram med ett ganska tydligt budskap. Jag sade att jag har tvingats ändra åsikt i den här frågan. Anledningen är att vi har varit med om en Stockholmsförhandling där man beskattar en statlig väg, där det tidigare bara har gällt kommunala vägar. Det är den stora skillnaden.

Jag anser inte att – för att nu ta ett exempel – att Mats Pertoft ska få beskatta E4:an, en statlig väg. Däremot får han gärna införa avgifter i Södertälje, om det skulle bli aktuellt. Detsamma gäller Jacob Johnson. Han kan inte beskatta den statliga vägen förbi Uppsala. Däremot kan han – om det nu skulle vara aktuellt – införa kommunala avgifter, för det får han själv bestämma.

Det nya är det som gäller det statliga vägnätet. Jag tycker att det är oerhört tydligt. Jag säger: På den här punkten hade jag helt enkelt inte tänkt färdigt.

Om Teres Lindberg har någon annan åsikt tycker jag att hon ska tala om den. Att tycka att kommunen ska få beskatta statliga tillgångar tycker jag är en felaktig ståndpunkt.

Anf. 82 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! Mina allianskolleger har kommit med förträffliga redovisningar av vad ärendet handlar om. Anette Åkesson från Moderaterna har redovisat hela ärendet detaljerat, och Gunnar Andrén har haft sin sedvanliga historiebeteckning i ärendet och också gjort en lysande analys av oppositionens inlägg. Jag tänkte därför fatta mig ganska kort.

Jag anser att regeringen har gjort en god förhandling, då man har förhandlat fram en paketslösning tillsammans med Stockholms läns landsting och några av Stockholms kranskommuner för att minska biltrafiken i innerstaden, för att minska utsläppen av avgaser och partiklar, för att

finansiera en fortsatt tunnelbaneutbyggnad och för att skapa utrymme för fler bostäder i Stockholmsregionen, vilket också är av stor betydelse.

Den förändrade trängselskatten kommer att beröra även de fordon där avsikten enbart är att passera Stockholm via Essingeleden. Det kan säkert irritera en hel del. Men den intäkten innebär att regeringen kan begränsa statens insats, som annars skulle ha tagit en ännu större del av den samlade infrastrukturbudgeten. Det innebär att det finns mer pengar kvar till andra stora satsningar på vägar och järnvägar runt om i landet och givetvis också i närheten av Stockholm.

Med detta vill jag enkelt yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 83 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Som Gunnar Andrén påtalade hade vi den här debatten för nästan exakt tio år sedan. Den stora frågan då – som tycks upprepas här till och från – var huruvida kommunfullmäktige fick ta ut en kommunal avgift eller en skatt. Det visade sig att de inte kunde ta ut en avgift, utan det var tvunget att det kallades trängselskatt.

Det fick till följd att varje förändring av nivåerna skulle beslutas av Sveriges riksdag på begäran av kommunen. Då blir det ett väldigt sammelsurium när man blandar resonemang om trängselavgift och trängselskatt – plötsligt är det kommunal skatt på kommunala vägar. Men det var aldrig tal om kommunal skatt på statliga vägar – det är en helt annan sak. Det tror jag att man måste ha med sig.

Man kanske färgas lite grann av hemorten. När man här säger att Stockholm är en tillväxtfaktor i Sverige kan jag tänka på att 12 procent av Sveriges potatis kommer från Halland. Man måste också fundera på: Alla måste inte bo i Stockholm, om man inte vill trängas. Man kan flytta till Halland eller flytta någon annanstans. Det är inte heller alla som vill bo i Stockholm. En del vill bara köra förbi. Men likväl måste vi ha transporter av varor och personer på väg, hur mycket man än bygger ut all kollektivtrafik. Om man vill kunna äta i Stockholm måste varorna kunna komma in, och man måste kunna komma ut också.

Då är frågan hur man gör detta. Man kommer aldrig att kunna ha aldrig så höga trängselavgifter eller trängselskatter, utan man måste få in varorna ovan mark. Det är svårt att tänka sig en mjölkleverans under jord i tunnelbanan.

Vad som har varit det stora problemet med Stockholm är att man inte har kunnat bestämma sig för hur man ska göra. Det är till exempel en mycket trång infart när det gäller spårbunden trafik som man tvingas igenom här. Det är också så att personer som ska köra förbi Stockholm tvingas komma alldeles för nära Stockholm.

Dessa saker måste man ha med sig, innan man förstår den lösning som nu har kommit fram. Där försöker man hitta en lösning på hela paketet som är bra för stockholmarna och som också är bra för dem som ska komma hit och som ska köra förbi här.

Det innebär tyvärr att man inte alltid kan hålla de principer som jag håller högt. Principer är mycket viktiga, för om man börjar ändra principerna kommer man till slut att ha ett lapptäcke av olika avgifter och skatter som påverkar andra finansieringsstrukturer.

Det här betänkandet handlar om finansiering av satsningar för att lösa trafikproblemen i Stockholm. De lösningar som har föreslagits antas kunna finansiera de lokala satsningarna. Här har man ett stort paket av kommuner i regionen som är involverade i projektet, med hänsyn till att de får en vinst av detta. Det är alltså en fråga som når utanför Stockholms centrala delar.

Förhoppningsvis kommer detta att lösa de trafikproblem som avses – förhoppningsvis. Samtidigt medför förslagen en viss förskjutning av beskattningen av statliga vägar, exempelvis på Essingeleden, som kan komma att aktualiseras i andra delar av landet. Det är inte helt otänkbart att det i framtiden kommer in ansökningar om liknande lösningar från andra delar av vårt avlånga land där man ser behov av bättre infrastruktur.

Oaktat detta har vi kristdemokrater sett de sammantagna vinsterna med det föreliggande förslaget för huvudstaden, och detta har vägt över för att vi ska stödja förslaget i betänkandet.

Fru talman! Det finns, som tidigare har sagts, en hel del teknikaliteter om var olika uppbördsenheter ska stå och så vidare. Men detta framgår av reservationerna och kommenteras i utskottsmajoritetens text. Jag tycker därför inte att det finns någon anledning att återupprepa det.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 84 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag blir lite konfunderad. Det handlar inte bara om införande av nya avgifter på statliga vägar. Det handlar också om vem det är som har inflytande över att till exempel ändra nivåerna. Här står vi i dag och diskuterar tunnelbanedragningar i Stockholm. Det är egentligen ganska absurt. Det borde höra hemma i ett helt annat ”parlament” inte så långt härifrån – det näst största ”parlamentet” i landet och inte det största – alltså Stockholms läns landsting.

Jag nämnde Naturskyddsföreningens valenkät i mitt anförande tidigare. Jag upprepar det. Frågan var huruvida partierna var beredda att driva igenom beslut om trängselskatt om de skulle fattas av landstinget, regionen eller kommunen och inte av riksdagen.

Kristdemokraterna svarar, precis som Folkpartiet, tveklöst ja på den frågan. Det ska alltså inte beslutas av riksdagen.

Här står vi nu under denna mandatperiod och diskuterar en fråga inför föregående val, alltså inför valet 2010, där ni tveklöst har sagt ja till att det inte är riksdagen som ska fatta beslut om dessa frågor. Precis som Gunnar Andrén var Lars Gustafsson uppe i debatten 2004 och anförde mycket tydligt att dessa frågor ska avgöras lokalt eller regionalt.

Här finns möjligheten. Vi har reservationer om dessa frågor. Varför ställer ni er inte bakom dem? Det är mycket tydligt i den här salen att det är bara Moderaterna och Sverigedemokraterna som inte vill ha ett regionalt inflytande över dessa frågor. Men ni vågar ändå inte stå upp för era åsikter.

Anf. 85 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag skulle ha tagit med mig det anförande som jag höll för tio år sedan. Där framgår det nämligen att vi råkade på ett litet pro-

blem, nämligen 1809 års regeringsform som inte tillåter kommuner och landsting att ta ut skatt på vägar. Det var ett litet problem, och vi har fortfarande kvar detta problem.

Vi önskade från vår sida redan då i debatten att kommunerna skulle få bestämma. Det står i anförandet.

Jag kan nämna ett annat projekt som är ganska enkelt att förstå, nämligen Öresundsbron. Det är ett helt nytt projekt som gynnar två stater. Då är det logiskt att man finansierar det på det sättet. Det finns en fiskal motivation till att göra det.

Men vi kan inte ha ett lapptäcke av olika beslut från olika enheter som ska besluta om både statliga angelägenheter och kommunala angelägenheter. I detta fall är det inte längre bara en kommunal angelägenhet. De statliga infrastruktursatsningarna är inbegripna. Någonstans måste man hitta en lösning. Ibland får man göra en form av hybrid. Denna lösning är en form av hybrid för att vi tycker att det är bra för Stockholm och därmed också för vår huvudstad. Det är därför som vi har gått med på detta. Det finns inte någon ovilja mot att det fattas lokala beslut om lokala frågor.

Anf. 86 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Jag trodde i min enfald att det är riksdagen som fattar beslut om lagar och därmed också ändrar lagar.

Det är lite tråkigt att Lars Gustafsson inte har sitt anförande från 2004 här. Men jag har faktiskt det här. Där står följande:

”Om en kommun eller region vill förbättra miljön och finansiera en förbättrad infrastruktur och utvecklad kollektivtrafik genom att använda trängselavgifter bör kommuner och regioner ha rätt att själva besluta om införandet av sådana avgifter för biltrafiken. Detta kan exempelvis ske i samband med genomförandet av större infrastrukturprojekt som förbättrar storstadstrafiken som helhet. En förutsättning för trängselavgifter är att de medel som inkommer ska stanna i regionen liksom att kostnaderna för systemets införande bärs av kommunen eller regionen. Vid införande av trängselavgifter är den kommunala självstyrelsen central. Trängselavgifter ska beslutas av en kommun eller region.”

Sex år senare svarar ni i en enkät inför valet tveklöst ja på frågan att riksdagen inte ska ha ansvaret för detta.

Jag tycker faktiskt att det är beklämmande att man på detta sätt mörkar sin politik. Det är mycket tydligt att vi till och med har en absolut majoritet och inte bara en majoritet för att vi ska ha ett betydligt större regionalt inflytande när det gäller beslut om trängselavgifter. Ändå står ni här och vidhåller att ni ansluter er till Moderaternas linje.

Det är ganska typiskt för regeringen att de mindre partierna gång på gång får vika sig ned för Moderaternas åsikter. Jag tycker att det är tråkigt och beklämmande att svenska folket inte får se den politik genomföras som partierna dessutom har lovat inför ett val. Det var det som hände 2010.

Anf. 87 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag är tacksam för att Teres Lindberg citerade vad jag har sagt. Problemet var att det inte var vi som var i regeringsställning. Varför införde då inte Socialdemokraterna detta när vi hade sagt detta? De

gjorde inte som vi ville. Vi talade emot dem eftersom de inte ville införa det. Sanningen var att de inte kunde göra det eftersom det inte var legalt att göra det.

Vi kan i Stockholmspaketet inte låta kommuner bestämma över statliga vägar. Det måste vara ett statligt beslut. Jag kan därför inte förstå resonemanget. Teres Lindberg får gå hem och läsa på lite bättre.

Anf. 88 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag tänkte fortsätta där Teres Lindberg slutade. Frågan har faktiskt utretts vidare under alliansregeringens tid. Det är nu helt klart att riksdagen kan delegera beslut om införande av trängselavgifter till lokala organ. Det finns inte något frågetecken längre. Detta utreddes av den senaste grundlagsutredningen, om jag inte missminner mig helt, som fick i uppdraget att se över detta.

Frågan kvarstår därför. Om några allianspartier skulle vilja eller våga göra detta finns det i dag möjligheter att delegera beslutanderätt om införande av lokala trängselavgifter till kommuner och regioner. Det går. Kristdemokraterna kan genomföra sin politik. Vi i Miljöpartiet ställer gärna upp på det. Ett antal andra partier i den här kammaren kommer säkert att stödja det. Det finns dessutom en reservation om detta att rösta på.

Anf. 89 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Fru talman! Det kan vara bra att veta när jag kommer hem till Laholm att vi kan införa lokala vägavgifter på våra egna vägar i Laholms kommun. Men kommunerna kan inte ta beslut om skatt på statliga vägar som ska finansiera kommunala satsningar. Jag förstår inte detta. Detta är ju ett helt paket som hänger ihop med hur man har fått ihop finansieringen. Det skulle inte räcka att kommunerna fixar det. I så fall hade kommunerna fixat infrastrukturen för länge sedan. Därför har vi en statlig inblandning.

Hur mycket Stockholms kommun än beslutar och hur många som än sitter där kan man inte besluta om hur staten ska finansiera och delfinansiera dessa projekt. Då har vi tagit ut en skatt på de statliga vägarna, vilket egentligen är lite mot principerna, för att hjälpa till och finansiera hela paketet. Ska det vara så svårt att förstå detta? Är det bara för att det är valtider som ni försöker skjuta några idéfrågor över på oss?

Men sanningen är att detta är ett paket – det står tydligt och klart – som handlar om hur vi finansierar just det som Mats Pertoft talar om och som han tycker att det är ett problem att vänta med tills det har införts, så att vi kan få bort trafiken från centrala Stockholm och få bättre kommunikationer med alla de tunnelbanor som ni ska borra och gräva för. Men principiellt kan kommunfullmäktige i Stockholm inte fatta beslut om statliga vägars beskattning.

Anf. 90 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Nu diskuterar vi inte Stockholmspaketet eller något annat paket. Vad vi diskuterar är möjligheten att till kommuner och regioner delegera beslut om införande av lokala trängselavgifter. Det har utretts i laga ordning. Man har kommit fram till att riksdagen har denna makt. Vi kan göra det i denna kammare. Det är det som Lars Gustafsson har bestridit hela tiden.

Sedan skulle detta paket se precis likadant ut om det fanns en lokal beslutanderätt över detta. Men vi skulle inte behöva stå i denna kammare och bestämma om när man måste flytta någonting några meter och så vidare. Detta detaljstyre är häpnadsväckande och ineffektivt.

Det skulle i stället kunna göras upp i antingen Stockholms läns landsting eller Stockholms stads stadshus – eller i någon annan kommun. Det handlar om att rätt beslut ska ske på rätt nivå, alltså det Lars Gustafsson har varit inne på själv, och att vi måste vara överens.

Min fråga är: Är vi överens om att riksdagen har makten att delegera beslut om införandet av lokala trängselavgifter till andra nivåer? Stockholmspaketet är en annan sak; frågan gäller makten att ändra. Den makten har riksdagen i dag – om man vill ta den och om man vill stå upp för sina vallöften. Det är det debatten handlar om nu, att stå upp för vad man har lovat väljarna. Den handlar inte om själva Stockholmspaketet, och det jag undrar är just om Kristdemokraterna står upp för sitt vallöfte att beslut om trängselavgifter ska kunna tas lokalt.

Anf. 91 LARS GUSTAFSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag har nog kommit till en debatt om fel betänkande. Det står här att det är 2013/14:SkU24 och att det handlar om trängselskatt i Stockholm. Det är det paketet vi diskuterar; vi diskuterar inte huruvida kommunfullmäktige överallt i landet ska ha möjlighet att fatta beslut. Det tycker jag att de fortsatt ska ha, men det är inte det vi diskuterar – vi ska ju besluta här så att vi kan få igenom paketet. Är det inte vad det handlar om?

Det blir alltså en väldigt konstig debatt. Frågan om man ska kunna ha kommunala beslut och kommunala frågor gällande kommunala vägar är en sak. Det har vi inga problem med, men vi kan inte blanda ihop skatt på statliga vägar som ska finansiera kommunala satsningar. Det är det som är problemet. Jag tror alltså att Mats Pertoft befinner sig i fel debatt. (Applåder)

Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Ju fler inlägg Teres Lindberg och Mats Pertoft gör, desto fler blir frågetecknen – och större blir de också. Jacob Johnson har haft den goda smaken att vara tyst i alla dessa frågor, liksom Sverigedemokraterna, men inte Teres Lindberg och Mats Pertoft.

Nu ska jag ställa en konkret fråga, eftersom det här inte bara gäller den statliga beskattningsrätten i Stockholms län. Jag ska ta ett exempel som rör de ärade ledamöterna från Malmö och Landskrona. Båda städerna ligger längs E6:an. Vem ska få beskatta E6:an? Är det herr vice ordförande i skatteutskottet som ska få göra detta, eller är det herr Anders Karlsson i Landskrona?

Detta måste ni svara på nu. Vem är det som ska få beskatta statliga vägar? Är det Landskrona kommun eller Malmö stad? Eller är det kanske så att Lars Gustafssons hemkommun Laholm, som också längs E6:an, ska få beskatta? Vem ska få beskatta de statliga vägarna, Teres Lindberg? Är det bara Stockholms kommun som ska få beskatta dem? Rätt beslut på rätt plats, Mats Pertoft – hur är det, ska Stockholms stad få beskatta Södertälje eller inte?

Anf. 93 TERES LINDBERG (S) replik:

Fru talman! Anfall är bästa försvar. Det är så man brukar säga. Men jag är ledsen, Gunnar Andrén – det är ni som flippfloppar. Det är ni som vänder kappan efter vinden. Väljarna kommer att genomskåda er.

Jag avstår från vidare replikrätt.

Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag tycker att Teres Lindbergs svar var väldigt intressant. En vanlig väljare och alla kunde höra att det inte fanns något som helst svar. Hon valde i stället att gå och sätta sig. Jag ställde en väldigt konkret fråga om vem som ska få beskatta statliga vägar. Är det Stockholms stad, eller ska kanske till och med Laholm få beskatta en statlig väg? Det är en intressant fråga.

När det gäller det Mats Pertoft tog upp tidigare tycker vi fortfarande att lokala avgifter ska få tas ut av kommunen. Nu kommer dock Teres Lindberg och diskuterar en annan sak, nämligen beskattning av statliga vägar. Även om Teres Lindberg har gått och satt sig nu, fru talman, vill jag säga att det inte finns något svar från henne på den här punkten. Det är absolut tyst. Véljarna svävar i total ovisshet om vem som ska få beskatta statliga vägar.

Anf. 95 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! I stället för att försöka lägga ut vidare dimridåer vill jag ställa en rak fråga till Gunnar Andrén.

Det är tydligt: Riksdagen har makten att delegera beslutanderätten när det gäller lokala trängselavgifter till kommuner, regioner och landsting. Det är någonting Folkpartiet i valrörelsen lovade att stödja. Nu är frågan om Folkpartiet fortfarande står upp för detta. Vill man återupprätta sin heder genom att säga att man står upp för det, även om man i den här frågan och i den debatt vi har i dag har varit tvungen att vika sig för Moderaternas påtryckningar? Eller har man glömt bort att lokalt fattade beslut oftast är klokare än beslut fattade på riksnivå?

Anf. 96 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Nu handlar det om Essingeleden i det här fallet. Det är en statlig väg. Det Mats Pertoft diskuterar – alla tv-tittare och riksdagens ledamöter hör det – är någonting annat, nämligen de lokala vägarna. Där har vi inte ändrat uppfattning. Om Södertälje kommun vill införa trängselavgifter på gator i Södertälje har riksdagen inte med den saken att göra över huvud taget.

Frågan är dock en annan här nu, Mats Pertoft. Du måste kunna hålla två saker i huvudet samtidigt. Det kan du, men du vill precis som Teres Lindberg inte tala om detta. Teres Lindberg vill *absolut* inte tala om var hon står. Hur är det – ska Södertälje kommun få beskatta E4:an förbi Södertälje? Eller ska ni nöja er med det vi helt riktigt kom överens om i Grundlagsberedningen, nämligen att lokala beslut inom kommunen som till exempel rör kommunala vägar ska fattas lokalt?

Här har vi någonting annat i Stockholmspaketet, nämligen ett stort paket där man också tar in en statlig väg – Essingeleden. Min fråga till Mats Pertoft är: Är det på det sättet att Mats Pertoft anser att Södertälje

kommun ska få beskatta dem som trafikerar E4:an förbi Södertälje? Är det er uppfattning?

Prot. 2013/14:90
26 mars

Anf. 97 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag håller mig till ämnet, och jag vill fortfarande gärna veta. Det verkar som att Gunnar Andrén och jag har tagit ett steg framåt – Gunnar Andrén är överens med mig om att vi kan delegera detta beslut. Han är den första allianspolitiker i kammaren i dag som tydligt har sagt detta. Bra att vi är överens!

Då är nästa fråga: Är Gunnar Andrén beredd att följa upp vad han lovade väljarna i förra valrörelsen, nämligen ett genomförande av denna delegation? Sedan kan vi efteråt diskutera om det ska vara riksvägar eller lokala vägar och så vidare, men jag vill först veta. Gunnar Andrén kommer inte att bry sig om att svara på min fråga om jag släpper till. Jag säger alltså: Jag vill veta om Gunnar Andrén och Folkpartiet fortfarande är beredda att driva kravet om kommunal och regional beslutanderätt när det gäller trängselavgifter. Eller har man gett upp helt inför Moderaternas övermakt?

Anf. 98 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Under 16 lyckade förhandlingar lyckades Miljöpartiet få fram 0 kronor till 0 meter tunnelbana i Stockholm. Det var er stora framgång.

Nu hänger ni upp er på en annan sak. Alla kunde höra att Mats Pertoft flyttade fokus från det kommunala till det kommunala *och* regionala, vilket är en helt annan sak. Det är det som är själva poängen – vi står absolut fast på det. Det var också det och inget annat Grundlagsberedningen redde ut, nämligen att Södertälje kommun och vilken kommun som helst får lov att i den egna kommunen beskatta med trängselavgifter. Det är fullt riktigt.

Jag har dock ställt en annan fråga, och den har Mats Pertoft inte besvarat. Frågan är hur man ska förfara regionalt med statliga vägar. Ska till exempel herr vice ordförande i skatteutskottet få beskatta E6:an över Malmö eller inte? Det tycker han säkert är bra, för alla tycker att det är bra att man får mer pengar i stället för att staten tar dem. På samma sätt som Teres Lindberg överlåter dock Mats Pertoft till väljarna att ta ställning till om de har något som helst svar på den frågan.

Jag har inte hört tillstymmelse till svar på frågan hur de ser på detta. Vi har gett ett klart besked: Det är en förhandling. Det är en statlig väg som inte tidigare har tagits in. Därför kan inte kommunerna ensamma svara för beskattningen.

Mats Pertoft får gå hem och göra om läxan.

Åk Essingeleden! Där står det stilla.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 13 §.)

*Förändrad trängsel-
skatt och infrastruktur-
satsningar i Stockholm*

Anf. 99 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Det är nu dags att debattera motioner från allmänna motionstiden som handlar om planering och byggande.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 13, som handlar om energieffektivisering i byggandet. Jag står naturligtvis bakom övriga reservationer men väljer för tids vinnande att yrka bifall bara till reservation 13.

En ökad energieffektivisering i våra bostäder är avgörande för att vi ska kunna nå våra klimatmål.

Energianvändningen i våra bostäder står för mer än en tredjedel av den totala användningen av vår energi. Därför är det viktigt att både bostäder som ska byggas och befintliga bostäder blir avsevärt mer energieffektiva.

EU har som mål att alla nya byggnader ska vara så kallade näronollenergibyggnader. Vi socialdemokrater stöder detta mål, medan regeringen motarbetar det och i stället menar att det ska vara frivilligt för alla medlemsländer. På det viset kommer vi inte att kunna klara de klimatmål som vi har satt upp och som är så viktiga för framtiden. Vi kan inte fortsätta att äta kakan och samtidigt ha den kvar.

På kort och medellång sikt finns den största effektiviseringspotentialen i den befintliga bebyggelsen. Många äldre hus har ofta sämre klimat- och energistatus. Vi måste därför ta vara på alla möjligheter till energieffektivisering på området, och det kan vi framför allt göra vid större ombyggnads- och upprustningsåtgärder.

Herr talman! Vi socialdemokrater ser positivt på införandet av olika typer av stimulanser för att uppnå en ökad energieffektivisering. Det kan till exempel handla om en miljöpremie vid åtgärder som minskar energiförbrukningen. Utöver att det värnar klimatmålen kommer det att innebära att nya jobb skapas. Det kan innebära en ökad export av både kunskap och material och framför allt en förbättrad konkurrenskraft för de svenska företagen i den här sektorn. Det kommer också att stimulera innovationskraften i Sverige.

En konservativ hållning när det gäller energieffektivisering riskerar inte bara klimatförbättringar utan riskerar också tillskapandet av nya och fler jobb och konkurrenskraften för våra företag.

De flesta inser att det finns en stor potential att få ned energianvändningen i våra byggnader och bostäder. Kommuner likväl som enskilda vill bygga så energisnålt som möjligt. Och runt om i landet pågår lyckade projekt som innebär att i nybyggnationer klarar man allt lägre nivåer av energianvändning. Man använder nya och bättre material och metoder för exempelvis isolering och annat.

Regeringen agerar på precis motsatt sätt. Man tycks tro och säga i alla fall att man tror att det skulle innebära stora problem att sänka energiåtgången, att det skulle vara ett hinder för att bygga mer och nytt och att det skulle innebära så stora kostnadsökningar. Därför vill man för-

bjuda kommunala särkrav i nybyggnationer. Framför allt handlar det om energifrågorna.

Enligt Boverkets riktlinjer för energianvändning i våra bostäder innebär det nivåer som de allra flesta som bygger nytt i dag klarar galant och som faktiskt ligger långt under Boverkets gräns för energianvändning.

Varje gång vi diskuterar de här frågorna säger regeringen att det skulle innebära så stora kostnadsökningar och att det i sig skulle vara ett hinder för byggande. När jag försöker få klarhet i vad man exakt menar har jag uppfattat att man talar om rena kostnader vid byggandet. I stället för att göra beräkningar på verkliga byggprojekt har man utgått från teoretiska studier och grova uppskattningar. De flesta vet och förstår att man också måste beräkna kostnaden för driften för att få en rättvis kostnadsbild. Då vet vi att det blir det billigaste alternativet på sikt. Det här struntar regeringen i, och Sverige tappar mark när det gäller energieffektivisering. Därmed kommer vi allt längre ifrån de mål vi har satt upp för att klara klimatutmaningarna.

Herr talman! Till sist ska jag bara säga några ord om vikten av långsiktighet och hållbarhet i planer och byggande i stort.

Bostadsbristen är som vi alla vet väldigt stor. Två tredjedelar av landets kommuner har bostadsbrist i någon form, men störst är naturligtvis problemet i de största städerna.

Regeringen har nu i snart åtta år bekräftat bilden av bostadsbristen men har fortfarande ingen politik för att lösa problemet. I stället har man lappat och lagat på detaljnivå. Vi har en plan- och bygglag som inte ens har fyllt tre år men som har stora brister. Det som regeringen har sagt sig vilja uppnå, en förenkling och att det skulle gå snabbare och på alla sätt bli bättre för både kommunerna och den enskilde, är precis det som inte har hänt. Många upplever i stället att det har blivit krångligare, tar längre tid och har blivit dyrare

Inte heller har förändringarna i plan- och bygglagen eller de 65 utredningar och uppdrag som regeringen har lagt ut de senaste åren inneburit att man kommit till rätta med bostadsbristen. Fortfarande ökar bostadsbristen runt om i vårt land. Det börjar alltmer likna hur det var på 50-talet här i Sverige. Man bor i uthyrningsrum hos någon som kan avvara en del av bostaden. De som hyr ut har fått generösa skattefördelar, men de som bor i hyresrum betalar ibland skyhöga hyror och kommer allt längre från en egen bostad. I värsta fall kommer vi kanske att få se unga familjer som börjar sitt gemensamma liv i en friggebod i någons trädgård.

Hur länge ska vi ha det så här? När ska regeringen ta ett helhetsgrepp om bostadspolitiken och göra saker i rätt ordning och framför allt rätt saker, så att vi någon gång får i gång bostadsbyggandet och därmed kan komma ifrån den enorma bostadsbrist som vi i dag har?

Jag yrkar alltså bifall till reservation 13.

Anf. 100 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Det fanns en tid då de som ägnade sig åt bostadspolitik klagade lite grann över att det var svårt att få i gång en större diskussion, svårt att få det att riktigt lyfta i debatten. Nu befinner vi oss tvärtom i ett läge där bostadspolitiken har blivit både en av de riktigt centrala frågorna i samhället och en av våra verkligt viktiga framtidsutmaningar. Det är förstas inte så konstigt att det har blivit så. Sverige växer, men vår lag-

stiftning och det regelverk som ligger till grund för alla som vill bygga har helt enkelt inte hängtt med i utvecklingen.

Vi kan konstatera att vi har haft en illa fungerande bostadsmarknad, en gammaldags lagstiftning och därmed också en nybyggnadstakt som har legat långt under jämförbara länders. Så har det sett ut i över 20 års tid. Vi har helt enkelt inte lyckats förmå att bygga de bostäder som behövs. Det är klart att när man tillåter det att vara så under så lång tid uppstår det problem, inte minst för dem som söker sitt första boende, och framför allt i en tid när allt fler människor söker sig till städerna. Det gör att det på en mängd orter runt om i Sverige är brist på bostäder.

Det låter ibland som att hela den här debatten mest handlar om ett bekymmer i våra storstadsområden. Men det räckte att slå upp Dagens Nyheter i dag för att se att det är många växande kommuner runt om i Sverige som har svårt att bygga så mycket som skulle behövas.

Även om byggandet nu tydligt vänder uppåt i Sverige, vilket är mycket glädjande, kommer vi att behöva fortsätta att åtgärda de strukturella hinder som står i vägen för ökat bostadsbyggande och fler bostäder, precis som regeringen har påbörjat och är mitt uppe i.

Ska man hamna rätt i debatten är det ganska viktigt att man har koll på och klart för sig vilka samhällstrender som finns och som påverkar. Det är klart att om vi under alldeles för lång tid byggt alldeles för lite är det i sig ett problem som måste åtgärdas.

Det är också så att den starka urbaniseringstrend som vi just nu är mitt i gör utmaningen ännu större. Vi är inte på något sätt ensamma om att leva med just det. År 2008 var till exempel det år som för första gången mer än halva jordens befolkning bodde i städer.

Samma år, intressant nog, var det också första gången som mer än halva Sveriges befolkning bodde i någon av storstadsregionerna kring Stockholm, Göteborg eller Malmö. Det är intressanta siffror som säger en del inför diskussionen när vi ska diskutera: Hur får vi i gång byggandet?

Det är inte bara där som problemet med bostadsbyggande finns. Det handlar om det som tidigare beskrevs som ganska specifika Stockholmsproblem, alltifrån bullerfrågor, tröga processer, överklaganden som tar alldeles för lång tid till riksintressen som står i vägen för byggandet, allt det som dagens betänkande mycket handlar om. Det är en diskussion som man möts av i Umeå, Örebro, Helsingborg eller en lång rad av alla de städer som har växtvärk och där inflyttningen nu går väldigt fort. Faktum är att just inflyttningen till städerna i Sverige går snabbast i hela EU. Det är lätt att glömma bort.

Att öka byggandet är därför en utmaning för hela Sverige. Vi vet dessutom att om vi inte lyckas med den utmaningen så innebär det i värsta fall att man på grund av bostadsbrist helt enkelt börjar se människor som tackar nej till ett jobb. De kan inte flytta till den stad där jobbet fanns eller hoppar inte på den utbildning som de har kommit in på.

Den aspekten gör det också tydligt att det är en del av vår arbetslinje att öka bostadsbyggandet. Vi behöver kort sagt bygga fler bostäder både för att till exempel unga människor ska kunna flytta hemifrån och för att Sverige ska kunna vara ett konkurrenskraftigt land med en dynamisk ekonomi. Det är väldigt viktigt.

Herr talman! Jag är väldigt glad att jag tillhör ett politiskt parti och en politisk allians som i ord och handling visar att vi tar frågorna och utmaningen på allra största allvar. Vi befinner oss just nu mitt uppe i den kanske mest omfattande renoveringen av svensk bostadspolitik som skett på årtal.

Det handlar om förslag för en bättre fungerande bostadsmarknad med allt från skärpt bostadsförsörjningsansvar i kommunerna till reformering av hyressystem som har diskuterats. Det gäller ökade incitament för att fler ska vilja vara med att investera i nya bostäder. Mycket av den debatten hade vi för bara några veckor sedan när vi till exempel diskuterade hyresrätter.

Det handlar också om att vi just i handling inser att bostadspolitik hänger ihop med resten av samhället. Det var intressant att lyssna på den debatt som skatteutskottet hade här precis innan om hur man kopplar ihop skatten på bostäder och kollektivtrafik. Det är någonting som alla politiker av alla kulörer har diskuterat i årtal men där vi från Alliansens sida visar att vi också gör allvar av det.

Den överenskommelse mellan staten och flera kommuner i Stockholmsområdet med utbyggd tunnelbana i utbyte mot kraftigt ökat bostadsbyggande visar hur man bedriver en ansvarsfull politik.

Vi har dessutom visat att man kan göra saker här och nu till exempel genom att skapa ordning och reda på andrahandsmarknaden med en ny lag som vi nu ser kraftigt ökar utbudet av trygga och lagliga andrahandskontrakt. Också det är väldigt positivt.

En pusselbit i arbetet som vi diskuterar i dag är fullständigt avgörande för att verkligen vända den trend som vi har sett under så många år. Det handlar om att skapa ett regelverk för byggandet som är tydligt, enkelt och medger att man kan bygga betydligt snabbare än vad man gör i dag.

Att det är både nödvändigt och önskvärt tror jag att de flesta är överens om. Vi säger det, och stora delar av oppositionen säger det också, åtminstone i ord. Sverige har fått uppmaningar från EU som säger det. Det bildas nybyggarkommissioner och byggkriskommissioner. Alla möjliga ger sig in i debatten och säger precis detta.

Frågan som uppstår då är: Om man vill göra detta på riktigt och göra det rätt, hur ska man då göra? Vårt besked är väldigt tydligt. Vi går igenom de utmaningar som finns. Vi skaffar den kunskap vi behöver, och vi tar fram förslag till förbättringar som kan åtgärda problemen.

Det är därför väldigt positivt att vi har en bostadsminister som har tillsatt en lång rad olika utredningar just för att gå igenom både hur man på allvar kan vända skutan åt rätt håll och hur man rent praktiskt ska bära sig åt.

Det som är ännu bättre är till exempel det som sker i morgon. Då kan den som är intresserad lyssna på den presentation som bostadsministern håller om hur 65 olika utredningar förvandlas till 112 skarpa förslag. Det är flera förslag som vi säkert har diskuterat och till en del beslutat om.

Det är också något som är ganska viktigt. Den här vårterminen åtminstone för civilutskottets räkning kommer för kammaren att präglas väldigt starkt av de propositioner som förenklar, förbättrar och förtydligar regelverket för byggande.

Det handlar om en proposition om ett enklare plangenomförande, en andra om samordnade bullerregler, en tredje om förenklingar för student- och ungdomsbostäder och dessutom förslag om gemensamma byggregler för hela landet. Mycket av det har tagits upp i debatten, och många har pekat ut att det är viktiga beslut.

Herr talman! Det betyder också att den kritik som kommit ekar ganska tomt. Vi har också börjat lämna utredningsstadiet, även om det är bra att man gör utredningar för att veta vilka beslut man ska fatta, och gör i stället skillnad i verkligheten.

Det är 112 skarpa förslag. Vad möts det av? I det här betänkandet möts det av, skulle jag vilja påstå, en ganska trött opposition som i stället har ett enda förslag. Det är att vi ska utreda plan- och bygglagen en gång till. Det är beskedet.

Det är till syvende och sist var den stora konfliktlinjen i dagens betänkande handlar om. Jag skulle vilja påstå att det är en opposition som så till den milda grad har blivit omkörd att den inte ens verkar ha noterat vad det är som har hänt.

Låt oss därför vara lite noggranna med historieskrivningen. För ett år sedan stod vi i den här kammaren och fick lyssna på anförande efter anförande av i olika grader indignerade oppositionspolitiker som tyckte att Alliansen utreder för mycket och bygger för lite.

Sedan kokade det visserligen ned i att de samlade sig tillsammans med Sverigedemokraterna för att få igenom ett förslag om att hela plan- och bygglagen ska ses över en gång till. Man kan ha synpunkter på det, och vi hade synpunkter på det. Låt oss vara seriösa och reflektera en stund över: Vad var det man efterfrågade för ett år sedan?

Läser man förra årets betänkande och det som S, MP och V drev igenom tillsammans med SD handlade det om att man ville ge ett brett uppdrag till en ny utredning som skulle föreslå ändringar i plan- och bygglagen som kan leda till en snabbare och enklare planprocess. Ungefär så stod det. Man tyckte dessutom att frågor om regional planering borde ingå i uppdraget.

Man skulle förstås kunna invända, vilket vi då gjorde, att allt det som efterfrågades mycket väl täcks in av antingen utredningar som just då jobbade, utredningar som nu har börjat presentera sina resultat och utredningar som nu leder till propositioner och är på väg till riksdagens bord. Men ändå: Hur behandlades förra årets tillkännagivande?

Bara några månader senare tillsattes den så kallade Bostadsplaneringskommittén med uppgift att titta just på regional planering och bostadsförsörjning, precis som man efterlyste. När det gäller den förenklade planprocessen har vi tre propositioner bara i vår som föreslår och handlar om precis den typen av förenklingar som man ville ha.

Herr talman! I det här läget skulle man kunna tycka att det är dags att backa lite grann och kanske till och med erkänna att regeringen kom längre än vad ni hade förväntat er. I stället är det som att ni inte ens har noterat vad som har förändrats. I stället kommer samma krav en gång till: Se över alltihop på nytt.

Herr talman! Jag skulle vilja påstå att det då är dags att syna den socialdemokratiska bostadsbluffen. Man kan inte å ena sidan stå i talarstolar och kritisera och tycka att det händer för lite konkret för att sedan i praktisk politik bara föreslå att allt ska begravas i nya utredningar igen.

Ett sådant hanterande är både olyckligt i sak och framför allt djupt oseriöst i sättet att hantera en politisk fråga. Vi skulle behöva hitta mer av samsyn och mindre av konflikt. Ska vi långsiktigt kunna vända trenden och bygga i kapp bostadsbristen i Sverige ska vi fatta konkreta beslut.

Det gör man inte om utskottets förslag under punkt 1 vinner kammarens majoritet här i eftermiddag eller kanske i morgon, när voteringen än blir. Därför vill jag avsluta med att för bostadsbyggandets skull yrka bifall till reservation 1 i betänkandet och i övrigt yrka bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 101 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Jag noterar att för första gången på väldigt många debatter kommer inte regeringens företrädare med argumenten som handlar om kommunala särkrav som man brukar ta upp jämt, utan man tiger still om det. Det finns kanske ett skäl för det.

Jag skulle vilja att du här och nu förklarar för mig och för oss andra av vilket skäl som ni bestämmer er för att först förbjuda och säga: Så här får ni inte göra. Kommunerna får inte ha andra nivåer på energiåtgången än vad Boverkets regler säger. Efter det bestämmer man sig för att göra en utredning också om det.

Du efterlyste precis i slutet av ditt anförande vårt förhållningssätt när det gäller alla de utredningar som ni har gjort så fantastiskt bra. Vad varken jag eller någon annan från oppositionen begriper är varför ni först gör en sak – ett regelverk – och sedan tillsätter alla dessa detaljerade utredningar, den ena före och den andra efter, som hittills inte har skapat någon helhet. Det måste du väl ändå erkänna. Därför blir det besvärligt när vi ska tala om en förenklad planprocess och förenklade regler för att få i gång bostadsbyggandet.

Jag vill gärna ha ett svar också på det här med de kommunala särkraven och varför ni säger som ni gör – att det inte får finnas kommuner som bygger mindre än vad Boverket säger.

Anf. 102 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! Det är klart att man skulle kunna säga att den nya plan- och bygglagen inte blev bra från början. Bara det faktum att direktiven skrevs av den förra regeringen säger en del – inte i första hand att det är därför det blev fel utan att det är oerhört långa ledtider eftersom det är en komplicerad lagstiftning. Jag tycker att det är bra att man visar en öppenhet för att man är beredd att göra de förenklingar och förbättringar som krävs.

Jag tycker i och för sig att jag nämnde nationella byggregler i diskussionen. Det handlar just om att vi alla måste ta ansvar för att se till att vi klarar klimatutmaningar och klarar att vi får mer energieffektiva hus. Jag tror att vi är överens om att kraven successivt måste höjas. Poängen är dock att man kanske inte gör det med ett enskilt beslut i en enskild kommun. Tvärtom har vi sett att detta har drivit upp kostnaderna och lett till att det har blivit svårt att bygga industriellt. Det har helt enkelt bidragit till bostadsbristen, skulle jag vilja påstå. Däremot har vi varit tydliga

med att vi vill gå fram och skärpa de nationella kraven. Det tycker jag är ett sätt att ta ansvar.

Låt oss återvända till den andra diskussionen om hur vi nu går från ord till handling och om vi är beredda att hitta någon sorts samsyn i detta. Det jag inte begriper är vad man konkret vill uppnå med det tillkännagivande som oppositionen nu företräder. Det framgår inte riktigt. Det är ganska allmänna ordalag om att det borde gå lite snabbare och bli lite bättre.

Om man verkligen anstränger sig och är riktigt noggrann skulle man kunna se och läsa de motioner som finns och egentligen identifiera tre saker: Man diskuterar kanske lite mer om bygglovsbefriat byggande och att det borde gå lite lättare. Förenklade regelverk för buller lyfts upp i era motioner. Det handlar om ändrade regler för plangenomförande för att det ska kunna snabba upp det hela.

Men blir det inte lite konstigt att det är just på dessa områden som det kommer konkreta propositioner nu under våren? Låt oss tala om dem. Det vore intressant att få ett besked här och nu. Vilka av dessa propositioner kommer till exempel Katarina Köhler och socialdemokratin att stödja? Det tror jag att många skulle vilja ha svar på.

Anf. 103 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Jag väntar med spänning på att få stå i debatten och diskutera de propositioner som kommer och som har kommit bara under de senaste dagarna. Men jag tycker fortfarande inte att jag har fått svar.

Nu sade du igen att det driver upp kostnader och att det inte kommer att skapa fler bostäder om vi har kommunala särkrav eller om vi inte gör som ni har gjort, det vill säga att peta i detaljer hela tiden utan att få en helhetslösning på processen kring byggandet.

De senaste veckorna har det varit rätt många människor både i och utanför branschen som ger det absolut lägsta betyg man kan ge till regeringens bostadspolitik, eller egentligen frånvaron av bostadspolitik. Det är alltifrån Skanskas vd och SKL:s ordförande Anders Knape till professorer, forskare, arkitekter och en mängd olika människor som i artiklar talar om bland annat att bygglagen är ett hastverk.

Det är en myt, det är dåligt förankrat och det är inte sant att det skulle innebära fördyrade kostnader att bygga bostäderna mer klimatrikta. Det gäller att få ned energikostnaderna i vårt byggande, och det finns inget samband här, säger många i de stora byggföretagen och forskarna.

Därför blir jag förvånad över att ni med en åsnas envishet fortsätter att hävda saker som inte är sanna. Det finns de som tror och tänker att om man upprepar någonting tillräckligt många gånger blir det sant. Men vet ni – det blir inte sant. Jag tycker att det är dags att ni börjar lyssna på det som andra kommuner, regioner, länsstyrelser och en mängd människor som kan det här säger: Hela den här byggpolitiken är ett hastverk. Det måste göras om, och det måste göras rätt.

Anf. 104 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! Jag tror att man ska komma ihåg att det inte är jag som står och säger detta. När det gäller till exempel kommunala särkrav och möjligheterna för kommunerna att gå före är det också seriösa utredningar som har räknat på detta. De har kommit fram till att det finns en möj-

lighet att ta ned kostnaderna om man kan göra mer likadant i fler kommuner.

Det har till exempel gjorts en jämförelse med hur det skulle ha varit om vi hade olika avgaskrav för bilar i respektive kommun. Det vore inte speciellt effektivt. Möjligtvis hade en del av Katarina Köhlers kritik stämt om någon hade föreslagit att vi tar bort alla krav och att man får göra som man vill när man bygger. Men så är det inte. Detta kombineras med en tydlig ambition att skärpa de nationella kraven. Det handlar dessutom om ett seriöst arbete för att klara de olika direktiven om energi-effektivisering och uppdrag till Boverket och Energimyndigheten för att vi ska uppnå målen i vår handlingsplan för mer energieffektiva hus. Allt detta är viktigt.

Man måste dock inse att man inte löser klimatutmaningen ens i Sveriges riksdag. Man behöver globala lösningar för det, och man gör det framför allt inte i en enskild kommunal nämnd.

För att avsluta den andra delen av debatten skulle jag vilja säga att jag tycker att det är utmärkt med alla de som har synpunkter, som Katarina Köhler nämnde. Det jag tror att många av dem ger uttryck för är att vi måste få i gång och öka byggandet. Det gäller inte minst därför att, som Katarina Köhler sade, man annars hamnar i en 50–60-talsdiskussion. Jag skulle vilja varna Socialdemokraterna för att de är på väg att hamna i en själva. Hur var det nu på 60-talet när Erlander svarade på frågan om vad ett ungt par som söker bostad i Stockholm ska göra? Svaret var: Ställ er i bostadskön! Det handlade om en socialdemokratisk statsminister som var så verklighetsfrånvärd att svaret blir relevant. Nu är vi här, 60 år senare. Nu har man uppdaterat sitt svar från socialdemokratin. Nu är det i stället: Fråga oss igen om ett år, när nästa utredning är klar!

Anf. 105 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Det var mycket intressant att lyssna på Oskar Öholms inlägg. Återigen står han här och räknar upp alla de 65 utredningar och de nu drygt 100 förslag som man har lagt eller kommer att lägga fram.

Vi har ingenting emot utredningar. Vi har ingenting emot att man lägger fram förslag. Men det är innehållet som vi och alla som ska tillämpa lagstiftningarna är intresserade av. Det är lite märkligt att det alltid blir så fel när man lägger ned så oerhört mycket resurser på utredningar för att skaffa sig underlag och fakta. Vilken lagstiftning som ni har genomfört under de här snart åtta åren är det som inte har gått åt fel håll i förhållande till era ambitioner? Det skulle jag vilja veta.

Katarina Köhler räknade upp exempel på företagare och arkitekter, och vi har också alla de som sitter ute i kommunerna och jobbar med planfrågor. De är rörande överens om att lagstiftningen som ni har föreslagit har lett åt precis motsatt håll mot det som ni har avsett. Det är lite missriktat att kritisera oss för att vi skulle kritisera volymen. Vi kritiserar innehållet.

Herr talman! I utskottets betänkande 10 om planering och byggande finns totalt 88 förslag från allmänna motionstiden. Av dessa förslag kommer 39 stycken från motioner som är skrivna av miljöpartistiska ledamöter här i riksdagen. När jag läser allianspartiernas reservation nr 1 när det gäller översyn av plan- och bygglagen tycker jag att det framstår som lite märkligt när det enda egentliga argumentet för att avslå en begä-

ran om en översyn av plan- och bygglagen är att allianspartierna påstår att det inte finns några konkreta förslag till åtgärder. Jag hittar alltså i detta betänkande 39 konkreta förslag bara från mitt parti.

Jag tycker att det är lite märkligt att allianspartierna till varje pris svarar sin plan- och bygglag från 2010. Det är uppenbart för alla att lagstiftningen inte har lett till det som avsikten var – en snabbare och enklare hantering. Det finns ingen som anser det.

Att det blev på detta sätt är inte särskilt märkligt. Regeringens proposition fick massiv kritik från i stort sett alla. Lagrådets remissvar var på hela 153 sidor och fyllt med exempel på konflikter och tolkningsproblem.

Arbetet skedde under stor tidspress. Det har alla vittnat om. Trots det tog det lång tid att lotsa allt detta genom riksdagen, och beslutet var ett av de sista som togs i juni 2010. Det var tydligt för alla att regeringen prioriterade att få igenom den nya lagen före valet i stället för att ta ansvar för en fungerande lagstiftning.

Eftersom regeringssidan i sin reservationstext hävdar att oppositionen saknar konkreta förslag, herr talman, ska jag inte bara peka på den stora mängden förslag i detta betänkande utan även påminna om några av de förslag som lades fram i Miljöpartiets följdmotion när plan- och bygglagen förändrades 2010.

Miljöpartiet valde då att i sin följdmotion avstå från att yrka avslag på regeringens förslag eftersom även vi bedömde att behovet av reformering var stort. Det fanns ju en god samstämmighet i PBL-kommittén vad gällde flertalet frågor. I stället lämnade vi 19 förslag till kompletteringar och ändringar av regeringens förslag, med färdiga lagtexter som hade utarbetats av landets främsta experter på området på våra universitet.

Vi anser att vi tog vårt ansvar för att lagstiftningen skulle bli så bra som möjligt. Vi anser att regeringen nu borde ha tagit intryck av det tillkännagivande om behovet av ett omtag som riksdagen antog 2013. Det är snart fyra år sedan riksdagen tog beslut om den halvfärdiga plan- och bygglagen, så det är inte för tidigt att börja åtgärda bristerna.

Ett exempel på förslag som vi lämnade var att tydliggöra relationen mellan plan- och bygglagen och miljöbalken. I dag är bristen på en tydlig koppling en av anledningarna till svårigheterna att i praktiken tillämpa plan- och bygglagen. PBL är en av de viktigaste lagarna när det gäller hantering av landets fysiska resurser, och då blir det knepigt för dem som ska handlägga ärenden när denna koppling är otydlig.

Vi föreslog även att PBL borde innehålla krav på en klimat- och sårbarhetsplanering. Miljöpartiet formulerade redan 2010 ett förslag på hur en komplettering i lagtexten skulle kunna hantera genomförandet av ramdirektivet för vatten i PBL:s 3 kap. 5 §. Vi föreslog även en komplettering i 2 kap. 6 § för att tydliggöra kravet på hushållning med energi och vatten liksom bevarande av jordbruksmark. Vi lämnade även förslag på flera detaljer som ett planbesked borde innehålla liksom hur själva beslutsgången skulle gå till.

Herr talman! Detta var några få exempel på förslag som Miljöpartiet lämnade i samband med att regeringen drev igenom det ofärdiga förslaget till ny plan- och bygglag i juni 2010. Jag vill med detta hävda att regeringssidans argumentation i reservationen i dagens betänkande att oppositionen skulle sakna förslag på vad som behöver göras med plan-

och bygglagen är helt tagen ur luften. Det påståendet saknar fullständigt grund.

Till detta kan läggas att det finns ett stort antal förslag från PBL-kommittén som regeringen har valt att inte arbeta vidare med över huvud taget.

Utskottet föreslog alltså riksdagen ett tillkännagivande 2013 om behovet av en reformering av plan- och bygglagen, vilket också blev riksdagens beslut. Vi konstaterar nu att regeringen obstruerar och vidhåller därför vår uppfattning även i år.

Herr talman! I mina inlägg i kammaren återkommer jag ofta till frågan om förändringen av klimatet. När det gäller den byggda miljön är det en fråga med mycket hög prioritet. Det som vi bygger ska hålla minst hundra år, och många av de infrastrukturer som vi har skapat, exempelvis va-systemen, behöver hålla längre än så. Då krävs det att vi tar hänsyn till det som kallas klimatförändringar, oavsett om vi anser att det är något som är naturligt eller något som har skapats genom mänsklig påverkan.

Under de snart två mandatperioder som alliansregeringen har suttit har kunskaperna som klimatförändringarnas betydelse för fysisk planering formligen exploderat, men jag kan inte se att regeringen har gjort något.

Hur kan det komma sig att en regering som inte tvekar att lägga fram förslag efter förslag som sågas totalt av de flesta remissinstanser och av Lagrådet – ibland så grovt att man talar om brott mot grundläggande mänskliga rättigheter – inte vågar lägga fram förslag om klimatanpassning av plan- och bygglagen? Det borde vara förhållandevis enkelt.

Oavsett hur omfattande kritik man skulle få för den typen av förslag kan man ju alltid bemöta kritiken och försvara sig med argumentet att prognoserna för klimatförändringarna är osäkra, även om riktningen är ganska tydlig. Därför skulle också en ständig omarbetning av sådana lagförslag vara helt naturlig.

Kanske ska man inte skämta om sådana allvarliga saker som lagstiftning, men jag menar att med den precision som regeringen har tillämpat när det gäller nya lagförslag borde man ha hunnit med åtminstone ett första försök till lagstiftning som förhåller sig till de största utmaningar vi står inför.

Regeringen avslår, jag vet inte för vilken gång i ordningen, förslag från Miljöpartiet om att regler för byggande bör anpassas till kraftigare vindar, större nederbörds mängder på kort tid, alltså skyfall av olika slag, strängare kyla och torrare värme, det vill säga extremare väderfenomen på alla områden.

Hur många tak ska behöva rasa in för att avrinningen inte hinner med när skyfallet kommer innan regeringen förstår? Hur många tak ska behöva blåsa sönder? Människor riskerar att klämmas ihjäl när taken rasar in på grund av tyngden från stora vattenmassor, och en löst flygande takpanna eller takplåt är faktiskt livsfarlig.

Vi vet att det tar tiotals år att genomföra alla dessa nödvändiga åtgärder. Vi vet att vi i huvudsak ska leva med det som är byggt i dag de närmaste generationerna. Inte ens om hundra år kommer allt att vara byggt efter nya tryggare regler, även om vi börjar i dag.

Jag brukar undra hur man som politiker kan stå i debatter här i kam-maren och runt om i landet och gång på gång säga nej till att förebygga olyckor på grund av omoderna regler för den byggda miljön.

Ett av många sätt att minimera risken för översvämningar är att ta hand om mer vatten lokalt, alltså där det faller ned. Att exempelvis odla på tak som är byggda för odling innebär att vattnet som faller ned på dessa ytor inte just vid själva skyfallet bidrar till att fylla på de redan fulla dagvattenledningarna.

Att minska på de hårdgjorda ytorna genom att planera för mer kollek-tivtrafik och bygga mindre för privata bilar bidrar också till möjligheten att lokalt ta hand om en större del av regnvattnet. Att odla upp parke-ringsplatserna är bra för att förebygga, och man kan på den vägen också skapa nya kvaliteter i boendet. Infiltration var ordet.

Frågan om friheten att etablera externa köpcentrum är även det en fråga som vi ofta återkommer till i dessa sammanhang. Externhandeln utarmar närhandeln och driver därmed på ökad bilism som i sin tur krä-ver mer asfalt och därmed ger sämre infiltration. Ni som vill ha denna typ av struktur på handeln är skyldiga oss andra en redovisning av hur den strukturen klarar ett mer oberäkneligt klimat. Vilka förslag har ni för att externhandeln ska bli förenlig med minskande koldioxidutsläpp? Det vore intressant att höra.

Miljöpartiet anser att staten har en roll när det gäller att stötta kom-munerna i att ställa krav på exploatörer så att vi i stället får investeringar av ett slag som bidrar till att öka hållbarheten och bidrar till den nödvän-diga omställningen.

Herr talman! Vi vet att teknikutvecklingen inte ensam klarar av den förändring som är nödvändig när det gäller klimatpåverkan från trans-portsystemet. Vi måste även planera våra samhällen så att behovet av transporter minskar, och vi måste förändra våra vanor.

Regeringen vill mer eller mindre avskaffa detaljplanerna, men vi i Miljöpartiet ser dem som nödvändiga instrument exempelvis för att få till bättre trafikplanering. Miljöpartiet vill att detaljplanerna även ska inne-hålla en form av trafikkonsekvensbeskrivningar.

Bland våra förslag i betänkandet finns även förslag om hur miljökva-litetsmålen kan få genomslag i planeringen. Vi menar att regeringen borde ha föreslagit regler för mer regional samordning i syfte att ytterli-gare minimera transportarbetet samt genomfört det av Miljömålsrådet föreslagna kunskapsprogrammet.

Tillgänglighetsfrågor är ett område som i första hand hanteras av so-cialutskottet, men när det gäller tillgänglighet av bostäder och den byggda miljön spelar de regler vi har ansvar för, främst plan- och bygg-lagen, en väldigt stor roll.

Miljöpartiets uppfattning är att vi inte ska bygga otillgängligt i dag. Allt som byggs nytt måste byggas tillgängligt. Det kommer trots detta att ta många årtionden innan alla har tillgång på lika villkor.

Att tillgängliggöra äldre byggnader är ibland förenat med stora svå-righeter. Särskilt k-märkta byggnader bjuder ibland på svåra utmaningar. När omistliga kulturvärden står i konflikt med tillgänglighet kan det både kosta stora summor och ta väldigt lång tid att hitta en rimlig kompromiss. Därför är det fel väg att göra undantag från tillgänglighetskrav när man bygger nytt i dag.

Miljöpartiet föreslår därför bland annat att handikapporganisationerna ska få ett större inflytande tidigt i planprocessen så att man slipper dyra omprojekteringar när man kommit nästan fram till byggstart. Det händer tyvärr alltför ofta i dag.

Studentbostäder skulle jag kunna prata länge om, men vi tar det en annan gång. Vi är eniga om att vi måste bygga många fler studentbostäder men oeniga om hur det ska gå till. Vi kommer att fixa det när vi tar över efter valet.

Energihushållning i byggreglerna är även det ett ämne jag skulle kunna prata länge om. Eftersom tiden går tänkte jag nöja mig med att påpeka att Miljöpartiet kräver teknikneutrala spelregler. Så som det ser ut i dag gynnar regelverket el för uppvärmning, vilket vi menar är helt fel om vi ska klara klimatutmaningarna och miljökraven.

Miljöpartiet föreslår även i en motion i betänkandet att alla yttre ytor på nybyggda hus som grundregel ska vara energieffektiva, till exempel klädda med solfångare eller solceller. Varför ska man bygga en yta med ett material som inte gör energinytta när merkostnaden är så liten för att göra det?

Miljöpartiet föreslår även att energideklarationerna ska utvecklas så att de blir det styrinstrument de var tänkta att vara.

Herr talman! Dagens bygglagstiftning hindrar inte byggföretag från att experimentera med människors hälsa som insats. Byggfelsförsäkringen, som nu har avskaffats, har inte lyckats styra bort från dåligt byggande, men det nya regelverk alliansregeringen i stället har infört kommer förmodligen att visa sig lika ineffektivt. Utvecklingsfel borde vara ett begrepp som innebär att den som utvecklar också självklart står för alla åtgärder som utvecklingsfelet kan tänkas förorsaka, inte att den saknar ansvar.

När det gäller den byggda miljön och dess påverkan på människors hälsa är förloppen så pass långa att det är svårt att ställa någon till ansvar. Men en tioårig hälsogaranti för den som flyttar in i ett nybyggt hus eller en nybyggd lägenhet tycker vi borde vara en självklarhet. Då syftar jag naturligtvis på en garanti mot ohälsa som kan kopplas till byggnaden, inte någon sorts allmän garanti om hälsa för att man flyttar in där – det är en annan sak.

Jag skulle självklart kunna prata mycket mer om hälsogarantier, om behovet av en bygghaverikommission, om ansvar för uppföljning, om vårt förslag om en fond för att stötta drabbade liksom om behovet av ett nationellt kompetenscentrum.

När det gäller den sista frågan, kompetenscentrum, vill jag bara passa på att tipsa alla som är intresserade av hälsofrågor kopplade till den byggda miljön att gå in på Komins hemsida. Det är ett regionalt kompetenscentrum som så här långt till största delen finansierats av EU-pengar med stöd från finska Österbotten och från Västerbottens länsstyrelse men även med stöd från Umeå universitet.

Jag skulle önska att alla partier här i riksdagen kunde komma överens om att lägga ett par miljoner i sina budgetar som permanent anslag så att Komin kunde utvecklas till ett nationellt kompetenscentrum för innemiljöfrågor.

*Planering och
byggande*

I Finland har man genomfört en studie för att få begrepp om hur stora kostnaderna för bygnadsrelaterad ohälsa är. Omsätter man deras resultat till svenska förhållanden kan vi spara in ungefär 8 miljarder varje år om vi kan förbättra den ohälsoeffekt som den byggda miljön har – 8 miljarder per år.

Att skapa ett kompetenscentrum kostar några miljoner per år. Det vore bra ekonomi. Detta handlar mest om minskade sjukskrivningar. Det lönar sig att göra rätt från början, menar jag.

Herr talman! Nu har jag trots allt bara berört ett antal av de förslag Miljöpartiet lade fram under allmänna motionstiden och några av dem vi lade fram tidigare i samband med plan- och bygglagens genomförande.

Denna genomgång ville jag göra för att tydligt peka på att är väldigt osakligt att påstå att oppositionen inte skulle ha idéer om vad som behöver göras och hur det behöver förändras.

Jag avslutar med att yrka bifall till reservation 21 samt som vanligt påminna om dubbelspåret mellan Falun och Borlänge.

Anf. 106 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och till reservation 1 i enlighet med Oskar Öholms bifallsyrkande.

Vi behandlar här ett antal motionsförslag som väcktes under den allmänna motionstiden 2013 och som gäller planering och byggande i mycket vid bemärkelse. Det finns ett tillkännagivande som rör bokaler, och det tänkte jag återkomma till.

Herr talman! Det är en spännande vår för bostadsdebatterna här i riksdagen. Det är mängder med propositioner och förslag från regeringen, och vi ser fram mot alla kommande debatter då vi kan diskutera de olika förslagen i sak.

Förra veckan kom regeringens proposition *En enklare plan- och bygglag*. I går kom *Samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen* samt *Nya åtgärder som kan genomföras utan krav på bygglov*. Det är tre propositioner på en vecka och fem detta år som rör planering och byggande.

De gröna bladen och de gula tjocka luntorna fyller våra skrivbord. Vi kommer att ha fullt upp i civilutskottet under våren.

Jag gick tillbaka och tittade hur det såg ut sista året under den socialdemokratiska regeringen 2005/06. Där hittade jag en proposition som hade beröring med plan- och byggfrågor. Det var av lagteknisk natur och avsåg tredimensionell fastighetsindelning.

Inga motioner väcktes. *Alla* motioner som handlade om ändringar i plan- och bygglagen avstyrktes. S menade då att arbete pågick i Regeringskansliet. Det är intressant att göra en sådan tillbakablick.

Herr talman! Efter ett tillkännagivande från förra året om en parlamentarisk plan- och byggutredning eller kommitté har regeringen agerat och tillsatt en bostadsplaneringskommitté med inriktning på regional planering, bostadsförsörjning med mera.

Vissa utredningar pågår, men vi är i en process där vi ska hantera konkreta förslag, genom propositioner. De fem jag nämnde inledningsvis har inte behandlats ännu, och de motioner vi debatterar här i dag är från allmänna motionstiden och berör inte propositionerna.

Men det finns ingen anledning att yvas över mängden förslag. Det finns självfallet mer att göra, även inom bostadspolitik. Alliansregeringen regerar gärna vidare fyra år till efter höstens val så att vi kan få ännu mer gjort.

Herr talman! Oppositionen har ett tillkännagivande om att utreda plan- och bygglagen en gång till. Det intressanta är varför oppositionen inte svarar på frågan vad en sådan utredning egentligen ska syfta till och innehålla. Jan Lindholm räknar upp ett antal förslag på områden där man borde förbättra lagstiftningen, men jag noterar att Miljöpartiet i många av reservationerna står ensamt. Vad vill oppositionen? Det vore intressant att få svar på den frågan.

Partierna menar att det handlar om att utveckla kommunernas verktyg för att påverka bebyggelseutvecklingen och att begränsa administrationen. Hur och vad framgår inte. Vi utgår från den text som finns, Jan Lindholm.

Nu behandlas flera propositioner i utskottet, propositioner som handlar om att förenkla, modernisera och förtydliga, men frågan är: Vad vill oppositionen konkret? Jag hoppas att vi under våren snabbt kan få regeringsförslagen om förenklingar och moderniseringar gällande plan- och byggfrågor beslutade i riksdagen, för nu har vi en rad propositioner att ta ställning till.

Ja, jag tycker att frågan om energieffektivisering är mycket viktig, och jag är glad att just den frågan debatteras i kammaren i dag. Det är en mycket viktig fråga, och det gäller att återkomma till den liksom till vilka verktyg vi ska ha.

Herr talman! Låt mig säga några ord om bokaler. Miljöpartiet föreslår i en motion att Tillväxtverket och Boverket ska få i uppdrag att informera om möjligheten att bilda så kallade bokaler. Utskottet landade i att vi skulle ge ett bredare uppdrag till regeringen om att berörda myndigheter ska verka för att informera om de möjligheter som finns. Det är spännande och intressant, och det är ett intressant tillkännagivande. Samtidigt vill jag göra ett personligt medskick, nämligen att jag tror att det finns en del utmaningar med detta. Möjligen kan det vara impopulärt att bostäder ändras till lokaler. Det kan också finnas utmaningar i hyreskontrakten. Dessutom kan det finnas finansiella hinder. Men det är som sagt spännande om möjligheten prövas på fler håll. Redan i dag prövas den i vissa stadsdelar.

Stadsodling är ett område som inte berörts så mycket i debatten i dag. Det är också en viktig fråga. Min hemkommun Sundbyberg har 4 916 invånare per kvadratkilometer. Det är en tät stad. Stockholms län har 304 invånare per kvadratkilometer. Sverige har ett snitt på 23 invånare per kvadratkilometer. Med täta, klimatvänliga städer kommer det att finnas behov av att värna stadsodling och gröna ytor. Det är ett viktigt medskick.

Miljöpartiet vill att riksdagen ska fatta beslut om kommunala parkeringsnormer, ändra lagstiftningen. Min fråga till Socialdemokraterna är om parkeringsnormer är någonting som även de avser att återkomma till. I dag är det en fråga för kommunerna. Den avgörs lokalt. Det är normer som är vägledande och räknas till den kommunala kompetensen – apropå kommunalt självstyre.

I betänkandet finns, herr talman, även diskussioner om byggande i trä. Det finns många goda och framgångsrika exempel på kommuner där man går fram med byggande i trä. Att bygga fastigheter är att bygga samhällen. Det som byggs påverkar sociala strukturer, demografi, långsiktig ekonomisk utveckling, klimat, miljö och tillväxt. Om det inte byggs påverkas samhället. Tillväxten påverkas, och möjligheten för dem som vill flytta och kunna göra sina livsval påverkas också. Bostadspolitik handlar om så mycket mer än hus. Det handlar om hur vi bygger och hur vi utvecklar framtiden.

Frihet och socialt ansvar går att förena även i bostadspolitiken.
(Applåder)
(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 19 mars

SoU12 Socialtjänstfrågor

Punkt 1 (Översyn av socialpolitiken m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

157 för utskottet
19 för res. 2
139 avstod
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 98 M, 1 MP, 21 FP, 19 C, 16 KD

För res. 2: 19 SD

Avstod: 96 S, 2 M, 22 MP, 1 C, 18 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Eva Lohman (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 5 (Kunskap och kompetens)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

3. res. 7 (V)

Förberedande votering:

21 för res. 6

21 för res. 7

272 avstod

35 frånvarande

Talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmannen anmodade Gunnar Axén (M) och Yvonne Andersson (KD) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Gustav Fridolin (MP) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således antagit res 6.

Leif Pettersson (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

256 för utskottet

19 för res. 6

40 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 6: 19 SD

Avstod: 23 MP, 17 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 3 KD

Ulla Andersson (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

Punkt 6 (Prestationskrav för ekonomiskt bistånd m.m.)

1. utskottet

2. res. 9 (SD)

Votering:

159 för utskottet

19 för res. 9

137 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 9: 19 SD

Avstod: 96 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 7 (Översyn av riksnormen för försörjningsstöd)

1. utskottet
2. res. 11 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

140 för res. 11

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 11: 99 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 16 (Vårdnadsöverflyttning m.m.)

1. utskottet

2. res. 24 (SD)

Votering:

255 för utskottet

20 för res. 24

40 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 24: 1 S, 19 SD

Avstod: 23 MP, 17 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 3 KD

Punkt 21 (Anhörigstöd)

1. utskottet

2. res. 29 (MP, SD, V)

Votering:

256 för utskottet

60 för res. 29

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 29: 23 MP, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 25 (Familjerådgivning)

1. utskottet

2. res. 34 (SD)

Votering:

296 för utskottet

19 för res. 34

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 S, 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD
För res. 34: 19 SD
Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Prot. 2013/14:90
26 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU9 Trafiksäkerhet

Punkt 2 (Insatser mot alkohol vid bilkörning)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP)

Votering:

176 för utskottet
122 för res. 2
18 avstod
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res. 2: 99 S, 23 MP
Avstod: 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 6 (Hastighetsbegränsningar)

1. utskottet
2. res. 6 (MP, V)

Votering:

275 för utskottet
41 för res. 6
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res. 6: 23 MP, 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 9 (Trafiksäkerhet vid vägarbeten)

1. utskottet
2. res. 8 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet
139 för res. 8
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res. 8: 99 S, 23 MP, 17 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 2 V, 3 KD

Punkt 10 (Vägenderhåll)

1. utskottet

2. res. 9 (S)

Votering:

217 för utskottet

99 för res. 9

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 19 SD, 18 V, 16 KD

För res. 9: 99 S

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 11 (Vägräcken och mötesseparerade vägar)

1. utskottet

2. res. 10 (S, SD)

Votering:

200 för utskottet

116 för res. 10

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 10: 97 S, 19 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Carina Adolfsson Elgestam (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 12 (Obevakade järnvägsövergångar)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

Votering:

296 för utskottet

20 för res. 11

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 11: 1 S, 19 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Carina Adolfsson Elgestam (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 18 (Äldre och personer med synnedsättning)

1. utskottet

2. res. 16 (S, MP)

Votering:

193 för utskottet

122 för res. 16

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 18 V, 16 KD

För res. 16: 99 S, 23 MP

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 4 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Prot. 2013/14:90

26 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU12 Utlämnande av körkort

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU14 Mineralpolitiska frågor

Punkt 3 (Avgifter och ersättningar)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

3. res. 7 (V)

Förberedande votering:

21 för res. 6

21 för res. 7

274 avstod

33 frånvarande

Talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmannen anmodade Billy Gustafsson (S) och Hans Wallmark (M) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Raimo Pärssinen (S) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett nej och kammaren hade således antagit res 7.

Huvudvotering:

156 för utskottet

18 för res. 7

140 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 97 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 7: 18 V

Avstod: 96 S, 2 M, 23 MP, 19 SD

Frånvarande: 14 S, 8 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Edward Riedl (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 8 (S)

Votering:

157 för utskottet

99 för res. 8

60 avstod

33 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 8: 99 S

Avstod: 23 MP, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 4 (Uranbrytning)

1. utskottet

2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

141 för res. 9

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 9: 99 S, 23 MP, 1 C, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 5 (Utvidgat kommunalt veto mot uranbrytning)

1. utskottet

2. res. 10 (MP)

Votering:

292 för utskottet

24 för res. 10

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 18 V, 16 KD

För res. 10: 23 MP, 1 C

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 10 (Gruvdrift och samhällsutmaningar)

1. utskottet

2. res. 16 (S)

Votering:

176 för utskottet

99 för res. 16

41 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res. 16: 99 S
Avstod: 23 MP, 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Prot. 2013/14:90
26 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 mars

SkU16 Inkomstskatt

Punkt 1 (Översyn av skattesystemet)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet
140 för res. 1
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res. 1: 99 S, 23 MP, 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 2 (Skatteskala, grundavdrag m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)

Votering:

157 för utskottet
19 för res. 3
140 avstod
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD
För res. 3: 19 SD
Avstod: 99 S, 23 MP, 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 11 (HUS-avdrag)

1. utskottet
2. res. 9 (SD)

Votering:

180 för utskottet
19 för res. 9
117 avstod
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2013/14:90
26 mars

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 16 KD
För res. 9: 19 SD
Avstod: 99 S, 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 12 (Fackföreningsavgift och a-kasseavgift)

1. utskottet
2. res. 11 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

140 för res. 11

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 11: 99 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 13 (Reseavdrag)

1. utskottet
2. res. 12 (MP)

Votering:

275 för utskottet

23 för res. 12

18 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 12: 23 MP

Avstod: 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU18 Författningsfrågor

Punkt 3 (Finansmakten och Riksbankens uppgifter)

1. utskottet
2. res. 1 (MP)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 6 (Karantänsregler för politiker och höga statstjänstemän)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

255 för utskottet

19 för res. 5

41 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 5: 19 SD

Avstod: 23 MP, 18 V

Frånvarande: 14 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 9 (Den offentliga äganderätten)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

297 för utskottet

18 för res. 7

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 22 MP, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 7: 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 3 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU23 Tryck- och yttrandefrihetsfrågor

Punkt 1 (Meddelarskydd i offentligt finansierad privat verksamhet)

1. utskottet

2. res. 1 (MP, S, V)

Votering:

175 för utskottet

141 för res. 1

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 18 SD, 16 KD

För res. 1: 99 S, 23 MP, 1 SD, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 2 (Hets mot transpersoner)

1. utskottet
2. res. 2 (MP, S, V)

Votering:

176 för utskottet

140 för res. 2

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 2: 99 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 3 (Kränkningar på internet)

1. utskottet
2. res. 3 (MP, V)

Votering:

275 för utskottet

41 för res. 3

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 3: 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU5 Arbetsmiljö

Punkt 1 (Förebyggande arbetsmiljöarbete)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

140 för res. 1

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 1: 99 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 4 (Arbetsgivarens ansvar för företagshälsovård)

1. utskottet
2. res. 4 (S, V)

Votering:

199 för utskottet

117 för res. 4

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 4: 99 S, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 8 (Rapportering och registrering av tillbud och olyckor)

1. utskottet

2. res. 8 (M, FP, C, KD)

Votering:

160 för utskottet

156 för res. 8

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 1 M, 22 MP, 19 SD, 18 V, 1 KD

För res. 8: 99 M, 1 MP, 21 FP, 20 C, 15 KD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Johan Johansson (M) och Mikael Oscarsson (KD) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 16 (Beställaransvar för arbetsmiljön)

1. utskottet

2. res. 16 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

140 för res. 16

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 16: 99 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU24 Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster

Punkt 2 (Avtalstiden för mobiltelefonabonnemang m.m.)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

140 för res.

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res.: 99 S, 23 MP, 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU13 På väg mot en giftfri vardag

Punkt 9 (Begränsning av bisfenol A)

1. utskottet
2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

140 för res. 7

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 7: 99 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 33 (Parabener)

1. utskottet
2. res. 29 (SD)

Votering:

256 för utskottet

19 för res. 29

41 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 29: 19 SD

Avstod: 23 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 38 (Läkemedel i miljön)

1. utskottet
2. res. 34 (SD)

Votering:

297 för utskottet

19 för res. 34

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 34: 19 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

MJU10 Djurskydd

Punkt 4 (Djurskyddskontrollanters kompetens m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

297 för utskottet

19 för res. 4

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 4: 19 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 5 (Brott mot djurskyddslagen m.m.)

1. utskottet

2. res. 5 (MP, SD, V)

Votering:

256 för utskottet

60 för res. 5

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 5: 23 MP, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 12 (Slakt)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

296 för utskottet

20 för res. 12

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 100 M, 23 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 12: 1 S, 19 SD

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 13 (Katter)

1. utskottet

2. res. 13 (S, MP, V)

Votering:

176 för utskottet

139 för res. 13

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res. 13: 99 S, 22 MP, 18 V
Frånvarande: 13 S, 7 M, 3 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU24 Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm

Punkt 1 (Höjd trängselskatt för Stockholms innerstad och trängselskatt på Essingeleden)

1. utskottet
2. res. 1 (MP, V)
3. res. 2 (SD)
Förberedande votering:
45 för res. 1
19 för res. 2
252 avstod
33 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:
256 för utskottet
41 för res. 1
19 avstod
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 S, 100 M, 21 FP, 20 C, 16 KD
För res. 1: 23 MP, 18 V
Avstod: 19 SD
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 2 (Trängselskatt på Essingeleden efter att Förbifart Stockholm öppnat för trafik)

1. utskottet
2. res. 3 (S, MP, V)
Votering:
160 för utskottet
140 för res. 3
16 avstod
33 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 3 SD, 16 KD
För res. 3: 99 S, 23 MP, 18 V
Avstod: 16 SD
Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

1. utskottet
2. res. 4 (S)

Votering:

159 för utskottet

99 för res. 4

58 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 M, 21 FP, 20 C, 2 SD, 16 KD

För res. 4: 99 S

Avstod: 23 MP, 17 SD, 18 V

Frånvarande: 13 S, 7 M, 2 MP, 3 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § (forts. från 10 §) Planering och byggande (forts CU10)

Planering och byggande

Anf. 107 HELÉN ANDERSSON (C):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.

Bostadsfrågan är en brinnande fråga över hela Sverige. Man kanske inte alltid använder orden plan- och bygglagen när man talar om grundfrågan, för hellre talar jag om hur man ska försöka se till att det blir enklare och går snabbare att bygga. Det är ju positivt att människor flyttar till jobb och studier eller av kärlek och att regioner och städer utvecklas.

Grundfrågan är: Hur vi ska få fart på bostadsbyggandet?

Det tar tid att åtgärda och rätta till bristen med boende och få i gång bostadsbyggandet, särskilt när det gäller att effektivisera processer och minska tiden från idé till färdig bostad.

Det är mycket bra att regeringen tydligt lagt fokus på regelförenklingar under innevarande mandatperiod.

Om man inte vill arbeta med statliga bidrag, som nästan bara vänsterpartierna förordar, finns ingen genväg för att komma till rätta med bristerna på bostadsmarknaden.

Sverige har tidigare haft subventioner under en lång följd av år. Trots detta har vi byggt hälften av vad våra nordiska grannländer har gjort per capita. Subventioner är inte lösningen på bostadsmarknadens problem.

Centerpartiet har varit påhejare i regeringens omfattande reformagenda för att förbättra förutsättningarna för att bygga nya bostäder. De utredningar som regeringen har tillsatt, eller kommer att tillsätta inom en snar framtid, hanterar många av de frågeställningar som lyfts upp i motionerna.

När man läser motionerna blir analysen att det uppenbarligen finns olika prioriteringar mellan partierna. Att till exempel staten skulle reglera skyddet av så kallade icke-kommersiella frizoner skulle vara en rejäl inskränkning i den så nödvändiga handlingsfriheten för kommunerna. Det skulle knappast heller göra det enklare att bygga bostäder i all välvilja. Om man på allvar ställer sig bakom principen att kommunerna,

inom ramen för bestämmelserna i PBL, ska ta ställning till frågor om stadsrummets utformning är inte motionsförslaget seriöst.

Oppositionen påstår att regeringens hantering av reformbehovet resulterat i en splittrad och forcerad beredning. Jag förstår inte riktigt innebörden i detta påstående. Mer klok blir jag inte när oppositionen anser att PBL behöver ”moderniseras, förenklas och förtydligas”. Med tanke på alla de utredningar som gjorts och pågår, samt inte minst de förslag till ändringar i PBL som snart hamnar på riksdagens bord, måste jag säga att oppositionen är något otydlig i vad man vill.

Jag kan inte påstå att jag är motståndare till vare sig en modernisering eller en förenkling. Dock tycker jag att regeringens nyligen framlagda åtgärdsförslag har påfallande likheter med oppositionens syfte med sitt tillkännagivande. Jag tolkar det som att oppositionen driver linjen att utreda utredningarna, detta samtidigt som vi ofta får höra att det utreds för mycket och byggs för lite.

Jag tycker att det är lite olyckligt att oppositionspartierna med den nuvarande linjen riskerar att fördröja resultatet av det utredningsarbete som gjorts och pågår. Regeringen visar denna vår 2014 på en handlingskraft av sällan skådat slag inom byggpolitiken.

Centerpartiet välkomnar starkt regeringens ambition att sälla i den regeldjungel som har blivit resultatet när regel lagts på regel och ett slags ”välviljans tyranni” har fått breda ut sig. I dag har en planprocess i värsta fall kunnat ta upp till tio år. Så här kan vi inte ha det. Det tar alldeles för lång tid att möta bostadsbristen.

Byggkostnaderna ökar när byggaren ska vänta så länge innan intäkter nedlagda i projektering och markkostnader börjar trilla in, och osäkerheten ökar risktagandet som måste kompenseras. Mindre aktörer får svårare att konkurrera. Allt detta leder till ökade byggkostnader och sämre konkurrens.

Den förenkling av planprocessen som under våren ska behandlas av riksdagen är jag stolt över att ha fått ta en liten del av.

Förslagen i dagens lagrådsremiss innebär förenklingar och förtydliganden och ökar transparens och förutsägbarhet.

(Applåder)

Anf. 108 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja få ett förtydligande från Centerpartiet. Ni säger, som vanligt, att subventioner för att få i gång bostadsbyggandet inte ger något. Jag skulle bara vilja få höra: Vad bygger ni det på? Var har ni fått det ifrån?

Anf. 109 HELÉN ANDERSSON (C) replik:

Herr talman! Subventioner har aldrig lett till en fri konkurrens, och man sänker inte kostnaderna för byggandet. Det behövs en öppen marknad.

Anf. 110 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Och det säger Centerpartiet som en sanning.

När man pratar med byggbranschen, inte alla stora jättar men några och framför allt små byggföretag ute i landets olika delar, säger de precis tvärtom. De säger att det inte är sant att det inte skulle kunna påskynda.

De säger att det kan vara ett sätt att kicka i gång byggandet, alltså att få en kick att komma i gång. Det säger till exempel JM, som inte är en alltför liten aktör på detta område, och det säger också många småföretagare.

Du sade i början, Helén Andersson, att du inte förstår vad oppositionen menar när vi säger att regeringen inte har lyckats i sin bostadspolitik. Då tycker jag nog att det är läge att börja läsa lite tidningar, se på tv och lyssna på de rapporter som kommer från många stora företag, organisationer och branscher och från forskare. En mängd intressenter säger att detta är ett totalt misslyckande. Det kommer inte i närheten av det syfte som regeringen sade sig ha – att man skulle förenkla, förbättra och snabba på processer.

Vi i oppositionen är nog de som har lyssnat på vad omgivningen säger, och det kanske regeringen också skulle göra.

*Planering och
byggande*

Anf. 111 HELÉN ANDERSSON (C) replik:

Herr talman! Jag är alldeles ny här, måste jag tillägga. Det är första gången jag står här.

Centerpartiet vill ha en fri marknad. Jag tror inte att subventioner skulle skapa ett snabbare byggande, utan man skulle bara gå och vänta på att de pengarna skulle komma. Vi tror också att det skulle fördyra på sikt.

Det har tagits fram ganska mycket. Regeringen föreslår att detaljplaner i princip endast ska krävas för åtgärder som kräver bygglov och vars användning kan innebära en betydande miljöpåverkan. Det har kommit fram många förenklande regler för att sätta i gång byggandet.

(Applåder)

Anf. 112 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! I detta betänkande behandlas motioner som Sverigedemokraterna står bakom till fullo men som jag inte tänker gå in på i detalj. Dock vill jag vara tydlig med att jag är nöjd att regeringen har valt att komma med förslag som går i linje med Sverigedemokraternas intentioner.

Tidigare har Sverigedemokraterna framhållit att gemensamma, nationella byggregler är en förutsättning för ett ökat industriellt byggande och en utveckling mot lägre byggkostnader. Vi har även framhållit att det måste bli enklare och billigare att bygga studentbostäder och att flera byggregler med krav på bland annat förvaringsutrymmen, hygienrum och hiss bör ses över eller helt tas bort.

Det finns alltså stora möjligheter för oss förtroendevalda att gemensamt över partigränserna driva på för en bättre bostadspolitik i hela landet om man så vill.

Herr talman! På tal om detta får vi här i dag se något ganska ovanligt: Allianspartierna gör gemensam sak med oppositionen för att ge regeringen ett tillkännagivande. Ett enigt utskott vill nämligen att regeringen ser till att berörda myndigheter kan främja integrerade lösningar i form av så kallade bokaler i miljonprogrammets bostadsområden. Denna lösning, en form av samlokalisering av bostad och lokal i samma byggnad för en näringsidkare, kan med all sannolikhet förbättra näringslivsklimatet i dessa områden samtidigt som det gör områdena tryggare.

Det här är ingen ny företeelse i stadsbilden, snarare tvärtom. Det har varit vanligt att exempelvis driva en butik i bottenplanet av en byggnad och ha sin bostad en våning upp.

Dock finns det potential att göra det ännu vanligare. Förslag finns på hur man kan stimulera en större mångfald av verksamheter, främst i just miljonprogrammets områden. Dessa områden är som bekant ofta särskilt utsatta och består i dag nästan uteslutande av bostäder. I områdena finns det endast ett fåtal arbetsplatser, och en etablering av fler verksamheter i dessa områden skulle kunna bidra till en positiv utveckling i många avseenden. Denna typ av lösning innebär också kortare avstånd mellan olika sorters service och bidrar till nya mötesplatser och ökad trygghet grannar emellan.

Herr talman! Ett annat ärende vi behandlar i dag gäller synen på hur plan- och bygglagen fungerar, vilket många andra redan har nämnt.

Sverigedemokraterna stod under våren 2013 tillsammans med övriga oppositionspartier bakom ett tillkännagivande till regeringen om att en parlamentarisk PBL-kommitté borde tillsättas med uppgift att ta fram förslag om en reformerad lagstiftning. Den kommitté som regeringen har tillsatt har emellertid ett uppdrag som begränsas till frågor om det regionala perspektivet i bostadsplaneringen.

Det finns därför skäl för riksdagen att upprepa sitt tillkännagivande om behovet av en bred översyn av plan- och bygglagen i syfte att ta fram åtgärder som förenklar plan- och byggprocessen. En enig opposition anser att den behöver förenklas, förtydligas och bli mer modern.

Trots detta kan vi se hur Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet hellre väljer att stå ensamma med en egen reservation än att skapa en majoritet för en översyn av plan- och bygglagen i Sveriges riksdag. Jag anser det vara ovärdigt Sveriges högsta beslutande organ att vuxna människor och folkvalda företrädare inte kan enas när de tycker likadant.

Herr talman! Det är av principiella skäl som jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation 2. För att ta uppdraget som folkvald på allvar kommer jag i andra hand att stödja utskottets förslag under punkt 1 så att majoriteten i riksdagen får sin vilja igenom.

Utöver reservation 2 vill jag yrka bifall till reservationerna 3 och 11.

Anf. 113 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! I dag har det återigen diskuterats bostadspolitiska frågor i det betänkande som föreligger. Det är en hel del viktiga frågor som rör samhällets planering och planering som påverkar människors vardag, hälsa, klimat och miljö.

Jag vill av tidsskäl inte prata mycket och inte heller yrka bifall till fler reservationer än reservation 14, men jag står självklart bakom alla reservationer där vi är med.

Herr talman! Många har här i talarstolen berört olika frågor om bostadsbristen och om plan- och byggprocessen som är krånglig och trög. Det finns ingen politisk enighet. Den ena sidan utreder. Den andra sidan säger att det självklart är bra att utreda men att man också måste komma med förslag. I de här utredningarna finns inga förslag. Vi har hört det i dag, och vi hör det varje dag i medierna.

Vissa grupper är särskilt utsatta, och det är studenter och de som söker en bostad. Dem saknar vi tyvärr i regeringens förslag. Hur ska man bygga för dem? Av alla de förslag som har kommit hittills har inget genererat de bostäder som de mest utsatta behöver.

För att bemöta Markus Wiechel, som hävdar att vi inte är eniga: Det är sant att vi inte är eniga. Vi kan inte vara eniga i alla frågor, och vi är heller inte eniga med Sverigedemokraterna. Därför har vi en egen reservation. Det är bra också av rent principiella skäl, vill jag hävda. Därför är vi inte eniga.

Herr talman! Jag vill lyfta fram några viktiga frågor, bland annat frågan om tillgänglighet, som är en av de viktigaste aspekterna på jämställdhets- och rättvisefrågor.

Utvecklingen i Sverige för personer med funktionsnedsättning var under lång tid oerhört positiv. Samhällets krav på god tillgänglighet och användbarhet i bebyggelsen skärptes successivt. Tyvärr har utvecklingen under de senaste åren stannat upp eller gått åt fel håll. Den nuvarande högerregeringen har lagt fram flera förslag som inneburit kraftiga försämringar för personer med funktionsnedsättning.

Det pågår i dag ett arbete med att tillgängliggöra den befintliga bebyggelsen. Denna anpassning har emellertid tagit lång tid och medför ibland också höga kostnader. För att vi i framtiden ska slippa tillgänglighetsanpassning i efterhand måste självklart all bebyggelse för alla ändamål redan från början planeras och utformas med god tillgänglighet. För att personer med funktionsnedsättning ska ha full rörelsefrihet måste även platser utanför bostaden och bostadsfastigheten vara tillgängliga, i synnerhet i närmiljön.

Vi i Vänsterpartiet har länge lagt fram förslag till riksdagen om att otillgänglighet ska klassas som diskriminering. Vi tycker att riksdagen bör begära att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att all nybyggnation även i praktiken ska leva upp till kravet på en god tillgänglighet. För att vi ska nå målet om att hela samhället ska vara tillgängligt för alla måste samhällsplaneringen bättre utnyttja den kunskap och den kompetens som till exempel handikapporganisationerna har. I dag kommer tillgänglighetsfrågorna ofta in för sent i planeringsprocessen. Särskilt mindre handikappgruppers intressen tenderar att glömmas bort.

Det bör övervägas att handikapporganisationerna ges samma möjlighet som miljöorganisationerna i dag har att påverka beslut inom sina specialområden. Det hoppas jag att vi kommer att få bukt med. Lagen om tillgänglighet borde för länge sedan ha antagits här i riksdagen, men den har fördröjts. Nu är det dags att faktiskt ta tag i detta, så att folk inte diskrimineras på grund av funktionsnedsättning.

En annan viktig fråga gäller studentbostäder och ungdomar, som är en särskilt utsatt grupp på bostadsmarknaden. Detta med studentbostäder kommer vi att diskutera i en annan debatt, men det är ändå viktigt att peka på att de propositioner som har kommit till riksdagen försämrar situationen för dem som är studenter och är funktionsnedsatta och rullstolsburna, liksom för deras barn. Det är väldigt svårt med studentbostäder som är tillgängliga. Vi tycker att regeringen enligt FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning har en skyldighet att säkerställa att denna grupp får sina grundläggande mänskliga rättigheter tillgodosedda. Även befintliga studentbostäder måste

emellertid tillgänglighetsanpassas, och ett program för detta ska genomföras och finansieras, och därför är det viktigt att upprätta en sådan plan.

Det finns också en del frågor om energihushållning som vi i Vänsterpartiet länge har varit engagerade i. Vi tycker att det är dags att ta itu med dem. I dag står bostäder och lokaler för en tredjedel av den totala energianvändningen i Sverige. En påtaglig minskning av energianvändningen inom denna sektor är därför en central del i arbetet med att nå uppställda energi- och klimatmål. Dessa mål måste givetvis påverka de krav på energihushållning vid ny- och ombyggnad som utfärdas med stöd av plan- och bygglagen. Inriktningen på detta arbete bör vara att erfarenheten från de senaste årens ny- och ombyggnadsprojekt med så kallad passivhusstandard kommer till uttryck i de krav som ställs upp i byggreglerna för energihushållning. Samhället vinner på lång sikt om vi ställer högre krav på energieffektivitet.

Vi vet att det finns ett EU-direktiv om byggnadernas energiprestanda. Det slår fast att alla nya byggnader 2020 ska vara nära-nollenergibyggnader. För detta måste arbetet börja. För offentliga myndigheter gäller redan 2018, och för att detta ska vara möjligt måste arbetet startas, och det måste man ha statliga medel för. Det har vi i Vänsterpartiets budgetförslag både för nybyggnation och för att energianpassa liksom för de många projekt med passivhus som pågår i dag. Det är möjligt att göra det, också när det gäller befintliga bostäder. Vänsterpartiet lägger flera miljarder varje år på att göra om bostäderna i miljonprogrammet och att energianpassa dem. Vi har ett särskilt upprustningsstöd för det, och det kommer vi att återkomma till i en senare debatt.

Anf. 114 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! I betänkandet har vi svart på vitt på att vi tycker samma sak. Vad är det som Vänsterpartiet och Aminehs kolleger i Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte håller med om i Sverigedemokraternas motion?

Anf. 115 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Fru talman! Texterna är kanske identiska, för de skrivs, och reservationerna finns. Men ibland finns det också principiella skäl till att man inte har samma reservationer. Frågan är varför inte Sverigedemokraterna har yrkat bifall till den andra reservation som fanns, till exempel i utskottet. Man kan fråga sig om det inte är en prestigefråga.

För oss är detta inte en prestigefråga. Det handlar helt enkelt om en principfråga. Det är en övervägande principiell fråga. Det är det som är skälet. Men frågan är varför inte Sverigedemokraterna och du, Markus, har yrkat på den andra reservationen.

Anf. 116 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag har yrkat på Sverigedemokraternas reservation. Båda de motioner som vi bifaller i reservationen innebär i praktiken samma sak.

Jag tolkar Aminehs svar som att oavsett vad vi i Sverigedemokraterna föreslår och oavsett om det är bra eller inte kommer inte Vänsterpartiet med kolleger från Socialdemokraterna och Miljöpartiet att bifalla de förslagen, vilket är rätt skrämmande.

Men det gör mig samtidigt trygg när jag sedan går till era väljare. Då kan jag nämligen bekräfta att det inte spelar någon roll vilka förslag som kommer upp i riksdagen. Man kan ändå inte räkna med att ni röstar på det som är bäst för Sverige och i det här fallet plan- och bygglagen och fortsatt byggande. Det är beklagligt när man inte ens vet varför man inte kan bifalla ett förslag som är näst intill identiskt med ens eget förslag.

Anf. 117 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Fru talman! Vi är tre stora partier i opposition som har ett gemensamt förslag och en egen reservation. Då är det självklart att vi stöder vårt eget förslag och står fast vid det. Det är en självklarhet. Om man har en egen reservation går man inte till ett annat parti som inte tycker detsamma som vi i väldigt många frågor. För oss handlar detta inte om prestige, utan det är en principiell fråga. Det vill säga att vi, de tre största oppositionspartierna, har en egen reservation och en egen politik.

Det är inte så konstigt att ni inte är med i det här fallet. Jag vet att vi har haft gemensamma reservationer i andra utskott och också i vårt utskott, men denna gång har vi det inte, och det finns skäl till det. Vi är helt enkelt tre andra partier i opposition. Det är rätt självklart varför ni inte är med den här gången.

Anf. 118 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1. På övriga punkter yrkar jag bifall till utskottets förslag.

I det här betänkandet behandlar vi ett stort antal motioner som har väckts under den allmänna motionstiden 2013. Det handlar alltså om frågor om planering och byggande i ett bredare perspektiv. De flesta av förslagen har koppling till plan- och bygglagen. Den plan- och bygglagen trädde i kraft den 2 maj 2011. Sedan har det genomförts ett omfattande arbete för att förbättra olika delar i lagen.

Plan- och bygglagen har de stora linjerna och en övergripande roll med principer. Låt mig citera portalparagrafen: ”Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.”

Regeringen har under de senaste två åren beslutat om ett flertal åtgärder. Det handlar bland annat om samordnade miljökrav, bullerregler för att underlätta bostadsbyggandet och förslag på regelförändringar för fler bostäder åt unga och studenter. Det handlar också om uppdrag att se över och skärpa nivåerna för energihushållning och om effektivare handläggning av beslut som överklagats. Den 4 mars överlämnade regeringen propositionen *Avskaffande av den obligatoriska byggfelsförsäkringen och ny lag om färdigställandeskydd*.

Med andra ord: Det har gjorts mycket, och det görs mycket.

Jag kan inte låta bli att nämna Attefallshuset, som kan bli en lika stor succé som friggeboden. Villaägarna tror att det kan röra sig om 200 000 nya bostadstillfällen. Det är 25 kvadratmeter utan bygglov. Det är en anmälningsplikt. Man kan dra in vatten och värme och göra det till en permanent bostad. Det är en riktig snackis.

En viktig fråga är de klimatförändringar som inträffar i naturen. I en motion tas det här upp. Det är en viktig aspekt och hänger samman med hur vi vill lämna över den här planeten och våra närområden till kommande generationer. Ett ordspråk lyder: En partipolitiker tänker på nästa val. En statsman tänker på nästa generation.

Enligt 2 kap. 3 § PBL ska hänsyn tas till bland annat miljö- och klimataspekterna vid planläggning. Vidare står det att bebyggelse och byggnadsverk ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat risken för olyckor, översvämning och erosion.

Det är naturligtvis viktigt att myndigheterna samverkar, eller, som det står i 1809 års regeringsform: Myndigheterna skola räcka varandra handen. Elva statliga myndigheter står bakom Klimatanpassningsportalen, som syftar till att förmedla kunskap om sårbarheter till dem som arbetar med de här frågorna och med konsekvenserna av det som händer när det gäller klimatet.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2013 länsstyrelserna i uppdrag att utarbeta regionala planer för klimatanpassningsarbetet. De ska också sammanställa, redovisa och göra jämförelser av det klimatanpassningsarbete som bedrivs på kommunal nivå.

I januari 2014 gav regeringen Boverket i uppdrag att ta fram en vägledning till plan- och bygglagens hållbarhetsbestämmelser. Regeringen har nyligen också gett Boverket, Naturvårdsverket, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket i uppdrag att gemensamt upprätta och förvalta en plattform för frågor om hållbar stadsutveckling.

I samband med klimat- och miljöfrågor är det människors hälsa som man tänker på först och sist, även djurens situation och växtligheten. Allt det här ska ju samverka – man är i symbios med varandra. Då är grönområdena viktiga. Det är i första hand en kommunal fråga, men Boverket är också en viktig aktör och har under de senaste åren behandlat frågor om grönområden i rapporter och skrifter.

Boverket har också en roll när det gäller placering av köpcentrum. Men även här har kommunen en huvudroll. Ska man gå efter vad människor föredrar? Jag kan bara gå till min hemstad, Uddevalla, där köpcentrum strax utanför tätbebyggelsen är oerhört populära, både som utflyktsmål och som handelscentrum.

Uddevalla är hjärtat i Bohuslän. Det är några fler orter som gör anspråk på samma uttryck, men Uddevalla har en fantastisk fjord som går ända in i stadskärnan, vackra byggnader och en populär strandpromenad. Ändå har Uddevalla centrum väldigt svårt att hävda sig i konkurrensen. Jag ser det som ett problem.

Hoppet står på sätt och vis till Boverket igen, som under 2014 ska genomföra informationsinsatser för att kommunicera innehållet i vägledningen till kommuner och andra berörda aktörer i den här frågan.

Fru talman! Sedan min tid i socialutskottet, där jag började här i riksdagen, känner jag starkt för tillgänglighetsfrågor. Det är viktigt att offentliga institutioner och byggnader går före och visar vägen. Det är också viktigt att de privata aktörerna följer efter.

Det har visat sig att handikapp- och tillgänglighetsfrågor ofta har kommit in för sent i planprocessen. Det brister på sina håll, trots bestämmelserna i plan- och bygglagen om tillgänglighet i byggnader. De innebär i korthet att en byggnad ska vara tillgänglig och användbar för

personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det kravet ska uppfyllas i samband med nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad.

Regeringen beslutade i juni 2011 om en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken under perioden 2011–2016. Inom ramen för arbetet med regeringens strategi har Boverket fått i uppdrag att arbeta efter olika delmål. Det handlar om att sätta tryck på kommunerna. Vi vet att det har varit en viss tröghet när det gäller utvecklingen av de här frågorna.

Byggkravsutredningen redovisade i april 2013 sitt slutbetänkande *Rätta byggfelen snabbt!* I betänkandet föreslås att det i plan- och bygglagen ska införas regler som gör det möjligt att rikta förelägganden mot den entreprenör som enligt kontrollplanen är ansvarig. Det föreslås också att den nuvarande byggfelsförsäkringen ska upphävas och att det i stället ska införas en ny försäkringslösning, kallad åtgärdandeförsäkring, samt en separat lag om färdigställandeskydd. Åtgärdandeförsäkringen föreslås även omfatta så kallade utvecklingsfel.

Regeringen har nyligen lagt fram propositionen *Avskaffande av den obligatoriska byggfelsförsäkringen och ny lag om färdigställandeskydd* för riksdagen. Och vi ska inom civilutskottet snart påbörja beredningen av det ärendet.

När det gäller frågan i motionerna om ansvar för problem orsakade av enstegstätade fasader beviljade Högsta domstolen i januari i år prövningstillstånd i den del av målet som avser frågan om fel ska anses ha förelegat när entreprenören har valt att använda sig av en enstegstätad fasad.

Putsning av en fasad görs traditionellt med en luft- och dränerings-spalt bakom. Sedan 1990-talet har putsning utan denna spalt gjorts i så kallade enstegstätade fasader, där putsen har påförts direkt på isoleringen, som i sin tur sitter utanpå gipsskivor monterade på en träregelstomme. Man behöver inte vara byggmästare för att förstå att det kan orsaka problem i form av fukt- och mögelskador. Det har det också gjorts.

Bolagen har hittills kommit undan genom att det har kallats utvecklingsfel. Då är man inte ansvarig. Man påvisar att man inte visste och inte kunde förutse vad som skulle hända i utvecklingsfasen, och därför blir man inte ansvarig när fukt och mögel så småningom uppstår.

Bolagen har bara ansvar för att åtgärda den del där fuktigheten visar sig på fasaden. Men egentligen är hela fasaden ett fält för angrepp av fukt och mögel på sikt.

Dessutom uppdagades de här problemen med enstegstätade fasader i USA och Kanada redan på 80-talet. Det ska bli intressant att följa den vidare rättsprocessen. Jag hoppas att den blir till gagn för de husägare som har drabbats.

(Applåder)

Anf. 119 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Fru talman! Är det verkligen ett så lyckat förslag att villaägare ska kunna slå upp en bostad på 25 kvadratmeter på tomten utan bygglov när det finns 300 000 ungdomar som står utan bostad och flera hundratusen andra människor som står i bostadskön bara i Stockholm? Om det är det

*Planering och
byggande*

enda vettiga förslag som regeringens utredare har kommit med är det totalt beklagligt och bedrövligt.

Vill verkligen KD att vi ska gå tillbaka till 1800-talet och folk ska behöva tiggå? Studenter och andra blir beroende av villaägare som lever på de bostadssökande. Det här är bedrövligt. Med tanke på att ni från KD i alla fall säger att ni står upp för dem som mest behöver det är jag förvånad. I dag är det tyvärr många ungdomar som inte har några sociala problem men som helt enkelt är hemlösa. De klassas som bostadslösa och hemlösa. Tror ni verkligen att det här är lösningen på den förödande bostadsbristen i Sverige?

Anf. 120 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Amineh Kakabaveh! Jag har arbetat i tio år i Göteborg med hemlöshet, så jag är väl förtrogen med vad det innebär för människor som saknar bostad och som Moder Teresa kallade för de fattigaste av de fattiga. Men jag tycker inte att man måste ställa det mot det här. Här handlar det om någonting helt annat. Det är bostadsbrist bland ungdomar, det vet vi, och vi har hört flera tala om vad det beror på. Men om en villaägare med en tomt skulle vilja sätta upp ett sådant här Attefallshus och den personen skulle vilja utveckla sin tomt och sitt område med det här huset kan väl det egentligen inte vara något bekymmer? Det är ju en utveckling för den personen att göra detta. Man drar in värme och vatten, och så kan man hyra ut till någon som behöver bo där.

När friggeboden kom – den var på 15 kvadrat, och Attefallshuset är på 25 kvadrat – var det ungefär samma tongångar som Amineh Kakabaveh nu ger uttryck för. Det var en väldigt stor skepsis. Det skulle bli så förfärligt, och människor skulle smälla upp sådana där bodar i var och varannan trädgård och så vidare.

Jag var i Grundsund i Bohuslän för några veckor sedan, och där ställdes frågan: Kommer det att bli en massa stora hus på 25 kvadrat i varenda trädgård? Men människor är ju så pass kloka att de hittar en symbios med den som de bor intill.

Anf. 121 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Fru talman! Precis som Roland Utbult säger ledde det inte till någonting. Det blev inte av, det heller. Ni tror verkligen på allvar att alla de här utredningarna och förslagen kommer att leda till bra bostäder och fler bostäder. Så är det inte. Människor är kloka. Även om ungdomar behöver en bostad nöjer de sig inte alltid med 15 kvadratmeter. De har inte heller råd att betala 8 000–10 000 kronor för en sådan bostad. De som är gladast nu är villaägarna, och det är dem som ni gör rikare.

Jag vill också säga, när det gäller tillgängligheten som Roland lyfte fram i sitt anförande, att ert förslag försämrar den. Vad innebär det för tillgängligheten att man kan slå upp ett hus på tomten utan bygglov? Man måste vara lite konsekvent när det gäller det man säger och det man i praktiken gör. Det är just det som handikappförbunden har skrikit om och vi i oppositionen har talat om. De här förslagen försämrar villkoren, och de går i strid mot FN:s konvention om mänskliga rättigheter och tillgänglighet. De ska egentligen klassas som diskriminering. Din regering och ert förslag bidrar till detta. Vad säger ni till människor som lyssnar på den här debatten? Ni säger en sak och gör en helt annan.

Anf. 122 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag förstår inte varför man ska sätta det ena mot det andra här. Låt den villaägare som har möjlighet att sätta upp ett Attefallshus på tomten göra det. Jag förstår inte hur det skulle drabba någon hemlös eller student. Man får hålla isär de här olika sakerna.

Jag tror på Attefallshuset, det gör jag. Amineh Kakabaveh vet inte hur utvecklingen kommer att bli när det gäller det här. Det kanske blir jättebra. Det kan bli så att människor upplever en större frihet, större möjligheter och en bättre livskvalitet genom att de kan bygga sådana här hus på tomten.

Vi har lite olika syn på det här. Någon sade att det finns en socialdemokrat i varje svensk. Jag vet inte om det är så, men det finns något överbeskyddande, och man vill gärna tala om för människor hur de ska ha det och hur de ska leva. Men vi i Alliansen – jag får tala för mig själv kanske – är mycket för att människor ska få bestämma över sina liv. Utan att det går ut över andra ska man få förverkliga sina drömmar till exempel om att utveckla sitt boende.

Anf. 123 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Roland Utbult tror att det finns en socialdemokrat i varje svensk. Vi får hoppas att de röstar på oss också.

Jag måste, även om jag förlänger debatten lite, ställa några frågor. Roland sade i sitt anförande ungefär så här: Den nya plan- och bygglagen kom till den 2 maj 2011 och därefter har vi påbörjat arbetet med att förbättra och utveckla. För mig blir det här helt konstigt. Det har inte bara jag, utan vi, tyckt hela tiden. Om man skapar en lag utgår domstolar, privatpersoner och kommuner från att den lagen gäller. Då ska man finna svaret i lagstiftningen på det som man funderar över eller som man behöver ha klart för sig innan man kan vidta åtgärder när det gäller till exempel byggande.

Jag förstår inte, och det är det som jag vill att du ska förklara, på vilket sätt man upprätthåller rättssäkerheten när man har en lagstiftning som man inte riktigt vet om den är i gång eller när den ska komma i gång på riktigt, eftersom det pågår en massa utredningar om uppdrag för att förbättra och förbättra.

Vilken tilltro ska kommuner, tjänstemän och privatpersoner ha till en sådan lagstiftning? Förklara gärna det för mig! Jag förstår inte riktigt vad du menar när du säger som du säger.

Anf. 124 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Katarina Köhler för frågan.

Jag nämnde i mitt anförande att plan- och bygglagen är en lag med stora drag och stora linjer. Jag läste portalparagrafen. Den ”syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer”.

Vi hör att det är väldigt stora drag. Precis som någon sade tidigare ska detta kokas ned i olika delar. När lagen kom 2011 fanns en del brister. De har man nu på olika sätt försökt hantera. Vi har bland annat haft ett stort antal utredningar i gång.

Katarina Köhlers röst är naturligtvis oppositionens röst. Det är kanske svårt att se att regeringen skulle vara the good guy. Men det är väl ingen regering i mannaminne som har lagt ned så mycket energi, tagit fram så många förslag och skapat så många utredningar och lyft på varenda tegelsten för att se vad man kan göra. Jag ser alltså inga problem eller att det skulle vara rättsovidrigt på något sätt.

Anf. 125 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Fru talman! Jag tror att Roland Utbult har alldeles rätt. Ingen regering har klarat detta tidigare. Problemet är att det borde ha gjorts innan lagen sattes i sjön. Alla utredningar och analyser borde ha gjorts innan, så att lagen var fix och färdig när den kom.

Hela oppositionen, både Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, påtalade många gånger hur svagt det skulle bli. Vi tyckte att det var ett hastverk och att man skulle vänta med lagstiftningen och göra det grundligt och ordentligt från början. Men det ville inte regeringen lyssna på.

Sedan är jag den första att erkänna att det tidigare fanns saker i lagstiftningen som inte var bra, och vi har varit lika ivriga som regeringen att skapa en ny plan- och bygglag. Men det blir fel när man skapar något som inte ens är halvfärdigt.

Jag förstår inte detta – jag får inte in det i mitt huvud. För mig skulle det vara ett misslyckande att först göra en lagstiftning och sätta den i sjön och sedan göra 65 utredningar och uppdrag till olika myndigheter för att förfina och försöka skapa det som lagstiftningen inte klarar av att göra som den är.

Med allt jag sagt i mina tidigare anföranden är det de facto så att allt fler har en allt större kritik om lagens svaghet i väldigt många hänseenden. Därför blir jag väldigt snopen när regeringen har inställningen: Vi stiftar en lag, och sedan gör vi i ordning den så att den kan fungera.

Tyvärr blir effekten att den inte kommer att fungera alls.

Anf. 126 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Tack, Katarina Köhler! Jag undrar om du egentligen är riktigt ärlig mot dig själv.

Socialdemokraterna är smarta och intelligenta på det viset att de vet att allt som beslutas under den här perioden kommer de att få arva om de vinner makten.

Jag tror att det blir som med Attefallshuset. Först är man ganska tvär och emot, ungefär som med jobbskatteavdraget, ROT och RUT. Sedan, om det skulle bli så att man får makten, anammar man en hel del av detta. Om det nu skulle bli så – jag säger det en gång till – tror jag att ni rent av kommer att välsigna att alla dessa utredningar sattes i gång.

Jag är lite fundersam på om det bara är en oppositionens röst och du egentligen tycker något annat. Men det är riktigt som du säger: Det fanns en del brister, och de har man nu på olika sätt försökt åtgärda.

Till sist, när det gäller detta med en socialdemokrat i varje svensk, förstår jag att du blev glad. Det var Alf Svensson som uttryckte det, vilket kanske dämpar din glädje något – jag vet inte.

Jag tror att Socialdemokraterna och även andra partier är så pass kloka att de i alla fall ser de goda delarna i de utredningar som har startats.

Prot. 2013/14:90
26 mars

*Planering och
byggande*

Anf. 127 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att vi partier här i riksdagen egentligen har samma målbild när det gäller många av de frågor vi tar upp. Vi vill till exempel att det ska finnas bra bostäder åt alla.

Jag tror att vi allesammans vill forma en politik som klarar klimatutmaningarna, men vi har lite olika syn på hur man gör detta.

Jag tror också att Roland Utbult har helt rätt i att den regering som efterträder en annan regering har svårt att förändra de saker som nyligen har förändrats. Det ligger på något sätt i politikens system att det är en väldig tröghet där.

Men om man ska få med sig alla i samhället måste man ha en tydlig långsiktighet i det man bestämmer som politiker. Riksdagen behöver ta regelverk som är långsiktiga. Därför förvånar det mig mycket att den här regeringen inte har varit intresserad av att försöka få en bredare uppslutning bakom sina förslag. Den har hastat på.

I de senaste förslagen, som kom i går eller i dag, föreslås ytterligare former av förenklingar. Man läser i tidningarna hur stadsplanerare, de som handlägger bygglovsfrågor, arkitekter, forskare och professorer överallt talar om att det inte blir enklare utan tvärtom mer komplicerat: Vi kommer att få ännu längre handläggningstider och ännu mer arbete, och det kommer att stocka upp hos oss.

Det var precis som med den förändring vi beslutade om här i riksdagen för snart fyra år sedan, den så kallade nya plan- och bygglagen. Där konstaterade man efteråt att så var fallet. Nu säger man det innan.

Jag tänkte bara fråga: Stämmer inte detta till lite eftertanke?

Anf. 128 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Jan Lindholm för frågan.

Detta var intressant. Vi har ungefär samma målbild och vill samma sak. Jag tror att det är rätt. Jag tror också att politik är att försöka få med sig människor.

Nu går jag kanske över gränsen, men Göran Persson uttryckte det så här: Politik är den högsta formen av intellektuell verksamhet. Då menade han att det handlar om att få med sig människor, att skaffa sig kunskap, att leverera kunskap och att kunna tala. En av sakerna var alltså att få med sig människor. Jag tror att det är väldigt viktigt i politiken.

Men det du beskriver visar hur komplex hela denna problematik egentligen är. När du talar om tröghet i att få i gång och få fart på det hela har detta hållit på i decennier. Det finns säkert också en tröghet bland dem du nämner – de som menar att det här inte fungerar och att det kommer att bli värre. Det hela är inte helt enkelt.

Jag är fascinerad och imponerad av Stefan Attefalls och Socialdepartementets arbete med bostadspolitiken. Det är som sagt flera decenniers problematik vi talar om.

Anf. 129 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Jag ställer frågan om det inte stämmer till lite eftertanke. Jag tänkte att jag skulle få ett svar som handlade om hur vi klarar att skapa den här långsiktigheten i politiken, att få ett bredare underlag för besluten.

Roland Utbult talade i sitt anförande om externa köpcentra. Jag förstod inte riktigt Kristdemokraternas förhållningssätt till externa köpcentra.

I mitt anförande ställde jag en fråga som jag tänkte haka på. Vi ser att den här typen av struktur för varudistribution är svår att förena med att klara tvågradersmålet för minskning av koldioxidutsläppen, som vi från Miljöpartiets sida ser det. Jag vet att Kristdemokraterna till exempel inte är positiva till vårt förslag om ett moratorium i väntan på en utredning om hur man ska hantera handeln på ett bättre sätt. Ni kanske tycker att det för långt att gå. Men ni kanske ändå är motståndare till externa köpcentra – det förstod jag inte.

Hur menar ni att man kan förena den typen av handelsstruktur med sänkta koldioxidutsläpp? Det skulle jag vilja veta.

Jag har i mitt anförande försökt fråga om mängd kontra resultat. Även du gjorde i ditt anförande en liten exposé över det som ni har tagit fram. Men när man ser att det inte leder dit ni vill, är det då inte så att ni har haft för bråttom? Om man gör massor med forskning därför att man har ett visst syfte, då har man antingen ställt fel fråga till forskarna eller också inte förstått vad de har sagt, när forskarna efteråt säger: Det här leder ju inte dit vi skulle.

Borde vi inte försöka jobba lite mer på att få ett regelverk som faktiskt leder dit vi vill?

Anf. 130 ROLAND UTBULT (KD) replik:

Fru talman! Först måste jag nämna: Under 1980-talet byggdes det väldigt mycket här i Sverige. Sedan började problemen på 1990-talet. I början av 2000-talet började man fundera över varför det går så oerhört trögt med byggnationen. Sedan dess har vi levt i den trögheten, kan man säga.

Det visar att detta är komplext och tar tid. Man kan inte begära av regeringen att det från 2010, när Stefan Attefall tillträdde, plötsligt ska gå med rasande fart. Stefan Attefall har sagt att han ska bli en populär minister 2018. Det kanske tar ytterligare några år. Det är en tröghet i systemet.

Sedan vill jag till sist säga beträffande marknad och köpcentra, för att hoppa dit: Vi var så väldigt överens nyss, men jag tror att vi skiljer oss lite grann. Beträffande köpcentra har kommunen en viktig roll. Jag tror på marknaden, att den ska klara detta.

När det gäller tvågradersmålet tror jag att det enda som kan rädda det är en marknad som fungerar, där det finns företag som verkligen kan satsa på förnybart. Det tror jag är vägen. Där skiljer vi oss möjligen åt.

Anf. 131 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Det offentliga rummet, en av våra viktigaste gemensamma tillgångar eller allmänningar, kommersialiseras och privatiseras i allt högre grad. Våra städer är fulla av påträngande kommersiella bud-

skap. Reklamen har blivit allt mer omfattande och svårare att undvika, för den som så önskar. Önskad reklam upptar vår tid och stör våra tankar.

Bilden är liknande i förortscentra. Många av dem har övergått i privat ägo, och i dessa hotas mötesfriheten, då privata fastighetsbolag har rätt att säga nej till personer och organisationer som exempelvis vill arrangera ett politiskt möte.

Grönområden, ytor för spel, lek och kultur, föreningslokaler och andra icke-kommersiella frizoner – där det är viktigare att vara än att ha – hör till det som gör en stad till en plats för medborgare och inte enbart för kunder. Om demokratin på lokal nivå inte orkar stå emot trycket från multinationella megakoncerner är det upp till Sveriges riksdag att stifta lagar som garanterar fortlevnaden av icke-kommersiella frizoner i våra städer och samhällen. På detta område bör demokratin ta ett steg framåt och marknaden ett steg bakåt.

Det finns exempel att inspireras av. Den brasilianska storstaden São Paulo är kanske det mest kända. Där förbjöds utomhusreklam, som så kallade billboard, som ett led i kampen mot föreningar, som borgmästaren menade även inbegriper reklamen, som kan ses som en visuell förorening. I São Paulo har man alltså funnit *ett* sätt att minska exponeringen för reklam – att öka köpfriden, för att använda Gunnar Adler-Karlssons begrepp. Med köpfrid menas att ingen mot sin vilja ska utsättas för påträngande reklam.

Att minska köphetsen är givetvis även en viktig miljöfråga. Shopping har blivit en utbredd livsstil och hobby som uppmuntras av massiv propaganda i form av reklam. Jag har en siffra från 2005. Då satsades i Sverige ungefär lika mycket på marknadsföring som på undervisning i grundskola och gymnasium tillsammans.

Det fungerar. De som har råd handlar mer och mer, medan allt fler inte har råd att delta i köpfesten. Pressen ökar på både rika och fattiga. Vi vet att om alla konsumerade som svenskar skulle vi redan nu behöva flera jordklot. De som redan har sina materiella grundbehov uppfyllda blir inte automatiskt lyckligare av ännu mer pengar och prylar. Vi hetsas alltså att shoppa slut på vårt enda jordklot i en rasande fart – men vi blir inte lyckligare av det.

Fru talman! Det hävdas emellanåt att detta är en strikt kommunal fråga, men jag ifrågasätter det. För att återvända till det exempel jag nämnde i början av mitt anförande, om politiska möten: Mötesfriheten är en grundlagsfäst rättighet, även stadfäst i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Jag tycker att det är orimligt att tillfälliga kommunala majoriteter sätter sig över vår grundlag. För att människor ska kunna utöva sin demokratiska rätt att hålla offentliga möten måste det ju finnas lämpliga platser där det kan ske.

Det skulle därför av flera skäl behövas en utredning med uppgift att föreslå lagstiftning och andra åtgärder som stärker skyddet av – och även underlättar expansionen av – icke-kommersiella frizoner i våra städer och samhällen. Det förslag som jag och flera andra riksdagsledamöter har lagt om detta och som behandlas i detta betänkande fick inte bifall denna gång. Men jag hoppas ändå att det kommer att bli verklighet så småningom, för jag tror att det behövs.

*Planering och
byggande*

15 § Rättvisare regler vid förtidsbetalning av bostadslån

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU15
Rättvisare regler vid förtidsbetalning av bostadslån (prop. 2013/14:44)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 27 mars.)

16 § En samordnad tillståndsprovning vid fastighetsbildning

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU21
En samordnad tillståndsprovning vid fastighetsbildning (prop.
2013/14:58)
föredrogs.

Fastighetsrätt

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 27 mars.)

17 § Fastighetsrätt

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU18
Fastighetsrätt
föredrogs.

Anf. 132 KATARINA KÖHLER (S):

Fru talman! Det handlar återigen om motioner från allmänna motionstiden, och nu handlar det om fastighetsrätt.

Jag börjar som vanligt med att yrka bifall till en reservation, den här gången reservation 3. Den handlar om vår motion där vi föreslår att man utreder frågan om en ny förköpslag.

Fru talman! En aktiv kommunal markpolitik är grundläggande för att få till stånd ett ökat bostadsbyggande och en hållbar bebyggelseutveckling.

Kommunerna har ett bostadsförsörjningsansvar, och för att kunna leva upp till det är en aktiv markpolitik en förutsättning och av största betydelse.

Alla kommuner har inte mark att tillgå eller har dålig tillgång till mark.

Denna regering upphävde förköpslagen i april 2010 med argument om att lagen hade spelat ut sin roll som ett verktyg för kommunerna att få tillgång till mer mark.

Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet var emot borttagandet av lagen, och vi i de tre partierna reserverade oss emot beslutet. Vi me-

nade då, och vi menar nu, att det var ett misstag av regeringen. Det ser vi allt tydligare i dag. Allt fler talar om att man borde införa en ny förköpslag.

Det är många kommuner som har dålig tillgång till mark för att kunna klara av bostadsbyggande i nya områden. Finns det inte mark att bygga på riskerar den stora bostadsbristen att bita sig fast, och det blir allt svårare ju längre tiden går.

Förköpslagen gav kommunerna förköpsrätt vid försäljning av vissa typer av fastigheter. Syftet var främst att stärka kommunernas möjligheter att förvärva mark för nyexploatering eller för mer genomgripande omvandling av äldre bebyggelseområden.

Nu när bostadsbyggandet i Sverige ligger på så låga nivåer har många kommuner begränsade möjligheter att styra och stimulera bostadsbyggande på grund av otillräcklig marktillgång.

Boverket förordade i diskussionen om förköpslagens vara eller inte vara att lagen borde förenklas och att tillämpningsområdena skulle begränsas. Om jag minns rätt var det fyra eller fem olika kriterier i den gamla lagen för vad kommunernas förköpsrätt skulle innebära.

Detta förslag stöddes av flera remissinstanser, men utskottet och riksdagen valde i stället att ta bort lagen helt och hållet.

Vi socialdemokrater vill låta utreda frågan om hur en ny förköpslag skulle kunna se ut och på vilket sätt den skulle kunna vara ett effektivt verktyg för kommunernas markpolitik.

Fru talman! Jag vill också beröra motionerna som tar upp frågan om skymmande och skrymmande vegetation. Detta är ett problem som är stort för många runt om i vårt land, för kringboende, grannar och andra som vistas i ett område.

Lagstiftningen är otydlig och svårtolkad när det gäller möjligheter att ingripa mot vegetation på en grannes mark. Det kan handla om att vegetationen skymmer solen eller utsikten. Ibland innebär det också säkerhetsrisker med alltför höga träd i närområdet.

Vi menar att lagstiftningen behöver ses över och förtydligas. Överväganden bör avse de motstående intressen som grannar kan ha, men de borde också omfatta intressen som finns ur en allmän synpunkt gällande miljö- och naturvärden.

Därför tycker vi att det är lämpligt att genomföra en översyn som tar ett brett och heltäckande grepp på dessa frågor.

Vi tycker också att den ska gälla frågor som rör människors säkerhet eller skada på annans egendom.

Översynen bör också omfatta frågor om möjligheter finns att via detaljplaner eller områdesbestämmelser reglera vegetationen både i befintliga och i nybyggda områden. Detta har vi skrivit ett särskilt yttrande om.

Vi har också skrivit ett särskilt yttrande om fideikommiss. Vi socialdemokrater menar att det inte hör hemma i ett modernt samhälle. Fideikommiss innebär att viss egendom ska övergå till den avlidnes närmaste manliga släkting. Att kvinnor utsluts från arv liksom att yngre syskon i en barnaskara utsluts från arv är en kvarleva från det gamla feodalsamhället. Det passar naturligtvis inte in i Sverige 2014.

Jag tar upp detta därför att vi på många områden strävar mot jämställdhet och jämlikhet på alla plan. När det gäller just fideikommiss är det komplicerat. Vi har en lagstiftning från 1963 där huvudregeln är att

Fastighetsrätt

avveckling ska ske av hela detta system. När den nuvarande fideikommissarien avlider ska fideikommisset upphöra. Men det innebär att det kommer att ta tid innan systemet är avvecklat.

Vi socialdemokrater har accepterat den ordning som är lagstadgad för avvecklingen. Men vi tycker att vi måste vara särskilt uppmärksamma på tillämpningen av avvecklingslagen.

Vi tycker att man ska vara oerhört restriktiv med förordnanden som går utanför vad som sägs i avvecklingslagen. Vi utesluter inte att det genom lagstiftning kan finnas skäl att skärpa regelverket om det inte fungerar på sikt. Det finns en lag om att fideikommiss ska avvecklas, men det tar mycket lång tid. Vi måste vara mycket noggranna med att detta avvecklas i den takt som vi har sagt.

Anf. 133 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! I civilutskottets betänkande 18 om fastighetsrätt behandlas ett stort antal frågor som är av stor betydelse för många medborgare.

Några kanske tänker att fastighetsrätt är en fråga bara för dem som bor i en egen villa. Förmodligen gäller de flesta frågor som tas upp i betänkandet i huvudsak de som äger en fastighet där de bor.

Men vi ska inte glömma att många av dem som bor i en hyresrätt även kan vara ägare av en fastighet för fritidsändamål eller för näringsverksamhet.

Begreppet trottoarbönder åsyftar stadsbor som äger skogs- och jordbruksfastigheter, ofta utan något annat syfte än att äga dem, men kanske för att gynna biologisk mångfald. Men i den gruppen ingår även de som brukar sin mark på ett mycket extensivt sätt, alltså utan större ambitioner.

Slutligen kan man också hävda att alla medborgare i samhället på något sätt berörs av fastighetsrätten på grund av att det allmänna äger fastigheter som ska hanteras i demokratisk ordning, men också för att alla faktiskt berörs av hur fastighetsrätten tillämpas. Vi lever alla i det samhälle som till största delen består av en mängd privata fastigheter.

I betänkandet behandlas 23 olika motionsförslag från allmänna motionstiden 2013. Flera av förslagen har upprepats ett stort antal gånger eftersom vi som skriver motioner tror att detta tjat ska fungera ungefär som droppen som urholkar stenen.

Flera av de fastighetsrättsliga frågor som tas upp i betänkandet handlar om lagrum där medborgare uppfattar att det finns stora brister som gör att det är svårt att lösa konflikter på ett rimligt sätt.

Fastighetsrätt handlar nämligen bland annat om hur man löser konflikter mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna.

Fastighetsrätten är också en verktygslåda för att ge rättssäkerhet för fastighetsägare. Men den är också en verktygslåda för samhällsutveckling.

Fru talman! Jag avser att beröra bara 2 av de 14 områden som behandlas i betänkandet. Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3.

Enligt vår svenska grundlag, liksom enligt flera internationella konventioner som Sverige har undertecknat, har vi åtagit oss att som nation sörja för att alla medborgare har rätt till en bostad.

Ansvar för att genomföra detta har emellertid riksdagen genom lagen om bostadsförsörjningsansvar lagt på landets kommuner. Det är alltså kommunerna som ska se till att det byggs tillräckligt med bostäder.

För att kunna leva upp till det ansvaret behöver kommunerna en del praktiska verktyg. Alliansregeringen har dock under sina snart åtta år vid makten medverkat till att ta ifrån kommunerna två av de verktyg de tidigare hade tillgång till.

Det första är att man genom allbolagen har gjort det nästan omöjligt för kommunerna att använda sina kommunala fastighetsbolag för att bygga företagsekonomiskt sett tämligen ointressanta bostäder för svaga grupper. Numera måste kommunala fastighetsbolag nämligen bygga med samma lönsamhetskrav som privata bolag. Där förlorar man alltså ett viktigt verktyg.

Det andra verktyget Alliansen tagit ifrån kommunerna är förköpslagen. Lagen avskaffades med argument som till viss del var begripliga, men man glömde helt och hållet bort lagens övriga funktioner. Den regering vi har gör tyvärr ofta på det sättet: När man ser ett problem ändrar man på en lag för att lösa det – utan att först undersöka vilka andra områden som kommer att beröras av förändringen och vilka konsekvenser det får. Det är sorgligt, tycker jag. Man har alldeles för bråttom.

I just detta fall ansåg man att det fanns andra metoder för att förhindra oseriösa fastighetsförvaltare att göra livet surt för sina hyresgäster, och det var säkert rätt. Jag kan inte avgöra om problematiken med oseriösa fastighetsförvaltare har blivit vanligare eller mindre vanlig sedan förköpslagen avskaffades – jag har inga siffror på det – men det jag tydligt kan se är att det har blivit mycket svårare för kommunerna att ta sitt långsiktiga ansvar för bostadsförsörjningen.

Vi i oppositionen motsatte oss att kommunerna framtogs ett viktigt verktyg för att kunna påverka bostadsbyggandet. Syftet med lagen var nämligen också att kommunen när en viss fastighet bytte ägare skulle ha rätt att gå in som köpare på samma villkor som en köpare i en affär mellan två privata parter, för att på det viset bättre kunna skapa förutsättningar för bebyggelseutveckling.

Det handlade om att kunna bedriva just den typen av aktiv markpolitik som även ni från Alliansen ofta efterfrågar, som att kunna omvandla äldre industriområden till nya attraktiva stadsdelar eller skapa stråk för ökad attraktivitet så att det ska bli intressantare att exploatera – till exempel genom att förbättra möjligheterna till kollektivtrafik.

Vi står inför ett stort antal utmaningar. Det handlar om frågor som egentligen borde vara de viktigaste i valrörelsen, och jag syftar då på två – dels hur vi klarar utmaningarna från klimatförändringarna, dels hur vi löser bostadskrisen. Jag tycker att det borde vara valets två stora frågor. I båda frågorna är en långsiktig kommunal markpolitik helt avgörande.

Om det är så att regeringen menar allvar med att man vill försöka lösa bostadskrisen borde en av många åtgärder vara att gå oppositionen till mötes och starta en utredning om hur en ny, modern förköpslag skulle kunna återge kommunerna ett verktyg för att utveckla den nödvändiga markförsörjningen för bostadsbyggandet. Det ensamt skulle självklart inte lösa bostadskrisen, men det är en av ett antal viktiga komponenter. Jag tror att det finns mycket att göra också på skattepolitikens sida, men det hör inte hit.

Fru talman! Ett av de mest påtagliga konfliktområden jag stötte på i mitt tidigare liv som kommunalpolitiker var frågan om skymmande vegetation. Den som köper en friliggande bostad för åretruntboende eller en

stuga för sommarvistelse har ofta svårt att bedöma vad som med åren kommer att ske i det omkringliggande landskapet. Det gäller oavsett om det är offentlig mark runt omkring eller om det är grannar som bor eller har sina sommarstugor där.

En solig uteplats kan med åren bli skuggad av grannens allt högre träd, en utsikt kan försvinna när grannen planterar en häck och en vindskyddad sida på huset kanske plötsligt blir vindpinad när kommunen av någon anledning tar bort ett skogsparti. Till dessa exempel kan man i dag lägga problemet med skugga över solfångare och solceller – från början kanske dessa gav bra utbyte och många soltimmar, men på grund av grannarnas vurm för stora träd ger de inte längre lika många soltimmar.

Jag har sett många exempel där hatet mellan grannar som inte kommer överens om exempelvis höga träd kan gå så långt att de börjar sprida lögnar om varandra bland andra grannar, och till och med rent fysiskt hämnas på varandra. Det finns exempel på människor som handgripligen gått in på sin grannes tomt och fällt ett träd de hatar.

Långt innan konflikten har eskalerat till den nivån är det dock ganska vanligt att båda parterna kontaktar kommunen. De vill få hjälp att förbjuda grannen att göra det de tycker är självklart, det vill säga göra som den sökande vill. Ibland slutar sådana tvister i domstol, även om det inte är så vanligt.

Att båda parter i en sådan konflikt anser att de har rätten på sin sida beror på otydlig lagstiftning och på att kommuner och länsstyrelser därför tolkar lagen olika – man kan ha en släkting i en annan kommun som i en liknande konflikt har fått stöd av kommunen, men man får det inte i sin egen. Det gäller faktiskt även vid konflikter som uppstår mellan enskilda och till exempel kommunen.

Jag utgår från att alla i utskottet genom åren har kontaktats av ett antal personer som har beskrivit den här typen av problem, såväl för egen del som när det gäller sådant de har sett i sin omgivning – de kan ha kommit i kontakt med det via grannar och så. Den här typen av konflikt kan när det gäller en tvist mellan två privatpersoner skapa stor olust, som kan breda ut sig och skapa missnöje i ett helt villaområde och förstöra klimatet där.

När det gäller en konflikt mellan en enskild och det allmänna kan effekten emellertid bli precis det omvända; då kan det vara någonting som enar de boende, skapar en stor samhörighetskänsla och skapar sociala mervärden i området. Det är väl inte så kul för oss politiker om det uppstår på sådana grunder, men ändå. Det kan bli så.

Problemet är inte exklusivt för Sverige utan finns nog i alla välordnade samhällen med genomtänkta lagar och regler som är svårtolkade. Flera av de medborgare som har vänt sig till mig i frågan har studerat lagstiftningen i andra länder och hävdar att vi har en hel del att lära av dem. Jag har från olika håll fått exempel på att Holland, England och Irland är länder som har mycket tydligare lagstiftning och där konflikterna inte blir lika många. Jag kan inte påstå att det är så – jag kan för lite om de andra ländernas lagstiftning för att säga något om det.

Jag tycker dock att det är lite konstigt att detta ändå är något jag har känt till som ett aktivt och knepigt problem sedan jag började som kommunalpolitiker i slutet av 1980-talet. Det är alltså ingen ny fråga. Jag vet även att en del att en del så kallade lobbyorganisationer lyfter upp det här

med jämna mellanrum. Till exempel lyfter Villaägarnas riksförbund fram det som en fråga de skulle vilja se lösningar på.

Då tycker jag att det är lite konstigt att det, vad jag vet, inte finns något pågående arbete för att hitta lösningar i frågan eller försöka förändra regelverken. Jag vet att man på länsstyrelser och så tvärtom är ganska obenägen att ta i det – det är som att det inte finns någon samhällsrepresentant som vill försöka underlätta de här problemen mellan medborgarna.

Anf. 134 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Det är ofta man får höra om driftiga personer som tröttnar på att deras ansökan om bygglov hela tiden avslås. Ett stort antal av dessa avslag sker på grund av störningar från kringliggande fastigheter som inte går att beteckna som hälsovådliga. Även om den sökande godtar och är fullt medveten om eventuella störningar kan bygglovet avslås, vilket är djupt problematiskt.

Om kommunen skulle bevilja bygglov riskerar den att det ställs krav på åtgärder mot de aktuella störningarna i ett senare skede. Även vid ett ägarbyte där bygglov redan har beviljats kan det uppstå problem, trots att fastigheten har utsatts för en icke hälsovådlig störning som den ursprungliga ägaren har godtagit. Den som ansöker om bygglov för ett bostadshus, liksom personer som förvärvar en befintlig bostad, bör ha ett eget ansvar för deklarerade och uppenbara störningar som den aktuella bostaden är exponerad för. Det är för mig orimligt att man i efterhand kan ställa krav på åtgärder mot sådana störningar.

Fru talman! Regelsystemet måste ändras så att uppenbara icke hälsovådliga störningar som en fastighet utsätts för ska kunna tillåtas i framtiden. En sådan möjlighet bör rimligtvis ligga på den bygglovssökandes ansvar snarare än någon annans. Genom att föra in en eventuell störningsbelastning i ett belastningsavtal som följer fastigheten kan detta avtal gälla alla framtida köpare av fastigheten. En person som förvärvar en fastighet ska aldrig i efterhand ha möjlighet att ställa krav på åtgärder mot sådana störningar eller verksamheter som fanns vid förvärvet och som omfattas av belastningsavtalet.

Fru talman! Ett annat ärende i detta betänkande är för mig mycket viktigt. Jag har haft förmånen och möjligheten att känna en person med god insyn i hur framför allt seniorer har drabbats då de varit i behov av att arrendera någon annans mark för att komma åt en egen fastighet. Många av arrendena har upplåtits för en lång tid sedan och inte sällan i områden med en stark prisutveckling på fastigheter. Privata markägare har i sådana fall fått möjlighet att begära betydligt högre arrendeavgifter än tidigare, vilket kan innebära en chockhöjd avgift för arrendatorn, som dessutom riskerar att förlora arrenderätten om avgiften inte betalas i tid.

Vem som helst kan förstå att detta kan slå hårt mot många personer. En hög prisutveckling i ett område kan innebära att en arrendator som har ägt sin bostad under mycket lång tid till slut tvingas sälja denna på grund av de chockhöjda arrendeavgifterna.

Även om prisutvecklingen i ett område inte kan betecknas som hög förekommer det att arrendatorerna får chockhöjda arrendeavgifter efter en förnyelse av arrendet. Avgifter som ibland är tre, fyra eller fem gånger så höga som tidigare kan bli verklighet. Detta kan inte anses vara rimligt.

Det kan hända att arrendatorn har ärvt bostaden eller köpt den för många år sedan. Särskilt om arrendatorn är pensionerad finns det en stor risk att hans eller hennes ekonomi helt enkelt inte klarar av en chockhöjd avgift. Detta borde regeringen titta vidare på.

Fru talman! Jag vill med detta sagt yrka bifall till reservationerna 1 och 2. Även om jag dessutom står bakom reservation 4 yrkar jag för tids vinnande inte bifall till den.

Anf. 135 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Det har sagts en hel del av mina vänner från både Socialdemokraterna och Miljöpartiet om förköpslagen, som vi har en gemensam reservation om, och jag vill yrka bifall till reservation 3.

Vi i Vänsterpartiet har länge hävdats att markpolitiken är ett viktigt verktyg för att kommunerna ska kunna klara bostadsförsörjningen. Därför har vi i tidigare motioner och reservationer sagt att marken inte ska säljas utan att det ska vara tomträtt. Det är jätte viktigt.

Vi kan se att i olika kommuner i Stockholms län finns ingen mark kvar. Byggherrarna har köpt marken, till exempel i Täby och många andra kommuner. Eftersom det inte finns någon mark kvar bygger man inga hyresrätter. Kommunerna har inte något inflytande över marken, utan det är andra som bygger de bostäder som de vill. Därför finns det många anledningar att faktiskt ta vara på marken.

Förköpslagen hade en väldigt viktig roll i det här fallet. Det är därför beklagligt att regeringen inte lyssnade på Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet i utskottet och inte heller på Boverket och alla remissvar som tyckte att delar av förköpslagen skulle revideras och inte upphävas helt. Men regeringen lyssnade varken på Boverket eller på remissvaren utan tog bort denna lag. Nu ser vi hur svårt det är för många kommuner i landet där det finns ett stort behov av bostadsbyggande. Har man ingen mark är det svårt att klara bostadsförsörjningen.

Med anledning av detta vill jag hävda att det var ett misstag. Jag hoppas att regeringen, som håller på att utreda tusentals andra frågor, också ska utreda denna fråga för att se hur markpolitiken kontra byggandet och bostadsförsörjningen hänger ihop och att man ska man lyssna på de tidigare remissvaren, Boverket och oppositionen.

Jag vill också säga några ord om fideikommiss. Vänsterpartiet är inte med på något särskilt yttrande eller någon reservation, för vi vill inte bara ändra lite grann i lagen, utan vi vill få bukt med hela det feodala systemet som handlar om överordning och underordning. Det gäller särskilt kvinnors rättigheter att äga. Därför kommer vi att skriva en särskild motion om detta. Vi vill inte bara ändra utan helt enkelt ta bort fideikommiss. Det är en förlegad feodal samhällsstruktur som inte hör hemma i ett modernt och i alla fall delvis jämställt samhälle som Sverige. Vi stöder Socialdemokraternas särskilda yttrande, men vi vill gå mycket längre än så.

Fideikommiss har spelat ut sin roll och ska inte finnas kvar i vårt samhälle. Det tillhör det feodala.

Anf. 136 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M):

Fru talman! I detta motionsbetänkande med 14 underrubriker gällande olika fastighetsrättsliga frågor finns fyra reservationer. Jag yrkar

avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag till beslut.

Utskottet anser att motionsställarnas förslag till åtgärder i de flesta fall ingår i de utredningar som nu pågår eller att regeringsarbete pågår i just dessa frågor. Det gäller såväl störningsservitut som regleringen av arrendeavgifter liksom expropriationsersättning och hur gatukostnadsreglerna bör vara utformade.

När det gäller störningsservitutet hänvisar utskottet i betänkandet till Bullersamordningsutredningens betänkande som bereds i Regeringskansliet. Så stod det när vi justerade detta betänkande för 14 dagar sedan, men i dag fick vi ledamöter regeringens proposition i våra postfack, *Samordnad prövning av buller enligt miljöbalken och plan- och bygglagen*, så denna fråga kommer säkert att debatteras snart igen i denna kammare.

I en motion vill motionärerna, som vi har hört av flera talare här, återinföra förköpslagen, det vill säga kommunernas förköpsrätt vid försäljning av fast egendom. Då denna lag relativt nyligen tagits bort, närmare bestämt våren 2010, anser utskottet att det inte finns anledning att återinföra densamma utan står fast vid den ståndpunkt vi hade då lagen upphävdes. Då var skälen bland annat att endast ett litet antal fastigheter förköptes varje år. Det uppstod betydande administrativa kostnader för att pröva frågor med anledning av förköpslagen. Det innebar en försämring för andra köpare, eftersom överlåtelseerna fördröjdes och olägenheter och kostnader för fastighetsmarknadens parter uppstod till följd av detta. Det kanske kan behövas om några år, men än så länge tycker vi att det har gått för kort tid för att göra en utvärdering.

Fru talman! Skymmande vegetation är väl den fråga i detta betänkande som intresserar allmänheten allra mest. Många tvister uppstår mellan grannar när höga träd skymmer solen eller utsikten och löv och grenar faller ned på fel sida. I jordabalken 3 kap. 1 § står det att den som nyttjar sin eller någon annans fasta egendom ska ta skälig hänsyn till omgivningen. Byggnadsnämnden har möjlighet att ingripa om olägenheterna kan anses betydande.

Jag håller med om att det finns brister eftersom dessa formuleringar kan tolkas på olika sätt. Det finns inte många rättsfall att luta sig mot, och olika kommuner och länsstyrelser gör egna bedömningar.

Det finns önskemål om att få mer precisa beskrivningar i lagen om vad som ska vara tillåtet med exempel från andra länder. Samtidigt vill du som markägare planera din trädgård enligt dina egna önskemål. När växtlighet utgör ett hinder för trafiksäkerheten kan länsstyrelsen besluta att träd och buskar ska avlägsnas. Mellan grannar är det naturligtvis bäst för alla parter om man genom en dialog kan komma överens, men tyvärr vet vi att så inte alltid är fallet.

Det är inte så enkelt att alla alltid gillar solen. Varma dagar kan det vara skönt med lite trädskugga. Det kan vara så att man är oense även inom familjen. Det varierar. Alla gillar heller inte att alltid ha utsikt över havet. Blåsigas dagar kan det vara skönt med höga häckar som ger vindskydd.

Även Villaägarnas Riksförbund önskar en tydligare lagstiftning om vad som gäller beträffande växtlighet på villatomter, som de tycker näst-

an helt saknar reglering. Skrivelsen från Villaägarna bereds inom Regeringskansliet, och utskottet anser att vi ska avvakta resultatet.

Avslutningsvis vill jag bara påpeka att fideikommiss är under avveckling. Även om det tar tid saknas det skäl att frångå den befintliga ordningen som tillkom för 50 år sedan. Snart är väl alla som har ärvt fideikommiss utdöda. Det tar tid. Jag kan hålla med de föregående talarerna om att det är omodernt och ojämnt att bara den äldsta manliga släktingen ska få ärva.

Friköp av historiska arrenden har minskat kraftigt, till en del beroende på att arrendatorer har fått friköpa sina arrendeställen. Som framgår av betänkandet pågår ett arbete i frågan om regleringen av jordbruksarrende.

(Applåder)

Anf. 137 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Fru talman! I fråga om vår motion om att utreda en ny förköpslag uppfattar jag att Eva Bengtson Skogsberg säger att lagen nyss togs bort och att ni därför inte finner någon anledning att återinföra den. Det rimmar illa med vad ni gör alla andra dagar i plan- och byggfrågor. Ni talar ofta om för oss andra att ni minsann har tillsatt 65 utredningar för en lagstiftning som är yngre. Den nya plan- och bygglagen är inte ens tre år.

Därför förstår jag inte riktigt varför just tiden skulle vara ett skäl till att inte tillsätta en utredning. Du nämner också lite administrativa kostnader och tid. Men vid en jämförelse av alternativet, när det inte finns en förköpslag, finns bara expropriation. Den lagstiftningens regler gör att det tar betydligt längre tid att få tag på den åtråvärda marken.

Jag skulle vilja ha en ytterligare förklaring. För mig räcker inte argumenten för varför man inte kan tillsätta en utredning om en ny förköpslag.

Anf. 138 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att påpeka att det finns många utredningar på gång. Det ska finnas människor som kan göra dessa utredningar. Regeringskansliet kan inte svälla hur mycket som helst. Då blir det KU-anmälningar från oppositionen. Det är en prioriteringsfråga.

För att få i gång byggandet har plan- och bygglagen varit en hetare fråga än förköpslagen. Där går det att ha längre tid.

Jag vet inte om det är ett så stort bekymmer som ni påstår i kommunerna, det vill säga att det skulle vara just förköpslagen som gör att det inte går att få tag på mark. Jag har inga siffror på att det skulle vara skälet.

Anf. 139 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Fru talman! Jag säger inte heller att det skulle vara det enda skälet, men allt fler kommuner anger att de har problem att utöva en aktiv markpolitik därför att svårigheterna finns.

Vi kan säkert tvista om detta, men det är inte så viktigt. Om det går att göra 65 utredningar går det att göra 66 utredningar. Det är ett dåligt argument.

Jag undrar om det inte i stället handlar om en ideologisk hållning snarare än praktiska och ekonomiska frågor.

Anf. 140 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M) replik:

Fru talman! Även om det är fråga om en ideologisk hållning går det ändå att göra en utvärdering för att se om det ni påstår stämmer, nämligen att det skulle vara en nackdel för kommunerna att de inte kan få fram mark. Men jag tror inte att så är fallet.

Vi två kommer från lite mer glesbygd. Hemma i min kommun finns många byggklara tomter, och där är inte marken problemet.

Anf. 141 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna. Precis som tidigare talare har varit inne på behandlar vi motionsförslag som har väckts under den allmänna motionstiden 2013, och nu hanterar vi frågor om fastighetsrätt. Jag kommer att beröra främst förköpslagen och frågan om skymmande vegetation.

Fru talman! Jag vill inledningsvis börja med att ställa den retoriska frågan: Vad är aktiv markpolitik? I den här debatten kan man få för sig att förköpslagen är detsamma som aktiv markpolitik, men den uppfattningen delar inte jag. Den aktiva markpolitiken handlar om att se till att det finns mark att bebygga, att det finns kommuner som säljer mark. Det finns också statliga aktörer och många andra som säljer mark. Lagen är inte det enda verktyget när vi diskuterar markpolitik.

Jag vill också påminna om att en av propositionerna som har lagts fram hanterar också frågor som handlar om att det ska vara en större transparens omkring markpolitiken från kommunernas sida, det vill säga att de ska meddela hur de hanterar sina markfrågor – vilket är viktigt.

Jag vill också påminna om att förköpslagen, som upphävdes vid utgången av april 2010, hade en rad restriktioner. Det fanns också synpunkter från kommunerna om att det fanns ytrestriktioner och om det var statlig mark som avsågs. Bilden var inte helt entydig om att förköpslagen fungerade. Det fanns också kritik mot att lagen var dyr att hantera. Om jag inte missminner mig fanns en undersökning från Skåne under åren 2000–2006. Av de 32 500 ärenden som berörde förköp var det bara 14 som faktiskt resulterade i att man nyttjade förköpsrätten. De administrativa kostnaderna var omfattande, och för de 14 förköpen blev kostnaden ungefär 1 miljon per förköp. Den lagstiftning som en gång i tiden säkert nyttjades har med tidens gång blivit en lagstiftning som inte har nyttjats på samma sätt.

Det här har gällt kommunerna i Skåne, och samma sak har gällt i andra kommuner i många olika regioner. Det har varit en betungande administrativ process.

Sedan var det frågan om vilket ändamål som förköpslagen avsåg. Det konstaterades i samband med att lagstiftningen avskaffades att lagen hade fått marginell betydelse. Många påtalade de administrativa kostnaderna för att pröva frågor med anknytning till förköpslagen.

Förköpslagen medförde att ett stort antal fastighetsöverlåtelse fördröjdes, och det uppkom olägenheter och kostnader för fastighetsmarknadens parter. Det var ytterligare ett skäl till att lagstiftningen upphörde att gälla.

Därför ansågs det i samband med upphävandet att i och med att förköp endast nyttjades vid ett fåtal överlåtelse var regleringen inte motive-

rad. Den var inte motiverad sett till de kostnader och olägenheter som lagen medförde.

Förfarandet enligt den upphävda lagen var väldigt komplicerat. Det är väl beskrivet i betänkandet, och jag tänker inte ta upp talartiden med att beskriva hela processen. Det var en mycket lång och komplicerad process i varje kommun där frågan var aktuell.

Vi i utskottsmajoriteten har landat i att det i dag inte finns ytterligare sakskaäl för att ändra synsättet och i så fall återinföra förköpslagen. Den aktiva markpolitiken handlar just om de andra åtgärder som är nog så viktiga att framhålla. Det handlar dels om att det finns mark att bebygga som kommunerna har, dels om att det i vissa kommuner finns statlig mark. Det tredje som det handlar om är hur man marknadsför den mark som är tillgänglig.

Jag tror att vi alla är medvetna om att markpolitik även handlar om att se till att många av de aktörer som finns på marknaden får information om att det finns mark att bebygga och att den är detaljplanelagd. Det är ytterligare en möjlighet att se till att det verkligen byggs.

Fru talman! Jag tänkte orda något även om skymmande vegetation. Vegetation är en fråga som engagerar många politiker på lokal nivå, inte minst därför att många medborgare hör av sig till dem. Men frågan har många gånger landat också på riksdagens bord av det skälet att medborgarna hör sig av till oss.

Ibland anser man att träd och buskar ska kapas eller avlägsnas. Ibland handlar det om att medborgare vill skydda träd, inte minst när det ska byggas bostäder i gröna lungor. Så frågan handlar inte bara om att avlägsna vegetation; den handlar lika mycket om att skydda vegetation. Det gör frågan mycket mer komplicerad.

Ibland anses träd och vegetation vara viktiga för bevarandet av samhällets kulturhistoriska värden, vilket det finns exempel på. Då behöver grön struktur värnas av detta skäl, exempelvis när man har en bevarandeplan.

Frågan är därmed komplicerad då det finns olika intressen beroende på var man bor och vilka grannar man har.

Vad säger lagen i dag? Var och en ska vid nyttjande av sin eller någon annans fasta egendom ta skälig hänsyn till omgivningen. Om en rot eller en gren tränger in på en fastighet från ett område intill denna och detta medför olägenhet för fastighetens ägare, får denne ta bort roten eller grenen. Områdets ägare ska dock ges tillfälle att själv utföra åtgärden, om denna kan befaras medföra skada av betydelse för honom eller henne.

Av plan- och bygglagen framgår att tomter ska skötas så att risken för olycksfall begränsas och att betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppkommer. I en detaljplan får det meddelas bestämmelser om vegetation. Områdesbestämmelser får antas för begränsade områden. Då får även vegetation regleras med sådana bestämmelser.

Som instrument ger plan- och bygglagen kommunen möjlighet att i detaljplaner och i områdesbestämmelser besluta om det krävs marklov för skogsplantering liksom för trädfällning. Förbud mot skogsplanteringar kan införas i en plan med hänsyn till exempelvis trafiksäkerheten eller för att trygga solinfall mot en lekplats. Genom marklovsplikten kan enstaka träd och alléer skyddas.

Det här visar att det är komplicerat att bygga samhällen. Vi ska komma ihåg att själva byggandet av fastigheter på granntomten också kan påverka solljuset och den lokala miljön runt omkring.

Utskottet har landat i att vi ska avvakta regeringens bedömning om frågan behöver belysas ytterligare och utredas. När vi bygger täta samhällen måste nog var och en av oss tåla en del vad gäller den omkringliggande miljön. Det som en boende kan tycka är rimligt och rätt kan en annan boende tycka är helt fel. Att skapa lagstiftning för att lösa alla grannkonflikter är inte lätt därför att det som sagt finns olika intressen – de som vill bevara och de som vill göra någonting åt den vegetation som finns. Därmed tror vi att det är viktigt att man i så fall får göra en ny bedömning om det här inte går att åtgärda. Det bästa vore förstås om grannar sinsemellan kunde samtala och lösa frågorna lokalt. Lagstiftning är inte alltid den bästa och enklaste vägen.

(Applåder)

Anf. 142 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Nina Lundström började med att ställa en retorisk fråga, och då måste jag kommentera det. Naturligtvis är en aktiv markpolitik mycket mer än förköpslagen. Nina Lundström nämnde själv att det handlar om att planera, se till att det finns byggbar mark och att det går att sälja mark. En av förutsättningarna för det är att kommunen har någon mark som den har rådighet över. Det är det grundläggande. Där har förköpslagen faktiskt fyllt en funktion, även om det naturligtvis inte har varit det enda sättet för kommunen att i olika områden få rådighet över mark.

Jag har från min tid som kommunalpolitiker exempel på hur man just genom förköpslagen hade möjlighet att gå in när en fastighet skulle överlåtas och använda förköpslagen för att förhindra det. Jag har inte kollat upp det i dag, men det handlar om fall där, om vi kallar det så, grovt kriminella nätverk, organiserad brottslighet, vill köpa till exempel gamla industrifastigheter. Där fyllde förköpslagen en väldigt viktig funktion. Jag tror att just när det gäller äldre industriområden, som vi har på många bruksorter ute i landet, har förköpslagen fyllt en viktig funktion för kommunerna att få rådighet över områdena och kunna sätta i gång en omdaningsprocess.

Jag har egentligen inte några riktigt bra frågor, men jag ville lite grann bemöta det när Nina Lundström på något sätt lät påskina att vi inte förstår att det är mycket komplicerat. Precis samma sak gäller skymmande vegetation. Jag är mycket medveten om att det är en komplicerad fråga.

Anf. 143 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen att verktyg verkligen behövs på den kommunala nivån. Många här i riksdagen har erfarenhet även från kommunpolitik och kan konstatera att det finns lagar som har ett gott syfte men som ändå inte träffar rätt därför att de medför konsekvenser.

Det jag ville spegla lite grann är den undersökning som gjordes för ett antal år sedan i Skåne och som visade att det fanns 32 500 överlåtelser men att man bara i 14 fall hade nyttjat lagen. Det visar naturligtvis att lagstiftningen har nyttjats men att det kanske inte är proportionerligt med

de kostnader och den administration som varje fastighetsöverlåtelse kräver.

Däremot ska jag inte på något sätt förringa den problembild som Jan Lindholm tar upp. Vi behöver självfallet verktyg i samhället för att åtgärda olika typer av problem. Men i debatten här har jag hört många olika argument för varför förköpslagen skulle vara viktig – att den skulle råda bot på problemen med sättet att hantera markfrågor och mycket annat. Jag tror att det finns andra verktyg man kan nyttja, också i de fall där det finns fastighetsägare som är mindre lämpade.

Icke förty är skälen för att återinföra förköpslagen inte tillräckligt starka. Det kan finnas argument som att det finns nya typer av problem som måste åtgärdas. Men där finns andra verktyg som vi har att tillgå och som kanske gör det administrativt mer rimligt för kommunerna att hantera markfrågor. Den här lagstiftningen var väldigt knepig för kommuner. Det tog tid från annat och medförde en hel del kostnader. Vi tyckte att det var viktigt att lyssna in den synpunkten.

Anf. 144 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Fru talman! Nu använde Nina Lundström den argumentationsteknik som ni på allianssidan väldigt ofta använder. Ni lägger ord i vår mun. Ni påstår saker som inte är sanna.

Ni säger att argumenten för att återinföra förköpslagen är för tunna. Vi har aldrig pratat om det. Vi har aldrig föreslagit att man ska återinföra den gamla förköpslagen. Vi har föreslagit en förutsättningslös utredning för att se hur vi med en ny och modern förköpslag kan åstadkomma det vi vill, nämligen att ge kommunerna möjlighet att vara aktivare när det gäller markförvaltning, utveckling av mark och så vidare.

Jag tycker att det är en viktig distinktion när vi har debatter här i kammaren, att vi inte påstår saker om de förslag som väcks och som inte är det som den som har väckt förslaget egentligen har föreslagit. Det är ju viktigt att lyssna och läsa in sig på vad det är som egentligen föreslås.

Om vi nu skulle få en ny lagstiftning som skulle kunna ge kommunerna den här möjligheten är det inte alls nödvändigt att det behöver innebära omfattande byråkrati. Jag hoppas verkligen att vi skulle kunna hitta lagstiftning som kan införas utan stora kostnader, utan tidsfördröjning, utan byråkrati och sådant. Det tycker jag är en självklarhet.

Jag tror också att det är väldigt bra om den lagstiftningen kan vara förutsägbar, så att de som äger fastigheter i en kommun i områden som utvecklas så att säga nedåt med avfolkning, industrinedläggelser och förslumning kan veta vilka möjligheter och förutsättningar som finns. En sådan lagstiftning skulle nog kunna bli ett verkkningsfullt instrument för en kommun att vara mer aktiv när det gäller markpolitik. Det tror jag är nödvändigt om vi ska lösa bostadskrisen.

Anf. 145 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! När jag läste reservationen från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet noterade jag meningen: Vi delar inte denna uppfattning utan anser att förköpslagen i mer eller mindre reviderad form alltså skulle ha fyllt en funktion. Det tolkade jag som att ni syftade till att återinföra den gamla lagen med någon form av revidering.

Jag tycker fortfarande att sakskaLEN är väldigt tunna. Jag delar uppfattningen om att den aktiva markpolitiken är viktig i kommunernas planering för en förbättrad bostadsförsörjning. Vi kan nog alla här i kammaren ställa oss bakom den synen. Frågan är då vilken typ av lagstiftning som måste till.

Den linje som regeringen har stakat ut med att förtydliga markanvisningspolicyn och att se till att informationen om markanvisningen sprids, så att vi får en snabbare och enklare plan- och byggprocess, är nyckeln till att komma vidare.

Jag kommer från Sveriges till ytan minsta kommun, som har mindre än nio kvadratkilometers yta att tillgå. Det är en av de kommuner där man bygger mest i hela Sverige. Med tanke på en mycket aktiv markpolitik har inte förköpslagen varit den stora frågan. Jag kommer inte ihåg något enstaka fall där det över huvud taget har diskuterats.

När man ska tillsätta en utredning och ta vara på resurser måste man ju ha en uppfattning om vad man vill med den utredningen. Jag utgår ifrån att Jan Lindholm och Miljöpartiet och övriga kommer att fortsätta att hitta argument till varför en förköpslag ska finnas. Men just i det här betänkandet tycker jag inte att sakskaLEN är tillräckligt tunga.

Anf. 146 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Debatten rör i dag fastighetsrättens olika områden. Jag yrkar bifall till civilutskottets förslag i betänkande CU18 och avslag på reservationerna.

I det här betänkandet behandlar utskottet motionsförslag som väckts under den allmänna motionstiden 2013 och som gäller kommunal förköpsrätt, expropriation, jordförvärvslagstiftning och störningsservitut och andra fastighetsrättsliga frågor.

Genom expropriation kan en fastighet tas i anspråk för att tillgodose olika samhällsnyttiga ändamål. Inspråkstagandet kan ske med äganderätt, nyttjanderätt eller servitutsrätt. Särskilda rättigheter kan upphävas eller begränsas.

Nya lagregler har antagits som innebär höjningar av den ersättning som betalas vid expropriation och andra åtgärder där fastigheter tas i anspråk med tvång. Ändringarna avser ersättningsbestämmelserna i expropriationslagen och i de andra lagar som hänvisar till dessa bestämmelser. Lagändringarna syftar till att stärka äganderätten och har sin bakgrund i att de som exproprierar numera allt oftare utgörs av enskilda, som driver sin verksamhet i vinstsyfte.

Nya ersättningsregler vid expropriation gäller sedan en relativt kort tid tillbaka, och Vinstfördelningens utredningens betänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Riksdagen bör avvakta ytterligare erfarenheter av hur de nya reglerna tillämpas och likaså avvakta beredningen av utredningsförslaget innan närmare överväganden görs av frågor som gäller expropriation.

Fru talman! En annan fråga som utskottet behandlar är den om skymmande vegetation. Var och en ska vid nyttjande av sin eller någon annans fasta egendom ta skälig hänsyn till omgivningen. Om en rot eller gren tränger in på en fastighet från ett område intill ett annat område, och detta medför olägenhet för fastighetens ägare, får denne ta bort roten

eller grenen. Områdets ägare ska dock ges tillfälle att själv utföra åtgärden.

Av plan- och bygglagen, PBL, framgår det att tomter ska skötas så att risken för olycksfall begränsas och betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppkommer. Bland annat får vegetationen inte tillåtas att växa så högt att den i oacceptabel grad skuggar grannens tomt. I PBL ges byggnadsnämnden möjlighet att ingripa vid vissa försummelser från en fastighetsägares sida. Bland annat kan nämnden, om fastighetsägaren låter bli att vidta en åtgärd och därigenom bryter mot en skyldighet enligt PBL, mot föreskrifter eller mot beslut som har meddelats med stöd av denna lag, förelägga honom eller henne att inom viss tid vidta åtgärden.

I en detaljplan får det meddelas bestämmelser om vegetation. Som instrument ger PBL kommunen möjlighet att i en detaljplan och i områdesbestämmelser besluta att det krävs marklov för skogsplantering liksom för trädfällning. Förbud mot skogsplanteringar kan införas i en plan med hänsyn till exempel trafiksäkerheten eller för att trygga solinfall mot en lekplats eller energiproducerande anläggning.

Om träd eller buskar intill ett vägområde medför olägenheter för trafiksäkerheten får länsstyrelsen besluta att träden eller buskarna ska avlägsnas eller kvistas genom väghållningsmyndighetens försorg.

Vidare får vegetationen inte tillåtas att växa så högt att den i oacceptabel grad skuggar grannens tomt. Motsvarande bestämmelse finns för byggnads placering och utförning. Här gäller också att det vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet är att betrakta som en betydande olägenhet för omgivningen även måste beaktas områdets karaktär och förhållandena på orten. Toleransnivån kan alltså variera mellan olika platser.

Prövningen av om skuggning från en tujahäck eller annan vegetation kan anses utgöra en betydande olägenhet måste ske utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Av betydelse för prövningen är bland annat i vilken omfattning som skuggning sker och hur det aktuella området ser ut i övrigt. I den förhållandevis sparsamma praxis som finns på området har domstolarna varit restriktiva med att bedöma skuggning från olika typer av vegetation som en betydande olägenhet.

Villaägarnas Riksförbund har i en skrivelse till regeringen framfört att förbundet har fått synpunkter från sina medlemmar om att det vore önskvärt med en tydligare lagstiftning om vad som gäller rörande träd och häckar på fastigheter. Förbundet påpekar bland annat att den otydliga lagstiftningen ibland leder till missämja och att det är märkligt att byggnation på fastigheter är starkt reglerad medan växtlighet på fastigheter nästan helt saknar reglering, eftersom tät växtlighet kan ge upphov till liknande barriär- och skuggeffekter som byggnader.

I sin skrivelse föreslår Villaförbundet att regeringen tillsätter en utredning. Skrivelsen bereds nu inom Regeringskansliet.

Fru talman! Till sist anser utskottet att riksdagen bör avvakta regeringens ställningstagande till Villaägarnas Riksförbunds förslag om att en utredning ska tillsättas. Riksdagen bör alltså inte nu överväga frågan om en sådan översyn som föreslås i motionerna bör genomföras.

(Applåder)

18 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Skrivelse
2013/14:200 Riksrevisionens rapport om statens tillsyn över skolan

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 26 mars

2013/14:527 Manuell service för tågresenärer
av *Solveig Zander* (C)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
2013/14:528 Lokalisering av Specialpedagogiska skolmyndigheten
av *Jasenko Omanovic* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
2013/14:529 PrevenTell
av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)
2013/14:530 Sjövärnsskårens båtar
av *Åsa Lindestam* (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade inkommit:

den 26 mars

2013/14:486 Utredningsraseriet
av *Peter Persson* (S)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)
2013/14:500 Klyftan mellan löntagare och pensionärer
av *Tomas Eneroth* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
2013/14:501 Besparingar inom Försvarsmakten
av *Peter Hultqvist* (S)
till försvarsminister Karin Enström (M)
2013/14:504 Arbetslösheten i Skåne
av *Anders Karlsson* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)
2013/14:505 Tillväxtstrategi för Sveriges framsida

Prot. 2013/14:90
26 mars

av *Anders Karlsson* (S)
till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2013/14:507 Hemlöshet på grund av dålig ekonomi
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2013/14:508 A-kassan
av *Anna Wallén* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:510 Bevarade av fjälljordbruk
av *Gunnar Sandberg* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2013/14:511 Kostkunskap i vård- och omsorgsutbildningar
av *Helena Leander* (MP)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2013/14:512 Försvarets ansvar för miljögifter i vattnet
av *Helena Leander* (MP)
till försvarsminister Karin Enström (M)

2013/14:513 Utbildningsförbud för arbetslösa
av *Jasenko Omanovic* (S)
till arbetsmarknadsminister Elisabeth Svantesson (M)

2013/14:514 Miljökonsekvenser för Arlanda
av *Pyry Niemi* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:515 Stöd till biodlare
av *Pyry Niemi* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

21 § Kammaren åtskildes kl. 18.49.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 7 §
anf. 32 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 57 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 98 (delvis),
av talmannen därefter till och med 14 § anf. 113 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Anmälan om granskningsrapport	3
4 § Ärenden för hänvisning till utskott	3
5 § Ärenden för förnyad bordläggning	4
6 § Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster	4
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU24	4
Anf. 1 YILMAZ KERIMO (S)	4
Anf. 2 JAN LINDHOLM (MP)	5
Anf. 3 JESSIKA VILHELMSSON (M)	6
Anf. 4 YILMAZ KERIMO (S) replik	8
Anf. 5 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik	8
Anf. 6 YILMAZ KERIMO (S) replik	8
Anf. 7 JESSIKA VILHELMSSON (M) replik	9
Anf. 8 ROLAND UTBULT (KD)	9
(Beslut fattades under 13 §.)	10
7 § På väg mot en giftfri vardag	10
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14:MJU13	10
Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S)	10
Anf. 10 HELENA LEANDER (MP)	14
Anf. 11 JOSEF FRANSSON (SD)	16
Anf. 12 JENS HOLM (V)	18
Anf. 13 Miljöminister LENA EK (C)	20
Anf. 14 MATILDA ERNKRANS (S) replik	22
Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C) replik	23
Anf. 16 MATILDA ERNKRANS (S) replik	23
Anf. 17 Miljöminister LENA EK (C) replik	24
Anf. 18 HELENA LEANDER (MP) replik	24
Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C) replik	25
Anf. 20 HELENA LEANDER (MP) replik	25
Anf. 21 Miljöminister LENA EK (C) replik	26
Anf. 22 JENS HOLM (V) replik	26
Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C) replik	26
Anf. 24 JENS HOLM (V) replik	27
Anf. 25 Miljöminister LENA EK (C) replik	28
Anf. 26 LINDA WEMMERT (M)	28
Anf. 27 JENS HOLM (V) replik	31
Anf. 28 LINDA WEMMERT (M) replik	31
Anf. 29 JENS HOLM (V) replik	32
Anf. 30 LINDA WEMMERT (M) replik	33
Anf. 31 JENS HOLM (V) replik	33
Anf. 32 ANITA BRODÉN (FP)	33
Anf. 33 ROGER TIEFENSEE (C)	35
Anf. 34 JENS HOLM (V) replik	38

Anf. 35	ROGER TIEFENSEE (C) replik	39
Anf. 36	JENS HOLM (V) replik	39
Anf. 37	ROGER TIEFENSEE (C) replik	39
Anf. 38	IRENE OSKARSSON (KD)	40
Anf. 39	KEW NORDQVIST (MP)	42
	(Beslut fattades under 13 §.)	43
8 §	Djurskydd	44
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14:MJU10	44
Anf. 40	SARA KARLSSON (S)	44
Anf. 41	HELENA LEANDER (MP)	45
Anf. 42	JOSEF FRANSSON (SD)	48
Anf. 43	JENS HOLM (V)	49
Anf. 44	ÅSA COENRAADS (M)	51
Anf. 45	JENS HOLM (V) replik	54
Anf. 46	ÅSA COENRAADS (M) replik	54
Anf. 47	JENS HOLM (V) replik	54
Anf. 48	ÅSA COENRAADS (M) replik	55
Anf. 49	HELENA LEANDER (MP) replik	55
Anf. 50	ÅSA COENRAADS (M) replik	56
Anf. 51	HELENA LEANDER (MP) replik	57
Anf. 52	ÅSA COENRAADS (M) replik	57
Anf. 53	ANITA BRODÉN (FP)	58
Anf. 54	JENS HOLM (V) replik	60
Anf. 55	ANITA BRODÉN (FP) replik	60
Anf. 56	JENS HOLM (V) replik	61
Anf. 57	ANITA BRODÉN (FP) replik	61
Anf. 58	ROGER TIEFENSEE (C)	61
Anf. 59	HELENA LEANDER (MP) replik	64
Anf. 60	ROGER TIEFENSEE (C) replik	64
Anf. 61	HELENA LEANDER (MP) replik	65
Anf. 62	ROGER TIEFENSEE (C) replik	65
Anf. 63	JENS HOLM (V) replik	66
Anf. 64	ROGER TIEFENSEE (C) replik	67
Anf. 65	JENS HOLM (V) replik	67
Anf. 66	ROGER TIEFENSEE (C) replik	68
Anf. 67	IRENE OSKARSSON (KD)	68
	(Beslut fattades under 13 §.)	70
9 §	Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm	70
	Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU24	70
Anf. 68	TERES LINDBERG (S)	70
Anf. 69	MATS PERTOFT (MP)	72
Anf. 70	DAVID LÅNG (SD)	74
Anf. 71	JACOB JOHNSON (V)	76
Anf. 72	ANETTE ÅKESSON (M)	77
Anf. 73	MATS PERTOFT (MP) replik	80
Anf. 74	ANETTE ÅKESSON (M) replik	81
Anf. 75	MATS PERTOFT (MP) replik	81

Anf. 76 ANETTE ÅKESSON (M) replik	81
Anf. 77 GUNNAR ANDRÉN (FP)	82
Anf. 78 TERES LINDBERG (S) replik	83
Anf. 79 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	84
Anf. 80 TERES LINDBERG (S) replik	84
Anf. 81 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	85
Anf. 82 KARIN NILSSON (C)	85
Anf. 83 LARS GUSTAFSSON (KD)	86
Anf. 84 TERES LINDBERG (S) replik	87
Anf. 85 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	87
Anf. 86 TERES LINDBERG (S) replik	88
Anf. 87 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	88
Anf. 88 MATS PERTOFT (MP) replik	89
Anf. 89 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	89
Anf. 90 MATS PERTOFT (MP) replik	89
Anf. 91 LARS GUSTAFSSON (KD) replik	90
Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (FP)	90
Anf. 93 TERES LINDBERG (S) replik	91
Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	91
Anf. 95 MATS PERTOFT (MP) replik	91
Anf. 96 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	91
Anf. 97 MATS PERTOFT (MP) replik	92
Anf. 98 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	92
(Beslut fattades under 13 §.)	92
10 § Planering och byggande	93
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU10	93
Anf. 99 KATARINA KÖHLER (S)	93
Anf. 100 OSKAR ÖHOLM (M)	94
Anf. 101 KATARINA KÖHLER (S) replik	98
Anf. 102 OSKAR ÖHOLM (M) replik	98
Anf. 103 KATARINA KÖHLER (S) replik	99
Anf. 104 OSKAR ÖHOLM (M) replik	99
Anf. 105 JAN LINDHOLM (MP)	100
Anf. 106 NINA LUNDSTRÖM (FP)	105
(forts. 14 §)	107
Ajournering	107
Återupptagna förhandlingar	107
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 19 mars	107
SoU12 Socialtjänstfrågor	107
TU9 Trafiksäkerhet	110
TU12 Utlämnande av körkort	112
NU14 Mineralpolitiska frågor	112
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 20 mars	114
SkU16 Inkomstskatt	114
KU18 Författningsfrågor	115
KU23 Tryck- och yttrandefrihetsfrågor	116
AU5 Arbetsmiljö	117

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	118
CU24 Lätt byte – enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster	118
MJU13 På väg mot en giftfri vardag	119
MJU10 Djurskydd	120
SkU24 Förändrad trängselskatt och infrastruktursatsningar i Stockholm.....	121
14 § (forts. från 10 §) Planering och byggande (forts CU10).....	122
Anf. 107 HELÉN ANDERSSON (C).....	122
Anf. 108 KATARINA KÖHLER (S) replik	123
Anf. 109 HELÉN ANDERSSON (C) replik	123
Anf. 110 KATARINA KÖHLER (S) replik	123
Anf. 111 HELÉN ANDERSSON (C) replik	124
Anf. 112 MARKUS WIECHEL (SD)	124
Anf. 113 AMINEH KAKABAVEH (V)	125
Anf. 114 MARKUS WIECHEL (SD) replik	127
Anf. 115 AMINEH KAKABAVEH (V) replik	127
Anf. 116 MARKUS WIECHEL (SD) replik	127
Anf. 117 AMINEH KAKABAVEH (V) replik	128
Anf. 118 ROLAND UTBULT (KD)	128
Anf. 119 AMINEH KAKABAVEH (V) replik	130
Anf. 120 ROLAND UTBULT (KD) replik	131
Anf. 121 AMINEH KAKABAVEH (V) replik	131
Anf. 122 ROLAND UTBULT (KD) replik	132
Anf. 123 KATARINA KÖHLER (S) replik	132
Anf. 124 ROLAND UTBULT (KD) replik	132
Anf. 125 KATARINA KÖHLER (S) replik	133
Anf. 126 ROLAND UTBULT (KD) replik	133
Anf. 127 JAN LINDHOLM (MP) replik	134
Anf. 128 ROLAND UTBULT (KD) replik	134
Anf. 129 JAN LINDHOLM (MP) replik	134
Anf. 130 ROLAND UTBULT (KD) replik	135
Anf. 131 ANNIKA LILLEMETS (MP)	135
(Beslut skulle fattas den 27 mars.).....	136
15 § Rättvisare regler vid förtidsbetalning av bostadslån	137
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU15	137
(Beslut skulle fattas den 27 mars.).....	137
16 § En samordnad tillståndsprövning vid fastighetsbildning.....	137
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU21	137
(Beslut skulle fattas den 27 mars.).....	137
17 § Fastighetsrätt.....	137
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU18	137
Anf. 132 KATARINA KÖHLER (S)	137
Anf. 133 JAN LINDHOLM (MP).....	139
Anf. 134 MARKUS WIECHEL (SD)	142
Anf. 135 AMINEH KAKABAVEH (V)	143
Anf. 136 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M).....	143

Anf. 137 KATARINA KÖHLER (S) replik.....	145
Anf. 138 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M) replik	145
Anf. 139 KATARINA KÖHLER (S) replik.....	145
Anf. 140 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M) replik	145
Anf. 141 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	146
Anf. 142 JAN LINDHOLM (MP) replik	148
Anf. 143 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	148
Anf. 144 JAN LINDHOLM (MP) replik	149
Anf. 145 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	149
Anf. 146 ROLAND UTBULT (KD).....	150
(Beslut skulle fattas den 27 mars.)	151
18 § Bordläggning.....	152
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	152
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	152
21 § Kammaren åtskildes kl. 18.49.	153

Tryck: Elanders, Vällingby 2014